

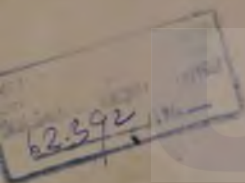

UJMSF

MAGYAR

GYÓGYSZERKÖNYV

PHARMACOPOEA HUNGARICA.

20 AUG 1973

0 JUN 1982

204-884/x.
v. o. h.

1871.

PESTI KÖNYVNYOMDA-RÉSZVÉNY-TÁRSULAT

(Held-csom. 4. sz.)

MAGYAR

GYÓGYSZERKÖNYV

PHARMACOPOEA HUNGARICA.

PESTI KÖNYVNYOMDA-RÉSZVÉNY-TÁRSULAT.

(Held-nöczn 4. st.)

Belügyministeri rendelet

a „magyar gyógyszerkönyv“ életbe léptetésének tárgyában.

31992

1871.

1. Minden egészségügyi tisztviselő, hatósági és gyakorló orvos, állatorvos és gyógyszerész köteleztetik **1872. év mártius 15-dik napjától, az 1871. évben a „Pesti könyvnyomda-részvény-társulat“ betüivel nyomatott magyar gyógyszerkönyvben** foglalt szabályokat megtartani.

2. Minden gyógyszer-tulajdonos vagy gyógyszer-tár-kezelő tartozik gyógyszer-tára számára e gyógyszerkönyvnek egy példányát megszerezni.

3. A törvényhatóságok felhivatnak, jelen rendeletet még különösen az orvosi és gyógyszerészi személyzet tudomására juttatni.

Kelt Budán, 1871. év december 4-én.

Tóth Vilmos s. k.,
magy. kir. belügyminister.

ELŐSZÓ.

PRAEFATIO.

Az országos közegészségi Tanács, alapszerkezetének megfelelő hivatása folytán, felterjesztést intézett a magyar királyi Belügyministeriumhoz, e magyar gyógyszerkönyv kiadása végett.

A magyar királyi Belügyministerium ennek folytán felhívta az országos közegészségi Tanácsot, hogy a gyógyszerkönyvet kidolgozza, és egyszersmind annak kinyomatását elrendelte.

E célból a Tanács saját kebeléből bizottságot küldött ki, melynek tagjai gyanánt a következők működtek:

Elnök:

Than Károly, vegytudór, a vegytan ny. r. egyetemi tanára; az országos közegészségi Tanács rendes tagja.

Jegyző:

Grósz Lajos, orvos- és sebésztudór; egyetemi m. tanár; az országos közegészségi Tanács rendes tagja és jegyzője.

Tagok:

Wagner János, orvostudór; ny. r. egyetemi tanár; az országos közegészségi tanács rendes tagja.

Consilium Sanitatis Regni Hungariae conformiter statutis suis fundamentalibus Ministerio pro negotiis internis editionem huius Pharmacopoeae Hungaricae proposuit.

Ministerium pro negotiis internis Regni Hungariae propositionem hanc applacidans Consilium Sanitatis Regni ad elaborationem operis huius evocavit et Pharmacopoeam Hungaricam imprimere iussit.

Scopo huic adtingendo Consilium Sanitatis Regni e gremio suo commissionem nominavit, cuius membrorum instar collaborabant:

Praeses:

Carolus Than, chemiae doctor; professor ordinarius publicus Universit. R. Pestiens. Sanitatis Consilii Regni Hungariae membrum ordinarium.

Notarius:

Ludovicus Grósz, medicinae et chirurgiae doctor; Universit. R. Pestiens. docens; Consilii Sanitatis Regni Hungariae membrum ordinarium et notarius.

Socii:

Joannes Wagner, medicinae doctor; professor ordinarius publicus Universit. R. Pestiens. Consilii Sanitatis Regni Hungariae membrum ordinarium.

Korányi Frigyes, orvos- és sebésztudór, ny. r. egyetemi tanár; az országos közegészségi Tanács rendes tagja.

Balogh Kálmán, orvostudór; ny. r. egyetemi tanár; az országos közegészségi Tanács rendkívüli tagja.

Margó Tivadar, bölcsészlet-, orvos- és sebésztudór; ny. r. egyetemi tanár; az országos közegészségi Tanács rendkívüli tagja.

Müller Bernát, bölcsészettudór; gyógyszerértulajdonos; az országos közegészségi Tanács rendkívüli tagja.

Jármay Gusztáv, gyógyszerértulajdonos.

A gyógyszerkönyv kidolgozásánál a következő alapelvek vétettek figyelembe:

1. A betűrendbe sorolt nevezéknck megállapítása általánosan a tudományos műszavak használatával történt.

2. A gyógyszerkönyvbe felvett szerek meghatározásánál nem csak a szoros értelemben vett tudománynak, hanem a közhasználatnak igényei is tekintetbe vétettek.

3. Az erősen ható és a készítési módtól függő különbségeknek alávett szereknél, különösen az új osztrák, ugy mint más országok gyógyszerkönyveikkel öszhangzó tartalom és készítési mód fogadtatott el.

4. A kereskedésben előforduló különféle minőségű szerek közül mindenütt a legjobb minőségűek vétettek fel.

Fridericus Korányi, medicinae et chirurgiae doctor; professor ordinarius publicus Univers. R. Pestiens. Consilii Sanitatis Regni Hungariae membrum ordinarium.

Colomannus Balogh, medicinae doctor; professor ordinarius publicus Univers. R. Pestiens. Consilii Sanitatis Regni Hungariae membrum extraordinarium.

Theodorus Margó, doctor philosophiae medicinae et chirurgiae; professor ordinarius publicus Univers. R. Pestiens. Consilii Sanitatis Regni Hungariae membrum extraordinarium.

Bernhardus Müller, philosophiae doctor; pharmacopola; Consilii Sanitatis Regni Hungariae membrum extraordinarium.

Gustavus Järmay pharmacopola.

Principia in elaboratione Pharmacopoeae huius consecuta sequentia fuere:

1. Nomenclatura ordine alphabetico enumerata articulorum denominationibus scientificis adaptabatur.

2. In selectione articulorum receptorum non tantum rationes stricte scientificae, sed etiam usus praxeos communis spectabantur.

3. In praeparatione articulorum vehementer agentium et secundum modos diversos praeparationis differentium, nova praecipue pharmacopoea Austriaca nec non pharmacopoeae aliarum gentium eo respectae sunt intuitu: ut praeparata haecce in quantum fieri poterat nec quoad concentrationis gradum, nec quoad praeparationis modum differant.

4. E praeparatis in mercatura occurrentibus diversae qualitatis, ubique optima selecta fuerunt.

5. A vegytani készítmények előállítása vagy megtisztítása mind azon esetekben előíratott, melyekben a gyári készítmények minőségükre nézve több biztosítékot nem nyújthatnak, mint a kis mérvben történt költségsébb előállítás útján nyert szerek.

Az értékesebb és hatásos gyári készítmények tisztaságának kipuhatólására azonban, lehetőleg nem csak minőségi, hanem mennyiségi tekintetben is, kellő gond fordított.

6. A gyógyszerkönyvbe felvett hígított savak töménységi fokozataikra nézve akként viszonylanak, hogy ugyanazon mennyiségű hígított sav mindenkor egyenlő mennyiségű égvényes anyagot közömbösít.

7. Mindenütt, hol a hőfok rendszere nincs jelezve, az, Celsius szerint értendő.

8. Az eddig használatban volt osztrák gyógyszerési mérték, a gramm súlymértékrendszer által helyettesített.

5. Praeparatio aut depuratio praeparatorum chemicorum praescripta est, ubicunque praeparata officinarum maiorem non praebent certitudinem bonae indolis, quam illa, quae in dosibus exiguis sed maioribus expressis praeparantur.

Maximae curae vero pro investigatione praeparatorum in fabricis emtorum ac inquisitionum eorum, non tantum quoad qualitatem sed etiam quoad quantitatem adhibitae sunt.

6. Acida diluta in pharmacopoea hungarica recepta quoad gradum concentrationis ita congruunt, ut quaequam acidi diluti cuiusvis quantitas, eandem quantitatem alicuius corporis alkalini, neutram reddat.

7. Ubicunque temperaturae gradus absque nominatione scalarum thermometricarum occurrunt, gradus thermometri Celsiusi subintelliguntur.

8. Ponderi medicinali Austriaco hucusque usitato, pondera systematis grammatum substituta sunt.

TARTALOM.

INDEX.

A.

	Lap.
Absinthium	3
Acetas Ammoniae solutus	41
» Lixivae	241
» natricus cum aqua	295
» Plumbi acidulus	351
» Plumbi acidulus solutus	351
» Potassae	241
» Sodae	295
» Zinci	489
» zincicus	489
Acetum	3
» antisepticum	5
» aromaticum	5
» cardiacum	5
» crudum e Spiritu Vini	3
» Lithargyri	349
» Plumbi	349
» prophylacticum	5
» pyrolignosum rectificatum	5
» quatuor latronum	5
» radicale	7
» Saturni	349
» Scillae	5
Acidum aceticum concentratum	7
» aceticum dilutum	7
» arsenicosum	9
» carbolicum	9
» chromicum	11

	Lap.
Acidum citricum	11
» Halleri	269
» Hydrochloratum concentratum purum	13
» hydrochloratum dilutum purum	15
» hydro-chloricum concentratum purum	13
» hydro-chloricum crudum	15
» hydro-chloricum dilutum purum	15
» Ligni empyreumaticum	5
» muriaticum	15
» muriaticum concentratum	13
» muriaticum concentratum purum	13
» muriaticum dilutum purum	15
» nitricum concentratum purum	15
» nitricum crudum	17
» nitricum dilutum purum	17
» phenylicum	9
» phosphoricum	17
» pyrolignosum	5
» pyroxylicum	5
» Salis fumans	15
» sulfuricum anglicanum	21
» sulfuricum concentratum purum	21
» sulfuricum crudum	21
» sulfuricum dilutum purum	21
» tannicum	23
» Tartari	25
» tartaricum	25
Aconitinum	25
Aconitum	25
Adeps suillus	73
Aether aceticus	27
» crudus	29
» depuratus	29
» sulfuricus	29
» sulfuricus crudus	29
» vegetabilis	27
» Vitrioli	29

	Lap.
Agaricus Chirurgorum	31
» quercinus praeparatus	31
Aldehydum trichloratum	121
Alkali minerale	299
» vegetabile mite depuratum	243
» volatile siccum	41
Allylii Sulfocyanidum	323
» Rhodanidum	323
Aloe	31
» lucida	31
» socotrina	31
Althaea	33
Alumen	35
» calcinatum	35
» spongiosum	35
« ustum	35
Alumina hydrica	35
Ammonia	39
» aqua soluta	39
» pura liquida	39
Ammoniacum	39
» causticum solutum	39
Ammonium aceticum solutum	41
» carbonicum	41
» chloratum	43
» muriaticum depuratum	43
Amygdala amara	45
» dulcis	45
Amylum	45
» Triticii	45
Angelica	47
Anisum stellatum	49
» vulgare	49
Antidotum Arsenici albi	275
Antimonium chloratum	415
» crudum	417
» sulfuratum	415

	Lap.
Aqua amygdalarum amararum concentrata	51
› Aurantii florum	51
› Calcariae	53
› Calcis	53
› Chamomillae	53
› Chlorig	53
› Cinnamomi simplex	55
› Cinnamomi spirituosa	57
› destillata simplex	57
› Foeniculi	59
› Goulardi	63
› Kreosoti	59
› Laurocerasi	59
› laxativa viennensis	233
› Melissae	61
› Menthae crispae	61
› Menthae piperitae	61
› Naphae	51
› oxymuriatica	53
› plumbica	61
› Rosarum	63
› saturnina	61
› vegeto-mineralis Goulardi	63
Aquila alba	227
Arcanum duplicatum	255
Argentum nitricum crystallisatum	63
› nitricum cum kalio nitrico	65
› nitricum fusum	65
› nitricum mitigatum fusum	65
Arnica	67
Arsenicum album	9
Asa dulcis	77
› foetida	69
Atropinum sulfuricum	71
Aurantium	71
Axungia Porci	73

B.

	Lap.
Balsamum Copaivae	73
› Nucistae	333
› peruvianum	75
› vitae Hoffmanni	75
Belladonna	77
Benzoë	77
Bicarbonas Natri	301
› natricus	301
› Sodae	301
Bichloretum Hydrargyri	225
Bijodetum Hydrargyri	225
Bismuthum album	79
› hydrico-nitricum	79
› subnitricum	79
Bisulfas Chinii	117
Bolus armena	81
Boras Sodae	297
Borax depurata	297
› Veneta	297
Bromidum Natrii	299
Bromuretum natricum	299
› potassicum	241
Bulbus Scillae siccatus	391
› Squillae	389
Butyrum Antimonii	415
› Cacao	325

C.

Caffeinum	131
Calamus	81
Calcaria caustica	85
› chlorata	83
› hypochlorosa	83
› oxymuriatica	83
› phosphorica	87

	Lap.
Calcaria soluta	53
• Calcium carbonicum nativum	83
» chloratum fusum	83
» hypochlorosum	83
» oxydatum	85
» oxysulfuratum	85
» phosphoricum	87
Calumba	89
Calx viva	85
Camphora	91
Cannabis indica	91
Cantharis	93
Capillus Veneris	95
Capita Papaveris	343
Caragaheen	95
Carbo ligni depuratus	95
» vegetabilis	95
Carbonas Ammoniae	41
» Lixivae	243
» Lixivae purus	243
» Potassae	243
» Sodae	299
» Sodae acidulus	301
Cardamomum	97
» malabaricum	97
» minus	97
Carvum	97
Caryophylli	99
Cascarilla	99
Cassia lignea	
Castoreum	101
Causticum antimoniale	415
Centaurium	103
Cera alba	103
» flava	105
Ceratum Cetacei	105
» fuscum	107

	Lap.
Cerussa	353
Cetaceum	107
Chamomilla romana	109
Chamomilla vulgaris	109
Chelidonium	111
China Calisaya	111
» fusca	113
» grisea	113
» officinalis	113
» regia calisaya	111
Chinidinum sulfuricum	115
Chinium	117
» hydro-chloricum	119
» sulfuricum	119
Chininum	117
» bisulfuricum	117
» hydro-chloricum	119
» mariatricum	119
» sulfuricum	119
» sulfuricum basicum	119
» sulfuricum neutrum	117
Chloralum hydricum	121
Chloras kalicus	245
» Lixivae	245
» Potassae	245
Chloretum Ammoniae	43
» Antimonii	415
» ferricum	203
» Hydrargyri	227
» hydrargyrosom	227
» Stibii	491
» Zinci	415
Chlorhydras Ammoniae	43
» morphicus	289
Chlorina liquida	53
Chloroformium	123
Chlorum solutum	53

	Lap.
Cina	125
Cinchoninum sulfuricum	127
Cinnabaris factitia	127
Cinnamomum	127
Citrus	129
Cochlearia	129
Coffeinum	131
Colchicinum	131
Colchicum	133
Collodium	133
> flexile	133
Collyrium adstringens luteum	133
Colocynthis	133
Colombo	89
Columbo	89
Conium	137
Coriandrum	137
Cortex Cassiae cinnamomeae	127
> Chinae regius	111
> Cinnamomi Cassiae	127
> Granati radiceis	361
> peruvianus	113
Crème céleste	473
Cremer Tartari	247
Creta alba	83
Crocus	139
Crystalli Tartari	247
Cubeba	139
Cuprum aluminatum	139
> sulfuricum	141

D.

Decoctum Sarsaparillae compositum fortius	141
> > > mitius	143
> Zittmanni fortius	141
> Zittmanni mitius	143
Deutochloridum Hydrargyri	225

	Lap.
Dentojoduretum Hydrargyri	225
Dextrinum	145
Digitalinum depuratum	145
Digitalis	147
Draco mitigatus	227
» volans	225
Dulcamara	149

E.

Elaeosachara	149
Electnarium anodynum	151
» aperiens	151
» aromaticum	151
» aromaticum cum Opio	151
» lenitivum	151
» e Senna	151
» Stomachicum	151
Elixirium acidum Halleri	269
Emplastrum adhaesivum borussicum	153
» adhaesivum linteo extensum	153
» album	157
» anglicanum	155
» Cantharidum	155
» Cantharidum perpetuum	157
» Cerussae	157
» Cicutae	159
» Conii maculati	159
» diachylon compositum	159
» diachylon gummi-resinosum	159
» diachylon simplex	161
» Euphorbii	157
» fuscum	163
» glutinosum	155
» Hydrargyri	161
» Lithargyri compositum	159
» simplex	161
» Meliloti	161

	Lap.
Emplastrum mercuriale	161
» Minii adustum	163
» noricum	163
» oxycroceum	165
» Plumbi compositum	159
» Plumbi simplex	161
» ad Rupturas	167
» saponatum	167
» saponato-camphoratum	167
» Spermatis Ceti	105
» vesicatorium consuetum	155
» » perpetuum	157
Emulsio amygdalina	169
» communis	169
» olei amygdalarum	169
» oleosa	169
Ergotina	195
Euphorbium	171
Extracta	171
Extractum Aconiti	177
» Aloës	177
» Belladonnae	179
» Calumbae	179
» Cannabis indicae	179
» Cascarillae	181
» Centaurii	181
» Chelidonii	181
» Chinae fuscae	183
» Cicutae	185
» Colocynthis	183
» Conii maculati	185
» Cubebae	185
» Ferri pomati	189
» Filicis Maris	185
» Gentianae	185
» Graminis	187
» Hyosiami foliorum	187

	Lap.
Extractum Hyosciami seminum	187
» Lactucæ virosæ	189
» Liquiritiæ	189
» Liquiritiæ succi	423
» Malatis Ferri	189
» Nucis vomicæ	191
» Opii	191
» plumbicum	349
» Quassiæ	191
» Ratanhæ depuratum	193
» Rhei	193
» Saturni	349
» Scillæ	193
» Secalis cornuti	195
» Taraxaci	195
» Trifolii fibrini	197
» Valerianæ	197
F.	
Farina seminum Sinapis	397
Ferrum Hydrogenio reductum	197
» lacticum	201
» muriaticum oxydatum	203
» oxydatum nativum rubrum	261
» pulveratum	201
» sesquichloratum crystallisatum	203
» sesquichloratum solutum	203
» sulfuricum	205
Filix mas	205
Flavedo corticis Aurantii	71
» corticis Citri	129
Flores Brayeræ	259
» Kosso	259
» Salis ammoniaci simplices	43
» Sulfuris loti	427
» Ziuci	493
Foeniculum	207

	Lap.
Folia Anthos	373
> Sennae sine resina	207
Frondes Sabinæ	375
Frondes Thujae occidentalis	445
Fructus Tamarindorum	441
Fucus Caragaheen	95

G.

Galbanum	209
Gallae	209
> halepenses	209
> Quercus turcicae	209
Gentiana	211
Glandes Quercus tostaæ	365
Glandulae Rottleræ	365
Globuli martiales	211
Glycerinum	213
Gramen	215
Guajacum	215
> nativum	215
Guarana	217
Gummi Ammoniacum	39
> arabicum	217
> Dextrinum	145
> Guajaci	215
> Guttae	219
> Mimosæ	217
> resina Ammoniacum	39
> Asae foetidae	69
> Galbanum	209
> Myrrha	295
Gutta percha	219
Gutti	219

H.

	Lap.
Hepar Sulfuris kalinum	253
» » vulgare	255
Herba Cicutae	137
Hirudo	219
Hydrargyri Chloridum corrosivum	225
» Jodidum viride	229
» Subchloridum	227
Hydrargyrum	221
» amidato-bichloratum	223
» ammoniatum	223
» bichloratum ammoniatum	223
» bichloratum corrosivum	225
» bijodatatum rubrum	225
» chloratum mite	227
» chloratum mite laevigatum	227
» jodatatum flavum	229
» jodatatum rubrum	225
» muriaticum corrosivum	225
» muriaticum mite	227
» oxydatum	229
» oxydatum flavum	229
» perjodatatum	225
» subjodatatum	229
» sulfuratum rubrum	127
Hydras Chlorali	121
» kalicus fusus	247
» magneticus	275
Hydrochloras ammoniacus	43
» Ammoniae	43
Hydro-jodas Lixivae	249
Hydromel infantum	231
Hydroxydum Alumini	35
Hyoscyamus	231

I.

	Lap.
Ichthyocolla	233
Infusum laxativum	233
» Rhei cum Natrio carbonico	235
» Sennae compositum	233
Ipecacuanha	235
Iris	237

J.

Jalapa	237
Jodidum Natrii	303
Jodum	239
Joduretum hydrargyricum	225
» hydrargyrosum	229
» Natrii	303
» Potassae	249
Juniperus	239

K.

Kali aceticum solntum	241
» bitartaricum	247
» carbonicum purum	243
» carbonicum solutum	245
» causticum	247
» chloricum	245
» hydricum fusum	247
» muriaticum oxygenatum	245
» natronato-tartaricum	251
» nitricum depuratum	251
» oxymuriaticum	245
» sulfuricum	255
» tartaricum acidum depuratum	247
» tartaricum neutrum	257
Kalium aceticum solutum	241
» bromatum	241
» carbonicum crudum	243

	Lap.
Kalium carbonicum depuratum	243
» carbonicum solutum	245
» chloricum	245
» hydro-jodicum	249
» hydro-jodincum	249
» hydro-oxdatum	247
» hydro-tartaricum	247
» hypermanganicum	249
» jodatum	249
» natrio-tartaricum	251
» nitricum	251
» stibio-tartaricum	253
» sulfuratum	253
» sulfuratum pro balneo	255
» sulfuricum	255
» tartaricum	257
Kalomel	227
Kamala	257
Kermes minerale	417
Kreosotum	259
Kusso	259

L.

Lac Sulfuris	423
Lactas Ferri	201
» ferrosus	201
Lactucarium	261
Lapis causticus Chirurgorum	247
» divinus	139
» Haematites	261
» infernalis	65
» ophthalmicus	139
Laudanum	337
» liquidum Sydenhami	461
Laurus	263
Lavandula	263
Lichen Caragaheen	95

	Lap.
Lichen islandicus	265
Lignum quassiae surinamense	363
Limatura Martis alcoholisata	201
Limonada solvens	355
» Magnesiae	335
Linimentum ammoniatum	265
» saponato-camphoratum	265
» volatile	265
Linum	267
Liquiritia	267
Liquor acidus Halleri	269
» Ammonii acetici	41
» Ammonii caustici	39
» ammonii caustici anisatus	409
» anodynus martiatus	409
» anodynus mineralis Hoffmanni	405
» Calcis	53
» Chlori	53
» Ferri muriatici	203
» Ferri perchlorici	203
» Ferri sesquichlorati	203
» Kali acetici	241
» Plumbi subacetici	349
» Salis Tartari	245
» Terrae foliatæ Tartari	241
Lithargyrum	353
Lixiva fusa	247
Lobelia	271
Lupulinum	271
Lupulus	271
Lycopodium	273

M.

Macis	273
Magisterium Bismuthi	79
» Jalapae	367
» Sulfuris	423

	Lap.
Magnesia alba	275
› calcinata	277
› carbonica	275
› hydrica	275
› hydrico-carbonica	275
› Muriae	275
› pura	277
› sulfurica	277
› usta	277
› usta in aqua	275
Magnesiae Carbonas	275
Magnesium carbonicum hydro-oxdatum	275
› hydro-oxdatum	275
› oxdatum	277
› sulfuricum	277
Malva	279
Manganum hyperoxydatum nativum	279
Manna	281
› metallorum	227
Mannitum	281
Mastiche	283
Mastix	283
Meconium	337
Mel crudum	283
› depuratum	285
› rosatum	285
Melilotus	285
Melissa	287
Mellago Graminis	187
Mentha	287
Mercurius dulcis	227
› jodatus flavus	229
› jodatus ruber	225
› praecipitatus albus	223
› praecipitatus flavus	229
› sublimatus corrosivus	225
Minium	353

	Lap.
Miscella pro solutione Calcii oxysulfurati	85
Mixtura oleosa	169
» oleoso-balsamica	75
Morphia	289
Morphiae Murias	289
Morphina	289
Morphinum	289
» hydro-chloratum	289
» hydro-chloricum	289
Morphium	289
» muriaticum	289
Moschus	291
Mucilago Gummi arabici	293
Murias Ammoniae	43
» Chinini	119
» Hydrargyri corrosivus	225
» Hydrargyri mitis	227
Murias Stibii	415
» Zinci	491
Muscus Caragaheen	95
Myrrha	295

N.

Naphta Aceti	27
» vegetabilis	27
» Vitrioli	29
Natrium aceticum	295
» boracicum	297
» bromatum	299
» carbonicum	299
» carbonicum crystallisatum	299
» carbonicum dilapsum	301
» carbonicum siccum	301
» hydro-carbonicum	301
» hydro-oxdatum solutum	303
» jodatum	303
» nitricum	305

	Lap.
Natrium phosphoricum	307
» silicicum liquidum	307
» sulfuricum crystallisatum	307
» sulfuricum dilapsum	309
» sulfuricum siccum	309
Natro-Kali tartaricum	251
Natrum aceticum crystallisatum	295
» bicarbonicum	301
» boracicum	297
» boricum	297
» carbonicum	299
» causticum solutum	303
» phosphoricum	307
» sulfuricum crystallisatum	307
Nihilum album	493
Nitras Argenti	63
» Argenti fusus	65
» kalicus depuratus	251
» Lixivae	251
» Potassae	251
» Sodae	305
» strychniens	421
Nitrum depuratum	251
» cubicum	305
Nux moschata	309
» vomica	309

O.

Olea aetherea	311
Oleum Amygdalarum dulcium	325
» Anisi	311
» Anthos	321
» Aurantii florum	313
» Aurantiorum Corticum	313
» Bergamottae	313
» Cacao	325
» cadinum	327

	Lap.
Oleum camphoratum	327
» Carvi	315
» Caryophyllorum	315
» Cassiae cinnamomeae	317
» Castoris	333
» Cinnamomi	317
» de Cedro	317
» Citri	317
» Crotonis Tiglii	327
» Foeniculi	317
» Hyosciami foliorum coctum	329
» Jecoris Aselli flavum	329
» Jecoris Aselli fuscum	331
» Juniperi	317
» Juniperi empyreumaticum	327
» Lauri	331
» Lavandulae	319
» Lini lotum	331
» Macidis	319
» Martis	203
» Menthae crispae	319
» Menthae piperitae	321
» Neroli	313
» Nucis moschatae	333
» Nucistae	333
» Olivarum	333
» Palmae Christi	333
» Ricini	333
» Rosarum	321
» Rosmarini	321
» Sinapis aethereum	323
» Tartari per deliquium	245
» Terebinthinae rectificatum	323
» Valerianae	325
» Vitrioli	21
» Vitrioli depuratum	21
Olibanum	335

	Lap.
Ononis	335
Opium	337
Opodeldoc	265
Origanum	341
Oxydulum Stibii hydro-sulfuratum rubrum	417
Oxydum Aluminium hydratum	35
» Arsenici album	9
» Hydrargyri flavum	229
» magnesium	277
» Stibii hydro-sulfuratum aurantiacum	415
» Zinci	493
Oxymel Scillae	341
» simplex	341

P.

Panacea mercurialis	227
Papaver Rhoëas	343
» somniferum	343
Pasta Guarana	217
Pastilli Bilinenses	343
» e Natrio hydro-carbonico	343
» de Vichy	343
Paullinia	217
Perchloridum Hydrargyri	225
Permanganas Potassae	249
» potassicus	249
Petroleum rectificatum	345
Phellandrium	345
Phenolum	9
Phosphas Calcis	87
» Sodae	307
Pilulae Blankardi	347
» ferri iodati	347
» ferri iodurati	347
» laxantes	347
Pix liquida	349
Plumbum aceticum basicum solutum	349

	Lap.
Plumbum aceticum basicum solutum dilutum	61
› aceticum depuratum	351
› aceticum solutum	351
› carbonicum	353
› hyperoxydatum rubrum	353
› oxydatum	353
Pompholix	493
Potassa caustica	247
Potassae Hydras	247
› Tartras	257
› Tartras acidus	247
Potassii Bromidum	241
› Jodidum	249
Potio antiemetica	355
› citrica purgans	355
› laxans viennensis	233
› Magnesiae citricae effervescens	355
› Riveri	355
Protochloridum Hydrargyri	227
Protojoduretum Hydrargyri	229
Pulpa Prunorum	357
› Tamarindorum	357
› Tamarindorum cruda	441
Pulvis aërophorus	359
› aërophorus anglicanus	359
› aërophorus Seidlitzensis	359
› Carthusianorum	417
› Doveri	361
› gummosus	361
› Ipecacuanhae cum Opio	361
Punica granatum	361
Pyrethrum	363

Q.

Quassia	363
Quercus	365

	Lap.
Quinia	117
Quiniae Murias	119
» Sulfas	119

R.

Radix Acori	81
» Consolidae majoris	427
» Hellebori albi	483
» Ratanhiae	367
» Rhabarbari	369
» Veratri albi	483
Ratanha	367
Resina Beuzoës	77
» empyreumatica liquida	349
» Guajaci	215
» Jalapae	367
» Pini burgundica	369
Rheum	369
Roob Juniperi	371
» Sambuci	371
Rosa	373
Rosmarinus	373

S.

Sabadilla	375
Sabina	375
Saccharum	377
» lactis	377
» Mannae	281
» Saturni	351
» Saturni solutum	351
Sal amarus	277
» anglicus	277
» Epsomensis	277
» essentielle Tartari	25
» mirabilis Glauberi	307
» mirabilis Glauberi dilapsus	309

	Lap
Sal mirabilis perlatns	307
» polychrestum Glaseri	255
» Seidlitzensis	277
» Seignetti.	251
» Sodae	299
» Tartari	243
» Thermarum Carolinarum	377
Salep.	377
Salvia	379
Sambucus	379
Sanguis Draconis	381
Santonicum	125
Santoninum	381
Sapo albus	385
» amygdalinus	383
» kalinus	383
» medicinalis.	383
» mollis	383
» oleaceus	387
» Picis	383
» Szegedinensis.	385
» sulfuratus	385
» venetus	387
» viridis	383
Sarsaparilla	387
Scammonium	389
» haleppense	389
Scilla.	389
» siccata.	391
Sebum ovile	391
Secale cornutum	391
Seidlitz Powder Anglorum	359
Semen Badiani	49
» Contra	125
» Foeniculi aquatici	345
» Myristicae	309
» Phellandrii	345

	Lap.
Semen Santonici	125
» Strychni	309
Senega	393
Senna	395
Serum Lactis commune	395
Sinapis	397
Solutio arsenicalis Fowleri	399
» belgica	87
» Vlemingkx	87
Sparadrap	153
Species Althaeae	399
» amaricantes	399
» aromaticae	401
» aromaticae pro cataplasmate	401
» emollientes	401
» emollientes pro cataplasmate	403
» laxantes St. Germain	403
Sperma Ceti	107
Spilanthus	403
Spiritus Aetheris	405
» Aetheris ferratus	409
» Aetheris sulfurici	405
» aromaticus	405
» camphoratus	407
» Carmelitarum	405
» Cochleariae	407
» Ferri sesquichlorati aethereus	409
» Lavandulae	409
» Melissae compositus	405
» Salis acidus	15
» Salis ammoniaci anisatus	409
» Salis ammoniaci causticus	39
» Salis fumans	15
» saponatus	411
» Sinapis	411
» Terebinthinae	323
» Vini concentratus	411

	Lap.
Spiritus Vini dilutus	413
» Vini rectificatissimus	411
» Vitrioli	21
Spongia pressa	413
Sibium chloratum	415
» sesquichloratum	415
» sulfuratum aurantiacum	415
» sulfuratum nigrum	417
» sulfuratum rubrum	417
Stramonium	419
Strychnium	421
» nitricum	421
Strychninum	421
» nitricum	421
Subchloras calcicus	83
Subnitras bismuthicus	79
Succus Liquiritiae depuratus	423
» Liquiritiae liquidus	423
Sulfas Aluminae et Lixivae	35
» Aluminae et Lixivae cum aqua	35
» Atropinae	71
» Chinidini	115
» Cupri crystallisatus	141
» ferrosus	205
» kalicus	255
» Lixivae	255
» Magnesiae	277
» Potassae	255
» Sodae	307
» quinicus	119
» Zinci	495
Sulfur auratum Antimonii	415
» citrinum	423
» erudum	423
» depuratum	427
» praecipitatum	423
» stibiatum aurantiacum	415

	Lap.
Sulfur sublimatum lotum	427
Sulfuratum Lixivae.	253
» Potassae	253
Symphitum	427
Syrupus Acetositatis Citri	429
» Althaeae	429
» amygdalinus	429
» Aurantiorum corticum	431
» Capillorum Veneris	433
» Cinnamomi.	433
» Citri	429
» Diacodii	435
» emulsivus.	429
» Ferri iodati.	435
» mannatus	437
» Mororum.	437
» Papaveris albi.	435
» Rhei	439
» Ribium	439
» Rubiidae	441
» Sennae cum Manna	437
» simplex	441

T.

Tamarindus	441
Tanninum	23
Taraxacum	443
Tartarus depuratus.	247
» emeticus	253
» natronatus	251
» solubilis	257
» stibiatus	253
» tartarisatus	257
» vitriolatus	255
Tartras kalicus	257
" Lixivae acidulus	247
" Lixivae et Antimonii.	253

	Lap.
Tartras Lixivae et Sodae	251
" Lixivae stibiatus	247
" Potassae acidulus	247
" potassicus	257
Terebinthina	443
" cocta	368
" communis	443
Terra foliata Tartari crystallisata	295
Thea	445
> chinensis	445
Thëinum	131
Theriaca	151
Thuja	445
Thus	335
Tilia	447
Tincturae	447
Tinctura Absinthii composita	449
> Aconiti	449
> Amara	451
> anodyna simplex	463
> Arnicae	451
> Aurantiorum corticum	453
> Belladonnae	453
> Benzoës	453
> Cantharidum	455
> Castorei	455
> Chinae composita	455
> Cinnamomi	457
> Colocynthidum	457
> Digitalis	457
> Ferri pomati	459
> Ipecacuanhae	459
> Jodi	459
> Lobeliae	459
> Malatis Ferri	459
> Myrrhae	461
> nervinotonica Bestuschefii	409

	Lap.
Tinctura Nucis vomicae	461
» Opii composita	461
» Opii crocata	461
» Opii simplex	463
» Paraguay-Roux	465
» Ratanhae	463
» Rhei aquosa	235
» Rhei Darelli	465
» Rhei vinosa	465
» roborans Whytii	455
» Spilanthi oleracei composita	465
» stomachica	451
» Stramonii	467
» Thujae	467
» Valerianae	467
» Veratri viridis	469
Traumaticinum	469
Trifolium fibrinum	469

Unguentum album	473
» aromaticum	469
» Autenriethi	471
» Cerussae	473
» emolliens	473
» fuscum	107
» Glycerini cum Amylo	473
» Glycerini cum Sapone	475
» Hydrargyri	475
» Hydrargyri cinereum	475
» Juniperi	475
» Lithargyri	477
» mercuriale	475
» neapolitanum	475
» nervinum	469
» contra pediculos	479

	Lap.
Unguentum ad Phtiriasim	479
» Plumbi acetici	477
» rosatum.	477
» Sabadillae	479
» saturninum.	477
» ad scabiem	479
» simplex	479
» sulfuratum.	479
» Tartari emetici.	471
» Tartari stibiati	471
Uva ursi	481

V.

Valeriana	481
Veratrinum	483
Veratrum album	483
» viride	485
Verbascum	485
Vinum Antimonii.	487
» Colchici	487
» emeticum	487
» Huxhami	487
» Malagense	487
» stibiato-tartaricum.	487
Vitriolum album purum	495
» caeruleum	141
» Martis	206
» Zinci	495

Z.

Zedoaria	489
Zincum aceticum	489
» chloratum	491
» depuratum granulatum	493

	Lap.
Zincum hydro-chloricum	491
› muriaticum	491
› oxydatum	493
› sulfuricum	495
› valerianicum	499
Zingiber	499

1. Absinthium. Üröm. Fehér üröm.

Kosárvirágúak. Nálunk honos.

Fű, bugaszerűen virágzik, fehéres selyemszőrös, kétszer vagy háromszor czimpás levelekkel, a csúcson levők egészek, a czimpák lapátalakuak, a kosárvirágzat félgömbalakú, konya, a virágtelep szőrös, a szirmok halaványsárgák; igen keserű, sajátos nehéz illatu. Vadon tenyész, s nálunk a virágok nyílása előtt szedessék.

2. Acetum. Eczet.

Borszeszből készített eczet.

Szintelen vagy kissé sárgás színű, fémeaktól, idegen savaktól és csipős anyagoktól ment legyen, és oly savtartalommal birjon, hogy tiz grammnyi a savmérő oldat tiz köbcentimetre által tökéletesen közömbösíttessék.

Száz részben mintegy hat rész eczetsavat tartalmaz.

1. Absinthium.

**Artemisia Absinthium Linn. Compositae
Vaill. Senecionideae. Herba indigena.**

Herba florens paniculata foliis canosericeis, bi—vel tripinnatifidis, summis indivisis, laciniis spathulatis, anthodiis subglobosis, nutantibus, receptaculo piloso, corollis subflavis, saporis peramari, odoris peculiaris gravis aromatici. — Herba spontanea, alioquin apud nos non rara, ante florum anthesin colligenda.

2. Acetum.

Acetum crudum e Spiritu Vini.

Sit decolor, vel parum flavescens, a metallis, acidis alienis et substantiis acribus liberum, ejusque aciditatis ut grammata decem aceti, centimetris cubicis decem solutionis acidimetricae perfecte neutra reddantur.

Continet in 100 partibus, circiter sex partes acidi acetici.

3. Acetum aromaticum.

Illatos eczet.

Pos ellenes eczet. Rablók eczete. Onó eczet.

Végy: Borsos ménta levelet

Rozmarin levelet

Zsálya levelet

mindegyikből huszonöt grammot 25

Angyalfügyökeret

Zedoaria-gyöktörzset

Szegfűszeget *mindegyikből öt grammot 5*

Eczetet *ezer grammot 1000*

Áztasd jól zárt edényben három napig.

Átlátszó folyadékot képezzen, mely jól dugaszolt üveg-edényekben tartassék.

4. Acetum pyrolignosum rectificatum.

Tisztázott kozmás fa-eczet.

Kozmás fa-sav.

Végy: Nyers kozmás fa-eczetet *ezer grammot 1000*

Párolj le belőle üveg-göreiből gyöngé tüz-
nél

hétszázötven grammot 750

Sárgás színű, kozmás szagú legyen.

† 5. Acetum Scillae.

Csilla eczet.

Végy: Száritott és apróra tört csilla hagymát

negyven grammot 40

3. Acetum aromaticum.

Acetum antisepticum. Acetum prophylacticum. Acetum cardiacum. Acetum quatuorlatronum.

Rp. Foliorum Menthae piperitae
      „ Rosmarini
      „ Salviae
          aa grammata viginti quinque 25
Radice Angelicae
Rhizomatis Zedoariae
Caryophyllorum *aa; grammata quinque* 5
Aceti *grammata mille* 1000
Macere per triduum in vase vitreo bene clauso.
Sit limpidum, servetur in vasis vitreis bene obturatis.

4. Acetum pyrolignosum rectificatum.

Acidum pyrolignosum. Acidum pyroxylicum. Acidum Ligni empyreumaticum.

Rp. Acidi pyrolignosi crudi *grammata mille* 1000
Rectificentur e retorta vitrea, leni igne et eliciantur
      grammata septingenta et quinquaginta 750
Sit coloris flavescentis, odoris empyreumatici.

† 5. Acetum Scillae.

Rp. Bulbi Scillae siccati, minutim contusi
          grammata quadraginta 40

Eczetet	<i>négyszáz grammot</i>	400
Áztasd gyakori felrázás mellett hat napig.*		
A szűrleztet folyadék legyen	<i>négyszáz gramm</i>	400

6. Acidum aceticum concentratum.

Tömény eczetsav.

Szintelen, átlátszó folyadék, mely meggyújtható, és átható savanyú szaggal bír.

Hevítés által az eczetsav teljesen elillanjon, ötször annyi lepárolt vízzel hígítván, sem chlorbaryum, sem légenysavas ezüst által csapadékot ne adjon. Ammonióval telítve kén-ammonium által csapadékot ne idézzen elő. Néhány csepp savanyú chromsavas kalium-oldattal elegyítve zöld színt ne mutasson.

Egy gramm tömény-eczetsav legalább 16 köbcentimeter normalsavmérő-folyadékot telítsen. Ennélfogva 100 súlyrészben legalább 96 súlyrész savhydrátot tartalmazzon.

7. Acidum aceticum dilutum.

Hígított eczetsav.

Szintelen, átlátszó, minden kozmás szag nélküli folyadék. Fajsúlya 1.028. Hevítés által teljesen elillanjon.

Chlorbaryum- vagy légenysavas ezüst-oldattal, csapadékot ne adjon; ammonióval telítve kénammonium

Aceti crudi	<i>grammata quadringenta</i>	400
Macera saepius agitando per dies sex. Colatura filtrata sit	<i>grammatum quadringentorum</i>	400

6. Acidum aceticum concentratum.

Acetum radicale.

Liquor limpidus, decolor, inflammabilis, odoris fragrantissime acidi.

Acidum aceticum concentratum calore penitus avolet, cum quintupla quantitate aquae destillatae dilutum nec cum baryo chlorato vel argento nitrico, nec ammonio saturatum, cum ammonio-hydro-sulfurato praecipitatum producat et mixtum cum aliquot guttis solutionis kalii bichromici colorem viridem ne induat.

Gamma unum acidi acetici centimetra cubica minimum 16 solutionis acidimetricae neutra reddat; contineat ergo in 100 partibus minimum 96 partes hydratis acidi acetici.

7. Acidum aceticum dilutum.

Liquor limpidus coloris expers, odoris minime empyreumatici sit ponderis specifici. 1.028. Calore penitus avolet.

Cum solutione baryi chlorati vel argenti nitrici tentatus praecipitatum nullum demittat.

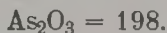
által sem színét ne változtassa, sem csapadékot ne idézzen elő. Néhány csepp savanyú chromsavas kalium-oldattal elegyítve zöld színt ne mutasson.

Tartalmazzon 100 súlyrészben 20·4 súlyrész sav-hydrátot; ennél fogva 10 gramm higitott eczetsav 34 köbcentimeter normal savmérő folyadékot telítsen.

† 8. Acidum arsenicosum.

Arsenessav.

Mirenyessav.

Szereztessek be kívül fehér, homályos, belül sárgálló, üvegszerű többé-kevésbé áttetsző tömegekben.

Kémcsőben hevitve teljesen el kell illannia, — fehér szagtalan füstöt bocsájtva, s fehér fénylő szabályos nyolcz-lapokból álló fellengületet adva.

Izzó szénre vetve foghagyma-szagot terjeszt.

9. Acidum carbolicum.

Phenylsav.

Carbolsav.

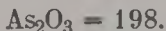
Tüalaku, színtelen, idővel barnássá váló jegeczeket képez, melyek nedvesség beszívása által szétfolynak, mintegy 33⁰-nál megolvadnak, 187⁰-nál forrnak; 20 ész vízben, borszeszben és aetherben, minden viszony

Ammonia et ammonio hydro-sulfurato addito colorem ne mutet, nec praecipitatum demittat, mixtum cum aliquot guttis solutionis Kalii bichromici colorem viridem ne induat.

Contineat in 100 partibus 20·4 hydratis acidi acetici, decem grammata acidi hujus ergo 34 centimetra cubica solutionis acidimetricae neutra reddant.

† 8. Acidum arsenicosum.

Arsenicum album. Oxydum Arsenici album.

Requiratur in massis extus albis, opacis, intus flavescens, vitreis plus minus pellucidis.

In tubo probatorio calefactum sit ex integro volatile fumum album inodorum emittens, detque sublimatum album ex splendentibus regularibus octaëdris consistens.

Prunis candentibus iniectum odorem alliaceum spargit.

9. Acidum carbolicum.

Acidum phenylicum. Phenolum.

Sistit crystallos aciculares, decolores, tempore fusciscentes, quae humiditate attracta deliquescent, versus temperaturam 33° liquescunt, sub 187° ebulliunt, in 20 partibus aquae, in omni proportione spiritus vini aut

szerint, glicerinben, zsiros és illékony olajokban szintén feloldódnak.

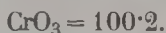
Fajsúlya körülbelül = 1·065.

Vaschlorid viz-oldatának kék színt kölcsönöz. Savanyú hatással nem bír.

† 10. Acidum chromicum.

Chromsav.

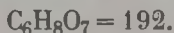
Festénysav.

Biborszínű hasábalakú jegecekből áll, melyek nedves levegőn szétfolynak, hevítve megolvadnak s élenyt fejlesztve zöld chroméleggé változnak át. Vizben igen könnyen oldódik, az aether-t és 90⁰/₀-os borszeszt meggyújtja. Jól zárt edényben gondosan tartandó, mert minden könnyen élenyülő anyagok, mint: por s gőzök által, igen könnyen felbomlik.

11. Acidum citricum.

Czitromsav.

Szintelen hasábok, a levegőn változatlanok, melyek alacsony hőfoknál szétmállanak, magasabbnál megolvadnak és felbomlanak. Oldhatók egyenlő mennyiségű vízben, nehezebben borszeszben s aetherben.

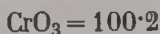
Vizoldata mézsvizvel túltelítve s forrásig hevítve oly csapadékot ad, mely a kihülés után teljesen feloldódik.

aetheris, nec non in glycerino, in oleis fixis et volatilibus solvuntur.

Pondus specificum. = 1·065 circiter.

Solutioni aquosae ferri sesquichlorati colorem coeruleum tribuit. Non est reactionis acidae.

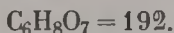
† 10. Acidum chromicum.

Crystalli prismaticae coloris purpurei, aeri humido expositae diffluunt, calefactae liquescunt; demum oxygenium emittentes in oxydum chromicum viride mutantur. In aqua facillime solvuntur, aetherem vel spiritum vini 90⁰/₀ comburunt. In vase epistomeo vitreo clauso caute servantur, quoniam omnibus facile oxydabilibus corporibus, uti pulvere aut vaporibus facillime decomponuntur.

11. Acidum citricum.

Acidum citri.

Crystalli prismaticae decolores, in aëre immutabiles, sub temperatura leni faticunt, altiori liquescunt demum decomponuntur. Solvuntur in aequali parte aquae, in alcohole et in aethere sunt minus solubiles.

Solutio aquosa aqua calcis supersaturata et ad ebullitionem calefacta praecipitatum deponit, quod sub refrigeratione ex integro solvitur.

Vizben feloldatván, sem eczetsavas kaliummal és borszeszszel, sem chlorbaryummal, sem sóskasavas ammoniummal, sem kénkönenynyel csapadékot ne adjon. Izzitva teljesen elégjen, a nélkül, hogy gőze égett czukorszagot terjesztene.

† 12. Acidum hydro chloricum concentratum
purum.

Tiszta tömény sósav.

Könenyhalvag.

HCl = 36·5.

A tiszta sósav-légnek oldata vizben.

Ezen csipős-savanyú szagu és felette savanyú ízű folyadék legyen átlátszó, színtelen; hevítve maradék nélkül elpárologjon; 10 súlyrész vízzel higitva sem chlorbaryum-oldat által, sem kénkönenyviz által zavarossá válnia vagy színét változtatnia nem szabad, még akkor sem, ha az utolsóhoz ammonia adatik.

A fennebbi módon higitott sav jó-d-oldattal elegyítve, ennek színét el ne vegye, sem jódkalium-oldatból jódot ne válaszszon ki.

Tartalmazzon 100 súlyrészben 21·24 súlyrész sósav-gázt, ennél fogva 5 gramm tiszta tömény-sósav 33·2 köbcentimeter normálsavmérő folyadékot telítsen.

Fajsúlya = 1·12.

In aqua solutum nec addito kalio acetico et alcohole, nec baryo chlorato, nec ammonio oxalico, nec aqua hydrosulfurata praecipitatum deponat, ignitum plane avolet, quin vapores caramel redoleant.

† 12. Acidum hydro-chloricum concentratum purum.

Acidum hydrochloratum concentratum purum. Acidum muriaticum concentratum. Acidum muriaticum concentratum purum.

$\text{HCl} = 36.5.$

Est solutio gasis acidi hydrochlorici puri in aqua.

Liquor odoris acidi-pungentis et saporis admodum acidi sit limpidus, decolor calefactus evaporet, quin residuum derelinquat; cum 10 partibus aquae dilutus nec per solutionem baryi chlorati, nec per aquam hydrosulfuratam nec si huic ammoniam superaddideris, turbetur aut colorem mutet.

Modo superiori dilutum acidum, cum solutione jodi mixtum liquor decolor ne evadat, et e solutione kalii jodati jodum ne secernat. Contineat in 100 partibus 21.24 partes gasis hydro-chlorici, 5 grammata ergo acidi hydro-chlorici concentrati puri neutra reddantur 33.2 centimetris cubicis solutionis acidimetricae.

Pondus specificum est = 1.12.

† 13. Acidum hydro-chloricum crudum.

Nyers sósav.

Füstölgő sósav.

Fajsúlya legyen 1·16. Elvetendő, ha arsenessavat tartalmaz.

14. Acidum hydrochloricum dilutum purum.

Tiszta higitott sósav.

Tiszta higitott könnyhalvag.

Végy: **Tiszta tömény-sósavból**
Lepárolt vizből *egyenlő súlyrészeket.*
Elegyítsd. Fajsúlya = 1·06.

Tartalmazzon 100 súlyrészben 12·4 súlyrész sósav-
léget; ennél fogva 10 gramm ezen savból 34 köbcenti-
meter normal savmérő-folyadékot telítsen.

15. Acidum nitricum concentratum purum.

Tiszta tömény légenysav.

E maró, savanyú folyadék színtelen, tökéletesen illó
legyen, húsz súlyrész vízzel elegyítve sem chlorbaryum-
mal, sem légenysavas ezüsttel zavarodást ne mutasson.

A folyadék 100 súlyrészben 48 súlyrész légenysav-

† 13. Acidum hydro-chloricum crudum.

Acidum muriaticum. Acidum salis fumans.

Spiritus salis fumans.

Sit ponderis specifici 1·16. Rejiciatur, si acidum arsenicosum continet.

14. Acidum hydrochloricum dilutum purum.

Acidum hydrochloratum dilutum purum.

Acidum muriaticum dilutum purum. Spiritus salis acidus.

Rp. **Acidi hydrochlorici concentrati puri.**

Aquae destillatae

aa partes aequales.

Misce. Sit ponderis specifici 1·06.

Contineat in 100 partibus partes 12·4 gasis hydrochlorici, 10 grammata ergo acidi huius neutra reddantur. 34 centimetris cubicis solutionis acidimetricae.

† 15. Acidum nitricum concentratum purum.

Liquor caustico-acidus sit decolor, ex toto volatilis cum 20 partibus aquae destillatae mixtus nec per solutionem baryi chlorati nec argenti nitrici turbetur.

Contineat in 100 partibus partes 48, hydratis acidi

hydratot tartalmazzon; ennél fogva abból 3 gramm 22·8 köbcentimeter savmérő-folyadékot telítsen.

Fajsúlya = 1·30.

† 16. Acidum nitricum crudum.

Nyers légenysav.

Fajsúlya = 1·35 legyen.

17. Acidum nitricum dilutum purum.

Tiszta higitott légenysav.

Végy: Tiszta tömény légenysavból
kétszáz grammot 200
lepárolt vizből
kétszáz negyven grammot 240
elegyítsd.

Fajsúlya legyen 1·13.— 100 súlyrészben 21·42 súlyrész légenysavhydratot tartalmazzon; ennél fogva 10 gramm folyadék 34 köbcentimeter savmérő folyadékot telítsen.

18. Acidum phosphoricum.

Phosphorsav.

Vilansav. Vilsav.

$H_3PO_4 = PO(OH)_3 = 98.$

Végy: Phosphorból húsz grammot 20
tedd tágas görebbe, melyben

nitrici, tria eius grammata, ergo neutra reddantur 22·8 centimetris cubicis solutionis acidimetriae.

Pondus specificum = 1·30.

† 16. Acidum nitricum crudum.

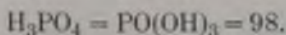
Sit ponderis specifici 1·35.

17. Acidum nitricum dilutum purum.

Rp. **Acidi nitrici concentrati puri**
grammata ducenta 200
Aquae destillatae
grammata ducenta et quadraginta 240

Misce. Sit ponderis specifici. 1·13. Contineat in 100 partibus partes 21·42 hydratis acidi nitrici. Grammata eius 10 ergo neutra reddantur 34 centimetris cubicis solutionis acidimetriae.

18. Acidum phosphoricum.

Phosphori *grammata viginti* 20
Immitte retortae satis amplae, cui insunt.

higitott tiszta légenysavból

háromszázötven gramm 350

foglaltatik.

A göreb vízfürdőbe álltassék és köttessék össze tágan (ne légzáróan) a szedővel, mely kevés vizet tartalmaz. Most gyengén hevítették a göreb mindaddig, míg a phosphor tökéletesen feloldódott és vörös gőzök többé nem fejlődnek. Ezután a göreb és szedő tartalma porcelán csészébe öntessék és ebben mindaddig hevítették, míg a folyadékból kivett kémle tömény kénsav és kénsavas vasélecs hozzáadása által nem barnul meg.

A visszamaradt folyadék háromszoros súlymennyiségű lepárolt vízzel higitassék és kénköneny-léggel telítessék.

A folyadék ezután több napon át meleg helyre álltassék, hogy a netalán jelenlevő kénarsen tökéletesen leülepedhessék.

Végül a folyadék, a kénköneny tökéletes elüzése céljából, hevítették és megszüretvén, higitassék annyira, hogy fajsúlya 1.117 legyen.

A tiszta, szintelen és szagtalan folyadék ammoniakkal túltelítve, csapadékot ne adjon. Légenysavas ezüst sem fehér, sem pedig ammonia hozzáadása után, felfőzve, barnafekete csapadékot ne képezzen; végre sem chlorbaryummal, sem kénköneny-vízzel meg ne zavarodjék.

A folyadék 100 súlyrészben 16.6 súlyrész orthophosphorsavat tartalmaz, minélfogva 10 gramm belőle elégséges 33 köbcentimeter savmérő folyadékra, hogy az ugynevezett hivatalos phosphorsavas natrium keletkezzék.

Acidi nitrici diluti puri

grammata trecenta quinquaginta 350.

Retorta balneo aquae immissa et excipulo exiguam aquae destillatae quantitatem continenti leviter juncta sensim calefiat, donec phosphorus ex toto sit solutus et rutili vapores non amplius evolvantur. — Liquorem dein in patinam porcellaneam effunde, aquam acidam excipuli adde et calefac, donec portiuncula exemta solutioni ferri sulfurici addito acido sulfurico concentrato mixtae rutilo-fuscum non amplius tribuit colorem.

Liquor residuus tripla aquae destillatae quantitate dilutus saturetur per gas hydro-sulfuratum, dein stet per aliquot dies vase tecto in loco calido ad perfectam, si praesto esset, sulfureti arsenici praecipitationem.

Demum calefiat ad gasis hydro-sulfurati perfectam expulsionem, filtretur et diluatur ad pondus specif. 1·117.

Sit liquor limpidus, decolor, odoris expers, super-addita ammonia nullum praecipitatum deponat. Argentum nitricum nec album, nec addita ammonia sub ebullitione fuscum sedimentum producat, nec baryo chlorato nec aqua hydro-sulfurata turbetur.

Contineat in partibus 100 partes 16·6 acidi orthophosphorici, grammata eius 10 ergo sufficiunt cum centimetris cubicis 34 solutionis acidimetricae pro formando natrio phosphorico sic dicto officinarum.

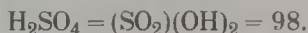
† 19. Acidum sulfuricum Anglicanum.

Angol kénsav.

Legyen arsenmentes és 1.83 fajsúlylyal birjon.

† 20. Acidum sulfuricum concentratum purum.

Tiszta tömény kénsav.

Legyen szintelen és 1.845 fajsúlylyal birjon. Hevítés által tökéletesen elillanjon és kénköneny-vizbe csepegtetve csapadékot ne idézzen elő. Óvatosan a sav fölé öntött kénsavas vasélecsoldat általa meg ne barnuljon.

21. Acidum sulfuricum dilutum purum.

Tiszta higitott kénsav.

Végy: Tömény tiszta kénsavból

száz grammot 100

Lepárolt vizből *ötyszáz grammot* 500

Elegyítsd akként, hogy a kénsavat öntsd lassanként a vízbe.

Fajsúlya 1.117 legyen.

A folyadék 100 súlyrészben 16.6 kénsavhydratot tartalmaz, minélfogva 10 gramm belőle 34 köbcentimeter savmérő folyadékot telít.

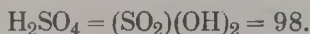
† 19. **Acidum sulfuricum anglicanum.**

Acidum sulfuricum crudum. Oleum Vitrioli.

Sit ponderis specifici 1·83, ab arsenico liberum.

† 20. **Acidum sulfuricum concentratum purum.**

Oleum Vitrioli depuratum.

Sit decolor; ponderis specif. 1·845 calefactum ex toto volatile; acidum aquae hydro-sulfuratae instillatum nullum praecipitatum producat; solutio concentrata ferri sulfurici caute acido superstrata colorem rubro-fuscum ne induat.

21. Acidum sulfuricum dilutum purum.

Spiritus Vitrioli.

Rp. **Acidi sulfurici concentrati puri**

grammata centum 100

Aquae destillatae *grammata quingenta* 500

Misce acidum in aquam instillando.

Sit ponderis specif. 1·117.

Continet in 100 partibus partes 16·6 hydratis acidi sulfurici, grammata eius 10 ergo neutra reddantur centimetris cubicis 34 solutionis acidimetricae.

22. Acidum tannicum.

Csersav.

Végy: **Finom porrá tört gubacsból**

kétszáz grammot 200

Aetherből *háromszáz grammot* 300

90⁰/₀-os borszeszből *hetvenöt grammot* 75

Miután a gubacs 24 óráig nedves helyen állott, tétessék jól bezárható edénybe és öntessék le az aether és borszesz elegyével. Két napig álljon az egész, mialatt többször rázassék össze. Ezután a folyadék leöntetvén, a maradékra ismét a borszesz és aether elegyének új részlete adassék, 12 óra lefolyása után a folyadék az előbbenihez öntessék hozzá, és a maradék sajtoltassék ki. A megszürt folyadék erős összerázás által kevertessék egy harmadrész térfogat lepárolt vízzel. Miután a folyadék hosszabb ideig csendesen állott és a vizoldat az aetheroldattól elvált, előbbi különitessék el az utóbbtól, melylyel ugyanezen műtétel még kétszer ismételtessék. Az ekként nyert vizoldatok öntessenek össze; ha a folyadék zavaros volna, szűressék meg és pároltassék el szárazra.

A maradék porrá törve jól zárt edényben tartassék el.

A sárgás-fehér, fanyar összehúzó ízű por, vízben és borszeszben könnyen és tökéletesen oldható legyen. Hevítés által maradék nélkül égjen el. A borszeszbeli savanyás hatású oldat aether hozzáöntése által ne zavarodjék meg.

22. Acidum tannicum.

Tanninum.

Rp. Gallarum subtiliter pulveratarum

grammata ducenta 200

Aetheris

grammata trecenta 300

Spiritus vini 90%

grammata septuagintaquinque 75

Gallis antea per 24 horas loco humido expositis et dein in vas bene claudendum immissis infunde aetherem cum spiritu vini mixtum. Stent saepius quassatae per biduum, tum defunde liquorem. Residuo novam portionem eiusdem miscellae adde, post 12 horas fluidum supernatans collige, residuum exprime. Liquoribus filtratis et commixtis tertiam voluminis partem aquae destillatae conquassando immisce, dein sepone. Solutionem aquosam, postquam ab aetherea subsederit, separa et cum aetherea eandem operationem bis repete. — Quo facto liquores aquosi commixti, et, si limpidi non essent, filtrati evaporent ad siccum.

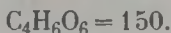
Residuum in pulverem redactum servetur vase sicco bene clauso.

Sit pulvis e flavo albus, saporis adstringentis austeri in aqua et spiritu vini facile et ex toto solubilis, ignitus sine residuo comburat. Solutio spiritiuosa reactionis acidulae admixto aethere ne turbetur.

23. Acidum tartaricum.

Borkősav.

Borsav.

A hasáb- vagy lemezalakú, kéreggő összenőtt jeczek színtelenek, szagtalanok és tökéletesen elégethetők legyenek, a szűrőpapírt meg ne nedvesítsék; vízben felolvadva az oldat sem kénköneny-víz, sem chlorbarium, sem pedig sóskasavas ammoniával meg ne zavarodjék.

† 24. Aconitinum.

Sisakvirág.

Színtelen, igen keserű, azután élesen égető ízű, égvényes hatású por legyen, mely 80°-nál megolvad a nélkül, hogy vizgőzt fejlesztene. Forró vízben sárgás, gyantaszerű tömeggé áll össze. Ötven súlyrész forró vízben, valamint borszeszben, aetherben és chloroformban oldható. Tömény kénsav által előbb sárgára, aztán barna-vörösre festessék. Maradék nélkül égjen el.

† 25. Aconitum.

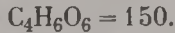
Sisakvirág.

Kalika sisakvirág, nemkülönben ennek havasainkon tenyésző válfajai: mint az aconitum tauricum és neomontanum. Szirontákfélék.

Gümői (gyökér) lobordadok, répaalakuak, fent szár maradványával vagy rügygyel végződnek, vagy ma-

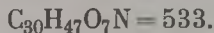
23. Acidum tartaricum.

Acidum Tartari. Sal essentielle Tartari.

Crystalli prismaticae vel tabulaeformes, in crustas concretae sint decolores, inodores, ex integro combustibiles, chartam bibulam ne humectent; in aqua destillata solutae nec aqua hydro-sulfurata, nec baryo chlorato, nec ammonio oxalico tentatae turbentur.

† 24. Aconitinum.

Sit pulvis albus, saporis fortiter amari, dein acris, urentis, reactionis alcalinae, sub 80° liquescat, quin vapores aqueos edat, in aqua bullienti in massam resinosa flavescens conglutinet, in partibus quinquaginta aquae fervidae solubile itidem solvatur in spiritu vini, aethere et chloroformio; per acidum sulfuricum concentratum induat colorem ab initio flavum, dein e fusco rubrum. Sit sine residuo combustibile.

† 25. Aconitum.

Aconitum Napellus Linn., ejusque in alpibus nostris indigenae varietates: A. tauricum Wulf. et A. neomontanum Wulf. Ranunculaceae. Juss.

Tubera (Radix Aconiti) obconica, napiformia, superne residuo caulis vel gemma terminata, aut solitaria.

gánosak vagy kettesével egybetapadvák, midőn különböző koraak, hevenyen nedvesek, megszáradva kemények, négy egészen nyolcz centimeter hosszúk, fent két egészen három centimeter vastagok, az ideiek súlyosak, tömöttek, belül fehér-szürkések, a múltéviék könnyűk, fent halvány-barnák, nem ritkán üresek, mindegyikük kívül barna, hosszant ránczos, nagyon ritkán s csak a múltéviék simák; minden helyen számos, többé-kevésbé hosszú, vékony gyökerke megy tőlük tova, vagy pedig ilyen lehullott gyökerkéek hegyei láthatók. Haránt metszetben a vastag és pontozott kéreg igen keskeny, setétebb színű, csillagszerűen négy vagy nyolczsugaras, igen kinyúlt sugarú fás kör által választatik el a csillagalakú dús velőtől. Hevenyében csipős, tormához hasonló szagú, míg megszáradva szagtalan; rágáskor eleinte kevéssé, míg később felettebb csipős ízű, s végül izlelési képtelenséget hagy vissza.

Más sisakvirág-fajok gyökerei, kivált pedig az *aconitum variegatum* Linn. fajból valók, melyek kisebbek, rendellenül sugaras fás réteggel és velővel, nemkülönben rövidebb sugarakkal látvák el, vettessenek vissza.

A vadon tenyésző virágzó növény gümői gyűjtesse-nek, gondosan száríttassanak és tétessenek el.

26. Aether aceticus.

Eczetaether.

Eczetsavas aethyl. Eczetégény.

Tiszta átlátszó, szintelen, kellemes felfrissítő zamatu folyadék legyen, melynek fajsúlya 0.9. — Ha egy rész

aut per paria cohaerentia, tum aetatis inaequalis, recentia succulenta, siccata dura, quatuor ad octo centimetra longa, superne duo ad tria centimetra crassa, hornotina ponderosa, compacta, intus ex albo cinerescentia, annotina levia, intus subfusca, non raro excavata, utraque extus fusca, longitudinaliter rugosa, perraro et quidem solummodo annotina glabra, radiculis tenuibus plus minusve longis numerosis in omni ambitu obsessa aut radicibus hisce deciduis cicatrisata. In segmento transverso cortex crassus est punctatus, et a medulla ampla, stellatim circumscripta circulo ligneo, angustissimo, obscuriore, stellatim quator-vel octo-radiato, radiis vix porrectis, separatus. Odor recentium acris raphani similis, siccatorum nullus, masticata ab initio exigua, serius acerrimam, diu haerentem producent sensationem relicta oanaesthesia gustatoria.

Rejicienda tubera aliarum aconiti specierum, inprimis aconiti variegati Linn. prioribus minora, ligno et medulla irregulariter stellatis, radiis parum porrectis.

Colligantur tubera plantae spontaneae florentis; caute siccanda et servanda.

26. Aether aceticus.

Naphta Aceti. Naphta seu Aether vegetabilis.

Sit liquor limpidus, decolor, odoris amoeni recreantis, pond. specif. 0.9. Quodsi unam partem aetheris ace-

eczetaethert kilencz rész vízzel összerázasz, kis része oldatlanul a víz fölületén uszva maradjon.

Szabad savat ne tartalmazzon, tehát savanyu szén-savasnátriummal összerázva ne pezsejen.

Ha a készítmény szabad savat tartalmaz, kevés magnesium éleggel rázd össze, azután olvasztott chlorcalciummal álljon zárt edényben 24 óráig, ekkor vízfürdőből párold át, teljesen megszáritott üvegbe, ezt jól bezárva tedd el.

† 27. Aether crudus.

Nyers Aether.

Nyers Égény.

Fajsúlya 0.73 legyen.

† 28. Aether depuratus.

Tisztított Aether.

Tisztított Égény.

Végy: **Nyers aetherből tetszés szerinti mennyiséget.**

Elegyítsd a szabad sav tökéletes telítése végett kis mennyiségű kaliumhydroxyd oldattal.

Válaszd el az aethert a vizes rétegtől és megolvasztott chlorcalciummal hagyd 24 óráig állani, mi alatt többször rázd össze; a leöntött folyadékot azután párold le vízfürdőből és fogd fel jéggel hűtött szedőben. Igen jól zárt edényben hűvös helyen tartassék el.

tici novem partibus aquae conquassando miscueris exigua eius pars non soluta aquae supernatet. Ne contineat acidum liberum, conquassatum ergo cum natrio bicarbonico ne effervescat.

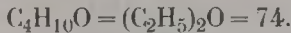
Si praeparatum acidum liberum continet, cum magnesii oxydati exigua quantitate conquassa, dein stet super calcio chlorato fuso per 24 horas in vase clauso, demum destillat ex balneo aquae in lagenam perfecte siccata, quam optime clausam serva.

† 27. Aether crudus.

Aether sulfuricus crudus.

Sit ponderis specif. 0.73.

† 28. Aether depuratus.

Aether sulfuricus. Aether Vitrioli. Naphta Vitrioli.

Rp. **Aetheris crudi** *q. s.*

Admisce paucillum kalii hydro-oxydati soluti ad perfectam acidi neutralisationem. Dein liquor aethereus ab aquoso saeparatus, stet super calcio chlorato fuso saepius conquassando per 24 horas, demum defusus ex balneo aquae destilletur in excipulum glacie refrigeratum. Servetur in lagenis optime clausis in loco frigido.

Tiszta átlátszó színtelen folyadék legyen, melynek fajsúlya 0.725. Tenyérre öntve gyorsan párologjon el és ne hagyjon borolajra vagy szeszolajra emlékeztető szagot hátra. Egyenlő térfogatnyi vízzel összerázva, csak egy tizedrésze oldódjék fel, miközben a víz ne zavarodjék meg és ne vegyen fel savanyú hatást.

29. Agaricus Chirurgorum.

Taplógomba.

Készített taplógomba.

Taplós galócza. Héjas gombák.

Gombadarabok, melyek majdnem egész Középeurópában, kivált idős tölgyek törzsein tenyésznek, kereskedésbeliek, vízben való áztatás és fakalapácsokkali ütés által (kivált nálunk) készítettnek, a közönség előtt igen ismereteseek.

Salétromtól nem szabad áthatva lenniök.

† 30. Aloë.

Áloe.

Világos áloe.

Az áloe különböző fajai, mint a közönséges a., socotorai a., pirosló a., kalászos a., fás a. stb.; növények, melyek déli Afrikában, Ausztráliában,

Kelet- és Nyugat-Indiában tenyésznek.

Magzatingfélék.

A levelek különös edényeiből kijövő megszáritott nedv, kapható pedig különböző nagyságú, gyántaszerűen fénylő, zöldesből setétbarnába játszó darabokban, kagylós

Sit limpidus, coloris expers, pond. specif. 0.725, e palma manus prompte evaporet, quin odorem olei vini vel fermentolei in ea relinquat. Si cum aequali volumine aquae conquassetur, solum $\frac{1}{10}$ pars aetheris solvatur, et aqua non turbetur, nec habeat reactionem acidam.

29. *Agaricus Chirurgorum.*

Agaricus quercinus praeparatus.

Polyporus fomentarius Fries. Fungi.
Hymenomyces. Fr.

Frusta fungi per omnem fere Europam mediam in truncis annosis imprimis quercuum nascentis, mercabilia, maceratione in aqua et tusione cum malleis ligneis (potissimum in Hungaria) praeparata, in vulgus notissima.

A merce kalio nitrico inpraegnato cave.

† 30. Aloë.

Aloë lucida. Aloë socotrina.

Aloës variae species: *A. vulgaris* Lam., *A. socotrina* Lam., *A. purpurascens* Hawk., *A. spicata* Thunb., *A. arborescens* Mill. etc., plantae indigenae in Africa, Australia et India orientali occidentalique. *Asphodeleae* Jussieu.

Succus induratus e propriis foliorum vasis elicitedus sistit frusta variae magnitudinis verniceo nitentia, coloris e subviridi obscure fusci, fractura conchata lu-

világos töréssel, itt áttetsző szélekkel, melyben meglágyulnak, hidegben törékenyek lesznek, porrá őrve undorító szaguak, ízük felettébb keserű. Hideg vízben lágy gyánta hátrahagyása mellett részben oldatik; meleg vízzel zavaros, míg borszeszszel majdnem tiszta oldatot képez.

31. Althaea.

Ziliz.

Közönséges ziliz, nálunk honos, leggyakrabban gyógyszertári czélokra tenyésztik.

Málvafélék.

A levelek szívszerű-petéded-szegletesek vagy petédedalakúak, egyentelenül fogazottak, öthordásak, taplószerűek, puhák, fehéreszöldek, szagtalanok, mézgaízüek.

Nyáron virágzaskor gyűjtessenek.

A gyöktörzs gyökérkéi (Zilizgyökér) egyszerűek, hengerdedek, hosszúk, ujjnyi vastagok vagy vékonyabak, lehámozvák, gyakran szét is hasítvák, fehérek vagy fehéresek, kívül nem ritkán hosszukban barázdásak, lemetszett rostocskák barnás helyei láthatók rajtok, a meg lehetőszen vastag, igen rostos és hajtható hánccs által borítottatnak, a faanyag keményítőtől lisztes. Sajátságos gyenge szagú, igen mézgas kellemetlen ízü.

A vadon tenyésző vagy tenyésztett növény gyökere tavasz kezdetén vagy őszkor ásassék; a szár, a fás és szúvas részek, nemkülönben a külső vékony sárgás-szürkés kéreg elhánytatván, gyorsan száríttassék.

cida, ad margines subdiaphana, calore emollescentia frigore friabilia, pulverem flavum odoris nauseosi largientia, saporis peramari. In aqua frigida partim solvitur, resinam mollem relinquens, in aqua fervida turbidam, in spiritu vini fere limpidam solutionem praebet.

31. Althaea.

Althaea officinalis Linn., planta indigena saepissime in usus pharmaceuticos culta.

Malvaceae Juss.

Folia subcordato ovato-angulosa, vel subovata, inaequabiliter dentata, quinque-nervia, tomentosa, mollia, ex albo viridia, odoris nullius, saporis mucilaginosi.

Colligantur aestate florente planta.

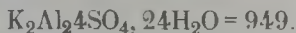
Radiculae; Rhizomatis (Radix Althaeae) simplices, teretes, longae, digitum crassae vel tenuiores, degluptae tantum et saepe fissae quoque prostant, albae vel albidae, extus in longitudinem non raro sulcatae, cicatricibus fibrillarum abscissarum subfuscis notatae, libro crassiusculo valde fibroso et flexili, obtectae, ligno carnososo, amylo scatente farinoso. Odor peculiaris debilis, sapor fatuus, valde mucilaginosus.

Fodienda radix plantae sponte crescentis vel cultae primo vere vel autumno. Rhizomate partibus lignosis et cariosis, nec non cortice flaviusculo griseo exteriori tenui rejectis cito siccanda.

32. Alumen.

Timsó.

Kénsavas kalium aluminium.

Szintelen, édeses fanyar ízű, nyolczlapú jegeczek, melyek a levegőn kissé elmállanak, hevítés által vizet bocsátanak el és likacsos tömeggé alakulnak át. Heves izzítás által a kénsav egy részét elvesztik.

Natrium hydroxyddal melegítve ammoniát ne fejlesztzen.

33. Alumen ustum.

Égetett timsó.

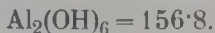
Könnyű, szivacsos, kevésbé fanyar ízű tömeg, mely elegendő mennyiségű lepárolt vízben lassan ugyan (24 óra alatt alig) de tökéletesen feloldódik.

Nagyon erősen kiégetett timsó, mely nemcsak vizet, hanem a kénsav egy részét is elvesztette, és ennél fogva vízben nem oldódik, visszautasítandó.

34. Alumina hydrica.

Aluminium hydroxyd.

Timélegvizegy.

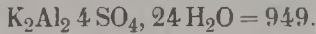

Végy : Timsóból

kétszázhetvenöt grammot 275

32. Alumen.

Sulfas Aluminae et Lixivae cum aqua.

Sistit crystallos octaëdricas, decolores, saporis stiplici subdulcis. In aëre paulum fatiscit, calefactum aquam emittit et in massam spongiosam abit, demum fortiter ustum acidi sulfurici partem amittit.

Calefactum cum natrio hydro-oxylato ammoniam ne evolat.

33. Alumen ustum.

Alumen calcinatum seu spongiosum. Sulfas Aluminae et Lixivae.

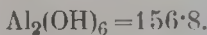

Sistit massam spongiosam, levem, saporis parum adstringentis, in sufficienti quantitate aquae destillatae lente quidem (vix ante 24 horas), sed ex toto solubilem.

Cave ab alumine nimio calore usto, quod praeter aquam etiam acidi sulfurici partem perdidit, hinc solummodo ex parte in aqua solvitur.

34. Alumina hydrica.

Hydroxydum Aluminium. Oxydum Aluminium hydratum.

Rp. **Aluminis**

grammata ducenta septuaginta quinque 275

old fel

Forró lepárolt vízben

kétezer ötszáz grammban 2500

a meg meleg oldat szűressék meg és öntessék hozzá oly oldat, mely :

Jegezedett szénsavas natriumból

kétszázötven grammból 250

és meleg lepárolt vízből

ezer grammból 1000

készült.

A jól összerázott keverék 24 óráig pállitassék. azután a keletkezett csapadék szűrőn gyűjtessék össze, mosassék ki, addig míg a lúgos hatás eltűnik, ezután a csapadék oldassék fel annyi

Higitott sósavban

a mennyi erre elegendő (körülbelül
530 gramm)

Az oldat most **ammoniával** (0.960 f. s.)

elegendő mennyiséggel (körülbelül
300 grammal)

tökéletesen kiüttetik.

Az igen jól kimosott, szűrő papir közt kinyomott és a levegőn gondosan megszáritott csapadék legfinomabb porrá dörzsöltessék szét.

Fehér, könnyű és nyelvhez tapadó por legyen, mely vízzel közönyös hatásu péppé elegyedik, higitott savakban, valamint natrium hydroxydlugban tökéletesen feloldódik.

Solve in

Aquae destillatae fervidae

grammatum duo mille et quingentis 2500

Filtera solutionem adhuc calidam,

cui adde

Natrii carbonici crystallisati

grammata ducenta quinquaginta 250

soluta in

Aquae destillatae *grammatibus mille* 1000

Miscellam intime agitatum digere per 24 horas.

Praecipitatum filtro collectum elue, donec reactio alcalina disparuerit, tum solve in

Acidi hydro-chlorici diluti puri

quantitate sufficiente (circa grammatibus
quingentis et triginta 530)

Solutioni adde:

Ammoniae

sufficientem quantitatem (circa grammata
trecenta 300)

ad perfectam praecipitationem.

Praecipitatum optime lotum, inter chartam bibulam expressum et aëre siccatum, in pulverem subtilissimum redige.

Sit pulvis albus, levis, linguae adhaerens cum aqua tenuem pulvem reactionis neutrius formet et in acidis quamvis dilutis, nec non in solutione natrii hydro-oxydati perfecte solvatur.

35. Ammonia.

Ammonia-oldat.

Légenykőneg. Légenykőneg-oldat.

Tiszta átlátszó, színtelen, átható szagú és fölötté maró ízű folyadék. Tökéletesen illó legyen.

Sem kénköennyvizzel, sem chlorbaryummal oly csapadékot ne adjon, mely higitott sósavban oldhatlan. Higitott kénsavval túltelítve, kozmás szagot ne terjeszsen.

Fajsúlya 0.96 legyen.

A folyadék 100 súlyrészben 10 súlyrész ammonia-léget tartalmaz, ennél fogva belőle 5 grammnak 29.4 köbcentimeter lugméről folyadékot kell telítenie.

36. Ammoniacum.

Ammoniakgyánta.

Dorema Ammoniacum Don. Persiában honos. Ernyősek.

Levegőn megszáradt tejnedv. többé-kevésbé gömbölyded, borsószemnyi egészen diónagyságú szemcsékben, melyek magánosak vagy gyakran egymással összetapadva, vagy barnás darabokkal keveredve, kívül sárgás-barnásak, belül fehéresek, kevéssé kagylós törésűek, zsírfényűek, hidegben keményesek, törékenyek, porrá törhetők, melegben meglágyulnak, keserűcsipős

35. Ammonia.

Ammonia pura liquida. Ammonia aqua soluta. Spiritus Salis ammoniaci causticus. Liqueur Ammonii caustici. Ammoniacum causticum solutum.

$H_3N=17.$

Sit liquor limpidus, decolor, odoris penetrantis peculiaris, saporis valde caustici, penitus volatilis. Liqueur nec aqua hydrosulphurata nec baryo chlorato tentatus praecipitatum producat, quod acido hydro-chlorico diluto solvi non posset. Post saturationem per acidum sulphuricum dilutum ne sparget odorem empyreumaticum.

Sit pond. specif. 0.960.

Continet in 100 partibus partes 10 gasis Ammoniaci, 5 ejus grammata ergo neutra reddantur, 29.4 centimetris cubicis solutionis alcalimetricae.

36. Ammoniacum.

Gummi Ammoniacum. Gummi resina Ammoniacum. Dorema Ammoniacum Don. Planta Persidem inoolens. Umbelliferae Juss.

Succus lacteus aëre induratus sistit aut grana plus minusve rotunda, magnitudine pisi usque ad fructum juglandis, solitaria aut saepe inter se vel massae subfuscae intermixta, extus e flavo subfusca, intus albida, fractura leviter conchata pinguius nitida, frigore duriuscula, fragilia, in pulverem redigenda, calore mollescentia, saporis amari acris, odoris peculiaris, calore

ízűek, melegben kevésbé foghagymához hasonló sajátos szaguk, vízben dörzsölve ez tejszerűvé lesz, borszeszben részben oldhatók. Az odatapadó tisztatlanságok távolíthatóak el.

37. Ammonium aceticum solutum.

Eczetsavas ammonium-oldat.

Végý: **Higitott eczetsavból** *száz grammot* 100

Lassanként adj hozzá

darabokra tört szénsavas ammonium-

ból *annyit, mennyi a telítésre szükséges*

(körülbelül 20,5 gramm)

a szűrléztett folyadékhoz adj:

Lepárolt vízből

annyit,

hogy fajsúlya 1·03 legyen.

Az oldat tiszta átlátszó, színtelen, tökéletesen illó és, a mennyire elérhető, közönyös hatású legyen. kénköneny által csapadékot ne adjon. Igen jól zárt edényben tartassék el.

38. Ammonium carbonicum.

Szénsavas ammonium.

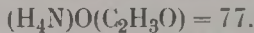

Fehér, áttetsző, szúros ammonia-szaggal bíró darabok. Felületek porlékony, melegben tökéletesen illók.

alium nonnihil redolentis, aqua trita lactescentia. in spiritu vini partim solubilia. Sint ab adhaerentibus quisquiliis libera.

37. Ammonium aceticum solutum.

Liquor Ammonii acetici. Acetas Ammoniae solutus.

Rp. **Acidi acetici diluti** *grammata centum* 100
Paulatim adde:

Ammonii carbonici ruditer tusi *q. s.*
(*circa grammata viginti et dimidium* 20.5)

ad perfectam neutralisationem.

Liquori filtrato admisce

Aquae destillatae *q. s.*

ut solutio sit ponderis specif. 1.03.

Sit limpidum, coloris expers, ex integro volatile, et quantum obtineri potest, neutrum.

Aqua hydro-sulfurata ne turbetur.

Vase optime clauso serva.

38. Ammonium carbonicum.

Alkali volatile siccum. Carbonas Ammoniae.

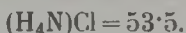
Frusta alba. diaphana, odoris pungentis ammoniacalis, in superficie pulverulenta, sub calore aucto ex

Kozmás szaguk ne legyen és chlorammoniumnak legfeljebb nyomát tartalmazzák.

39. Ammonium chloratum.

Szalmiak. Szalamiasó.

Chlorammonium.

Végy: Nyers fellengített chlorammoniumból		
	<i>ötszáz grammot</i>	500
old fel		
Forró lepárolt vízben		
	<i>ezerötszáz grammban</i>	1500
az oldathoz adj:		
Ammoniakot	<i>husz grammot</i>	20.

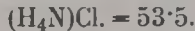
Néhány napig hagyj állni betakart edényben, ezután szürd meg és folytonos keverés közt párold be szárazra.

Fehér, jegeczes por legyen, mely hevitve tökéletesen elillanjon és kozmás anyagoktól ment legyen. Chlorbaryummal, továbbá kénhydrogen-vizzel és kénammoniummal meg ne zavarodjék.

integro volatilia. *Empyreuma* ne redoleant. *Ammonii chlorati* nonnisi vestigia conceduntur.

39. *Ammonium chloratum.*

Ammonium muriaticum depuratum. Hydrochloras Ammoniae. Flores Salis ammoniaci simplices. Murias Ammoniae. Hydrochloras ammoniacus. — Chlorhydras Ammoniae. Chloratum Ammoniae.

Rp. *Ammonii chlorati sublimati erudi*

Solve in	<i>grammata quingenta</i>	500
<i>Aquae destillatae fervidae</i>	<i>grammatibus mille et quingentis</i>	1500
Solutioni adde :		
<i>Ammoniae</i>	<i>grammata viginti</i>	20

Stet per aliquot dies in vase tecto, dein filtretur et ad siccum evaporetur sub continua agitatione.

Pulvis crystallinus sit albus, sub calore ex integro volatilis, ab *empyreumate* liber. *Baryo chlorato* vel aqua hydro-sulfurata vel *ammonio hydro-sulfurato* tentatus ne turbetur.

40. Amygdala amara.

Keserű mandola.

Közönséges mandola, ezen fa Szíriában és északi Afrikában honos. Nálunk tenyésztik. Mandolafélék.

A magvak hosszaspetédedek, összenyomvák, hártvás, sárgabarna, hosszában ránczosan csikolt, poros és érdes héjjal borítva, az ébreny fehér, húsos, lapos domború szikekké szétváló, a gyökérke igen kicsiny, egyenes; igen keserű ízűek, szagtalanok, ha azonban kevés vízben ujjal dörzsöltetnek, sajátságos illóolajos szagot árasztanak.

A régiék, avasak, belül sárgás foltúak, nemkülönböztetve a rovarok által kirágottak vettessenek el.

41. Amygdala dulcis.

Édes mandola.

Az előbbinek válfaja.

Magvak. gyakran kevésbé nagyobbak, egyébként a keserű mandolákhoz hasonló alakúak, melyektől csak olajos édeskés ízük és szagtalanságuk által különböznek.

Csak a frisek, egészek és nem-avasak használatosnak.

42. Amylum.

Keményítő.

Buzakeményítő.

Tiszta buza. Nálunk tenyésztik. Fűfélék.

A tiszta búzából kiválasztott keményítőt rendetlen

40. *Amygdala amara.*

***Amygdalus communis* Linn., arbor in Syria et Africa boreali sponte crescens, apud nos culta. *Amygdaleae* Juss.**

Semina ovato-oblonga, compressa, constant ex integumento membranaceo, luteo-fusco, longitudinaliter rugoso-striato, pulverulento scabro et ex embryone albo carnosio, in cotyledones duas plano-convexas secedente, radícula minima recta: sunt saporis peramari, odoris nullius, digitis autem cum paululo aquae trita odorem spargunt proprium aethereum.

Rejiciantur vetusta, rancida, maculis subflavis intus conspersa, nec non insectis corrosa.

41. *Amygdala dulcis.*

Varietas prioris.

Semina saepe nonnihil majora, caeterum omni ex parte amaris quoad formam similia, solo sapore oleoso subdulci et defectu odoris distinguenda ab iis.

Nonnisi recentia integra ranciditatis expertia praesto sint.

42. *Amylum.*

Amylum Tritici.

***Triticum sativum* Linn. *Gramineae* Juss.**

Amylum e fructibus tritici separatum venditur in

alakú darabokban árulják, melyek igen könnyen szerfelett finom fehér át nem tetsző porrá törhetők. Szagtalan és íztelen, hideg vízben és borlaugban oldhatlan. Kilenczvenhat rész forró vízzel mézgás, áttetsző tejszerű folyadékot képez. Iblanynyal kék színű lesz, mi meleg vagy hamanylúg alkalmazása által elenyész, kihülés illetőleg hígított kön-halvanysav hozzáadása után azonban ismét előtűnik. Górcső alatt kerekded vagy veseszerű testecsek láthatók, melyek igen különböző nagyságúak, közepükön ponttal és számos igen finom körkörös réteggel.

43. Angelica.

Angyalfű.

Kerti angyalfű. Kétévi növény Europa havasalatti és mocsáros vidékein, kivált pedig az északi tájékon tenyész, s nem ritkán falusi kertekben tenyésztetik. Ernyősök.

Agyökér közepetti vastag, nyolcz centimeter hosszú, félig szivacsos, felfelé finoman és sűrűn gyűrűzött tőkéből áll, számtalan, hosszú, négy egészen hat millimeter vastag, puha, barázdás gyökérekkel, meglehetősen vastag, kívül szürkésbarna, belül fehér kéreggel, mely sárga és balzsamos tüszőkben bővelkedik; a fa sugaras, halaványsárga. A gyökér rágáskor éget, átható és sajátságos illatos szagú, kezdetben édeskés és végül kesernyés ízű. A rovarok által megrágott gyökerek vettessenek el.

A második évben levő növények gyökere kora tavasszal ásassék ki, s azután gondosan megszáritva, jól zárt edényekben tartassék.

frustis irregularibus facillime in pulverem subtilissimum album opacum dilabentibus. — Sit inodorum et insipidum, in aqua frigida et in spiritu vini insolubile. Cum aquae bullientis partibus nonaginta sex praebet liquorem mucilaginosum sublacteum. Jodo addito exoritur color caeruleus, caloris vel Kalii hydrici applicatione evanescens, durante refrigeratione vel sub additione acidi hydrochlorici diluti denuo adparens. Sub microscopio investigatum sistit corpuscula orbicularia vel subrenata, magnitudine quam maxime differentia, puncto centrali et stratis concentricis tenerimis notata.

43. Angelica.

Archangelica officinalis Hoffm., planta bienis in regionibus subalpinis et paludosis Europae imprimis borealis crescens, in hortis rusticorum non raro culta. Umbelliferae Juss.

Radix constat e caudice intermedio crasso, ad octo centimetra longo, subspongioso, sursum subtiliter denseque annulato, radiculis instructus numerosis, longis quatuor vel sex millimetra crassis, mollibus, sulcatis, cortice crassiusculo, extus e griseo fusco, intus albo, folliculis balsamiferis copiosis flavis, nitidis repleto; ligno radiato, subflavo. Radix manducata urens, odoris penetrantis, peculiariter aromatici, saporis initio subdulcis, demum subamari. Radix insectis corrosa rejiciatur.

Primo vere anni aetatis plantae secundi effossa et caute siccata servetur in vasis bene clausis.

44. *Anisum stellatum*.**Csillagos ánizs.**

***Illicium anisatum* Loureiro, chinai fa.
Winterfélék.**

A gyümölcs (mag) egészen nyolcz csontos szütyőből áll, középetti oszloposka körül csillagszerűen elhelyezve, s egymással érintkezve: a szütyők szabadok, többnyire egyentelenek, sajkaszerűek, felpetédedek, oldalvást összenyomvák, alapjukon hasasak, csúcsaikon hasi varrány irányában két válványuak, felső szélükön kovadnak, egyrekeszűek, kívül érdesesek, belül simák, egymagnak, összenyomott, fénylő, gesztenyebarna maggal, ánizsos, de kellemesebb illatuak, édeskés ízűek, rágva a nyelvet kevésbé égetik.

45. *Anisum vulgare*.**Közönséges ánizs.**

Közönséges ánizs. Keleten honos, nálunk tenyésztetik. Ernyősek.

A gyümölcs (mag) petéded vagy félgömbölyded, oldalvást kevésbé összenyomott, sűrűn pelyhes, szürkészöldes buracsenk, a gyümölcsfelek legtöbbszörre egybetapadvák, keskenyen ötször-bordásak, egyenletes, oldalvásti, szélekkel ellátott bordákkal, a bordák között igen sok csíkkal. Igen illatos szagú, édeskés ízű, rágáskor a nyelvet kevésbé égeti.

44. *Anisum stellatum*.

***Illicium anisatum* Loureiro, arbor *Sinensis*.
Wintereae Lindley.**

Fructus anisi stellati (Semina Anisi stellati aut Badiani). Carpella drupacea usque octona, circa columellam centralem stellatim contigua, libera, plerumque inaequalia, cymbiformia, subovata, a latere compressa, basi subventricosa, apice juxta suturam ventralem bivalvia, margine superiore dehiscentia, unilocularia, extus rugulosa, intus laevigata, monosperma, semine compresso, nitido, badio, odoris anisi aromatici, sed multum gravioris, saporis subdulcis, manducata linguam paulum urentis.

45. *Anisum vulgare*.

***Anisum vulgare* Gärtn. *Pimpinella Anisum* Linn., planta in Oriente indigena, apud nos culta. *Umbelliferae* Juss.**

Fructus anisi vulgaris (Semen Anisi). Diachenium ovatum vel subglobosum, a latere parum compressum, dense puberulum, coloris e griseo subviridis, mericarpiis duobus plerumque cohaerentibus, anguste quinquecostatis, costis aequabilibus, lateralibus, marginantibus, vittis plurimis, inter costas sitis. Odoris intense aromatici, saporis subduleis, manducati linguam paullum urentis.

† 46. Aqua amygdalarum amararum concentrata.

Tömény keserű mandola viz.

Végy: Keserű mandolát

kétszázötven grammot 250.

a szétzúzás után szabadítsd meg ismételt sajtolás utján zsiros olajától. A kisajtolt lepényt zúzd össze, rostáld át és egy tizenketted részét tedd félre. A fenmaradt tizenegy részt ved apránként lepárló kazánba, mely már tartalmazzon :

Forró lepárolt vizet

kétezeröttszáz grammot 2500.

E keveréket forrald néhány perczig, s azután távolítsd el a tüzet. Kihülés után keverd hozzá a lepénynek ama félretett tizenketted részét s egy napi állás után párolj le belőle

öttszáz grammot 500.

A folyadék kissé tejszínű, keserű mandola szagú, égető kesernyész ízű legyen. Ezer súlyrészben hat tizedrész (0·6) súlyrész kéksavat tartalmazzon, vagy ötven gramm (50) víz 0·15 gramm cyanezüstöt nyujtson.

Egészen tele töltött, jól zárt kis üvegekben, sötét és hideg helyen tartandó.

47. Aqua Aurantii florum.

Narancsvirág viz.

Fémeket ne tartalmazzon.

† 46. Aqua amygdalarum amararum concentrata.

Rp. **Amygdalarum amararum**

grammata ducenta et quinquaginta 250

Contusas libera expressione iterata ab oleo pingui Placentam expressam contunde, per cribrum trajice et ejus partem duodecimam sepone. Reliquas undecim partes sensimingere in vesicam destillatoriam, quae continet:

Aquae destillatae bullientis

grammata duomillia et quingenta 2500

Miscella ebulliat per aliquot minutas, dein ignis amoveatur. Post refrigerationem admisce partem illam placentarum duodecimam sepositam, et post nycthaemerum elice

grammata quingenta 500.

Liquor sit parum lactescens, odoris amygdalarum amararum, saporis urentis amaricantis. Contineat in partibus millenis, partes 0·6 acidi hydrocyanici, seu grammata 50, aquae praebeant 0 15 partes grammatis argent cyanati.

Servetur in lagenis quemadmodum parvis, plenis, optime clausis, in loco obscuro et frigido.

47. Aqua Aurantii florum.

Aqua Naphae.

Non sit metallis inquinata.

48. Aqua Calcis.

Mészviz.

Mészoldat.

Végy: **Frissen égetett meszet száz grammot** 100
 Locsolj rá agyag-edényben
Közönséges vizet ötven grammot 50
 A megoltás után keverj hozzá
Közönséges vizet tízezer grammot 10,000.

A keveréket némelykor felrázva, jól zárt edényben tartsd. Használat alkalmával az átlátszó folyadékot töltsd le, és ha szükség kívánná, szűrlezd.

A felforralásnál megzavarodjék.

49. Aqua Chamomillae.

Székfűvirág viz.

Végy: **Mezei székfűvirágot**
négyszáz grammot 400
Közönséges vizet *hatezer grammot* 6000
 Párolj le *kétezer grammot* 2000.

50. Aqua chlori.

Chlorviz.

Halványviz. Halványoldat.

Végy: **Mangan felélegből darabokban**
tetszés szerint.

48. Aqua Calcis.

Aqua Calcoariae. Calcoaria soluta. Liquor Calcis.

Rp. Calcii oxydati recenter usti
grammata centum 100

Consperge in olla fictili cum

Aquae communis

grammatibus quinquaginta 50

Post extinctionem admisce :

Aquae communis

grammata decem millia 10,000

Miscellam interdum agitando, serva in lagenis optime clausis.

Usui liquorem limpidum defunde et nisi opus fuerit, filtra.

Ebullitione turbetur.

Aqua Chamomillae.

Rp. Florum Chamomillae vulg.

grammata quadringenta 400

Aquae communis *grammata sexmillia* 6000

Abstrahantur *grammata duomillia* 2000.

50. Aqua Chlori.

Chlorum solutum. Liquor Chlori. Aqua oxymuriatica. Chloriua liquida.

Rp. Mangani hyperoxydati in frustis *q. v.*

Immitte in cucurbitam satis capacem et adde :

Tedd elég tágas lombikba és önts reá, előbb egyharmad súlyrész közönséges vízzel hígított:

Nyers sósavból *elegendő mennyiséget*,
ugy hogy a lombik körülbelül félig legyen megtelve.

A lombikot kösd össze Woulf-féle üveggel, melyben a chlor megmosására elegendő viz foglaltatik.

A mosó üvegbe kétszer épszögüleg meghajtott cső illesztendő, ugy hogy annak hosszabb szára egy félig lepárolt vízzel megtöltött üveg fenekére érjen. A lombik gyenge hevítése által fejlesztessék ki a lég. Mihelyt az üveg chlorral megtelt, másik által helyettesíttessék, melyben ugyanannyi lepárolt viz foglaltatik. Az első üveget dugaszold be és rázás által segítsd elő a lég elnyeletését, azután töltsd meg ismét chlorral. Hasonlóan kell a másik üveggel elbánni és e műtétet mindaddig ismételni, míg végre lég nem nyeletik el.

Zöldessárga, fojtó szagú folyadék legyen, mely a növényi színanyagokat gyorsan színtelenítse. Jodkalium-oldatba csepegtetve, bőségesen válaszszon ki jodot. Régi készítmény, mely a kék lakmuspapírt megvörösíti, a nélkül, hogy azt elszíntelenítené, elvetendő.

Egészen megtöltött kis üvegdugaszos üvegekben, a világosságtól megóvott hús helyen tartandó el.

51. Aqua Cinnamomi simplex.

Egyszerű fahéjviz.

Végy: Összetört kászia fahéjat

kétszáz grammot 200

Közönséges vizet *kétezer grammot* 2000

Acidi hydro-chlorici crudi

antea tertia parte aquae communis diluti

quantitatem sufficientem,

ut ad dimidium circiter cucurbita sit repleta.

Cucurbitam junge cum excipulo Woulffiano, cui inest aquae communis quantitas sufficiens ad lotionem gasis extricati.

Excipulo adapta tubum vitreum bis curvatum, cuius longior extremitas fere tangat fundum lagenae, quae ad dimidium aqua destillata sit repleta.

Leni calore fiat extricatio gasis. Lagenam quodsi chloro repleta fuerit, cummuta cum altera similem quantitatem aquae destillatae continente. Lagenam remota claudatur et gas cum aqua conquassetur, dein denuo chlorum in lagenam inducatur. Hanc agendi rationem etiam cum altera lagenam exsequere et repetere, donec gas non amplius absorbeatur.

Sit limpida e subflavo viridis, odoris suffocantis, colores vegetabiles cito destruat. Solutioni Kalii Jodati instillata Jodum abundanter secernat. Praeparatum antiquum, quod chartam exploratoriam coeruleam nonnisi rubram reddit, quin tam decoloret, est rejiciendum.

Servetur in lagenis parvis, penitus repletis, epistomiis vitreis clausis, in loco frigido, a luce remoto.

51. Aqua Cinnamomi simplex.

Rp. Corticis Cassiae Cinnamom. contusi

grammata ducenta 200

Aquae communis *grammata duomillia* 2000

Áztasd tizenkét óráig és párold le szabad
tűzön *ezer grammot* 1000
Édeses ízű legyen.

52. Aqua Cinnamomi spirituosa.

Borszeszes fahéjviz.

Végy: **Összetört kászia fahéjat** *hatszáz grammot* 600
Közönséges vizet *háromezer négyszáz grammot* 3400
Tömény borszeszt *hatszáz grammot* 600
Áztasd tizenkét óráig és párold le szabad
tűzön *kétezer grammot* 2000
Zavaros és édeses ízű legyen.

53. Aqua Destillata simplex.

Lepárolt víz.

Végy: **Közönséges vizet** *mennyit akarsz.*

Párold le szabály szerint. Első részét, míg azt az eczetsavas ólomoldat megzavarja, vedd el, azután huzd le az összes vízmennyiség két harmad részét.

Husz gramm e vízből elpárolva semmi maradványt ne hagyjon. Légenysavas ezüst, chlorbaryum, sóékasavas ammonium oldata és könenykénes viz se csapadékot, se pedig zavarodást ne okozzon benne.

Macera per horas duodecim et abstrahe igne
libero *grammata mille* 1000
Sit saporis subdulcis.

52. Aqua Cinnamomi spirituosa.

Rp. Corticis Cassiae Cinnamom. contusi
grammata sexcenta 600
Aquae communis
grammata triamillia quadringenta 3400
Spiritus vini concentrati
grammata sexcenta 600
Macera per horas duodecim et abstrahe igne
libero *grammata duomillia* 2000
Sit turbida, saporis subdulcis.

53. Aqua destillata simplex.

Rp. Aquae communis *q. v.*

Destilla lege artis. — Destillatum primum quamdiu plumbo acetico turbatur, rejiciendum, dein abstrahantur totius aquae adhibitae duae tertiae.

Aquae grammata viginti post evaporationem nullum derelinquant residuum. — Solutionibus argenti nitrici, baryi chlorati, ammonii oxalici. et aqua hydro-sulfurata tentata, nec praecipitatum edat, nec turbida evadat.

54. Aqua Foeniculi.

Édes köményviz.

Végy: Összezúzott édes köménymagvat		
	<i>háromszáz grammot</i>	300
Közönséges vizet		
	<i>háromezer grammot</i>	3000
Tizenkét órai áztatás után párolj le		
	<i>kétezer grammot</i>	2000.

55. Aqua Kreosoti.

Kreozot-viz.

Végy: Kreozotot	<i>egy grammot</i>	1
Old fel összerázás által		
Lepárolt vízben	<i>száz grammban</i>	100

Szűrlézd. Hevenyében készitendő.

† 56. Aqua Laurocerasi.

Borostyánmegy-viz.

Zavaros, keserű mandola szagú s kissé kesernyés ízű legyen. A könenykéneg viz által sárgásbarna színt ne kapjon.

Ezer súlyrésze (1000) hat tizedrész (0·6) kéksavat tartalmazzon, s e szerint 50 gramm víz 0·15 gramm Cyanezüstöt adjon.

Tele töltött, lehető legjobban zárt kis üvegekben sötét és hideg helyen tartassék.

54. Aqua Foeniculi.

Rp. **Fructuum Foeniculi contusorum**
grammata trecenta 300
Aquae communis *grammata triamillia* 3000
Macera per duodecim horas et abstrahe
grammata duomillia 2000

55. Aqua Kreosoti.

Rp. **Kreosoti** *gramma unum* 1
Solve conquassando in
Aquae destillatae *grammatibus centum* 100
Filtratam exhibe. Ex tempore paranda.

† 56. Aqua Laurocerasi.

Sit subturbida, odoris amygdalarum amararum, saporis parum amaricantis. Aqua hydro-sulfurata non turbetur.

Contineat in 1000 partibus 0.6 acidi hydro cyanici ; hinc grammata 50 aquae praebeant 0.15 partes grammatis argenti cyanati.

Servetur in lagenis minoribus plenis, optime clausis loco obscuro et frigido.

57. Aqua Melissaе.

Czitromfű-viz.

Végy: Czitromfű-levelet	<i>négyszáz grammot</i>	400
Közönséges vizet	<i>hatezer grammot</i>	6000
Párolj le	<i>kétezer grammot</i>	2000.

58. Aqua Menthae crispae.

Fodorménta-viz.

Végy: Fodorménta levelet	<i>négyszáz grammot</i>	400
Közönséges vizet	<i>hatezer grammot</i>	6000
Párolj le	<i>kétezer grammot</i>	2000.

59. Aqua Menthae piperitae.

Borsosménta-viz.

Végy: Borsosménta levelet	<i>négyszáz grammot</i>	400
Közönséges vizet	<i>hatezer grammot</i>	6000
Párolj le	<i>kétezer grammot</i>	2000.

60. Aqua plumbica.

Ólmos viz.

Higitott aljas eczetsavas ólom-oldat.

Végy: Aljas eczetsavas ólom-oldatot	<i>egy grammot</i>	1
-------------------------------------	--------------------	---

57. Aqua Melissaë.

Rp. Foliorum Melissaë

grammata quadringenta 400
Aquae communis *grammata sexmillia* 6000
Abstrahantur *grammata duomillia* 2000.

58. Aqua Menthaë crispæ.

Rp. Foliorum Menthaë crispæ

grammata quadringenta 400
Aquae communis *grammata sexmillia* 6000
Abstrahantur *grammata duomillia* 2000.

59. Aqua Menthaë piperitæ.

Rp. Foliorum Menthaë piperitæ

grammata quadringenta 400
Aquae communis *grammata sexmillia* 6000
Abstrahantur *grammata duomillia* 2000.

60. Aqua plumbica.

**Aqua saturnina. Plumbum aceticum basicum
solutum dilutum.**

Rp. Plumbi acetici basici soluti

gramma unum 1

Lepárolt víz *ötven grammot* 50.
Hevenyében elegyítsd.

61. Aqua Rosarum.

Rózsavíz.

Végy: **Rózsa olajat** *egyötödörösé grammot* 0.1
Langyos lepárolt víz
kétszáz grammot 200.

Tágas edényben gyakran összerázva, langyos helyen tartsd egy napig, azután hozzáadván

Lepárolt víz *kétszáz grammot* 200.
az elegyet szűrlézd.

62. Aqua vegeto-mineralis Goulardi.

Goulard vize.

Goulard növény-ásványos vize.

Végy: **Aljas eezetsavas ólom-oldatot** *két grammot* 2
Kútvizet *száz grammot* 100
Higitott borszeszt *öt grammot* 5.
Hevenyében elegyítsd.

† 63. Argentum nitricum crystallisatum.

Jegecedett légenysavas ezüst.

$\text{AgNO}_3 = 170.$

A lemezes, szintelen jegeczek ne mutassanak légeny-sav-szagot; a levegőn, ha az szervi anyagoktól ment,

Aquae destillatae

grammata quinquaginta 50

Misce ex tempore.

61. Aqua Rosarum.

Rp. **Olei Rosarum** *decigramma unum* 0.1

Aquae destillatae tepidae

grammata ducenta 200

In lagena ampliori saepissime conquassando stent loco tepido per diem; dum additis

Aquae destillatae

grammatibus ducentis 200

Misce et filtra.

62. Aqua vegeto-mineralis Goulardi.

Aqua Goulardi.

Rp. **Plumbi acidi basici soluti**

grammata duo 2

Aquae fontanae *grammata centum* 100

Spiritus vini diluti *grammata quinque* 5

Misce ex tempore.

† **63. Argentum nitricum crystallisatum.**

Nitras Argenti.

$\text{AgNO}_3 = 170.$

Crystalli tabulaeformes decolores, quae acidum nitricum ne redoleant, in aëre qui materiis organicis immu-

nem változnak. Gyenge hevítés által megolvaszt-
hatók; magasabb hőmérséknél elbomlanak. Egyenlő
súlyrész hideg vízben, borszeszben nehezebben oldhatók.
A vizoldat főlöleges ammoniával elegyítve, se fehér
csapadékot ne adjon, se kék színt ne vegyen fel. Légeny-
savas bariummal csapadék ne keletkezzék. A vizoldat
főlöleges sósavval kiütve, megszűrve és elpárologtatva,
maradékot ne adjon.

† 64. Argentum nitricum cum kalio nitrico.

**Légenysavas ezüst, légenysavas
kaliummal.**

Végý: Megolvasztott légenysavas ezüstböl

öt grammot 5

Légenysavas kaliumból *tíz grammot* 10.

Bensőleg elegyítve olvasztassék meg porcellán-
tégelyben és öntessék alkalmas mintában rudacskákká.

A rudacskák fehérek, kemények legyenek, eltörve
alig jegeczes felületet mutassanak.

† 65. Argentum nitricum fusum.

Megolvasztott légenysavas ezüst.

(Pokolkő.)

A jól elzárt edényekben tartandó rudacskák fehérek
vagy szürkések legyenek. Törésük sugárszerű. Egyenlő
súlyrész hideg vízben, kevésbé borszeszben is oldhatók.
E készítmény ugyan azon módon vizsgáltassék meg, mint
a jegecedett légenysavas ezüst.

nis est, non mutantur, leni igne liquefiunt, aucto destruantur; solvuntur in aquae frigidae aequali pondere, difficilius in spiritu vini. Solutio aquosa per ammoniam abundantem nec praecipitatum album demittat, nec colorem caeruleum induat. Cum Baryo nitrico praecipitatum ne deponat. Solutio aquosa per abundans acidum hydrochloricum praecipitata et filtrata post evaporationem residuum ne relinquat.

† 64. Argentum nitricum cum kalio nitrico.

Argentum nitricum mitigatum fusum.

Rp. Argenti nitrici fusi *grammata quinque* 5
 Kalii nitrici *grammata decem* 10

Intime mixta in vase porcellaneo liquata in baccilorum formam funde.

Baccili sint albi, duri, fracti superficiem vix crystallinam praebeant.

† 65. Argentum nitricum fusum.

Nitras Argenti fusus. Lapis infernalis.

Baccili in vase bene clauso servandi, sint albi vel cinerescentes, fracturae radiatae, in aequali pondere aquae frigidae, nec non in spiritu vini solubiles.

Praeparatum eadem ratione tentetur uti de argento nitrico crystallisato dictum est.

66. Arnica.

Kappanőr.

Hegyi Kappanőr. Nálunk honos, közép és északi Európában hegyi erdős réteken eléggé gyakori. **Összetett viráguak.**

Virágok. Sugaras, narancssárga kosárvirágzat, nyelvalakú, körülbelül négy millimeter széles, hármast fogú, hímszálak nélküli széli virágokkal, a középben levők csövesek, himnösek, ötfogasak, félhengerded és érdes petymegek, félig szőrös telepen ülve, tetejükön merev, szőrös pühvel. A teljesen kifejlett és a burkok eltávolítása után megszáritott virágzatot a tripeta arnicivora Löw. álcáitól menten kell tartani. Alig illatos szagú, csipős-keserű ízű, ujjak között dörzsölve, tüsszenést okoz.

A levelek ötbordásak, egészen épek, fent világoszöldek, gyéren szőrösek, alant halaványabbak, félig bolyhosak, a gyökérnél levők 2—6-jával gyűrűsen elhelyezvék, petelakúak, alant keskenyek, a száron átelleniek, hosszúdad-gerely alakúak.

A gyöktörzs (gyökér) vízszinti vagy ferde, különböző hosszúságú, egészen három millimetryi vastag, harapott, barna, ránczos, gyűrűs, több helyen gesztenyebarna, puha pikkelyekkel és szármaradványokkal, meg lehetős vastag, belül fehéres, balzsamos vezetékből álló gyűrűvel ellátott kéreggel a világos-sárga, sugaras fa körül; a velő fehéres; alsó felületét számos hosszú, egészen millimeter vastag, törekeny, halaványsárga, belül fehéresgyökér hagyja el, balzsamos vezetékekkel ellátott kéreggel. Sajátságos illatos szagú, illatos-kesernyész, maró, sokáig tartó ízű.

A tavasszal vagy ősszel ásott gyöktörzset fentebbi

66. Arnica.

Arnica montana Linn., planta indigena, in Europae mediae et borealis pratis montanis silvaticis sat frequens. Compositae Adanson. (Senecionideae.)

Flores. Capitula radiata luteo-aurantiaca, floribus radii ligulatis, quatuor millimetra circiter latis, tridentatis, anantheris, disci tubulosis, hermaphroditis quinque-dentatis, acheniis subcylindricis, asperis, pappo rigido, piloso, barbellato coronatis, receptaculo subpiloso insistentibus. Capitula perfecte explicata et remotis involucri siccata, a larvis nigris Trypetae Arnicae libera servantur. Odoris exigui aromatici, saporis acris amari, digitis confricati sternutamentum excitantes.

Folia quinquenervia, integerrima, superne laete viridia, sparse pilosa, subtus pallidiora, subvillosa, radicalia 2—6 verticillatim congesta, ovata, basi angustata, caulina opposita, oblongo lanceolata.

Rhizoma (Radix Arnicae) horizontale vel obliquum diversae longitudinis, ad tria millimetra crassum, praemorsum, fuscum, rugosum, annulatum, passim squammis badiis, mollibus, et caulium rudimentis obsessum, cortice crassiusculo, intus albido, circa lignum subcitrinum radiatum annulo ductuum balsamiferorum ornato: medulla albida; ex latere inferiore radices copiosas emittens, longas ad millimetrum crassas, duras, fragiles pallide flavas, intus albidas, cortice ductibus balsamiferis praedito. Est odoris singularis aromatici, saporis aromatici subamari, mordacis, diu indurantis.

Rhizoma vere vel autumno fodiatum aequae facile

tulajdonságaitól megkülönböztetni az alakra hozzá hasonlító *betonica*-, *fragaria*-, *hieracium*- és *eupatorium*-gyökerektől; valamint a virágokat is megkülönböztethetni más összetett virágúaktól, melyekkel összezavarható.

67. *Asa foetida*.

Búzaszat.

Búzaszat mézgás gyántája.

***Ferula Asa foetida* Linn., *Scorodosma foetidum* Bunge. Déli Persiában tenyészik.
Ernyősek Juss.**

A törzs sértett gyökeréből kijövő és napon megszáradt tejnedv, különböző nagyságú, egymással gyakran összetapadt vagy barnás darabokkal kevert szemcsékből áll, melyek kívül pirosas barnák; fris törésükön kevéssé kagylósak, zsírfényűek, tejszerűek, kevéssé pirosasak. később szenyesebarnásak lesznek, hidegben keményekké válnak, melegben meglágyulnak, igen erős foghagymaszagúak, sajátságos kesernyés, kevéssé csipős ízűek; vízzel dörzsölve, tejszerű folyadék képződik; borszeszben felénél több oldható. Hidegben törve, sárgás port képez, s a tisztatlanságoktól különösen e célra használt szűrőszita által tisztíttassék meg, száraz és hideg helyen tartassék.

distinguitur, characteribus modo allatis a radicibus quoad formam similibus betonicae, fragariae, hieraciorum, eupatorii etc. ac flores discrepant a floribus aliarum compositarum, quibuscum permutari possent.

67. Asa foetida.

Gummi-resina Asae foetidae.

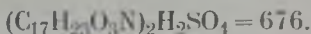
Ferula Asa foetida Linn. Scorodosma foetidum Bungo. Habitat in Persia meridionali. Umbelliferae Juss.

Succus lacteus e radice stirpis vulnerata collectus, solis calore **induratus**, sistit grana variae magnitudinis, saepe interse conglutinata vel massae subfuscae intermixta, extus e roseo subfusca, fractura recenti leviter conchata, pinguius nitida, lactea, paulatim purpurescentia, tandem sordide fusciscentia, frigore duriuscula, calore mollescentia, odoris vehementis sive alliacei, saporis peculiaris cum aliqua acredine subamari, cum aqua trita refert asa foetida liquorem lacteum; in spiritu vini ultra dimidiam partem solvitur. Pulvis lutescens frigore ex asa foetida obtentus et ab immixtis quisquiliis ope cribri setacei ad hoc destinati purgatus servetur loco sicco et sat frigido.

† 68. *Atropinum sulfuricum.*

Kénsavas Atropin.

Kénsavas nadragulyaal.

A levegőn nem változó, finom, fehér, hasábos jegecsek, égvényes hatásuak. Vizben és borszeszben igen könnyen, aether és chloroformban nem oldhatók. A hevítésnél részben elhomlanak, részben fellengülnek, elégetve nem hagynak maradékot. Tömény kénsavval megnedvesítve, kezdetben színüket nem változtatják, később sárgásbarna színt vesznek föl.

A jegecsek egy súlyrészének ezer súlyrész vizbeni oldata még keserű, émelygést okoz és a látást kitágítja.

69. *Aurantium.*

Narancs.

Narancs Czitrom. Melegebb vidékeken tenyésztett fa. Narancsfélék.

Narancshéj. Az érett gyümölcsökről lehámozva és megszáritva, külső rétege mirigyos, egyenetlen, illó olajban dús, illatos, belső rétege pedig fehér, szivacsos és keserű.

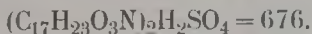
A narancshéj sárgája. A fent leirt narancshéj külső rétege; ez hivatalos.

Narancslevelek, örökkézőldek, børszerűek, hosszúdadok, félig fűrészeseek, egészen simák, átlátszón pontozottak, setétzöldek, megszáritva halaványak, szélesesen szárnyalt, izületes nyélczűűek, kellemes illatos szagúak,

† 68. *Atropinum sulfuricum.*

Sulfas Atropinae.

Crystalli prismaticae albae, graciles, in aëre constantes, reactionis alcalinae: facillime solvuntur in aqua et spiritu vini, non solvuntur in aethere, nec in chloroformio. Calefactae partim decomponuntur, partim sublimantur, ignitae nullum residuum relinquunt. Acido sulfurico concentrato humectatae initio colorem non mutant, demum solutio e flavo fuscum colorem induit.

Solutio ex parte una in partibus mille aquae destillatae saporis adhuc est amari, nauseam moventis, et pupillam dilatat.

69. *Aurantium.*

Citrus bigaradia Duhamel, Citrus Aurantium Linn., arbor in regionibus calidioribus culta. Aurantiaceae Juss. Hesperideae.

Cortex Aurantium (Malicorium Aurantii). Cortex fructuum maturorum detractus et siccatus, constat e strato exteriori glanduloso-rugoso, oleo aethereo scatente, aromatico, et e strato interiore, albo spongioso, amaro.

Flavedo corticis Aurantii. Pars exterior corticis aurantiaci supra descripti officinalis est.

Folia aurantii sempervirentia coriacea, oblonga, subserrata glaberrima, pellucido-punctata, saturate viridia, siccatione pallida, petiolo articulado, latiuscule alato,

keserű ízűek. Nyáron szedessenek. A citromlevelektől abban különböznek, hogy ezeknél a nyelczeszárnyak vagy egészen keskenyek, vagy teljesen hiányzanak.

70. Axungia Porci.

Disznózsir.

A közönséges sertés házi válfaja (*Sus scrofa* var. *domesticus* Linn.), emlős állat a nem kérődző Párosujjuak (*Artiodactyla non-ruminantia*) rendjéből s a sertésfélék (*Suina*) családjából.

Az állat bélfodrából s a vesék tájáról nyert. gyenge melegség mellett a hártvás részekről elkülönített s vízzel kimosott **zsiradék**.

Tiszta fehér, kenőcs sűrűségű s egynemű, szagtalan enyhe ízű legyen s nem avas.

71. Balsamum Copaivae.

Kopaiva balzsam.

Copaifera különböző fajai. Caesalpinafélék.

Illó-olajos és gyántás, átlátszó. faolaj-sűrűségű **nővénynedv**, sajátságos, balzsamos illatú, kesernyés-csipős ízű, borszeszben és borégényben oldható; óvatosan melegítve, terpentinszagot nem áraszt, s ha az illó-olaj (41—46⁰/₀) elszállott, se nem lág, se nem folyó gyanta (mint egy 53⁰/₀) marad vissza, mely hidegben törekeny.

Állott balzsam, mely setétebb színű és sűrűbb összetartású, ne használtassék.

odoris grate aromatici, saporis amari. — Colligenda aestate. Differunt a foliis citri, quibus ala petioli angustissima vel nulla est.

70. Axungia Porci.

Adeps suillus.

Sus scrofa, vel domesticus Linn. (Classis: Mammalia, Ordo: Artiodactyla non-ruminantia, Familia: Suina Gray).

Adeps e mesenterio et regione renum animalis a partibus membranaceis leni calore separata et aqua elota.

Sit albissima, consistentiae unguenti, homogenea, inodora, saporis blandi, non rancida.

71. Balsamum Copaivae.

Copaiferae Linn. variae species. Caesalpineae De Candol.

Succus aethereo-resinosus, pellucidus, flavus, olei pinguis consistentiae, odoris proprii balsamici, saporis subamaro-subacris, in spiritu vini et in aethere solubilis, caute calefactus ne oleum terebinthinae redoleat, et — quodsi oleum aethereum (41—46%) evanuit, resinam (circiter 53%) frigide friabilem, non mollem nec fluidam relinquat.

Vetustum balsamum, coloris obscurioris et consistentiae spissioris rejiciendum.

72. Balsamum peruvianum.

Perui balzsam.

**Myroxylon Sonsonatense Klotzsch. Közép-Amerika nyugoti részében honos.
Pillangósak.**

Setétbarna növénynedv, cseppekben barnaveres, áttetsző, sűrűs, levegőn nem szárad, kémhatása savi, a vanillához hasonló kellemes szagú, illatos, kesernyés és tartós csipős ízű, borszeszben minden arányban oldatik.

Se zsiros vagy illó olajjal, se más balzsammal ne legyen hamisítva.

73. Balsamum vitae Hoffmanni.

Hoffmann életbalzsama.

Végy: **Levendula olajat**

Czitrom olajat

Szegfűszeg olajat

mindegyikből egy grammot 1

Szerecsendióvirág olajat

Narancsvirág olajat

mindegyikből öttizedrész grammot 0.5

Fahéj olajat *három cseppet* 3

Perui balzsamot *egy grammot* 1

Illatos szeszt *kétszázötven grammot* 250.

Pálítsd néhány napig, azután szürlézd.

72. Balsamum peruvianum.

**Myroxylon Sonsonatense Klotzsch, Arbor in
America centrali-occidentali indigena.**

Papilionaceae.

Succus e nigro fuscus, in guttis singulis fusco-ruber, diaphanus, spissiusculus, in aëre minime siccescens, reactionis acidæ, odoris amoeni vanillæ aemuli, saporis aromatici, subamari et acris, diu haerentis, in alcohole absoluto omni proportione solubilis.

Neve oleo pingui aut aethereo, neve alio quocunque balsamo adulteratum sit.

73. Balsamum vitæ Hoffmanni.

Mixtura oleoso-balsamica.

Rp. Olei Lavandulae		
„ Citri		
„ Caryophyllorum		
	<i>aa</i> <i>gramma unum</i>	1
„ Macidis		
„ Aurantii florum		
	<i>aa</i> <i>decigrammata quinque</i>	0.5
„ Cinnamomi	<i>guttas tres</i>	3
Balsami peruviani	<i>gramma unum</i>	1
Spiritus aromatici		
	<i>grammata ducenta et quinquaginta</i>	250

Stent in digestionem per aliquot dies, dein miscella bene saturata filtretur et servetur.

† 74. Belladonna.

Nadragulya.

Maszlagos nadragulya. Évelő növény, majdnem egész Europa erdeiben, kivált pedig a hegyen levőkön tenyészik. Csucsorfélék.

A petéded levelek rövid nyélczébe megvékonyodvák, teljesen egészek, simák, hegyesek, fent setétzöldek, a fiatalok pelyhesek, az idősebbek csak a bordákon pelyhesek kevéssé. Szaguk csekély, kevéssé bódító; ízük keserűnyés, némileg csipős. A vadon tenyésző, virágzó növény levelei gyűjtessenek, gyorsan száríttassanak, jól zárt edényben tartassanak, s minden évben ujittassanak meg.

Elágazó, hosszú **gyökér**, egészen négy centimeter vastag, legtöbbnyire hasitva kapható, ágai hosszúk, egyszerűek, író tollnál kevéssé vastagabbak, néhány rostoscskával ellátvák; kívül hosszában csíkolt és ránczos, sárgás-szürkés, belül fehéres, gyéren likacsos, sárgás, fás nyalábokkal; törve port képez.

A vadon tenyésző növények gyökerei tavasszal vagy ősszel gyűjtessenek. A lehámozott, fás, szívós, belül üres, barna, férgektől megrágott példányok vettessenek el. Évenként ujittassék meg.

75. Benzoë.

Benzoegyánta.

Styrax benzoin Dryander. Fa, Keletindiában honos. Styraxfélék.

Gyánta, mely vagy magától vagy a kéregnek egészen a fáig történő sértése helyén foly ki. veresbarna,

† 74. Belladonna.

Atropa Belladonna Linn., planta perennis, in Europae fere totius nemoribus, imprimis montanis crescens. Solanaceae Bartling.

Folia ovalia in petiolum breve attenuata, integerrima, acuta glabra, superne saturate viridia, juniora pubescentia, adulta nervis tantum subpubescentia. Odor exiguus subnarcoticus, sapor amariuscule subacris. Folia e planta spontanea floescente colligenda, cito siccanda, in vase bene clauso caute servanda et quotannis renovanda.

Radix ramosa, longa, ad quatuor centimetra crassa, plerumque fissa prostat, ramis longis, simplicibus, calamo scriptorio paulo crassioribus, fibrillis, paucis obsitis, extus per longitudinem striata atque rugosa, ex luteolo grisea, intus albida, fasciculis ligneis, sparsis, citrinis, porosis, fracta pulverem excitans.

Colligenda e planta sponte crescente, vere vel autumno. Rejicienda radix deglupta, lignosa, tenax intus cava, fusca, e vermibus exesa, caeterum quotannis renovanda.

75. Benzoë.

Resina Benzoës. Asa dulcis.

Styrax benzoin Dryander, arbor in India orientali indigena. Styraceae Richard.

Resina sponte effluens vel vulneratione arboris ad lignum usque facta manans, sistit massas e rufo fuscas,

fénylő és törhető darabokat képez, fehéres, igen halavány barnás, beléjük ágyalt szemcsékkel vagy darabkákkal. vagy pedig ilyen összetapadt, igen kellemes, vanillaszerű szemcsékből áll. A Siamból való gyanta legjobb; dobassék vissza a Penangból vagy Sumatrából való, majdnem fehéres, homályos gyanta, mely számtalan fehéres rögök-
ből áll, kevés halaványbarna tömegbe beágyalva, mely kevés vagy senmi benzooesavat se tartalmaz, hanem fő-
kép fahéjsav van benne.

76. Bismuthum subnitricum.

Aljas légenysavas Bismuth.

Aljas légenysavas keneny.

Végy: **Finom porrá tört bismuthot**

kétszáz grammot 200

Légenysavas kaliumot *husz grammot* 20.

Bensőleg elegyítve tégelyben a hő lassankinti eme-
lése által olvasztassék meg, és gyakori keverés mellett
negyedóraig folyjék.

A fémeket vízbe öntvén, a salakot távolítsd el.

E fémnek durván megtört porából

száz grammot 100

részletenkint adj oly lombikba, mely

Tömény légenysavból

kétszáz hatvan grammot 260

tartalmaz.

Miután az oldás heve megcsendesedett, a sav beha-
tását melegítés által segítsd elő, végre főzd fel. Az ekként
nyert folyadékot öntsd le és elegyítsd

splendentes, friabiles, granulis vel frustulis albis postremo pallide subfuscis immersis, aut ex eiusmodi granis couglutinatas, odoris pergrati vanillacei. Praeferatur resina e regno Siamensi nobis invecta, rejiciatur autem resina Benzoë de Penang vel de Sumatra dicta fere albida, opaca, e glebis constans copiosis simis, albidis, massae parcae, pallide fuscae immersis, quae parum aut nihil acidi benzoici, sed acidum cinnamonicum continet.

76. Bismuthum subnitricum.

Bismuthum hydro-nitricum. Bismuthum album. Subnitras bismuthicus. Magisterium Bismuthi.

Rp. **Bismuthi subtiliter pulverati**

grammata ducenta 200

Kalii nitrici *grammata viginti* 20

Intime mixta in crucibulo calore sensim aucto lique-
scant et saepius agitando per quadrantem horae fluant.

Metallum in aqua effusum a scoriis separa.

Hujus metalli ruditer pulverati

grammata centum 100

Sensim ingere in cucurbitam, quae continet

Acidi nitrici concentrati

grammata ducenta et sexaginta 260

Languescente solutione vim acidi calefaciendo
auge, demum ebulliat. Liquorem partum defunde et
misce cum

Langyos tiszta lepárolt vízzel

hatezer grammal 6000.

A származott csapadékot szűrőn összegyűjtve és

Hideg lepárolt vízzel csekély mennyiséggel kimosva, itató-papír között sajtold és árnyékos helyen szárítsd ki.

Az igen könnyű jegezes por lúgított légenyavban pezsgés nélkül legyen oldható. Ezen oldatban légenyavas ezüst vagy légenyavas barium csapadékot ne idézzen elő. Kevés tömény kénsavval pállitva, a légenyav teljes elűzése után a Marsch-féle készülékben megvizsgálva, arsentartalmát ne mutasson.

77. Bolus armena.

Örmény agyag.

Lemnos (Stalymene) szigetéről való agyagféleség, mely vaséleget bőven tartalmaz, s idomtalan, barnaveres, könnyű, tapintva zsirszerű, ujjakhoz tapadó, agyagszagú és földes-fanyaras ízű darabokban fordul elő. Vizbe be-merítve recsegéssel szélesik, s savakkal nem pezseg.

78. Calamus.

Kálmos.

Kálmosgyökér. Orvosi Kálmos. Évelő, Ázsiában honos, jelenleg Közép-Europa mocsaras vidékein vadon tenyész. Kontyvirágfélék.

Gyöktörzs, hengerded, összenyomott, gyűrűs, majdnem három centimeter széles, kívül zöldes, verhe-

Aquae destillatae tepidae

grammatum sexmillibus 6000

Praecipitatum inde enatum filtro collectum et

Æquae destillatae frigidae parva quantitate

lotum inter chartam bibulam exprime dein in loco umbroso sicca.

Pulvis albissimus, laxis subcrystallinus sit acido nitrico diluto absque effervescentia solubilis, et haec eius solutio cum argento nitrico vel baryo nitrico praecipitatum ne deponat. Digestione modico acido sulphurico concentrato ad perfectam expulsionem acidi nitrici facta in apparato Maschiano tentatus, se ab arsenico liberum ostendat.

77. Bolus armena.

Argillae species, ferro oxydato gravis, ex insula Lemnos (Stalymene), occurrit in frustis amorphis fuscorubris, levibus, tactu pinguibus, digitos inquinantibus, odoris argillacei, saporis terreosubausteri. Aquae immersa cum strepitu dissiliat et cum acidis non effervescat.

78. Calamus.

Acorus Calamus Linn., planta indigena.

Aroideae Juss.

Rhizoma (Radix Acori, Radix Calami aromatici) cylindricum compressum, annulatum, fere ad centimetra

nyes vagy barnás, alsó felületén lemetszett gyökerek helyei, belül fehéres, számtalan levegőtartalmú csatornácskák folytán szivacsos, keserű ízű, sajátos nehéz szagú.

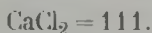
Orvosi célokra a késő ősszel ásott, enyhe hőnél szárított, lehámozott gyökér használtassék.

79. Calcium carbonicum nativum. Természetes szénsavas mészeny.

Kréta.

A kénes kenőcsnek alkatrésze.

80. Calcium chloratum fusum. Megolvasztott chlorcalcium. Megolvasztott mészenyhalvag.

Fehér legyen. Vizben könnyen és maradék nélkül oldható.

81. Calcium hypochlorosum. Alchlorossavas calcium.

Alhalvanyossavas mészeny. Chlormész.

Fehér, chlorra emlékeztető szaggal bíró, kesernyész fanyar ízű por, mely nedvességet szív magába. Napfénytől megóva tartassék el.

100 részben legalább 20 rész hatásképes chlort tartalmazzon, minélfogva az indigó-kék szímet még zöldre

tria latum, extus virens, rubens aut subfuscum, latere inferiore radicibus abscissis cicatricatum, intus albidum, canalibus aëriiferis numerosissimis spongiosum, saporis amari, odoris gravis peculiaris.

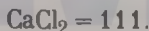
Ad usum medicum rhizoma nonnisi decorticatum adhibeatur.

79. Calcium carbonicum nativum.

Creta alba.

Est pars constitutiva unguenti sulfurati.

80. Calcium chloratum fusum.

Sit album, in aqua sine residuo et facile solubile.

81. Calcium hypochlorosum.

Calcaria chlorata. Calcaria hypochlorosa.
Calcaria oxymuriatica. Subchloras calcicus.

Sit pulvis albus, chlorum redolens, saporis amarostyptici humiditatem adtrahens; serveturque a lumine solis intactus.

Contineat in 100 partibus partes minimum 20 chlori activi, inde color solutionis indigo caeruleus in

vagy sárgabarnára változtassa, ha ebből 2 vagy 3 csepp hozzáöntetik a következő elegyhez:

Alchlorsavas calcinm	<i>egy gramm</i>	1
Lepárolt víz	<i>száz gramm</i>	100
Elégséges higitott sósavban oldott arsenessav	<i>kétszázhetvenöt milligramm</i>	275.

82. Calcium oxydatum.

Mészenyéleg.

Égetett mész. Eleven mész.

$$\text{CaO} = 65.$$

Lehetőleg fehér, a vizet gyorsan megkötő és azzal finom porrá elmálló darabok választassanak ki, melyek higitott sósavval nem nagyon pezsegnek. Igen jól zárt edényben tartassék el.

83. Calcium oxysulfuratum.

Mészenyélegkéneg.

Keverék a mésszenyélegkéneg-oldathoz.

Végy: Mészenyéleget *harmincz grammot* 30
zúzd össze apróbb darabokra és nedvesítsd meg:

Közönséges vízzel *husz grammal* 20

Az oldott mészhez keverj

Kénvirágot *hatvan grammot* 60.

A keveréket igen jól elzárt edényben tartsd el.

viridem vel flavo fuscum mutetur, si instillaveris duas tresve eius guttas miscellae paratae ex

Calcii hypochlorosi	<i>grammate uno</i>	1
Aquae destillatae	<i>grammatibus centum</i>	100
Acidi arsenicosi in acido hydrochlorico diluto	<i>q. s. soluti</i>	
	<i>milligrammatibus ducentis et septuagintaquinque</i>	0.275

82. Calcium oxydatum.

Calcaria caustica. Calx viva.

CaO = 56.

Eligantur frusta quam maxime alba, aquam sitiencia et cum ea in pulverem subtilissimum dilabentia, qui acido hydro-chlorico diluto ne nimis effervescaat.

Servetur in vase optime clauso.

83. Calcium oxysulfuratum.

Miscella pro solutione Calcii oxysulfurati.

Rp. Calcii oxydati	<i>grammata triginta</i>	30
in frustula contusa inspergantur,		
Aquae communis	<i>grammatibus viginti</i>	20
Calci extinctae admisce		
Sulfuris sublimati	<i>grammata sexaginta</i>	60
Miscellam in vase optime clauso reconde.		
Quodsi exposcitur		

Ha

**Solutio calcii oxysulphurati, Vlemingx-
oldata vagy belga oldat**

rendeltetik, akkor

a fennebbi elegyből

három részt

apródonként vess

husz rész

forró vízbe,

és főzd be folytonos keverés közt

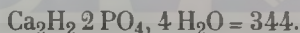
tizenkét rész szüredékre.

A nyert oldat igen jól zárt edényben tartassék el.

84. Calcium phosphoricum.

Phosphorsavas calcium.

Vilanysavas mészeny.

Végy: **Megolvasztott chlorecalciumból**

ötven grammot 50

old fel

Lepárolt vízben háromszáz grammban 300

adj hozzá

Ammoniából *öt grammot* 5

24 óra múlva adj a leszűrt oldathoz

**Jegecedett phosphorsavas natrium-
ból** *százhatvan grammot* 160

mely előbb *kilencszázhatvan gramm* 960

Lepárolt vízben feloldatott.

A keletkezett csapadékot gyűjtsd össze szűrőn lepárolt vízzel a legjobban mosd ki, szárítsd meg enyhe melegben és tedd el.

Solutio Calcii oxysulfurati.

Solutio Vlemingkx. Solutio belgica.

hujus miscellae *partes tres*

sensim immittantur

Aquae bullientis *partibus viginti* 20

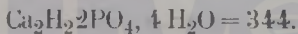
sub continua agitatione coquantur

ad colaturam *partium duodecim* 12

Servetur in vase optime clauso.

84. Calcium phosphoricum.

Calcaria phosphorica. Phosphas Calcis.

Rp. **Calcii chlorati fusi**

grammata quinquaginta 50

Solve in

Aquae destillatae

grammatibus trecentis 300

Adde :

Ammoniae *grammata quinque* 5

Post 24 horas solutionem filtra, dein admisce continue agitando

Natrii phosphorici crystallisati

grammata centum et sexaginta 160

Soluta in

Aquae destillatae

grammatibus nongentis sexaginta 960

Praecipitatum inde natum in filtro collige, cum aqua destillata optime elue et leni calore siccatum serva.

Könnyű, egészen fehér, higitott savakban pezsgés nélkül oldható por. Vizzel összerázva, a leszűrt folyadék pár csöpp légenysav hozzáadása után légenysavas ezüsttel meg ne zavarodjék. A phosphorsavas calcium sósav oldata kénammoniummal tiszta fehér csapadékot adjon.

85. Calumba.

Calambo.

Colombo.

Cocculus Palmatus De Candolle, Menispermum Palmatum Lam., Jatcorrhiza Palmata Miers. Növény, keleti Afrika forróvi partjain honos; Keletindiában tenyésztetik, s gyökerét innét hozzák. Menispermumfélék.

A gyökeret kerekded korongokra metszve kapjuk, ezek átmérője három egészen négy centimeter, négy egészen tizenkét millimeter vastagok, kívül ránczosak, szürkésbarnák, belül lisztesek, zöldes- vagy barnás-színűek, sárgák, mindegyik oldalon a széles, emelkedett szélen belül bemélyedvék, vagy középen ismét kiemelkednek; a domború szélét setétszínű, számtalan csík által sugarasan átszelt setét kör kettéosztja; a homorú korongból gyéren fás kötegek emelkednek ki. Igen mézgas, szerfelett keserű, iblanynyal kezelve kékes szín származik.

Sit pulvis albissimus, in acidis quamvis dilutis sine effervescentia prompte solubilis; quodsi pulvis cum aqua quassatur, filtratum inde obtentum argento nitrico additis acidi nitrici aliquot guttis ne turbetur. Calcium phosphoricum in acido hydro-chlorico solutum ammonio hydrosulfurato addito praecipitatum mere album deponat.

85. Calumba.

Colombo. Columbo.

Cocculus Palmatus De Candolle, Menispermum Palmatum Lam., Jatcorrhiza Palmata Miers. Planta ad litora Africae orientalis intertropica habitans; in India orientali colitur et eius radix exinde advehitur. Menispermaceae Juss.

Radix prostat in segmentis suborbicularibus, trium vel quatuor centimetrorum diametro, quatuor vel duodecim millimetrorum crassis, extus rugosis e griseo fuscis, intus farinosis coloris e subviridi vel subfusco flavi, utrinque intra marginem latum elevatum concavis vel circa centrum iterum elatis; marginem convexum circulus obscurus, striis numerosis radiatis decussatus dimidiat; e disco concavo emergunt fasciculi ligni sparsi. Est valde mucilaginoso, saporis peramari, iodo addito colorem caeruleum induit.

86. Camphora.

Kámfor.

Orvosi Kámforfa. Kámforos Babérfa, Chinában és Japánban honos. Babérfélék.

Illó olaj Stearoptenje. mely a törzs ágaiból és leveleiből párologtatás által nyeretik, s ezen nyers kámfor Európában fellengítés útján tisztittatik. Fehér, jegeczes, áttetsző, könnyű, zsiros, lemezes, fénylő, szivos tömeget képez, igen sajátos átható szagú, fűszeres, kesernyészű, a nyelven hűvös érzést támaszt, közönséges hőmérséknel elszáll; meggyujtva megolvad, elillan s sűrű füstöt hocsátva, világos lángra lobban: vízben nem oldatik, mig borszeszben, borégényben, eczetsavban, zsiros és illó olajokban könnyen oldható.

† 87. Cannabis indica.

Indiai kender.

Közönséges Kender, Persiában és Keletindianban honos; azon országokban, nemkülönben nálunk gyakran tenyésztetik. Kenderfélék.

A termő növény virágzó, részben már gyümölcsöző csúcsai (kenderfü), csak a keleti Indiából való használtassanak, odasimuló szőrűek, redvesek, s gyántás anyag által leveles, tömött, félig összenyomott tömeggé tapasztvák: a közös murvák leginkább egyszerűek, vonalszerű gerelyalakuak, fűrészesek; az egyes virágok verhenyes-mirigyes, murvás hűvelyszerűek, melyek a nővirágot, vagy később az igen ismert kemény-

86. Camphora.

Camphora Officinarum Nees. Laurus Camphora Linn., arbor in China et in Japonia indigena. Laurineae Juss.

Stearoptenum olei aetherei. destillatione e trunco, ramis et foliis obtentum qua camphora cruda in Europa sublimatione purgatur. Sistit massam albam crystallinam diaphanam, levem, pinguiusculam, lamellatam, nitidam, tenacem, odoris penetrantis, admodum peculiaris, saporis aromatici nonnihil amaricantis, in lingua sensum frigoris relinquentem, temperatura ordinaria volatilem, incensa liquescentem, avolantem et flamma lucida fumoque denso deflagrantem; in aqua non, facile in spiritu vini, aethere, acido acetico, oleis pinguibus et aethereis solubilem.

† 87. Cannabis indica.

Cannabis sativa Linn., planta in Persia et India orientali indigena ibidem ac nobis saepissime culta. Cannabineae Endl.

Summitates plantae femineae florentis partim jam fructiferae (Herba cannabis) nonnisi ex India orientali depromendae, adpressae pilosae, scabrae, massa resinosa ad anthuros densos foliatos, subcompressos conglutinatae; foliis floralibus plerumque simplicibus, lanceolato-linearibus, serratis; bracteis vaginatis, florem femineum vel serius nuculam notissimam includentibus.

magot veszik körül; bódító szagú, kivált midőn a füvet dörzsölik vagy kevésbé melegítik.

† 88. Cantharis.

Kőrisbogár.

Hólyaghúzó Izgoncz (*Lytta vesicatoria* Fabr.), a **Téhelyröpűek** (Coleoptera) rendjébe s a **Hólyaghúzó** (*Vesicantia*) családjába tartozó, Europa legnagyobb részében előforduló rovar, mely nálunk május és június hónapokban többnyire a kőris- és orgonafákou seregesen találhatik.

Az **egész állat** aranyos zöld, vagy kékes zöld fénylő testtel, két fekete, fonalidomú csáppal, kiálló s lehajlott, majdnem szividomú fejjel, tompán négyszögű torral, kerekded, szividomú kis pajzskával, hosszúkás keskeny, vékony, lágy, hosszában finoman vonalozott fényes zöldszínű s a potrohot többnyire elfedő röptyükkal, hártvás és egy kissé barnás szárnyakkal, hosszú, vékony s fekete 6 lábbal. Szaga erős, nehéz s kellemetlen, íze eleinte kevésbé érezhető, később igen csipős. Testhossza $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ centim., — szélessége $3\frac{1}{2}$ —5 millimeternyi. Az összegyűjtött kőrisbogarak gyenge tűz mellett jól kiszáritva, jól elzárt edényekben tartassanak.

Atkák, porvák, vagy moly által ne legyenek összerongálva.

rufo-glaudulosus; odoris praesertim herbae tritae aut paulum calefactae narcoticae.

† 88. *Cantharis*.

Lytta vesicatoria. Fabr. Insectum (Ordo: **Coloptera**, Familia: **Vesicantia** Mult.) apud nos mense Majo et Junio potissimum fraxinos et syringos gregatim depascens.

Animal integrum, ex aureo-viridi aut caeruleo-viridi splendens, antennis duabus nigri filiformibus, capita exserto declinato subcordato, thorace obtuse quadrigono, scutello minuto subrotundo-cordato, elytris oblongis, angustis, tenuibus, mollibus, juxta longitudinem subtiliter lineatis, coloris viridis splendentis, abdomen ut plurimum ex toto obtegentibus, alis membranaceis, subfuscis, pedibus sex longis, tenuissimis, nigris; odore penetrante gravi, ingrato; sapore initio parum manifesto, dein acerrimo. Longitudo = $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ centim: latitudo = $3\frac{1}{2}$ —5 millim. Cantharides collectae leni igne bene exsiccatae in vasis bene clausis servantur.

Ne sint ab aceris, anthrenis aut tineis corruptae.

89. *Capillus Veneris.***Fodorka.****Vénushaj.**

***Adiantum Capillus Veneris* Linn. fl., déllebb
Europa rendes szirtein tenyészik.**

Harasztok.

Finom galyak (Vénushaj-fű), czimpásak, fekete-barna fénylő nyélczével, hajszerű ágacskákkal, petéded-ékalakú nyélczés, világos zöld, bordás, fent metszett-karélyos czimpákkal, csipkés karélyokkal, széleiken vonalszerű csírhalomazzal, mely pikkelyalakú lepellel fedetik. Dörzsölve vagy forró vízzel leöntve, kellemes illatos szag támad. Édeses, kevésbé összehúzó ízű, némi csipőses keserőséggel.

90. *Caragaheen.***Gömbmoszat.**

**Fodros és Emlőszerű Gömbmoszat, az atlanti
Ocean partjain gyakori. Virágos moszatok.**

A telep lapos vagy csurgószerű, kettősen szétágazó, vonalszerű vagy ékalakú lebenyekkel, hevenyében veres vagy halaványzöld, szárazan porszerű, halaványsárga, vízben főzve, kihüléskor kocsonyát képez.

91. *Carbo ligni depuratus.***Tisztított fa-szén.****Növényi szén.**

Végy: Faszenet nagyobb darabokban.

89. Capillus Veneris.

Adiantum Capillus Veneris Linn. fl., in Europae australioris rupibus humidiusculis nascens. Filices Juss.

Frondes (Herba Capillorum Veneris) tenellae, decompositae, stipite atro-fusco nitido, ramulis filiformibus, laciniis stipitatis obovato cuneiformibus, laete viridibus, nervosis, superne inciso lobatis, lobis crenatis, margine solum linearem, indusio squamaeformi velatum gerentibus. Tritae vel aqua fervida infusae odorem spargunt grate aromaticum. Sunt saporis dulciusculi, modice adstringentis, cum aliqua amaritudine subacri.

90. Caragaheen.

Fucus Caragaheen Lichen Caragaheen muscus Caragaheen.

Sphaerococcus Crispus et Sph. Mamillosus Agardh, algae ad maris atlantici litora Europaea frequentes. Algae Florideae, Lamouroux.

Thallus planus vel canaliculatus, dichotomus, segmentis linearibus vel cuneatis, recens rubri vel subviridis coloris, e sub flavo albi, cum aqua coctus refrigerando gelatinam praebet.

91. Carbo ligni depuratus.

Carbo vegetabilis.

Rp. Carbonum ligni frusta majora.

Izzítsd jól fedett vasedényben; kihülés után a hamutól teljesen megtisztítva és igen finom porrá törve, jól zárt edényben tartassék.

92. Cardamomum.

Malabári kardamomum.

Elettaria cardamomum White és Maton, kiválólág Malabaron tenyész. Scitamineák.

Gyümölcs. Papírszerű tok, háromszegletű, csikolt, nyolcz egészen tizenkét millimeter hosszú, barnássárga, háromrekeszes, teljesmagú, apró, kemény, tompaszegletes ránczos, ennélfogva barázdás magvakkal; szaga erősen illatos. Ne használtassanak a kevésbé illatos, az ugynevezett ceyloni, nemkülönben a kerekded vagy jávai kardamomum-magvak.

93. Carvum.

Köménymagvak.

Konyha Kömény, réteken, kivált pedig hegyen levőkön tenyész, gyakran tenyésztik. Ernyősek.

Gyümölcs, hosszúdad, oldalvást összenyomva, majdnem négy millimeter hosszú, a gyümölcsfelek könnyen szétválaszthatók, keskenyek, mindegyik oldalon megvékonyodvák, ötbordásak, keskeny, fehér bordákkal, széles, barna, egysesikű barázdákkal, sajátságos szagú.

Excandescant in vase ferreo bene tecto; refrigerata a cineribus omnino depurata et in pulverem subtilissimum redacta in vase bene clauso repone.

92. Cardamomum.

Cardamomum minus seu malabaricum.

**Elettaria Cardamomum White et Matoni,
planta Malabariae praesertim. Scitami-
nae R. Brown.**

Fructus. Capsulae chartaceae trigonae, striatae, octo ad duodecim millimetra longae, straminei coloris, triloculares, pleio-spermae, seminibus parvis, duriusculis, fuscis, obtusangulis, rugosis, hinc sulco instructis, odoris intense aromatici. Rejiciatur cardamomum minus aromaticum, quod vocant longum Zeylanicum, nec non rotundum vel javanicum.

93. Carvum.

Carum Carvi Linn., herba in pratis imprimis montanis orescens, frequenter culta. Umbelliferae Juss.

Fructus (Semen Carvi) oblongi, e latere valde compressi, quatuor fere millimetra longi, mericarpiis facile separabilibus, angustis utriusque adtenuatis, quinque costatis, costis angustis, albis, sulcis latis, fuscis, univittatis, odoris peculiaris.

94. Caryophylli.

Szegfűszeg.

Fűszeres Szegfűfa, a molukkai szigeteken honos, s jelenleg a forróv alatt mindenhol tenyésztetik. Mirtusfélék.

Virágok a szírom nyílása előtt leszakítva, nyeles buzogányalakúak, setét rozsdabarnák: az alanti, hengerded-tompanégyszegletes nőcze gerelyalakú, egyenes négy kehelylengével koronázva; a párta négyszirmú, nincs kinyilva, gömbölyded.

Setétbarnák, súlyosak, sajátságos, igen átható szagúak, rágva a szájat égetik, s újjakkal nyomva illó olaj jön ki belőlük.

95. Cascarilla.

Kaszkarillakéreg.

Croton Eluteria, Cascarilla et Sloanei Bennett et Cr. Lineare Jacquin, cserje, az Antillákon, kivált a bahamai szigeteken tenyész.

Kutyatejfélék.

Kéreg, kemény, csorgaszerű vagy összegöngyöldött, egészen két millimetryi vastag, vékony, kívül fehérlő, keresztőző repedésektől harázdás pararéteggel, mely gyakran le van esve: a kéreg kívül szinte repedéses, vastagabb, verhenyesbarna, szaruszerű törésű, haránt metszetben sugarasan csikos, ikalakú nyalábokká egybeszedett sugarakkal: rágva a szájat égeti, keserű ízű, fűszeres szagú. — A közbekeveredett ágacsok vettessenek el.

94. Caryophylli.

Caryophyllus Aromaticus. Linn., arbor in insulis Moluccis indigena, nuno regionibus tropicis oulta. Myrtaceae. Juss.

Flores (Caryophylli) ante corollae expansionem decerpti, claviculos referunt unguiculares, obscure ferugineos, ex hypanthio compositos cylindrico subtetragono, calycis laciniis quatuor lanceolatis erectis coronato, et e corolla tetrapetala clausa, sphaerulae minutae forma.

Sint obscure fusci ponderosi, odore peculiari fragrantissimo, manducati os vehementer urentes, digitis pressi oleum aethereum emittentes.

95. Cascarilla.

Croton Eluteria, Cascarilla et Sloanei Bennett et Cr. lineare Jaquin, frutices arborescentes in insulis Antillanis, praesertim Bahamensibus crescentes. Euphorbiaceae Juss.

Cortex durus canaliculatus vel involutus, ad duo millimetra usque crassus, strato tuberoso tenui, extus candicante, rimis decussatis sulcato, saepe jam partim delapso: cortice interiore extus pariter rimoso, crassiore, coloris e rubenti fusci, fractura cornea, in segmento transverso radiatim striato, radiis ad fasciculos cuneatos congestis: manducatus os urens. saporis amari, odoris aromatici. — Rejiciantur ramuli intermixti.

96. Castoreum.

Hódony.

Sajátszerű szagos állati **állomány**, mely a **közön-séges Hód (Castor Fiber Linn.)**, egy a **Rágcsálók (Rodentia)** rendjébe s a **Hódfélék (Castorina)** családjába tartozó, északi Ázsia s ritkán Europa folyamai és tavai mellett lakó emlős állatnál, még pedig mind a him- mind nőténynél a mony előbőrével vagy a hüvelylyel közlekedő páros mirigyves zacskókban foglaltatik.

A belföldi Hódony igen ritkán kapható, s ez oknál fogva a Szibériában lakó hódokból, ugynevezett **Szibériai vagy orosz hódony (Castoreum sibiricum seu moscoviticum)** veendő.

Ez páros zacskókat képez, melyek néha két, zsiros anyagot (hódonyzsirt) tartalmazó kisebb tömlőkkel összekötve, többnyire még egymással is összefüggnek; a zacskók simák, kissé összenyomottak s a kiszáradás foka szerint többé-kevesbé lágyak vagy kemények: alakjuk körteidomú — tojásdad, tyúktojás — egészen, majdnem ökölnyi nagysággal, úgy hogy hosszúságuk körülbelül kétszer fölülmulja szélességüket. Mindegyik hódonyzacskó négy hártýából áll, két külső erősebb s a zacskó kültakaróját képező hártýából és két belsőbb; ez utóbbiak befelé több szabálytalan, redős nyulványt képeznek, melyek közt a hódony találtatik, egy eleinte lágy, kiszáradás után pedig porhanyó-száraz, szétmorzsolható, sárgabarna, vagy máj-színű, sajátos erős szagú, illatos-kesernyés ízű, a borszeszben oldható állomány.

Elvetendő az **amerikai vagy kanadai hódony (Castoreum americanum seu Canadense)**, melyet a közön-

96. Castoreum.

Substantia animalis odora sui generis in saccis glandulosis geminis cum praeputio penis vel cum vagina communicantibus animalis Mammalis. (**Castor Fiber** Linn. Ordo: **Rodentia**. Familia: **Castorina** Wagn.) Asiae borealis, rarius Europae fluvios et lacus accolentis. tam maris, quam feminae contenta.

Castoreum indigenum rarissime obtinetur, ideoque ex animali in Sibiria degente, **Castoreum** sic dictum **sibiricum** seu **moscoviticum** emendum est.

Sistit saccos geminos, quandoque cum folliculis duobus minoribus, massam unguinosam (axungiam Castorei) continentibus junctos, plerumque adhuc inter se connexos, glabros, subcompressos, et pro gradu exsiccationis plus minus molles vel duros, forma pyriformi-ovata, magnitudine ovi gallinacei usque ad pugni fere molem, longitudine latitudinem dupplo circiter superante. Saccus castorei quilibet constat e membranis quatuor, duabus externis tenioribus, integumentum formantibus, et duabus internis in processus plures irregulares plicatos productis, inter quos **Castoreum**, haeret, massa primum mollis, post exsiccationem pulverulento sicca, friabilis, coloris flavo-fusci seu hepatici, odoris proprii, gravis saporis aromatici amaricantis, in alcohole solubilis.

Castoreum americanum seu **canadense** e **Castoris Fibri** varietate americana (**Castor americanus** F.

séges Hódnak Északamerikában seregesen élő egyik változójából (*Castor americanus* F. Cuv.) nyernek. Ez kevesbé szagos és kisebb, majdnem hosszás-ikidomú. külsőleg redős zacskókban találhatik, melyeknek takarója vékony s több lemezre szét nem választható.

97. Centaurium.

Ezerjófű.

Földepe Tárnic, kétévi növény, nálunk honos, erdős hegyeken közönséges. Tárnicfélék.

Virágzó fű, a szegletes szár alatt egyszerű, fent terbszerű, átelleni, ülő, petéded-hosszas, három- vagy ötbordás, sima levelekkel, veres virágokkal, kovadott, csigaszerűen csavarodott porodákkal. A fű akkor szedések, midőn a virágok teljesen kinyílvák, a csigaszerűen tekeredett porodákból pedig a hímpor kiürült.

98. Cera alba.

Fehér viasz.

Törhető, vékony rétegben áttetsző, kéz melegénél alakítható, legkevesbé sem sikamlós, fajsúlya 0.968, vízben 63—64°-nál megolvad, habvetés vagy üledék kiválasztása nélkül. $\frac{9}{10}$ része (viaszany vagy cerin) forró borlangban oldatik; meleg borégényben, illó- és zsíros olajokban az egész tömeg (cerin és myricin) oldható; hamanyvizeggyel összekevertetvén, szappan képződik.

Ha a viasz 0.955 fajsúlyú (38°/_o-os) borszeszben alá nem merül, s 61°-nál alacsonyabb hőmérséknél meg-

Cuv.) in America boreali gregatim vivente collectum. minus odorum, in saccis minoribus fore oblongo-cuneiformibus rugosis, integumento tenui in lamellas haud separabili contentum rejiciatur.

97. Centaurium.

Erythrea Centaurium Pers., planta biennis indigena in silvaticis montanis vulgaris.

Gentianeae Juss.

Herba florens caule angulato inferne simplici, superne corymboso, foliis oppositis sessilibus, ex ovali-oblongis, tri- vel quinquenerviis, glabris, floribus rubris. antheris defloratis cochleae instar tortis, saporis amari. Colligatur herba cum floribus perfecte apertis, antheris pulvere emisso in spiram contortis.

98. Cera alba.

Sit fragilis, in strato tenuiori diaphana, sub manus calore plastica minime lubrica, pond. specif. 0·968, in aqua sub temperatura 63—64⁰ liquescens, quin spumam ejiceret, vel sedimentum deponeret.

$\frac{9}{10}$ partes cerae (cerinum) solvuntur; in aethere calido, oleis aethereis et pinguibus massa tota (cerinum et myricinum) solubilis; ad mixto Kalio hydrico saponificatur. Cera, quae in spiritu vini pond. spec. 0·955

olvad, parafinnal lehet hamisítva. A tiszta viasz változatlan marad, ha könenyléggel, mely kétszer annyi vízzel higittalott, rázatik, — ha azonban faggyanysavval van tisztátalanítva, akkor a viaszreszelék azon elegygyel sűrű fejtté lesz. Faggyanynyal, faggyúval vagy liszttel ne legyen hamisítva.

99. Cera flava.

Sárga viasz.

Sajátszerű állati zsiradék, melyet a mézelő méh (*Apis mellifica* Linn.) egy a hártyaröpüek (Hymenoptera) rendjébe s a méhfélék (Apidae) családjába tartozó rovar által készített lépekből kisajtolás és vízzeli főzés által a méztől elválasztva, megolvasztás, átszűrés és lehűtés által nyerünk.

Kemény, kevéssé ragadós, hidegben törékeny, sárga színű, mézszagú tömeget képez.

100. Ceratum Cetacei.

Czetfaggyú viasztapasz.

Végy: Czetfaggyút

Fehér viaszt

mindegyikből nyolczvan grammot 80

Disznózsirt *kilenczven grammot 90*

Gyöngé tüznél megolvasztva, az átszűrés után öntsd ki papirtokba.

(38⁰/₀) non submergit, et infra 61⁰ liquescit, parafino inquinata censeri possit. Cera genina fere intacta manet, si cum ammonia duplo volumine aquae destillatae diluta conquassatur, sed acido stearico adulteratae cerae rasura cum illo liquido emulsionem densam exhibet. Ne sint adhuc admixta stearinum, sebum, farina.

99. Cera flava.

Substantia animalis pinguis e flavis **Apis mellifcae** Linn. (Classis: **Insecta**. Ordo: **Hymenoptera**, Familia **Apidae**) expressione et coctione cum aqua melle privatis, et calore liquatis colatione ac refrigeratione obtenta.

Sistit massam solidam, parum tenacem, in frigore fragilem, coloris flavi, odoris mellei, calore + 68⁰ liquecentem, pond. spec. 0.960.

100. Ceratum Cetacei.

Emplastrum Spermatis Ceti.

Rp. **Cetacei**

Cerae albae   *aa grammata octaginta*   80

Axungiae Porci   *grammata nonaginta*   90

Leni igne colliquefacta et colata effunde in capsulam chartaceam.

101. Ceratum fuscum.

Barna viasztapaszt.

Barna kenőcs.

Végy: Egyszerű diachylon tapaszt

százhusz grammot 120

Hevítsd, míg folytonos kavarással mellett feketés-barna színt nyert, ekkor adj hozzá:

Sárga viaszt

Juh-faggyút

mindegyikből harminczhat grammot 36

Disznózsirt *hatvan grammot* 60

Öntsd ki papírtokba.

102. Cetaceum.

Czetfaggyú.

Nagyfejű Szökető (*Physeter macrocephalus* Linn.), egy a **Czetek** (Cetacea) rendjébe s az **Alulfo-gúak** (Cotodontina) családjába tartozó, a déli és indiai, ritkábban az atlanti és északi tengerekben seregeseen élő állat.

Sajátságos állati zsiradék. mely a koponya és gerincoszlop felett a bőralatti kötszövet üregeiben található s tisztán, a vérnek eltávolítása végetti kimosás és a vele vegyült olaj (Czetolaj) elválasztása által állittatik elő.

A czetfaggyú hófehér, fénylő, lemezesen jégezes, kevéssé átlátszó, zsiros tapintatú, szétmorzsolható, majdnem egészen szag- és íztelen tömegeket képez, melyek + 50 C^o mellett felolvadnak, s forró borszeszben és kén-

101. Ceratum fuscum.

Unguentum fuscum.

Rp. **Emplastri diachylon simplicis**

grammata centum et viginti 120

Calefiat donec sub agitatione continua colorem nigro fuscum acceperit, dein adde :

Cerae flavae

Sebi ovilis *aa grammata triginta et sex* 36

Axungiae Porci *grammata sexaginta* 60

Effunde in capsulam chartaceam.

102. Cetaceum.

Sperma Ceti.

Physeter macrocephalus Linn. animal Mammale. (Ordo : **Cetacea**, Familia : **Catodontine** Gray) in Oceano pacifico et indico, rarius atlantico et mari septentrionali gregatim obvium.

Substantia animalis pinguis sui generis, in cavis subcutaneis supra cranium et columnam vertebralem, sitis contenta, elotione a sanguine depurata et ab oleo adhaerente (Oleum Ceti) liberata.

Sistit massas albissimo-nitentes, lamelloso-crystallinas subpellucidas, tactu lubricas, friabiles, odoris et saporis fere expertes, calore + 50° C. circiter liquescen-

égenyben, valamint kövér- és illó olajban is oldékonyak :
fajsúlya = 0.948.

A sárgás színű, avas czetfaggyú elvetendő.

103. *Chamomilla romana*.

Római székfűvirágok.

Szagos Montika, Europa déli részeiben honos, nálunk gyakran tenyésztik. Összetett virágúak.

Sugaras kosárvirágzatok, műveléstől bujálkodók, a virágzati burok cserépfedélszerű, a telep domború, tompa rongyos murvácskával, a virágok pehelytelenek, a korongon levők csőalakúak, sárgák, legnagyobb részben széli fehér, nyelvalakú virágokká átváltozva, sajátos erős szagúak és igen keserűek.

104. *Chamomilla vulgaris*.

Közönséges székfűvirág.

Közönséges Székfű, szántóföldeken és szemétdombokon mindenhol tenyész. Összetett virágúak.

Sugaras kosárvirágzat, cserépfedélalakú virágzati burokkal, a korong lobordad, üres, csupasz, a pehelytelen virágok a közepén csőalakúak, sárgák, a szeleken nyelvalakúak, fehérek, sajátos nehéz szagúak és kesernyés ízűek. Ne tévesztessék össze se a *Pyrethrum inodorum* Smith, se pedig az *Anthemidum Cotulae* L. és *Arvensis* L. virágaival.

tes, in alcohole fervido: aethere, oleo pingui et aethereo solubiles, pond. spec. = 0.948.

Cetaceum flavum, rancidum rejciendum.

103. Chamomilla romana.

Flores Chamomillae romanae.

Anthemis nobilis Linn., in Europa meridionali indigena apud nos frequenter culta. Compositae Adanson.

Anthodia (Flores Chamomillae romana) radiata, cultura luxuriantia, peranthodio umbricato, receptaculo convexo, bracteolis obtusis laceris obsito, flosculis, epapposis, disci tubulosi luteis, maxima e parte in radii flosculos ligulatos albos mutatis, odoris peculiaris, fortis, saporis subamari.

104. Chamomilla vulgaris.

Flores Chamomillae vulgaris.

Matricaria Chamomilla Linn., inter segetes et in ruderalis passim crescens. Compositae Adanson.

Anthodia (Flores Chamomillae vulgaris) radiata, peranthodio umbricato, receptaculo conico cavo nudo, flosculis epapposis, disci tubulosi luteis, radii ligulatis albis, odoris proprii gravis, saporis subamari. Ne confundantur cum floribus **Pyrethri Inodori Smith** neve cum floribus **Anthemidum Cotulae L.** et **Arvensis L.**

105. *Chelidonium*.

Fecskefű.

Gódiroz.

Nagy Fecskefű, évelő növény, árnyas, nedves helyeken és kövér szemetes talajban egész Európában tenyészik. Mákfélék.

A heveny fű sárga nedvvel telve, lantszerű czimpásan hasított levelekkel, melyek alatt kékesek, kiválólag szőrös bordákkal, kerekded, csipkézett lebenyekkel. A virágzó növény gyűjtessék.

106. *China Calisaya*.

Sárga chinakéreg.

Cinohona Calisaya Weddell, fa, a bolíviai és déli perui Andeseken honos, jelenleg Kelet-Indiában is tenyésztik. Buzérfélék.

A törzsnek laposas hánca, verhenyessárga, kívül felületes, terjedelmes, valamennyire kagylószerű, mélyedésekkel, élesszélű, vagy gyakran helyenkint kemény para-pikkelyekkel, váltogatva setétebb és halaványabb rétegekből áll, a törés egyenletesen igen rövid és merev rostos, a belső felület sima, a látható rostalakú sejtek helyén fénylő. Igen gyenge cserszagú, felettébb keserű ízű. A királyi, ugynevezett lapos chinakéreg: királyi china redveg nélkül.

A sárga chinakéreg a chinaalakokból legalább 2 százalékot tartalmazzon.

A király-chinakéreg porából 20 grammot elegyíts 5 gramm mézsenyéleggel, melyet előbb tiszteres mennyi-

105. *Chelidonium*.

***Chelidonium Majus* Linn., planta perennis in locis umbrosis humidis et ruderatis pinguibus Europae totius crescens. Papaveraceae De Candolle.**

Herba recens, succo luteo acri repleta, foliis sublyratis, subtus glaucescentibus, ibidem nervis praesertim pubescentibus, laciniis rotundatis, lobato-crenatis. Colligenda herba, quum planta florescit.

106. *China Calisaya*.

Cortex Chinae Regius. China Regia Calisaya. *Cinchona calisaya* Weddell; arbor in Andibus Boliviae et Peruviae australis indigena, nunc in India orientali culta. Rubiaceae Juss.

Liber trunci planiusculus, e rufo flavus, extus lacunis superficialibus, magnis, leviter conchatis, argute marginatis, vel saepe partimque rhytidomatis squamis duris instructus, e stratis alternis obscurioribus et pallidioribus formatis, fractura aequaliter brevissime rigidique fibrata, superficie intima laevi, ob cellulas fibrosas exsertas micante. Odor levissimus coriarius, sapor peramarus. Cortex Chinae regius sic dictus planus, China regia sine epidermide.

Contineat cortex chinae calisayae basium, quas dicunt chinae partes minimum 2 in centum partibus.

Corticis chinae regii pulverati grammata 20, misceantur cum calcii oxydati grammatibus 5, antea cum

ségű vízzel megoltottál. A gyenge hönél kiszáritott elegyet tedd lombikba és tizszeres mennyiségű 90 százalékos borszeszt adván hozzá, főzve vond ki. A maradványt ugyanazon mennyiségű forró borszeszszel még kétszer vond ki.

Az egyesített és higitott kénsavval megsavanyított folyadékokból a borszeszt a szürlés után párold le, s a hátramaradt folyadékot vízfürdön csekély térfogatra párold be. Hat óra múlva a savanyu oldatot szürlézd meg, a szürlét mosd ki, s a nyert folyadékhoz adj szikenylúgot, mennyi szükséges a teljes kicsapásra.

A csapadékot ismert súlyú szürlére gyűjtve, jól de óvatosan mosd ki és szárítsd meg. Súly a király-chinájából előállítva legalább 0.4 gramm legyen.

107. China fusca.

Barna chinakéreg.

Cinchona Micrantha Ruiz et Pavon, C. Macrocalyx et C. Uritusinga Pavon, Q. Condaminea Humboldt, a perui és ecuadori Andeseken. Buzérfélék.

Az ágak kérge, majdnem három milliméternyi vastag, összegöngyölödött, lúdtollnyi egészen kis ujjnyi vastagságú darabokban, a középső réteg kerek, gyántás, majdnem fekete, a törés kifelé sima, míg befelé rostos.

Vétessék vagy az ugynevezett **huanucoi** kéreg, sárgásbarna, felületén itt-ott fehér, gyakori hosszanti repedésekkel, míg a harántiak majdnem egészen hiányoznak; vagy pedig a **loxai**, barna színű, felületén szürke,

decupla quantitate aquae communis extincti. Miscellam leni calore siccata immitte in cucurbitam et addita decupla spiritus vini 90⁰/₀ quantitate coquendo extrahe. Residuum, quod remanet, binis vicibus cum eadem spiritus vini fervidi quantitate perfecte exhauriatur.

A liquoribus commixtis, et addito acido sulfurico diluto acidulis, post filtrationem spiritum abstrahe, dein liquorem residuum in balneo aquae ad exiguum volumen evapora. Sex circiter horis lapsis solutionem acidam filtra, filtrum elue et liquori obtento adde natrii hydroxydati soluti q. s. ad perfectam praecipitationem.

Praecipitatum filtro noti ponderis collectum optime, sed caute elue et sicca. Ejus pondus ex cortice chinae regiae obtentum sit minimum 0.4 grammatis.

107. China fusca.

China officinalis. China grisea. Cortex peruvianus.

Cinchona Micrantha Ruiz et Pav, Cinchona Macrocalyx et Cinch. Uritusinga, Cinch. Condaminea Humboldt, et aliae Cinchonae species in Andibus peruvianis et aequatorialibus obviae. Rubiaceae Juss.

Cortex ramorum ad tria millimetra fere crassus, in frustis convolutis a pennae anserinae ad digiti minoris crassitiem, strato medio circulo resinoso fere nigro, fractura extrorsum laevi, introrsum fibrata.

Adhibeantur cortex de **Huanuco** dictus, coloris cinnamomei, superficie hinc inde alba, rimis longitudinalibus frequentibus, transversis paene nullis, et cortex, quem dicunt **de Loxa**, coloris fuscus, superficie cinerea,

gyakori haránt, távolálló repedésekkel, sajátságos csekély szagú, kesernyés, félig összehúzó, némileg fűszeres ízű.

A silányabb féleségű kéreg felülete egészen sima vagy pikkelyes, ránczos, májharna vagy kívül feketés, s a középső setét réteg hiányzik.

108. Chinidinum sulfuricum.

Kénsavas chinidin.

Rendkívül finom, túalakú, színtelen, keserű ízű jegeczek. Vizben könnyebben oldhatók mint a kénsavas chinin, de eltérő viszony szerint. Egy rész kénsavas chinidin 15°-nál 100—300 rész vizet igényel a feloldáshoz. A telített vizoldat egy térfogata, 0·96 fajsúlyú ammoniával elegyítve fehér csapadékot ad, melynek teljes feloldásához összesen több mint tíz térfogat ammonia kivántatik meg. Tömény jódkaliumoldat kénsavas chinidin oldattal szemcsés fehér csapadékot ad, mely 15°-nál 1250 rész vizben oldható.

Teljesen elégethető legyen, tömény kénsavban feketedés nélkül oldódjék. Néhány csepp higitott kénsav által vizben feloldva, felesleges chlorvizzel, azután ammoniával elegyítve, sötét smaragd zöld színt tüntessen elő.

rimis transversis frequentibus remotiusculis. Odor peculiaris, modicus, sapor amaricans, subadstringens cum aliquo aromate.

Deterioris conditionis sunt cortices superficie laevissima aut squamoso-rugosa, coloris hepatici aut extus nigricantis, circulo obscuro intracorticali deficiente.

108. Chinidinum sulfuricum.

Sulfas Chinidini.

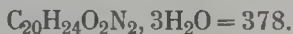
Crystalli aciculares, tenuissimae, decolores, saporis amari, in aqua facilius quidem quam Chininum sulfuricum, sed vario gradu solubiles; pars una sulfatis exposcit 100 usque 300 partes aquae sub temperatura 15⁰ Volumen unum solutionis aquosae saturatae ammonia pura liquida (p. s. 0·96) praecipitata, ad perfectam praecipitati solutionem ultra decuplam quantitatem ammoniae exposcit. — Solutio kalii jodati concentrata in solutione chinidini sulfurici praecipitatum album granulosum demittit, quod in 1250 partibus aquae sub temperatura 15⁰ solvitur.

Sit ex integro combustibile, acido sulfurico concentrato solvatur, quin nigrescat. In aqua cum aliquot guttis acidi sulfurici diluti solutum addito abundante aqua chlori dein ammonia, colorem viridem smaragdi intensivum induat.

109. Chininum.

Kinal.

Chinin.

Fehér, szédörzsölhető, alig észrevehetőleg jegeczes, igen keserű ízű tömeg, mely 120°-nál megolvad, körülbelől 400 rész hideg vízben, 90 százalékos borszeszben, majdnem minden viszony szerint, 60 rész aetherben, 2 rész chloroformban és 200 rész glycerinben oldható.

A chlorvizben oldott kinalhoz ammoniát adva, zöld csapadék keletkezik, mely fölösleges ammoniában sötét zöld színnel oldódik fel.

110. Chininum bisulfuricum.

Savanyú kénsavas kinal,

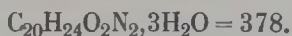
azelőtt **közönyös kénsavas kinal.**

Épszögű hasábokat képező jegeczek, melyek 13°-nál 11 rész vízben oldhatók, levegőn elmállanak; keserű, de nem savanyú ízűek. A vizoldat kékbe játszó színt mutat. Az idegen kinaalokat illetőleg azon módon vizsgáltsassék meg, mint a kénsavas kinal.

109. Chininum.

Chinium. Quinia.

Massa structuræ vix crystallinae, alba, friabilis, saporis peramari, sub temperatura 120° liquescit, solvitur in 400 circiter partibus aquae frigidae, in omni fere proportione: in spiritu vini 90⁰/₀, in 60 partibus aetheris, in 2 chloroformii, in 200 glycerini.

Chininum aqua chlori solutum addita ammonia praecipitatum viride deponit, quod superabundante ammonia colore viridi intensivo solvitur.

110. Chininum bisulfuricum.

Bisulfas Chinii. Antea **Chininum sulfuricum neutrum.**

Sint crystalli prismaticae, rectangulares, sub temperatura 13° in partibus 11 aquae solubiles, aëre fatiscentes, saporis amari non acidi. Solutio aquosa caeruleo varium colorem praebet. Tentetur quoad alcaloida chinae reliqua eadem ratione, qua chininum sulfuricum.

111. Chininum hydro-chloricum.

Sósavas kinal.

A jegeczek fehérek, selyemfényűek, túalakuak, rendkívül keserű ízűek. 24 rész vízben és 9 rész chloroformban oldhatók.

Vízben feloldva sem hígított kénsavval, sem chlorbarium-oldattal csapadékot ne adjon. Az idegen kinalokat illetőleg vizsgáltsák meg úgy, mint a kénsavas kinal.

112. Chininum sulfuricum.

Kénsavas kinal,

azelőtt **aljas kénsavas kinal.**

Túalakú, igen finom, lágy, selyemfényű, rendkívül keserű ízű jegeczek. Száraz levegőben vagy lanyha melegben elmálnak, körülbelöl 740 rész hideg vízben 30 rész forró vízben, 60 rész 90 százalékos borszeszben oldhatók.

Néhány csepp hígított kénsavval elegyített vízben, könnyen és maradék nélkül oldódják fel.

Ezen oldat sok chlorvizzel és azután ammoniával elegyítettven, sötét-zöld színt öltön fel.

Ha fél gramm kénsavas kinalt kémcsőben öt gramm aetherrel és másfél gramm ammoniával összerázasz,

III. Chininum hydro-chloricum.

Chinium hydro-chloricum, Murias Chinini, Chininum muriaticum. Quiniae murias.

Crystalli sunt albae, sericeo-nitentes, aciculares, admodum amarae, in aquae partibus 24, nec non in 9 partibus chloroformii solubiles.

Solutio aquosa nec cum acido sulfurico, nec cum baryo chlorato praecipitatum demittat.

Tententur quoad alcaloïda chinae reliqua eadem ratione, qua Chininum sulfuricum.

II2. Chininum sulfuricum.

Chinium sulfuricum. Sulfas quinicus. Quiniae Sulfas. Antea **Chininum sulfuricum basicum.**

Crystalli aciculares, tenuissimae, molles, sericeo-nitentes, saporis admodum amari, in aëre sicco et leni calore fatiscentes, in 740 circiter partibus aquae frigidae, in 30 bullientis, in 60 partibus spiritus vini 90% solubiles.

In aqua, cui aliquot guttae acidi sulfurici diluti additae sunt, facile et absque residuo solvatur. Solutio haec, addita aqua chlori et magna quantitate ammoniac, colorem smaragdi viridem intensivum induat.

Gramma dimidium chinini sulfurici in tubo probatorio intime mixtum cum grammatibus quinque aetheris

akkor a nyugvás után a folyadéknak egy aetheres és egy vizes rétegre kell szétválnia, melyek **mindkettejének átlátszónak** kell lenni. Kénsavval megnedvesítve, szí-
nét ne változtassa. Hevítésnél égjen el maradék nélkül.
Óvakodjál a megnedvesített készítménytől.

Ha 2·18 gramm kénsavas kinalt néhány csepp higitott sósav segítségével lepárolt vízben feloldva, öt köbcentimeter szabályos chlorbaryum-oldattal elegyitesz, csapadék áll elő, az erről leszűrt folyadék sem chlorbariummal, sem higitott kénsavval ne adjon nagyobb csapadékot.

113. Chloralum hydricum.

Chloralhydrat.

Chloralvizegy.

Finom túalakú jegecekből álló, fehér szilárd tömeg, mely hevítés által megolvasztható. Szaga sajátos gyengén szurós, vízben teljesen oldható, az oldat csak hosszabb idő lefolyása után mutat némi homályosodást. A vizoldat közönyös hatású, légenysavas ezüsttel megzavarodnia nem szabad. Ha a vizoldat natriumhydroxyddal elegyítettik, azonnal tejes zavarodás keletkezik, mely néhány percz múlva eltűnik, ekkor az edény fenekén egy csepp átlátszó chloroform gyűl össze. E cseppnek a tiszta chloroform minden sajátosságával kell birni. A chloralhydrat tömény kénsavval kezelve, színtelen olajos réteget képez, mely nem sokára szilárd tömeggé mered meg. Jól zárt üvegekben tartassék el.

addito grammate uno et dimidio ammoniae post conquesationem praebeat liquorem, qui subsidendo in stratum aethereum et aquosum, **atrumque limpidum** separatur. Acido sulfurico humectatum colorem non mutet. Ex integro comburat. Cave a praeparato humectato.

Quodsi grammata 2·18 chinini sulfurici ope aliquot guttis acidi hydro-chlorici in aqua destillata soluta miscueris, cum centimetris cubicis quinque solutionis normalis baryi chlorati, praecipitatum oriatur et liquor supernatans nec nova portione baryi chlorati nec addito acido sulfurico diluto praecipitatum maius deponat.

† 113. Chloralum hydricum.

Hydras Chlorali. Aldehydum trichloratum.

Massa solida alba e crystallis tenuibus acicularibus consistens, quae calefactione liquescit. Est odoris proprii parum pungentis et, in aqua penitus solubilis, solutio nonnisi post longioris temporis spatium praebet modicam perturbationem. Solutio aquosa est indifferens, addito argento nitrico ne turbetur. Si solutio aquosa natrio hydroxydato miscitur, mox perturbatio lactea oritur, post nonnulla minuta evanescens, tumque apparet in fundo vasis gutta chloroformii pellucidi. Gutta haec omnes proprietates chloroformii puri habeat. Chloralum hydricum cum acido sulfurico concentrato tractatum format stratum oleosum decolor, post breve tempus in massam solidam abiens. Servetur in lagenis bene clausis.

† 114. Chloroformium.

Hangyhalvag.

Chloroform.

Végý: **Alchlorossavas mészenyból**

ötezer grammot 5000

**Mészenyélegból, mely előbb vízzel
megoltatott**

kétezer grammot 2000

Add ezeket tágas lepárló készülékbe, melyben

Közönséges vízból

huszezer gramm 20000

foglaltatik. Bensőleg elegyítve melegítsd a keveréket 40
—45⁰-ra, azután adj hozzá

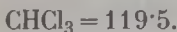
90 százalékos borszeszból

hétsházötven grammot 750

A készüléket kellően elzárva, óvatosan emeld fel a hőmérséket 60⁰-ra, de gondoskodjál arról, hogy az 70⁰-on túl ne menjen. Mihelyt az átpárlás megszűnik és többé chloroformcseppek nem hullnak a szedő fenekére, a chloroform réteget válaszd el a vízrétegtől és vízzel összerázás által mosd ki több ízben. Az ekként vízzel megmosott és ettől elválasztott chloroformot apró darabokra tört égetett mészszel tedd sötét, hideg helyre és hadd 24 óráig állni, miközben többször rázd össze. Azután szárítsd meg teljesen a chloroformot megolvasztott chlorecalcium segítségével, és vízfürdőből párold át 65⁰-kot meg nem haladó hőmérséknél jól megszáritott szedőbe.

Igen jól elzárt üvegekben sötét helyen tartassék.

† 114. Chloroformium.

Rp. **Calcii hypochlorosi**

grammatum quinquemillia 5000

Calcii oxydati aqua antea extincti

grammatum duomillia 2000

Immittantur in apparatusum destillatorium capax,
qui continet

Aquae communis

grammatum viginti millia 20,000

Intime mixta calefiant ad temperaturam 40—45°
dein admisceantur.

Spiritus vini 90%

grammata septingenta quinquaginta 750.

Apparatu rite clauso caute temperatura ad 60°
evehatur cavendo, ne 70° excedat. Quodsi destillatio ces-
saverit et guttulae chloroformii non amplius fundum
excipuli petant, separa stratum aquosum excipuli a strato
chloroformium continente, hocque iteratis vicibus quas-
sando aqua elue. Chloroformium aqua lotum et ab hac
separatum stel super calcio oxydato in frustula tuso per
24 horas, interdum agitando in loco obscuro et frigido.
Demum chloroformium ope calcii chlorati fusi perfecte
exsicca et ex balneo aquae sub temperatura 65° non ex-
cedente destilla in excipulum perfecte siccatum.

Servetur in lagenis optime clausis in loco a luce
remoto.

Tiszta, átlátszó, színtelen legyen. A tenyérről gyorsan párologjon el és ne hagyjon kozmás vagy szeszolajszagot vissza. Vizzel összerázva, annak savanyú hatást ne kölcsönözzön. Jódkaliumoldattal összerázva, rózsaszínt ne vegyen fel.

Fajsúlya 1·49 egész 1·50. Forrpontja 63·5⁰.

Tömény kénsavval elegyítve, színtelen maradjon. Oly chloroform, mely vízfördőből 65⁰-nál teljesen nem párolog át, visszautasítandó.

115. Cina.

Aleppoi cinavirágok.

Artemisia Contra Vahl és A. Vahliana Kostel.
keleten honos. Összetettvirágúak.

Ki nem nyílt, kevésvirágú **kosárvirágzat**, hosszúdad, oszlopszerű, sima, zöldessárga vagy barnás, egészen két milliméternyi hosszú, a virágzati burok pikkelyei fedélszerűleg helyezvék el, bordásak, hártyás-szélűek, hátukon apró, aranysárga mirigyekkel behintvék, a külsők kicsinyek és tojásdadok, míg a belsők hosszasak, sajátságos undorító kámforszagúak, keserű ízűek.

Az ugynevezett levantei virágzatok használtassanak, míg az indiaiak vagy a Berberségből valók vettessenek el, melyek közül az utóbbiak a hivatalosaktól tömött szürke szőrözetük, míg az előbbieket nagyságuk és nagyobb mirigyek által különböztetik.

Sit limpidum, decolor, e palma manus prompte avolet, neve odorem empyreumaticum nec fermentoleo similem relinquat. Cum aqua quassatum huic reactionem acidam ne tribuat. Cum solutione kalii jodati quassatum colorem roseum ne induat.

Pond. spec. = 1.49—1.50. Punctum ebullitionis 63.5°.

Cum acido sulfurico concentrato puro mixtum decolor maneat. Rejiciendum est chloroformium, quod sub temperatura 65° in balneo aquae non ex integro destillat.

115. Cina.

Santonicum, Semen cinae halepen.

Artemisia Contra Vahl et Artemisia Vahliaana. Kostel., plantae in Oriente indigenae. Compositae Adanson.

Anthodia pauciflora clausa, oblonga, prismatica, glabra, coloris e subviridi luteoli vel subfusci, ad duo milimetra longa, peranthodii squammis imbricatis carinatis membranaceo-marginatis, dorso glandulis minutis aureis inspersis, exterioribus minutis ovatis, interioribus oblongis, odoris proprii nauseoso-camphoracei, saporis amari.

Flores (Semen Cinae, Semen Santonici, Semen Contra) sic dicti levantici adhibeantur et rejiciantur flores cinae indici aequae ac barbarici, quorum hi tomento cinereo, illi magnitudine et glandulis majoribus ab officinalibus floribus differunt.

116. Cinchoninum sulfuricum.

Kénsavas cinchonin.**Kénsavas czinkonal.**

Nagyobb épszögű hasábokból álló kemény jegeczeket képez, melyek kevésbé keserűek mint a kénsavas kinal. Feloldható 60 rész hideg vízben, 7 rész legtisztítottabb horszeszben; aetherben oldhatlan. Oldata szintületet (fluorescentia) nem mutat, ammoniával csapadékot ad, mely sem fölösleges ammoniában, sem aetherben nem oldható.

117. Cinnabaris factitia.

Mesterséges cinzóber.**Veres higanykéneg.**

Vegyí gyártmány.

Igen finom por, élénk piros, szagtalan, íztelen, tűzőn illékony, légenyavban oldhatlan.

118. Cinnamomum.

Fahéj.

Cinnamomum Cassia Fr. Nees vagy Cinnamomum Aromaticum Chr. Nees., Chinában és a Sunda szigeteken tenyésző fa. Babérfélék.

Az ágak összegöngyölödött belső kérge vékony, sárgásbarna színű, nem egészen egyenetlen törésű,

116. Cinchoninum sulfuricum.

Exhibet crystallos majores, prismaticas, rectangulares duras chinino sulfurico mitius amaras. Solvitur in aquae frigidae 60, et in spiritus vini rectificatissimi 7 partibus, in aethere in-solubile. Solutio eius non praebet fluorescentiam et cum ammonia deponit praecipitatum, quod nec in superabundante ammonia, nec in aethere solubile est.

117. Cinnabaris factitia.

Hydrargyrum sulfuratum rubrum.

Praeparatum officinarum chemicarum.

Sit pulvis subtilissimus, laete ruber, inodorus, insipidus, igne volatilis, in acido nitrico insolubilis.

118. Cinnamomum.

Cinnamomum Cassia Fr. Nees seu Cinnamomum Aromaticum Chr. Nees., arbor in China et insulis Sundaicis indigena Laurineae Juss.

Cortex (Cortex Cassiae, Cortex Cassiae Cinnamomeae), interior ramorum convolutus, tenuis, coloris e flavo fusci, fractura subaequabili, sparsim

gyéren rostos, sajátos kellemetlen szagú, rágva nem mézgás.

119. Citrus.

Czitrom.

Közönséges czitrom, Keletindiában honos, déli Európában tenyésztik. Narancsfélék.

A héj az érett gyümölcsökről lehúzva és megszáritva. A külső réteg pontozott, érdes, szagos illó olajjal telt hólyagcsákkal ellátva, világos sárga, illatos és kesernyés, a belső réteg szivacsos, fehér, vékony; az utóbbi eltávolítatván, az előbbi a **czitromhéj sárgáját** képezi. Kellemes fűszeres szagú és kesernyés ízű.

120. Cochlearia.

Kanál-torma.

Kanál-torma, kétévi növény, kivált az észak-európai tengerpartokon tenyész, míg nálunk tavak mellett, sőt hegyeken is, ezenkívül gyakran tenyésztetik. Keresztvirágosak.

Friss levelek, a gyökéknél levők nyélczések, szivalakú-kerekdedek, majdnem egészek, a száron levők tojásdad-hosszasak, fogazottak, mindannyian simák, meglehetősen nedvesek, fénylő zöldek; dörzsölve mulékony csipős-szagúak, rágva égető, keserű ízűek.

fibrosa, odoris peculiaris suavis, manducatus non mucilaginosus.

119. Citrus.

Citrus Limonum Risso, arbor in India orientali indigena, in Europa meridionali colta.
Aurantiaceae Juss.

Cortex fructus Citri (Cortex Citri), e fructibus maturis detractus et siccatus e strato exteriori punctato, rugoso, vesiculis oleo aethereo foetis scatente, luteo-citrino, aromatico, subamaro et ex interiore spongioso, albo, tenui constans. Ulteriore orbatus, sistit **Flavonem Corticis Citri**. Odor grate aromaticus, sapor subamarus.

120. Cochlearia.

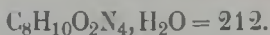
Cochlearia Officinalis Linn., herba biennis in oris maritimis Europae borealis imprimis crescens, apud nos ad lacus imo et monticola, caeterum non raro colta. **Cruciferae** Juss.

Folia recentia radicalia petiolata, cordato-rotundata, subintegerrima, caulina ovato-oblonga, dentata, omnia glabra, subsucculenta, nitide viridia; trita acridinis volatilis, manducata saporis urentis, amari.

121. Coffeinum.

Kávéal.

Theaal.

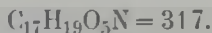
Tüalakú, selyemfényű, kellemetlen kesernyés ízű jegeczek. Óvatosan hevítve megolvadnak és maradék nélkül elillannak. Vizben, borszeszben, aetherben és chloroformban oldhatók.

Három vagy négy rész légenysavval felforralva, sárga oldatot adnak, mely alacsony hőmérséknél bepároltatva, ammoniával bibor-színűt idéz elő.

† 122. Colchicinum.

Kikiricsal.

Colohioin.

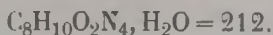
Sárgás fehér, néha jegeczes por. Íze tartósan keserű. A levegőből nedvességet szí és barna színű lesz. Két rész vízben, valamint borszeszben, aetherben, chloroformban és amylszeszben is oldható. Hevítés által megolvad és elbomlik, maradék nélkül ég el.

Tömény légenysav által a por előbb ibolyás, később vörös, azután sárga színt vesz fel. Vizoldata ugyanazon savval kémelve, eleintén sárga, később sötét vörös színt vesz fel.

Tiszta tömény kénsav a colchicint megsárgítja, légenysav hozzáadása által a sárgás szín kékké, később zölddé, azután bibor-színűvé változik, és végre ismét sárgává lesz.

121. Coffëinum.

Caffëinum Thëinum.

Crystalli aciculares, sericeo nitentes, saporis amariusculi ingrati, caute calefactae liquescunt, demum avolant. residui nihil relinquentes, solvuntur in aqua spiritu vini, aethere et chloroformio.

Cum tribus usque quatuor partibus acidi nitrici ad ebullitionem calefactae solutionem flavam praebent, quae leni calore evaporata pauxillo ammoniae addito colorem purpureum gignit.

† 122. Colchicinum.

Pulvis albo flavescens, sub inde crystallinus, saporis amari perseverantis, humiditate attracta brunescit, in duabus partibus aquae nec non in spiritu vini, aethere, chloroformio et alcohole amylico solubilis. Calefactum liquescit et decomponitur, sine residuo deflagrat.

Per acidum nitricum concentratum pulvis colore primum violaceo, dein rubro, denique flavo tingitur; ejus solutio aquosa eodem acido tentata ab initio flavum, postea profunde rubrum colorem induit.

Acido sulfurico concentrato puro tractatum flavescit, addito acido nitrico color flavidus in caeruleum, dein viridem, tunc purpureum, denique flavum mutatur.

† 123. Colchicum.

Kikirics.

**Őszi Kikirics, félig erdős réteken nálunk
mindenhol tenyész. Kikiricsfélék.**

Az egészen érett **magvak** gömbölydedek, két millimetryi vastagok, szaruszerűek, kívül barnák, gödrösek, kevésbé nyákosak, belül fehéres-szürkék, árkosan ránczosak, az alapon lekapart köldökkel, igen keserű, szerfelett csipős ízűek. A magvak jól őriztessenek és egy éven túl ne tartassanak.

124. Collodium.

Gyapot-máz.

Kissé sűrű, félig átlátszó, közönyös kémhatású folyadék legyen.

Igen jól zárt edényben tartassék.

125. Collodium flexile.

Hajlékony gyapotmáz.

Végy: Gyapot-mázat *száznegyven grammot* 140

Kanadai balzsamot *nyolcz grammot* 8

E balzsamot old fel

Himboj-olajban

három egész és öttizedrész grammban 3.5

Azután a gyapot-mázzal összerázás után elegyítsd.

† 123. Colchicum.

Colchicum Autumnale Linn., planta in pratis subsilvaticis ubique apud nos crescens. **Colchicaceae De Candolle seu Melanthaceae**
R. Br.

Semina perfecte matura, subglobosa, ad duo milimetra crassa, cornea, extus fusca, scrobiculata, subviscida intus albido-grisea, areolato-rugosa, hilo basilari deraso, saporis admodum amari, insigniter acris. Semina ne ultra annum et caute serventur.

124. Collodium.

Sit liquor submucilaginosus, semipellucidus, reactionis neutrius.

Servetur in vitro optime clauso.

125. Collodium flexile.

Rp. **Collodii grammata centum et quadraginta** 140
Balsami Canadensis grammata octo 8
in
Olei Ricini
grammatibus tribus et dimidio 3·5
leni calore solutis, dein cum collodio agitando mixtis.

126. Collyrium adstringens luteum.

Összehuzó sárga szemviz.

Végy: Chlorammoninmot

egy és egynegyed grammot 1.25

Kénsavas horganyt

két és fél grammot 2.5

Lepárolt vizet *kétszáz grammot* 200

Kámfort *háromnegyed grammot* 0.75

melyet elébb oldj fel

70 százalékos borszeszben

negyven grammban 40

Adj hozzá

Sáfránt *egy ötödrész grammot* 0.20

Pállítsd gyakori felrázás mellett huszonnégy óráig

és szűrlézd.

† 127. Colocynthis.

Sártök.

**Czitromszerű Sártök, keleten honos, nálunk
tenyésztett növény. Tökfélék.**

Gyümölcs, gömbalakú, almanagyságú, meg van szárítva és lehámozva, bele hatrekeszes, könnyű, szivacsos, szagtalan és felettébb keserű. A nagyobbak béldúsak, kevesebb magúak, a többiek felett előnynyel bírnak; mag nélkül használtassanak.

Ovatosan tartassanak.

126. Collyrium adstringens luteum.

Rp. **Ammonii chlorati**
*gramma unum et centigrammata viginti-
 quinque* 1·25

Zinci sulfurici
grammata duo et dimidium 2·50

Aquae destillatae *grammata ducenta* 200

Camphorae
centigrammata septuaginta quinque 0·75

soluta in
Spiritus vini 70⁰/₀
grammatibus quadraginta 40

adde
Croci *centigrammata viginti* 0·20

Digere saepius agitando per 24 horas et filtra.

† 127. Colocynthis.

Citrullus Colocynthis Arnott seu Cucumis Colocynthis Linn., planta in oriente indigena et culta. Cucurbitaceae Juss.

Fructus globosi, mali magnitudine, siccati, decorticati, carne sexloculari, levi, spongiosa, albida, inodora, amarissima instructi. Praeferantur fructus majores, multum carnis, seminum vero minorem copiam continentes; adhibeantur a seminibus liberati.

Caute serventur.

† 128. *Conium*.**Bűrök.**

Foltos Bűrök, kétévi növény, kertekben és szemetes helyeken mindennapi. Ernyősek.

Virágos fű, sima, háromszor vagy négyszer czimpás levelekkel, melyek alapjukon hüvelyesek, az osztatlan czimpák tojásdadok, tompák, bökőczősek, a virágok ernyősek, aprók, fehérek, a magzat majd nem gömbölyded, csipkésen bordás; sajátos undorító szagú. Megszáradva alig van szaga, hamanylúggal nedvesítve, a heveny növény szaga terjed szét.

A fű sajátos szagú, a barnás-foltú szár, nemkülönbben a vastagabb ágak elvettétvén, ovatosan őriztesék, s egy éven túl ne tartassék.

129. *Coriandrum*.**Koriánder.****Koriándermagvak.**

Déli Európában honos, nálunk tenyésztetnek. Ernyősek.

Gyümölcs, gömbölyded, tetején kehelylyel, két egészen három milliméternyi vastag, halavány barnás-sárga, belül üres, a gyümölcsfelek legtöbbször egybeta-padvák, hátukon többször csikosak, édeses ízűek, sajátos szagúak.

† 128. Conium.

Conium Maculatum Linn., planta biennis nostras, in hortis et ruderatis vulgaris. Umbelliferae Juss.

Herba (Herba Cicutae) florens, glabra, foliis tri-vel quadripennatifidis, in basi vaginatis, laciniis ultimis ovalibus, obtusis, mucronulatis, floribus umbellatis parvis, albis, germine fere semigloboso, crenato costato, odore peculiari nauseoso. Herba siccata vix odora liquore kalii hydro-oxydati humectata herbae recentis odorem recuperat.

Herba conii maculati, odore peculiari praedita, a caule fusco-maculato ramisque validioribus liberata tum recens adhibenda, tum siccata caute neve ultra annum servetur.

129. Coriandrum.

Semen Coriandri.

Coriandrum Sativum Linn., planta Europae australis, apud nos culta. Umbelliferae Juss.

Fructus (Semen Coriandri) globosi, calyce coronati, duo ad tria millimetra crassi, coloris e fusco-subflavi, intus excavati, mericarpis plerumque cohaerentibus, dorso multi-striatis, saporis subdulcis, odoris peculiaris.

130. *Crocus*.

Sáfrán.

Jéféle Sáfrán, keleten honos, jelenleg Európa és Ázsia különböző részeiben tenyésztik.

Nőszíromfélék.

Bibék, megszáritva, körülbelül három centiméternyi hosszúk, sekély csatornával ellátvák, egyenletesek, előfelé lassankint megvastagodnak, csipkések, narancsszínűek, gyakran igen rövid anyaszálon foglalnak helyet, sajátságos átható szagúak, édeses ízűek.

A hamisitottól őrizkedni kell.

131. *Cubeba*.

Kubébák.

Orvosi Kubéba, cserje, Indiában honos és tenyésztetik. Borsfélék.

Gyümölcs (csontár), megszáritva, keményes, gömbölyded, egymagú, alapján megvékonyodó nyélszerű a felső résznél hosszabb, reczésen ránczos, setét szürkésbarna, a fekete borséval egyenlő nagyságú, átható szagú, rágya égető.

132. *Cuprum aluminatum*.

Réztimsó.

Végy: **Kénsavas rézből**

Légenysavas kaliumból

Timsóból mindegyikből tizenhat grammot 16

130. Crocus.

Crocus Sativus Linn., planta in oriente indigena, nunc in variis Europae et Asiae partibus culta. **Irideae** Juss.

Stigmata siccata, circiter tria centimetra longa, tubulosa, subcanaliculato complanata, antrorsum sensim incrassata, crenulata, aurantiaca, plerumque stylo luteo brevissimo insidentia, odoris fragrantis peculiaris, saporis subdulcis.

Cave ab adulterato.

131. Cubeba.

Cubeba Officinalis Miquel, frutex in India orientali spontaneus et cultus. **Piperaceae** Richard.

Fructus (Drupae) siccati (Cubebae), duriusculi, subglobosi, monospermi, basi attenuata stipitiforini quam fructus longiori, reticulatim rugosi, coloris e cinereo obscure fuscis, piperis nigri magnitudine, odore fragranti, manducati urentes.

132. Cuprum aluminatum.

Lapis divinus. Lapis ophthalmicus.

Rp. **Cupri sulfurici**

Kalii nitrici

Aluminis

aa grammata sedecim 16

Megtörve és jól összekeverve olvaszd meg alacsony hőmérséknél porcellán-edényben. A kihűlt és porrá tört tömeghez keverj:

Porrá tört kámforból egy grammot 1

Jól zárt edényben tartassék. A kékes fehér tömeg határozott kámfor-szagot mutasson.

† 133. Cuprum sulfuricum.

Kénsavas réz.

Kékgálicz. Rézgálicz.

Ferde hasábalakú, kékszínű jegeczek, melyek a levegőn kissé elmállanak és vízben könnyen oldhatók. A vizoldat főlöleges ammoniával csapadékot ne adjon, natriumhydroxyddal teljesen kiejtve, a leszűrt folyadék kénammoniummal meg ne zavarodjék.

134. Decoctum Zittmanni fortius.

Zittmann erősebb főzete.

Összetett erősebb szárcsagyöker-főzet.

Végy: Szárcsagyökeret

négyszáz nyolczvan grammot 480

Önts rá

Közönséges vizet

huszonháromezer és száz grammot 23100

Pállítsd huszonnégy óráig, ekkor adj hozzá vászonzacskóba kötve a következőket:

Contusa et bene mixta liquefiant leni calore in vase porcellaneo. Refrigeratae massae in pulverem tritae admisce.

Camphorae pulveratae *gramma unum* 1

Serva vase bene clauso.

Massa ex albo caerulescens sit odoris camphorati insignis.

† 133. Cuprum sulfuricum.

Sulfas Cupri crystallisatus. Vitriolum caeruleum.

Crystalli cyanaeae, rhomboideo-prismaticae, aëre paululum fatiscentes, aqua facile solubiles.

Solutio aquosa nec ammonia excedente praecipitatum deponat, nec natrio hydro-oxydato alcalina facta et dein filtrata ammonio hydro-sulfurato turbetur.

134. Decoctum Zittmanni fortius.

Decoctum Sarsaparillae compositum fortius.

Rp. **Radici Sarsaparillae**

grammata quadringenta et octaginta 480

Infunde cum

Aquae communis

grammatum viginti tribus millibus et

centum 23100

Digere per horas viginti quatuor; dein additis:

Czukorport

Timsóport

mindegyikből harmincz grammot 30

Higany halvaesport *husz grammot* 20

Czinóberport *öt grammot* 5

Főzd az egészet

hétezerhétyszáz grammnyi 7700

maradványra ;

főzés vége felé adj hozzá :

Ánizsmagvat

Ánizskapormagvat

mindegyikből husz grammot 20

Szennalevelet *százhusz grammot* 120

Édes gyökeret *hatvan grammot* 60

Sajtold ki és gyapjuszöveten szüird át.

A hétezer hétszáz grammnyi szüredéket oszd szét
nyolcz üvegre.

Jelöld : erősebb főzet.

135. Decoctum Zittmanni mitius.

Zittmann gyöngébb főzete.

Összetett gyöngébb szárcsagyöker-főzet.

Végy : Szárcsagyökeret

kétszáznegyven grammot 240

az erősebb főzelék készítésénél hátramaradt elegyekkel együtt főzd

Közönséges vízben

huszonháromezer és száz grammban 23100

Pulveris Sacchari

„ **Aluminis**

aa grammatibus triginta 30

„ **Calomelis grammatibus viginti** 20

„ **Cinnabaris**

grammatibus quinque 5

sacculo linteo inclusis, coque ad remanentiam

grammatum septem millium et septin-

gentorum 7700

sub finem coctionis addendo :

Fructuum Anisi cont.

„ **Foeniculi cont.**

aa grammata viginti 20

Foliorum Sennae

grammata centum et viginti 120

Radicis liquiritiae

grammata sexaginta 60

Exprime et per pannum cola.

Colaturam grammatum septem millium et septingentorum 7700 distribue in lagenas octo.

Signa : **Decoctum fortius.**

135. Decoctum Zittmanni mitius.

Decoctum Sarsaparillae compositum mitius.

Rp. **Radicis Sarsaparillae**

grammata ducenta et quadraginta 200

Cum speciebus a decocto fortiori residuis

coque cum

Aquae communis

grammatibus viginti tribus millibus et

centum 23100

hétezerhétyszáz (7700) grammnyi marad-
ványra; a főzés vége felé adj hozzá

Összemetélt ezitromhéjat

Összetört Kászia fahéjat

Összetört Kardamom magvat

Édes gyökeret

mindegyikből tizenöt grammot 15

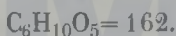
Sajtold ki és gyapjuszöveten szüred át.

A 7700 grammnyi szüredéket oszd szét nyolcz
üvegre.

Jelöld: **gyöngébb főzet.**

136. Dextrinum.

Keményítőmészga.

Szintelen vagy kissé sárgás, átlátszó, nem jegecze-
dett szemcsék, vízben könnyen és teljesen oldható. 90
százalékos borszeszben oldhatlan. A vizoldat ne legyen
savanyú hatású; néhány csepp igen hig iblany-oldattal
ne vegyen fel igen sötét kék színt, natriumhydroxyd-
oldattal és ferridcyankaliummal felfőzve az oldat el ne
szintelenedjék. Elégetés alkalmával maradékot nem hagy
vissza.

† 137. Digitalinum depuratum.

Tisztított Digitalin.

Gyüszünkeal.

Végy: **Ugynevezett német digitalinból**

tíz grammot 10

ad remanentiam
grammatum septem millium et
septingentorum 7700

Sub finem coctionis addendo :

Corticis Citri conscissi
„ **Cassiae Cinnam. cont.**

Sem. Cardamomi cont.

Radicis Liquiritiae
aa grammata quindecim 15

Exprime et per pannum cola.

Colaturam

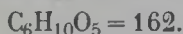
grammatum septem millium et
septingentorum 7700

distribue in lagenas octo

Signa : Decoctum mitius.

136. Dextrinum.

Gummi Dextrinum.

Sistit grana decolora vel parum flavescentia non crystallina, in aqua facile et penitus solubilia, in spiritu vini 90% insolubilia. Solutio aquosa non sit reactionis acidae, cum aliquot guttis solutionis dilutae jodi mixta colorem intensive coeruleum ne induat, cum natrio hydroxidato et kalio ferrocyanato cocta decolor non evadat.

Sit ex integro combustibile.

† 137. Digitalinum depuratum.

Rp. Digitalini sic dicti Germanici

grammata decem 10

gyurd össze porcellán- vagy üvegmo-
zsárban ;

70 százalékos borszeszszel és

Lepárolt vízzel

mindegyikből öt grammot 5

A pépet add jól elzárható edénybe, mely

Chloroformból *tizenöt grammot* 15
tartalmaz.

A keverék álljon 12 óráig, mialatt gyakrabban rá-
zassék fel. Ezután a chloroform választassék el a víz-
rétegtől és ez utóbbihoz adj ismét :

Chloroformot *tizenöt grammot* 15.

Ily módon a digitalin a vizoldatból chloroform által
teljesen vonassék ki.

A szűrléztet chloroform-oldat igen gyenge melegben
pároltassék el és a maradék tömény kénsav mellett telje-
sen száríttassék ki.

Félig lágy, vékony rétegben áttetsző, sárgásbarna,
tartósan igen keserű ízű tömeg legyen, mely közönyös
hatású. Vizben, borszeszben, chloroformban teljesen old-
ható legyen. Maradék nélkül égjen el.

† 138. Digitalis.

Gyüszünke.

**Piros gyüszünke, kétévi növény. Közép-Eu-
rópa napos hegyein és Magyarország kivé-
telével, helyenkint tenyész, kertekben
gyakran tenyésztetik. Alakosak.**

Levelek, hosszúdadok, nyélczébe megvékonyodvák,
érdesek, hegyesen csipkések, alant többé-kevésbé tapló-

in mortarium porcellaneum sive vitreum im-
missa subige cum

Spiritus vini 70⁰/₀

Aquae destillatae *1a grammatibus quinque* 5

Pultem transfere in vas bene claudendum,
cui insunt

Chloroformii *grammata quindecim* 15

Miscella stet saepius conquassando per 12 horas,
dein chloroformium a liquore aquoso separa, cui
denuo adde :

Chloroformii *grammata quindecim* 15

et sic ex liquore aquoso digitalinum in chloroformio
solubile perfecte extrahe.

Solutio chloroformii filtrata lenissimo calore evapo-
ret et residuum juxta acidum sulfuricum anglicanum
perfecte exsiccetur.

Sit massa submollis, tenuibus stratis pellucida, co-
loris e flavo brunei, saporis amarissimi persistentis, rea-
ctionis nullius. In aqua, spiritu vini et chloroformio ex
integro solvatur. Sine residuo comburat.

† 138. Digitalis.

Digitalis purpurea Linn., herba biennis in
montibus apricis Europae mediae, exceptis
terris Hungaricis, passim crescens, in hortis
saepe culta. **Scrofularineae** R. Brown.

Folia oblonga in petiolum attenuata, rugosa, acute
crenata, subtus praesertim magis minusve tomentosa odo-

san szőrösek, szagtalanok, keserű ízűek. A vadon tenyésző virágzó fűvekről szakittassanak le, míg a tenyésztett növényekről ne szedessenek. Árnyékban száríttassanak. Fénytől óvott helyeken tétessenek el, egy éven túl ne tartassanak.

139. Dulcamara.

Édeskeserű.

Édeskeserű csúcsal.

Édeskeserű csúcsor, kúszó cserje, sövények körül nedves helyeken nő. Csúcsorfélék.

A **szárak** és kúszó ágak, gyakran tekeredettek, szívósak, négy egészen nyolcz millimetryi vastagok, elmosódottan ötszegletesek, többé-kevésbé göcsösek, hosszukban csikosak vagy barázdások, kívül halaványzöldesek vagy barnássárgák, a bél kiszáradása folytán üresek, a kéreg vékony, pararéteggel fedett, mely a zöld, később fehér középrétegről szárításkor leválik, a fás réteg eleinte zöld, később zöldes, kevésbé halaványsárga, gen likacsos, gyakran körkörös rétegekkel ellátva. Hevenyében igen kellemetlen szagú, mi száradáskor elenyézik; a kéreg íze keserű, a fa édes.

140. Elaeosachara.

Olajczukrok.

Végy: Czukorport	két grammot	2
Illó olajat	egy cseppet	1

Dörzsölés által elegyítsd.

ris nullius, saporis amari. Colligenda folia e plantis sponte crescentibus florecentibus, e cultis ne colligantur. Siccantur in umbra. In vasis a luce remotis, neve ultra annum sed caute servantur.

139. Dulcamara.

Solanum dulcamara Linn., frutex scandens circa sepes in humidis passim crescens. Solanaceae Bartling.

Caules (Stipites Dulcamarae) ramique flexuosi, saepe torti, tenaces, quatuor ad octo millimetra crassi, obsolete quinquangularis, nodis alternis instructi, magis minusve verrucosi, longitudinaliter striati vel sulcati, extus e subviridi vel e subfusco lutei, intus medulla exsiccata excavati, cortice tenui, peridermate oblecto a mesophleo viridi, demum albido, inter siccandum sejuncto, ligno initio viridi, paullatim subflavo, valde poroso, saepe stratis ligni concentricis praedito. Odor recentium valde ingratus siccatione evanescit, sapor corticis amarus, ligni dulcis.

Stipites biennes vel triennes primo vere vel sero autumnno collectos, plerumque conscisos in mercaturam venientes adhibere licet.

140. Elaeosachara.

Rp. Sachari pulverati	<i>grammata duo</i>	2
Misce terendo cum		
Olei aetherei	<i>gutta una</i>	1.

141. Electuarium aromaticum.

Illatos nyelet.

Végý: Borsos méntalevél-port
Zsályalevélport
mindegyikből ötven grammot 50
Angyalgyökérport
Czitvár-gyöktörzspört
mindegyikből tíz grammot 10
Fahéjport
Szegefűszegport
Szerecsendióport
mindegyikből öt grammot 5
Tisztított mézet *a mennyi elég, mint-
egy háromezáz grammot* 300
Keverd a vízfördön gyöngé hönél nyeletté.

† 142. Electuarium aromaticum cum Opio.

Illatos nyelet mákonnyal.

Fájdalom-enyhitő nyelet.

Végý: Illatos nyeletet *hatvan grammot* 60
Mákonypört *egy fél grammot* 0,5
Keverd össze.

143. Electuarium lenitivum.

Hashajtó nyelet.

Végý: Szilvapépet *kétszáz tíz grammot* 210
Bodza-lésürüt *hetven grammot* 70

141. Electuarium aromaticum

Electuarium stomachicum.

Rp. Pulveris fol. Menthae piperitae		
„ „ Salviae		
„ <i>āā grammata quinquaginta</i>		50
„ radices Angelicae		
„ rhizomatis Zingiberis		
„ <i>āā grammata centum</i>		100
„ corticis Cinamomi		
„ Caryophyllorum		
„ Nucis moschatae		
„ <i>āā grammata quinque</i>		5
Mellis depurati q. s. <i>grammata trecenta</i>		300
fiat leni calore in balneo aquae Electuarium.		

† 142. Electuarium aromaticum cum Opio.

Electuarium anodynum. Theriaca.

Rp. Electuarii aromatici	<i>grammata sexaginta.</i>	60
Pulveris Opii	<i>gramma dimidium</i>	0·5
Misce.		

143. Electuarium lenitivum.

Electuarium aperiens. Electuarium e Senna.

Rp. Pulpae Prunorum		
„ <i>grammata ducenta et decem</i>		210
Roob Sambuci <i>grammata septuaginta</i>		70

Szennalevélport

Borkőport

mindegyikből harminczöt grammot 35

Tisztított mézet

mintegy kétszáztiiz grammot 210

Készítsd a vízfürdön szabály szerint gyöngé hönél nyeletté.

Száraz és hideg helyen tartsd.

144. Emplastrum adhaesivum borussicum.

Porosz ragtapasz.

Végy: **Egyszerű diachylontapaszt**

négyszáz grammot 400

Fenyőgyantát

száz grammot 100

Megolvasztva addig hevítsd, míg habja teljesen elenyészett, a tömeg olajként foly s barna színt vesz fel. Sodord ki.

Fénylő legyen; a régibb készítmény előnyösebb.

145. Emplastrum adhaesivum linteo extensum.

Fölkent ragtapasz.

Vászonra kent ragtapasz.

Végy: **Porosz ragtapaszt**

mennyi szükséges

Kent műszabály szerint vászonra.

Pulveris foliorum Sennae	
„ Kalii hydro-tartarici	
<i>aa grammata triginta quinque</i>	35
Mellis depurati q. s.	
<i>grammata ducenta et decem</i>	210
f. l. a. Electuarium.	
Serva loco frigido et sicco.	

144. Emplastrum adhaesivum borussicum.

Rp. Emplastri diachylon simplicis	
<i>grammata quadringenta</i>	400
Resinae Pini	
<i>grammata centum</i>	100

Liquefacta calefiant, donec spuma plane consumta, massa olei instar tranquille fluat et colore fusco inbuta appareat.

Sit nitens; vetustum recenti praeferendum.

145. Emplastrum adhaesivum linteo extensum.

Sparadrap.

Rp. Emplastri adhaesivi borussici	<i>q. v.</i>
extende lege artis super linteum.	

146. Emplastrum anglicanum.

Angol tapasz.

Végy: Apróra metélt vizahólyagot

nyolczvan grammot 80

Áztasd 24 óráig

Lepárolt vízben *ezerötszáz gramm*ban 1500
azután old fel gyöngé hönél s adj hozzá :

Tömény borszeszt

nyolczvan grammot 80

Zsir-édet

hat grammot 6

A megszárt oldatot mindannyiszor gyöngén hevítve, ecset segélyével kend fel nyolczvan köbcentimeter selyem-szövetre.

A tökéletesen megszáradt szövetet darabokra metéld szét.

147. Emplastrum Cantharidum.

Kőrishogár tapasz.

Közönséges hólyaghúzó tapasz.

Végy: Sárga viaszt *százhatvan grammot* 160

Közönséges terpentint

Disznózsirt

mindegyikből negyven grammot 40

Megolvasztás és átszűrés után adj hozzá

Kőrishogárport *százhusz grammot* 120

A vízfürdön eszközölt egy órai kavarást után sodord ki.

146. Emplastrum anglicanum.

Emplastrum glutinosum.

Rp. Ichthyocollae minutim conscissae
grammata octaginta 80
macera in
Aquae destillatae
grammatibus mille et quingentis 1500
per 24 horas, dein solve leni calore et adde :
Spiritus vini concentrati
grammata octaginta 80
Glycerinae *grammata sex* 6
Solutio colata et quotiescunque leniter calefacta,
obducetur ope penicilli telae bombycinae 80 Centimetr.
cubicorum.
Tela perfecte siccata in frusta secetur.

147. Emplastrum Cantharidum.

Emplastrum vesicatorium consuetum.

Rp. Cerae flavae
grammata centum et sexaginta 160
Terebinthinae communis
Axungiae Porci
aa grammata quadraginta 40
Colliquefactis et colatis admisce :
Pulveris Cantharidum
grammata centum et viginti 120
et in balneo aquae per horam agita.
Malaxandum.

148. Emplastrum Cantharidum perpetuum.

Folyton hólyaghúzó tapasz.

Fütejgyanta-tapasz.

Végy: Terpentint	<i>tizenhét grammot</i>	17
Sárga viaszt	<i>három grammot</i>	3
Megolvasztás és átszűrés után adj hozzá		
Mastik gyantaport	<i>husz grammot</i>	20
Gyöngé hönél megolvasztva adj hozzá kavarással		
Kőrishogárport	<i>tíz grammot</i>	10
Kutyatejgyantaport	<i>öt grammot</i>	5
Önts ki kölemezre és tartsd el.		

149. Emplastrum Cerussae.

Ólomfehér tapasz.

Fehér tapasz.

Végy: Egyszerű diachylon tapasz	<i>háromszáz grammot</i>	300
Disznózsirt	<i>harmincz grammot</i>	30
Megolvasztván kavarással elegyíts hozzá		
Szénsavas ólomport	<i>háromszáz grammot</i>	300

Sodord ki.

148. Emplastrum Cantharidum perpetuum.

Emplastrum Euphorbii. Emplastrum vesicatorium perpetuum.

Rp. Terebinthinae	<i>grammata septemdecim</i>	17
Cerae flavae	<i>grammata tria</i>	3
Liquatis et colatis adde:		
Pulveris Mastichis	<i>grammata viginti</i>	20
Leni calore liquefactis admisce agitando:		
Pulveris Cantharidum	<i>grammata decem</i>	10
„ Euphorbii	<i>grammata quinque</i>	5
Effunde super laminam lapideam et serva.		

149. Emplastrum Cerussae.

Emplastrum album.

Rp. Emplastri diachylon simplicis	<i>grammata trecenta</i>	300
Axungiae porci	<i>grammata triginta</i>	30
Colliquefactis agitando admisce:		
Pulveris plumbi carbonici	<i>grammata trecenta</i>	300
Malaxandum.		

150. Emplastrum Conii maculati.

Bürök tapasz.

Végy: Disznózsirt	<i>kétszázötven grammot</i>	250
Sárga viaszt	<i>ötszáz grammot</i>	500
Közönséges terpentint	<i>ötven grammot</i>	50
Megolvasztás és átszűrés után adj hozzá kavarással		
Bürökfűport	<i>száz grammot</i>	100
Sodord ki.		

151. Emplastrum diachylon compositum.

Összetett diachylon-tapasz.

Összetett ólomtapasz.

Végy: Egyszerű diachylontapaszt	<i>ezer grammot</i>	1000
Megolvasztván adj hozzá		
Ammoniak mézgagyantaport	<i>százhuszonöt grammot</i>	125
melyet előbb feloldtal		
Közönséges megolvasztott és megszürt terpentinben	<i>negyven grammban</i>	40
végül adj hozzá előleges együvé olvasztás és átszűrés után		
Sárga viaszt	<i>százhatvan grammot</i>	160
Fenyőgyantát	<i>nyolcvan grammot</i>	80
Sodord ki.		

150. Emplastrum Conii maculati.

Emplastrum Cicutae.

Rp. Axungiae Porci

grammata ducenta et quinquaginta 250

Cerae flavae *grammata quingenta* 500

Terebinthinae communis

grammata quinquaginta 50

Colliquefactis et colatis admisce agitando :

Pulveris Herbae Conii maculati

grammata centum 100

Malaxandum.

151. Emplastrum diachylon compositum.

Emplastrum Lithargyri compositum. Emplastrum Plumbi compositum. Emplastrum diachylon gummi-resinosum.

Rp. Emplastri diachylon simplicis

grammata mille 1000

Liquefacto admisce :

Pulveris Ammoniaci

grammata centum et viginti quinque 125

soluti in

Terebinthinae communis liquatae et

colatae *grammatibus quadraginta* 40

dein adde, prius colliquefactis et colatis

Cerae flavae

grammata centum et sexaginta 160

Resinae Pini *grammata octaginta* 80

Malaxandum.

152. Emplastrum diachylon simplex.

Egyszerű diachylon-tapasz.

Egyszerű ólomtapasz.

Végy: **Disznózsirt** *ezer grammot* 1000

Ólomélegport *ötszáz grammot* 500

Főzd viznek gyakori hozzácsepegetetése és folytonos kavarással melletti kellő tapasz-összállásra.

Sodord ki.

153. Emplastrum Hydrargyri.

Higany-tapasz.

Végy: **Higanyt** *százharmincz grammot* 130

dörzsöld el a higany eloszlásaig

Közönséges terpentinnel

hetven grammal 70

Keverj hozzá gyöngye hönél megolvasztott

Egyszerű ólomtapaszt

ötszáz grammot 500

A tapaszban higanygolyócskák ne legyenek láthatók.

Sodord ki.

154. Emplastrum Meliloti.

Sárga lóherefű-tapasz.

Végy: **Sárga viaszt** *kétszázötven grammot* 250

Disznózsirt

152. Emplastrum diachylon simplex.

Emplastrum Plumbi simplex. Emplastrum Lithargyri simplex.

Rp. Axungiae Porci *grammata mille* 1000

Pulveris Plumbi oxydati

grammata quingenta 500

Coque, saepius aquam instillando, sub agitatione
continua ad justam emplastri consistentiam.

Malaxandum.

153. Emplastrum Hydrargyri.

Emplastrum merouriale.

Rp. Hydrargyri

grammata centum et triginta 130

tere ad perfectam Hydrargyri disparitionem
cum

Terebinthinae communis

grammatibus septuaginta 70

dein misce intime cum

Emplastri diachylon simplicis leni

igne liquati *grammatibus quingentis* 500

Malaxandum.

154. Emplastrum Meliloti.

Rp. Cerae flavae

grammata ducenta et quinquaginta 250

Axungiae Porci

Fenyőgyantát

Juh-faggyút

mindegyikből hatvan grammot 60

Megolvasztás és szűrés után adj hozzá

Ammoniak mézgagyantaport

huszonöt grammot 25

melyet elébb

Közönséges megolvasztott és meg-

szűrt terpentinben hatvan grammban 60

oldottál fel,

Félig kihűlvén, folytonos kavarással mellett

adj hozzá :

Sárga lóherefüport

százhatvan grammot 160

Fehér ürömfüport

Szikkfüvirágport

Babérgyümölcsport

mindegyikből tíz grammot 10

Sodord ki.

155. Empla trum Minii adustum.

Égetett ólom-tapasz.

Nürnbergi vagy barna tapasz.

Végy: **Faolajat** *háromszázhatvan grammot* 360

Ólomfelélegport

száznyolcvan grammot 180

Főzd folytonos kavarással mellett, míg feketés

barna színt nem nyert, ekkor adj hozzá :

Sárga viaszt *harmincz grammot* 30

Resinae Pini

Sebi ovillis   *aa grammata sexaginta*   60

Colliquefactis et colatis adde :

Pulveris Ammoniaci

grammata viginti et quinque   25

in

Terebinthinae communis liquatae et colatae   *grammatibus sexaginta*   60

soluti.

Semirefrigeratis sub agitatione continua admisce :

Pulveris herbae Meliloti

grammata centum et sexaginta   160

„ **herbae Absinthii**

„ **florum Chamomillae**

„ **fructuum Lauri**

aa grammata decem   10

Malaxandum.

155. Emplastrum Minii adustum.

Emplastrum noricum. Emplastrum fuscum.

Rp. **Olei olivarum**

grammata trecenta et sexaginta   360

Pulveris Minii

grammata centum et octaginta   180

Coque sub continua agitatione, donec colorem nigro fuscum acceperit, tunc adde :

Cerae flavae   *grammata triginta*   30

Megolvasztván és kevésbé kihűlvén, adj hozzá :

Kámforport *tizenöt grammot* 15

Öntsd ki papírtokba.

156. Emplastrum oxycroceum.

Sáfrános tapasz.

Végy; **Sárga viaszt** *száznolczvan grammot* 180

Fenyőgyantát *százhusz grammot* 120

Megolvasztván, átszűrven és félig kihűt-
vén, adj hozzá :

Ammoniak mézgagyantaport

Galbán mézgagyantaport

mindegyikből negyven grammot 40

melyeket elébb

**Közönséges megolvasztott és meg-
szűrt terpentiben**

negyven grammban 40

oldottál. Ezután folytonos kavarás közben
adj hozzá :

Tömjénport

Rágmány-gyantaport

mindegyikből hatvan grammot 60

Borszeszszel dörzsölt sáfránport

harmincz grammot 30

Sodord ki.

Colliquefactis et paulum refrigeratis admisce

Pulveris Camphorae

grammata quindecim 15

effunde in capsulas chartaceas.

156. Emplastrum oxycroceum.

Rp. **Cerae flavae**

grammata centum et octaginta 180

Resinae Pini

grammata centum et viginti 120

Colliquefactis, colatis et semirefrigeratis adde :

Pulveris Ammoniaci

„ **Galbani**

aa grammata quadraginta 40

in

Terebinthinae communis liquatae et

colatae *grammatibus quadraginta* 40

soluta. Dein sub agitatione continua admisce :

Pulveris Olibani

„ **Mastichis**

aa grammata sexaginta 60

„ **Croci spiritu vini irrorati**

grammata triginta 30

Malaxandum.

157. Emplastrum ad Rupturas.

Sérvellenes tapasz.

Végy: Fenyőgyantát

négyszáznyolczvan grammot 480

Sárga viaszt *százkilenczven grammot* 190

Közönséges terpentint

százhusz grammot 120

A megolvasztás és átszűrés után adj hozzá:

Sárgánvér-port

Rágmány „

Tömjén „

mindegyikből husz grammot 20

melyeket

Megolvasztott és megsziürt terpen-
tinben *százhusz grammban* 120

oldottál.

Félig kihűtve elegyits hozzá folytonos ka-
varás mellett

Nadálytő-gyökér port

Örményagyag „

Vérkő „

mindegyikből hatvan grammot 60

Kisodrandó.

158. Emplastrum saponatum.

Szappanos tapasz.

Végy: Egyszerű ólomtapaszt

hatszáz grammot 600

157. Emplastrum ad Rupturas.

Rp. Resinae Pini

grammata quadringenta et octaginta 480

Cerae flavae

grammata centum et nonaginta 190

Terebenthinae communis

grammata centum et viginti 120

Liquatis et colatis adde :

Pulveris sanguinis Draconis

.. Mastichis

.. Olibani

aa grammata viginti 20

in

Terebinthinae communis liquatae et

colatae *grammatibus centum et viginti* 120

soluti.

Semirefrigeratis admisce continue agitando :

Pulveris radiceis Symphiti

.. Boli armenae

.. Lapidis Haematitis

aa grammata sexaginta 60

Malaxandum.

158. Emplastrum saponatum.

Emplastrum saponato-camphoratum.

Rp. Emplastri diachylon simplicis

grammata sexcenta 600

Fehér viaszt *száz grammot* 100

Gyöngé tüznél megolvasztván adj hozzá

Velencei szappanport

ötven grammot 50

A jól összekevert és félig kihűlt tömeghez adj

Kámforport *tiz grammot* 10

melyet előbb

Faolajban *harmincz grammban* 30

oldottál.

Sodord ki.

159. Emulsio amygdalina.

Mandola-fejet.

Közönséges fejet.

Végy: **Hámozott édes mandolát**

huszonöt grammot 25

Czukrot *tizent grammot* 15

Közönséges vizet *a mennyi szükséges.*

hogy a műszabály szerint készített fejet

szüredéke legyen *kétszázötven gramm* 250

Hasonló módon készítendők a többi olajtartalmú magvak fejei.

160. Emulsio oleosa.

Olaj-fejet.

Mandolaolaj-fejet. Olajos keverék.

Végy: **Friss édes mandola-olajat**

tiz grammot 10

Cerae albae	<i>grammata centum</i>	100
leni igne liquatis adde :		
Pulveris saponis veneti	<i>grammata quinquaginta</i>	50
semirefrigeratis et intime mixtis		
denique adde :		
Camphorae	<i>grammata decem</i>	10
prius in		
Olei olivarum	<i>grammatibus triginta</i>	30
solutae.		
Malaxandum.		

159. Emulsio amygdalina.

Emulsio communis.

Rp. Amygdalarum dulcium decorticatarum	<i>grammata viginti quinque</i>	25
Sachari	<i>grammata quindecim</i>	15
Aquae communis tantum		
ut fiat lege artis emulsio colaturae		
	<i>grammatum ducentorum et quinquaginta</i>	250
Eo modo emulsiones reliquorum seminum oleo pingui scatentium.		

160. Emulsio oleosa.

Emulsio olei amygdalarum. Mixtura oleosa.

Rp. Olei amygdalarum dulcium recentis	<i>grammata decem</i>	10
--	-----------------------	----

Arab mézgaport	öt grammot	5
Egyszerű szörpöt	tíz grammot	10
Közönséges vizet	kétszáz grammot	200

Készítsd műszabály szerint fejtetté.

† 161. Euphorbium.

Kutyatej.

Orvosi Kutyatej és más rokon fajok, északi Nyugot-Afrikában és a Canari szigeteken tenyésző növények. Kutyatejfélék.

Levegőn megszáradt tejnedv, kiválólag borsó-nagyságú egészen mogyorónyi darabokban jön elő, sokalakúak, gyakran átfúrvák, szenyess halaványsárgák, homályosak, hidegen törékenyek, nagyon csipősek; pora szerfelett heves tüszentést okoz, minélfogva az óvatosan készítettessék.

Vizben és borszeszben csak részben oldatik. A gyakran közbekevert ágacskáktól megszabadítva, óvatosan tartassék.

162. Extractum.

Kivonatok.

A kivonatok készítésénél általában a következő szabályok tartandók szem előtt.

1. A kivonandó anyagok, minőségük és szövetük szerint apróra metélendők vagy zúvandók, hogy az alkalmazott kivonószer az általa oldható anyagokat tökéletesen kivonhassa.

Pulveris gummi arabici

	<i>grammata quinque</i>	5
Syrupi simplicis	<i>grammata decem</i>	10
Aquae communis	<i>grammata ducenta</i>	200
fiat lege artis emulsio.		

161. Euphorbium.

Euphorbia Officinarum Linn., et aliae affines species plantae in Africa boreali-occidentali et in insulis Canariis indigena. Euphorbia-ceae Juss.

Succus lacteus aëre induratus (Euphorbium) occurrit in frustulis pisi magnitudinis usque ad coryli avellani, multi-formibus, saepe perforatis, sordide subflavis. opacis, frigore friabilibus, magnae acritudinis, pulvere sternutamentum vehementissimum excitante, hinc pulvis caute parandus.

Euphorbium in aqua et spiritu vini nonnisi e parte solvitur. A ramulorum partibus saepe admixtis liberatum caute servetur.

162. Extractum.

In parandis extractis generatim sequentia observanda veniunt.

1. Extractorum materiae, pro earum habitu et textura minutim seu conscindendae, seu contundendae erunt, ut menstruo adhibito solubilia perfecte exhauriri queant.

2. A kivonószer az előírott mennyiségnél nagyobb mennyiségben ne alkalmaztassék; tanácsos azonban a maradványnak ismételt kivonása. A kisajtott oldatok összesítendők.

3. Az áztatások Cels. szerinti 10 és husz hőfok, a pállítások 30 és 40° között eszközöltessenek.

Ovakodni kell attól, nehogy az áztatás oly sokáig húzódjék, hogy az oldatok erjedésbe vagy penészedésbe menjenek át.

4. Az egyes műtéteknél nyert vizes oldatok folytonos kavarással mellett azonnal bepárlandók, vízfürdőn teriméjük egy harmad részére. Ezután hideg helyre teendők, hogy az oldatlan részek leülepedjenek, melyektől vagy letöltés, vagy szűrés vagy szűrlés által megszabadítva, a bepárlás folytonos kavarással mellett tovább folytatandó.

A borlangos folyadékok pedig előbb tisztítandók meg leülepítés és szűrlés által, és így egyhuzomban párolandók be.

5. A vonatok állományukra nézve:

folyékonyak, sűrűfolyók a tisztított méz sűrűségével bírók;

sűrűk, oly pép-sűrűek, hogy kihülés után az edényből ki nem önthetők és a lapoczról nem folynak le;

félsűrűek, a folyékonyak és sűrűk közti közepet képezők;

szárazok, melyek porrá dörzsölhetők.

6. A vonatok akként száríttatnak ki, hogy a már sűrű összállásra bepárolt vonatok porcellán csészében Cels. sz. 40 fokot túl nem haladó hőmérséknek tétetnek ki.

2. Quantitas menstrui ne plus quam praescripta adhibeatur; consultum tamen est, residuum iteratis vicibus exhaurire. Soluta exprimendo colligenda erunt.

3. Macerationes calore 10 ad 20, digestiones vero calore 30 ad 40 graduum Celsiusi perficiantur

Cavendum insuper, ne maceratio in dies protrahatur, quo soluta in fermentationem abeunt, vel mucedine corrumpuntur.

4. Fluida aquosa singulis operationibus obtenta, sine mora in balneo aquae, sub assidua agitatione, ad tertiam voluminis partem evaporentur. Seponenda dein loco frigido, ut insolubilia subsideant; quibus sive decantatione sive colatione aut filtratione remotis, evaporatio sub continua agitatione ultra continuenda veniet.

Spirituosa autem fluida primum sedimentatione et filtratione depurentur, sicque continuatim agitando evaporentur.

5. Extracta sunt:

liquida, tenuia, Mellagines; consistentiae mellis depurati.

spissa; ejus pultaeformis consistentiae, ut refrigerata effundi nequeant et a spatula non defluant.

subspissa; medium inter liquidis et spissis tenent.

sicca; quae in pulverem conteri possunt.

6. Ad siccum redigantur extracta eo modo, quod ad consistentiam spissam jam evaporata, in patina porcellanea temperaturae 40 Celsiusi gradus non excedenti subjiciuntur.

7. Hogy pedig némely szárított és száraz vonatok jól eltarthatók, és poralakban könnyen kiszolgáltathatók legyenek, azok, melyeknél különösen meg van említve, sűrűre lepárolandók, és fél annyi tiszta dextrinporral elegyítve kiszáritandók. A tökéletesen kiszáritott tömeg súlya a legpontosabban meghatározandó. A szárítási veszteség az alkalmazott sűrű vonat súlyából levonva, a nyert száraz vonat súlyát nyújtandja. E száraz tömeget végre annyi tiszta dextrinporral dörzsöljük el, hogy a dextrinnek elébb és most alkalmazott mennyisége egyenlő legyen a nyert száraz vonat súlyával.

Példaul:

Végy: Sűrű beléndek vonatot	
	<i>kétszázötven grammot</i> 250
Tiszta dextrinport	
	<i>százhuszonöt grammot</i> 125
(250 + 125 = 375)	
Ha tehát a szárított tömeg volna	
	<i>háromszáz tizenöt gramm</i> 315
ez esetben a szárítási veszteség (375—	
315 =)	<i>hatvan grammot</i> 60
tenne ki.	
Ez a vett sűrű vonat súlyából kivonva	
(250—60), a nyert száraz vonat súlyát	
eredményezné, azaz	
	<i>százkilenczven grammot</i> 190
Ennélfogva a száraz tömeghez még adnunk	
kellene	
Tiszta dextrinport	
	<i>hatvanöt grammot</i> 65

7. Ut vero extracta nonnulla siccata optime asservari et in pulveris forma prompte expediri queant, ea, ubi speciatim indicatur, ad spissitudinem redacta, cum medietate pulveris Dextrini puri intime misceantur, et dein exsiccantur. Massa perfecte siccata ponderetur exactissime. Deperditum exsiccationis subtractum a pondere sumti extracti spissi, exhibet pondus obtenti extracti sicci. Massa haec sicca conturetur denique cum ea quantitate pulveris Dextrini puri, ut pondus, prius et nunc adhibiti Dextrini aequat ponderi obtenti extracti sicci

Sic v. g.

Rp. Extracti Hyoseyami spissi	
<i>grammata ducenta et quinquaginta</i>	250
Pulveris Dextrini puri	
<i>grammata centum et viginti quinque</i>	125
(250 plus 125 = 375)	
Si dein massa exsiccata esset	
<i>grammatum trecentorum et quindecim</i>	315
tunc indicaret exsiccationis deperditum (375 minus 315)	
<i>grammatum sexagintorum</i>	60
Hoc subtractum a pondere sumti extracti spissi (250 minus 60) exhiberet pondus extracti sicci	
<i>grammatum centum nonaginta</i>	190
Ideoque massa sicca adhuc cum	
Pulveris Dextrini puri	
<i>grammatibus sexaginta quinque</i>	65

hogy az összesen alkalmazott dextrin súlya (125 + 65) egyenlő legyen a nyert száraz vonat súlyával (190).

Az ily módon szárított vonatokból, úgy poralakban mint oldatokban **kétszer** oly nagy **mennyiség** szolgál-
tassék ki, mint minőt az orvos rendelt, mely mennyiség a száraz vonat kívánt súlyának a leghelyesebben fele-
lend meg.

† 163. Extractum Aconiti.

Sisakvirág kivonat.

Végy: Szárított és porrá tört Sisakvirág-
gumót *ötszáz grammot* 500
Higitott borszeszt *háromezer grammot* 3000
Pállítsd három napig, ezután sajtold ki és
a maradványra ujjalag önts
Higitott borszeszt *ezer grammot* 1000

Ismételt 24 órai pállítás után sajtold ki.

Az elegyített és megszürt folyadékot párold be.

A kivonat dextrinnel szárítandó be.

† 164. Extractum Aloës.

Aloë kivonat.

Végy: Porrá tört aloet *ötszáz grammot* 500
Lepárolt vizet *kétezer grammot* 2000

Áztasd néhány napig gyakori felkavarás
mellett. Az oldat letöltése után a marad-
ványt ismételve áztasd

conterenda veniret, ut pondus totius adhibiti Dextrini (125 plus 65) aequat ponderi extracti sicci (190).

Extractorum hoc modo siccatorum, tam in pulvere, quam in solutione quantitas duplo major dispensetur, quam quae a medico praescripta fuerit, quae sic ponderi exigili extracti sicci, quam rectius correspondet.

† 163. Extractum Aconiti.

Rp. Tuberum Aconiti siccatorum et pulveratorum *grammata quingenta* 500
Spiritus vini diluti

grammata tria millia 3000

digere per triduum, tum exprime et residuo novitus affunde :

Spiritus vini diluti *grammata mille* 1000

Post iteratam per viginti quatuor horas digestionem exprime, et fluida commixta atque depirata evapora.

Extractum cum Dextrino siccetur.

† 164. Extractum Aloës.

Rp. Aloës pulveratae *grammata quingenta* 500
Aquae destillatae

grammatum duo millia 2000

Macera per aliquot dies saepius agitando.

Solutione deffusa macera residuum iteratim cum

Lepárolt vízben kétezer grammban 2000

Az elegyített oldatok mindaddig kavartassanak
Lepárolt víznek lassankénti hozzáöntése mel-
lett, míg azok zavarodást mutatnak.

A szűrle bepárolandó, a sűrű kivonat végre kiszá-
ritandó.

† 165. **Extractum Belladonnae.**

Nadragulya-kivonat.

Ép ugy készítették a Nadragulya-gyökérből

ötszáz grammból 500

mint a sisakvirág-kivonat.

166. **Extractum Calumbae.**

Kolombo-kivonat.

Ép ugy készítették a Kolombo-gyökérből

ötszáz grammból 500

mint a sisakvirág kivonat, azonban dextrin alkalmazása
nélkül.

† 167. **Extractum Cannabis indicae.**

Indiai kender-kivonat.

Ép ugy készítették az indiai kenderfűből

kétszáz grammból 200

mint a sisakvirág-kivonat, azonban ennél 90% tömény
borszesz alkalmazandó és két rész Dextrinnel kiszá-
ritandó.

Aquae destillatae

grammatum duobus millibus 2000

Solutiones commixtae agitentur cum

Aqua destillata sensim affusa

quamdiu ea turbantur.

Filtratae evaporentur, Extractum spissum dein
exsiccetur.

† 165. Extractum Belladonnae.

Paretur e radicis Belladonnae

grammatibus quingentis 500

ut extractum Aconiti.

166. Extractum Calumbae.

Paretur e radicis Calumbae

grammatibus quingentis 500

ut extractum Aconiti; sed sine Dextrino.

† 167. Extractum Cannabis indicae.

Paretur e herbae Cannabis indicae

grammatibus ducentis 200

ut extractum Aconiti, cum Spiritu vini concentrato,
et dupla quantitate Dextrini.

168. Extractum Cascariillae.

Kaszkarilla-kivonat.

Ép ugy készítettessék a Kaszkarillahéjból
ötszáz gramm 500
mint a sisakvirág-kivonat; azonban dextrin alkalmazása
nélkül.

169. Extractum Centaurii.

Ezerjófű-kivonat.

Végy: Virágos ezerjófüvet *ötszáz gramm* 500

Közönséges meleg vizet

háromezer gramm 3000

Alljon gyakori felkavarás mellett két óráig,
a midőn kisajtolandó. A maradvány ugyan-
ezen műveletnek újból alávetendő, mely
czielből önts rá

Közönséges meleg vizet

ezer gramm 1000

A megtisztult folyadékokat sűrű kivonat állományra
párold be.

170. Extractum Chelidonii.

Fecskefü-kivonat.

Végy: Friss fecskefüvet *négyezer gramm* 4000

Kömozsárban összezúzva sajtold ki.

A nyert levét üstben hevítsd gyöngye forrásig.

A folyadékot a megaludt fehérnye-pelyhektől szürés

168. Extractum Cascarillae.

Paretur e corticis Cascarillae
grammatibus quingentis 500
ut extractum Aconiti, sed sine Dextrino.

169. Extractum Centaurii.

Rp. **Herbae Centaurii floridae**
grammata quingenta 500

Aquae communis calidae
grammatum tria millia 3000

Stent, saepius agitando per bihorium, dein exprimantur. Residuum eidem operationi subjiciatur cum

Aquae communis calidae
grammatibus mille 1000

Fluida depurata evaporentur ad extracti spissi consistentiam.

170. Extractum Chelidonii.

Rp. **Herbae Chelidonii recentis**
grammata quatuor millia 4000

In mortario lapideo contusa exprimatur.

Succus obtentus in lebete ad lenem ebullitionem incalescat.

Fluidum a faecibus albuminosis coagulatis colando

által meglisztítva, s a vízfürdön hig állományú sűrűre bepárolván, hagy palaczkban

Higitott borszesz

egyenlő mennyiségével elegyítve, gyakori felrázás mellett huszonnégy óráig állani.

A szürledéket sűrítsd be, s a kivonatot dextrinnel szárítsd ki.

171. Extractum Chinae fuscae.

Barna chinahéj-kivonat.

Végy: **Összezúzott barna chinahéjat**

ötszáz grammot 500

Lepárolt forró vizet *hatezergrammot 6000*

Áztasd 24 óráig s ekkor főzd egy óráig.

Szűrd le s a maradványt ismét főzd kétszer

Lepárolt vízben *hatezer grammban 6000*

Az egyesített folyadékokat forrald fel, és gyapjuszöveten átszűrve, párold be szárazra.

† 172. Extractum Colocynthidum.

Sártök-kivonat.

Ép ugy készítettessék a magvaitól megszabadított

Sártök gyümölcsből

kétszázötven grammból 250

mint a sisakvirág-kivonat.

purgatum, et in balneo aquae ad mellis consistentiam inspissatum, stet in lagenâ cum

Spiritus vini diluti

parte aequali commixtum, saepius agitando, per viginti quatuor horas; filtratum inspissetur et extractum cum Dextrino exsicceetur.

171. Extractum Chinae fuscae.

Rp. **Corticis Chinae fusci contusi**

grammata quingenta 500

Aquae destillatae fervidae

grammatum sex millia 6000

Macera per viginti quatuor horas, tum coque per horam. Cola et residuum coque iterum bis, terve cum

Aquae destillatae

grammatum sex millibus 6000

Fluida commixta ebulliant et illico per pannum colata evaporentur ad siccum.

† 172. Extractum Colocyntnidum.

Paretur e fructuum Colocyntnidis a seminibus liberatorum

grammatibus ducentis et quinquaginta 250
ut extractum Aconiti.

† 173. Extractum Conii maculati.

Büdös bürök-kivonat.

Ép ugy készítettessék a бүdös бүrök-füböl
négyszer grammból 4000
mint a fecskefü-kivonat.

174. Extractum Cubearum.

Kubéba-kivonat.

Ép ugy készittessek a Kubéba-bogyókból
kétszázötven grammból 250
mint a sisakvirág-kivonat.
Félsűrű állományú legyen.

175. Extractum Filicis maris.

Páfrán-kivonat.

Ép ugy készítettessék a páfrán hámozott, tisztított és
hevenyen szárított gyöktörzséből
kétszázötven grammból 250
mint a sisakvirág kivonat.
Félsűrű állományú legyen.

176. Extractum Gentianae.

Tarnics-kivonat.

Ép ugy készítettessék a tarnics-gyökérből
négyszáz grammból 400
mint az ezerjófű-kivonat.

† 173. **Extractum Conii maculati.**

Extractum Cioutae.

Paretur e herbae Conii maculati
grammatum quatuor millibus 4000
ut extractum Chelidonii.

174. **Extractum Cubebarum.**

Paretur e fructibus Cubebae
grammatibus ducentis et quinquaginta 250
ut extractum Aconiti.
Sit consistentiae subspissae.

175. **Extractum Filicis Maris.**

Paretur e rhizomalis Filicis Maris deglupti, purgati
et recenter siccati
grammatibus ducentis et quinquaginta 250
ut extractum Aconiti.
Sit consistentiae subspissae.

176. **Extractum Gentianae.**

Paretur e radicis Gentianae
grammatibus quadringentis 400
ut extractum Centaurii.

177. Extractum Graminis.

Taraczk-kivonat.Végy: **Összemetélt Taraczk-gyöktörzset***öttszáz grammot 500***Közönséges hideg vizet***háromezer grammot 3000*

Áztasd tizenkét óráig, azután sajtold ki s a maradványra önts

Közönséges hideg vizet*ezer grammot 1000*

Ujólagos tizenkét órai áztatás után sajtold ki.

Az elegyített és megfőlt folyadékokat híg kivonattal állományra párold be.

† 178. Extractum Hyosciami foliorum.

Beléndeklevél-kivonat.

Ép úgy készíttessék a beléndek leveleiből

nyolc ezer grammból 8000

mint a fecskéfű-kivonat.

† 179. Extractum Hyosciami seminum.

Beléndekmag-kivonat.

Ép úgy készíttessék a

Beléndek kisajtolt magvaiból*kétszázötven grammból 250*

mint a sisakvirág-kivonat.

177. Extractum Graminis.

Mellago Graminis.

Rp. Rhizomatis Graminis conscissi

grammata quingenta 500

Aquae communis frigidae

grammatum tria millia 3000

Macere per duodecim horas, dein exprime et residuo affunde

Aquae communis frigidae

grammata mille 1000

Post iteratam per viginti quatuor horas macerationem exprime.

Fluida commixta et depurata evaporentur ad extracti liquidi consistentiam.

† 178. Extractum Hyosциami foliorum.

Paretur e foliorum Hyosциami

grammatum octo millibus 8000

ut extractum Chelidonii.

† 179. Extractum Hyosциami seminum.

Paretur e seminum Hyosциami expressorum

grammatibus ducentis et quinquaginta. 250

ut extractum Aconiti.

† 180. Extractum Lactucae virosae.

Mérges saláta-kivonat.

Ép ugy készítették a mérges salátafűből
négyezer grammból 4000
mint a fecskefű-kivonat.

181. Extractum Liquiritiae.

Édesgyökér-kivonat.

Ép ugy készítették az összezúzott
Édes gyökérből *ezer grammból 1000*
mint a taraczk-kivonat.

182. Extractum Malatis Ferri.

Almasavas vas-kivonat.

Végy: **Összezúzott savanyú érett almát**
háromezer grammot 3000
keverj hozzá

Tiszta vasport *ötszáz grammot 500*

Gyakori felkavarás és az elpárolgó víznek apránkénti pótlása mellett pállítsd néhány hétig, míg az elegy fekete tömeggé változott át, mely kisajtolandó.

A leülepités által megtisztult folyadékot szürlézd és felsűrű kivonat állományra párold be.

† 180. Extractum Lactucae virosae.

Paretur e herbae Lactucae virosae
grammatum quatuor millibus 4000
ut extractum Chelidonii.

181. Extractum Liquiritiae.

Paretur e radicis Liquiritiae contusae
grammatibus mille 1000
ut extractum Graminis.

182. Extractum Malatis Ferri.

Extractum Ferri pomati.

Rp. Pomorum acidulorum maturorum con-
tusorum *grammatum tria millia* 3000

Misce cum

Ferri puri limati

grammatibus quingentis 500

digere saepius agitando et aquam evaporatam sensim
restituens per aliquot hebdomadas, donec in massam
nigram transierint, quae dein exprimenda.

Fluidum subsidendo depuratum filtra et ad subspissi
extracti consistentiam evapora.

† 183. *Extractum Nucis vomicae.*

Ebvésmag-kivonat.

Ép úgy készíttessék az ebvésmagvakból
kétszáz grammból 200
mint a sisakvirág-kivonat.

† 184. *Extractum Opii.*

Mákony-kivonat.

Végy: **Durván metélt mákonyt**
száz grammot 100

Lepárolt hideg vizet
nyolcszáz grammot 800

Áztasd gyakran felrázva negyvennyolcz óráig, ekkor töltsd le a folyadékot és a ki-sajtolott maradványra önts

Lepárolt hideg vizet
négyszáz grammot 400

Ismételt huszonnégy órai áztatás és ezt követő ki-sajtolás után az elegyített folyadékokat a leülepités után szűrlézd és sűrűvé párold be.

E kivonatot old fel azután tízszeres mennyiségű le-párolt hideg vízben, és huszonnégy óra múlva a szűrlé-zett oldatot párold el szárazra.

185. *Extractum Quassiae.*

Keserüfa-kivonat.

Ép úgy készíttessék a keserüfából
nyolcszáz grammból 800

† 183. Extractum Nucis vomicae.

Paretur e seminibus Nucis vomicae
grammatibus ducentis 200
ut extractum Aconiti.

† 184. Extractum Opii.

Rp. Opii grosse conscissi
grammata centum 100

Aquae destillatae frigidae
grammata octingenta 800

Macera saepius conquassando per quadraginta octo horas, dein defunde fluidum et residuo expresso adde:

Aquae destillatae frigidae
grammata quadringenta 400

Post iteratam per viginti quatuor horas macerationem et subsequentem expressionem, fluida commixta post sedimentationem filtra et ad spissitudinem evapora.

Extractum hoc solve dein in aquae destillatae frigidae decupla quantitate, et solutionem post viginti quatuor horas filtratam evapora ad siccitatem.

185. Extractum Quassiae.

E ligni Quassiae
grammatibus octingentis 800

mint a barna chinahéj-kivonat, de közönséges
vizzel.

Félsűrű állományú legyen.

186. Extractum Ratauhæ depuratum.

Tisztított ratán-kivonat.

Végy: **Árúbeli Ratán-kivonatot**

kétszázötven grammot 250

old fel

Lepárolt meleg vízben

kétezer grammban 2000

A leülelés után letöltött és átszűrt folyadékot
párold el. A nyert sűrű kivonatot pedig szárítsd ki.

Sötét vörös-barna színű, fénylő és törekeny legyen

187. Extractum Rhei.

Rheum-kivonat.

Rhabarbara-kivonat.

Ép úgy készíttessék a Rheum-gyökérből

háromszáz grammból 300

mint a Taraczk-kivonat, a vonat azonban kiszá-
ritandó.

† 188. Extractum Scillæ.

Tengeri hagyma-kivonat.

Ép úgy készíttessék a szárított

Tengeri hagymából kétszáz grammból 200

mint a sisakvirág-kivonat.

paretur ut extractum Chinae fuscae, sed cum aqua communi.

Sit consistentiae subspissae.

186. Extractum Ratanhae depuratum.

Rp. Extracti Ratanhae venalis

grammata ducenta et quinquaginta 250

Solve in

Aquae destillatae calidae

grammatum duobus millibus 2000

Fluidum post sedimentationem decantatum et colatum evaporetur. — Extractum spissum dein exsicce-
tum evaporetur. — Extractum spissum dein exsicce-
tum evaporetur. — Extractum spissum dein exsicce-
tum evaporetur.

Sit coloris atre rubro-fusci, splendens, fragile.

187. Extractum Rhei.

Paretur e radicis Rhei

grammatibus trecentis 300 .

ut extractum Graminis, sed inspissatum exsicce-
tum evaporetur.

† 188. Extractum Scillae.

E squammarum Scillae siccatarum

grammatibus ducentis 200

paretur ut extractum Aconiti.

† 189. *Extractum Secalis cornuti.*

Anyarozs kivonat.

Végy: **Összezúzott anyarozsot**

kétszáz grammot 200

Lepárolt vizet *nyolczszáz grammot 800*

Gyakori felkavarás mellett áztasd 12 óráig, azután sajtold ki a maradvánnyal lepárolt víznek újbóli hozzáadása által ismételd e műletet.

Az egyesített és a leülepités után betöltött folyadékokat párold be vízfürdön méz-sűrűre, a maradványt helyezd palaczkba és önts rá

70 százalékos borszeszt

háromszoros mennyiséget.

Hagyd állani gyakori összerázás mellett huszonnégy óráig. A képződött üledékről letöltött folyadékot szűrlézd és vízfürdön sűrű vonat-összállásra párold be.

190. *Extractum Taraxaci.*

Pitypang-kivonat.

Eg úgy készítettessék egyenlő mennyiségű szárított Pitypang-gyöker és levélből

mindegyikből háromszáz grammból 300

mint az ezerjófű-kivonat.

A vonat folyékony állományú legyen.

† 189. Extractum Secalis cornuti.

Ergotina

Rp. Secalis cornuti contusi

grammata ducenta 200

Aquae destillatae *grammata octingenta* 800

Macera saepius agitando per duodecim horas, deinde exprime et cum residuo affusa nova aquae destillatae quantitate eandem operationem repete.

Liquores commixtos post sedimentationem decantatos et in balneo aquae ad mellis consistentiam inspissatos immitte in lagenam et adde.

Spiritus vini 70% *triplam quantitatem*

Stent saepius conquassando per viginti quatuor horas. Sedimento deposito liquor filtretur et in balneo aquae ad extracti spissi consistentiam evaporetur.

190. Extractum Taraxaci.

Paretur e partibus aequalibus radicis et foliorum Taraxaci siccatorum *aa grammatibus trecentis* 300
ut extractum Centaurii.

Sit consistentiae liquidae.

191. Extractum Trifolii fibrini.

Vidra eleccke-kivonat.

Ep ugy készítették a Vidra eleccke leveleiből
négyszáz grammból 400
 mint az ezerjófű-kivonat.

192. Extractum Valerianae.

Gyökönke-kivonat.

Végy: Gyökönke gyökeret

négyszáz grammot 400

Higitott borszeszt *hétyszáz grammot* 700

Áztasd huszonnégy óráig, azután önts hozzá

Közönséges vizet *nyolczszáz grammot* 800

Pállítsd vízfürdön huszonnégy óráig, ekkor sajtold ki s a maradványra újból önts

Közönséges vizet *négyszáz grammot* 400

Higitott borszeszt

háromszázötven grammot 350

és huszonnégy órai pállítás után sajtold ki.

Az egyesített, leülepités által megtisztult és szűrlé-
 zett folyadékokat vízfürdön eszközölt lepárlás által a bor-
 szesztől megszabadítva, párold be félsűrű vonat-össz-
 állásra.

193. Ferrum hydrogenio reductum.

Köenny által szinitett vas.

Végy: Jegercedett vashalvagból

tíz grammot 10

191. Extractum Trifolii fibrini.

Paretur e foliis Trifolii fibrini
grammatibus quadringentis 400
ut extractum Centaurii.

192. Extractum Valerianae.

Rp. Rad. Valerianae *grammata quadringenta* 400
Spiritus vini diluti

grammata septingenta 700

macere per 24 horas, dein affunde

Aquae communis *grammata octingenta* 800

digere in balneo aquae per 24 horas, dein exprime,
et residuo iterum affunde

Aquae communis

grammata quadringenta 400

Spiritus vini diluti

grammata trecenta et quinquaginta 350

et post digestionem per 24 horas exprime. Liquores con-
mixti subsidendo depurati et filtrati in balneo aquae
destillando a Spiritu vini liberati, ad extracti subspissi
consistentiam.

193. Ferrum hydrogenio reductum.

Rp. Ferri sesquichlorati crystallisati

grammata decem 10

Old fel :

Párolt meleg vízben

kétszáz grammban 200

adj hozzá :

Tiszta folyékony légenykőnegből

elegendő mennyiséget a tökéletes lecsapásra.

A csapadékot forró vízzel legjobban mosd meg, szűrlézd, s tökéletesen szárítsd, azután erősen megtüzesítvén, leglinomabb porrá lőrd, melyet pléhkályhán vizirányosan keresztül menő vas- vagy üvegcsőbe helyezz.

A cső egyik végét kösd össze a köneny-fejlesztő készülékkel, másik végét pedig egy lefelé hajtott üvegcsővel, mely viz alatt végződik.

Miután a készülék könenynyel megtelt, szénparázzsal hevítsd a csövet gyenge izzásig mindaddig, míg vizgőz lódul ki a csőből. A szinitett vasal hadd a könenylég folyamában kihűlni.

A köneny e műtétnél zink és higitott kénsavból fejlesztetik ; hogy tökéletesen megtisztítsák, U alakú csőveken kell keresztül vezetni, melyek közül az első kaliumhydroxydot, a második kénsavas rézoldatával megnedvesített habkő darabokat, a harmadik pedig chlorcalciumot tartalmaz.

Szürkés fekete por ; jól zárt edényekben tartassék el. Higitott sósavban oldható legyen és e mellett ne fejleszzen semmiféle kellemetlen szagot.

Solve in

Aquae destillatae calidae

grammatibus ducentis 200

Adde :

Ammoniae purae liquidae

q. s.

ad perfectam praecipitationem.

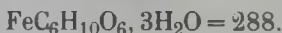
Praecipitatum aqua fervida quam optime elue, filtra et perfecte sicca dein in crucibulo fortiter candefactum redige in pulverem subtilissimum. Pulveremingere in tubum ferreum aut vitreum, qui per fornacem e lamina factum horizontaliter transit. Junge unum finem tubi cum apparatu Hydrogenii, alter vero sit cum tubo deorsum inflexo et in aquam orificium habente conjunctus. Postquam apparatus gase Hydrogenio perfecte plenus esset, candefiat carbonibus ad lenem candescendum usque dum vapores e tubo aquosi adhuc evolvuntur et refrigeretur ex integro ferrum reductum in torrente gase Hydrogenii.

Gas Hydrogenii in hoc processu e Zinco et acido sulphurico diluto evolvatur, et ad perfectam purgationem per tubos U formam habentes derivetur, quorum primus Kalium hydro-oxdatum, secundus frusta Lapidis pumicis, solutione Cupri sulfurici humectata, tertius Calcium chloratum contineat.

Sistit pulverem griseo-nigrum in vase optime clauso servandum. In acido hydro-chlorico diluto solvatur, nec spargat ullum odorem inamoenum.

194. Ferrum lacticum.

Tejsavas vas.

Végy: **Megsavanyodott tehéntejből**

ezer grammot 1000

Czukorból

Vasporból *egyenként ötven grammot 50*

elegyítsd jól össze, hadd 8 egész 10 napig meleg helyen állni, keverd fel e közben többször és adj hozzá czukrot mindaddig, míg tejsavas vas keletkezik, mely mint zöldes, jegeczes por válik ki, és erről könnyen felismerhető. Ezután forrald fel a keveréket és szűrlezd le még forrón egy jól elzárható edénybe.

Ha kihülés után jegecek már nem rakodnak le, öntsd le a folyadékot. A jegeceket gyűjtsd össze, mosd meg kevés hideg vízzel, azután kevés 90°/_o borszeszszel és szűrő papírba göngyölgetve szárítsd meg nedves helyen. Porrá dörzsolve, jól zárt edényekben tartassék el.

Sárgás, édeses, összehúzó ízű por legyen. 48 súlyrész hideg és 12 súlyrész meleg vízben oldódik; borszeszben oldhatlan. Hevítésnél sűrű, savanyú gőzt fejleszt és vaséleget hagy hátra.

195. Ferrum pulveratum.

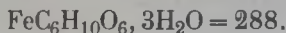
Vaspor.

Finom, hamuszürke, fémfényű por legyen. Higitott sósavban oldva, kénhydrogent ne fejleszzen. A savanyú oldat kénhydrogen vízzel csapadékot ne adjon. Ugyan-

194. Ferrum lacticum.

Lactas Ferri. Lactas ferrosus.

Rp. **Lactis vaccini sponte acidifacti**

grammata mille 1000

Sacchari

Ferri pulverati

aa grammata quinquaginta 50

mixta sepone in loco tepido per 8—10 dies, subinde agita et sacchari novam portionem adde, quamdiu ferrum lacticum nascitur, quod pulvere crystallino viridulo deposito dignoscitur. Dein miscella ebulliat et adhuc fervida filtretur in vas bene claudendum.

Quodsi sub refrigeratione crystalli non amplius increscunt, liquorem decanta, crystallos collige, cum parva aquae frigidae quantitate lava, charta bibula involutas lenissimo calore sicca et contritas in pulverem conserva in vase bene clauso.

Sit pulvis flavescens, saporis styptici subdulcis, in partibus 48 aquae frigidae, 12 fervidae solvatur in spiritu vini insolubilis sit.

Ignitus vaporem densum acidum evolvit oxydum ferri relinquens.

195. Ferrum pulveratum.

Limatura Martis alcoholisata.

Sit pulvis subtilissimus, cinereus, metallice nitens; dum in acido hydro-chlorico diluto solvitur, gas hydro-sulfuratum ne emittat.

csak azon oldat natriumhydroxyddal kiütve és leszűrve, kénammonium által ne zavarodjék meg. Száraz helyen jól záró edényekben tartassék.

196. Ferrum sesquichloratum crystallisatum.

Jegeczedett vaschlorid.

Jegeczedett vashalvag.

A jegeczes, barnássárga, a levegőn szétfolyó tömeg vízben, borszeszben és aetherben egészen feloldódik és sósavra emlékeztető szaggal alig bírjon. Kénsavval elegyítve, ne fejleszzen gőzöket, melyek légeny-sav vagy szabad chlor szagával bírnak.

197. Ferrum sesquichloratum solutum.

Vaschlorid-oldat.

Vashalvag-oldat.

Végy: Jegeczedett vaschloridból

Lepárolt vízből *egyenlő súlyrészeket.*

Elegyítsd.

Az oldat fajsúlya 1·26 legyen.

Solutio ejus acida aqua hydro-sulfurata praecipitatum ne deponat. Eadem solutio natrio hydro-oxydato praecipitata et filtrata ammonio hydro-sulfurato ne turbetur.

Servetur in vasis bene clausis loco sicco.

196. Ferrum sesquichloratum crystallisatum.

Ferrum muriaticum oxydatum. Chloretum ferricum.

Sit massa crystallina, coloris fusco-flavi aëre deliquescent, in aqua, spiritu vini et aethere ex integro solubilis. Acidum hydrochloricum vix redoleat. Cum acido sulfurico concentrato mixtum vapores acidum nitricum vel liberum Chlorum redolentes ne emittat.

197. Ferrum sesquichloratum solutum.

**Oleum Martis. Liquor Ferri sesquichlorati.
Liquor Ferri muriatici seu perchlorici.**

Rp. Ferri sesquichlorati crystallisati

partem unam.

Solve in

Aquae destillatae

parte aequali.

Misce. Sil pond. spec. 1·26

198. Ferrum sulfuricum.

Kénsavas vas.

Végy: **Angol kénsavból** *százötven grammot* 150
higítsd üveg lombikban:

Közönséges vízzel *hatszáz grammal* 600
tég az elegybe:

Vashuzalt *száz grammot* 100

azon elővigyázattal, hogy a vasnak kis része oldatlan
maradjon.

A folyamatot vége felé gyenge melegítés által se-
gítsd elő, főzd le és adj hozzá:

Higitott kénsavból *tizenöt grammot* 15

Párologtasd be a jegecedésig és folytonos keverés
közben hűtsd le, mindaddig, míg jegeczes por keletkezik.
Ez tölcseren összegyűjtve, előbb csekély mennyiségű
hideg vízzel, azután borszeszszel lemosva és megszáritva
jól zárt edényben tartassék el.

Kékes zöld színű jegeczes por. Száraz levegőn elmál-
nak. Két súlyrész vízben könnyen oldható. A vizoldat
kénhydrogenviz által csapadékot ne adjon.

199. Filix mas.

Páfrány.

Páfránygyökér.

**Erdői páfrány, majdnem egész Európa
hegyes vidékein. Páfrányok.**

Gyöktörzs, különböző nagyságú, harmadfél centi-
meter vastag, belül zöldes színű, fahéjbarnába átmenő, vas-

198. Ferrum sulfuricum.

Vitriolum Martis. Sulfas ferrosus.

Rp. **Acidi sulfurici anglicani**

grammata centum et quinquaginta 150

dilue in cucurbita vitrea cum

Aquae communis

grammatibus sexcentis 600

Immitte

Ferri in filis *grammata centum* 100

Solve caute, ut exigua pars ferri insoluta remaneat, sub finem solutionem promove leni adhibito calore. Solutioni dilutae adde:

Acidi sulfurici diluti puri

grammata quindecim 15

Evaporetur ad crystallisationem et sub cont. agitatione refrigeretur, donec pulvis crystallinus elicatur, qui in infundibulo collectus primum pauca quantitate aquae, dein spiritu vini ablutus et siccatus servetur in vase optime clauso.

Sit pulv. cryst. caeruleo-viridis, in aere sicco fatiscens, in aquae frigidae duabus partibus facile solubilis. Solutio addita aqua hydro-sulfurata ne turbetur.

199. Filix mas.

Polystichum Filix mas Roth., planta monticula totius fere Europae. Filices Juss.

Rhizoma (Radix Filicis maris) variae longitudinis ad duo et dimidia centimetra crassum, intus coloris vi-

tagabb edénykötegek megszakitott gyűrűvé sorozódvák, egész felületén egymásra sűrűn következő, felhágó, szegletes, húsos, kívül setétbarna, belül zöldes nyelczemaradványokkal, továbbá polyvaszerű és barna pikkelyekkel, nemkülönbén vékony gyökérkékkal; édeskesernyés ízű s sajátságos, némileg undorító szagú.

Ásassék őszzsel és egy éven túl ne tartassék.

Porrátörésre előkészítés végett a nyelczék maradványaitól, pikkelyektől és gyökerektől megszabadított gyökértörzset, a leszakitott nyelczedarabokkal együtt gondosan meg kell szárítani, s a zöld por jól bedugott, fényhatlan edényekben tartassék; a fahéjbarna por vettessék el.

200. Foeniculum.

Édes kömény.

Édes köménymagvak.

Édes kömény, déli Európában honos, nálunk tenyésztik. Ernyősek.

Gyümölcs (buracsenk), hosszúdad, hengerded, barnás vagy zöldes színű, körülbelül négy millimeter hosszú, a gyümölcsfelek legtöbbször kettéváltak, ötborderdások, a bordák halaványabbak, a barázdák szélesek, setétebbek, sajátságos szagú, édeses ízű, rágva a nyelvet csípi.

201. Folia Sennae sine Resina.

Gyantánélküli szennalevél.

Végy: **Összemetélt Szennalevelet**

ridis, paullatim cinnamomei, instructum fasciculis vasorum majusculis ad annulum interruptum dispositis, superficie tota dense petiolorum stipitum, residuis secundis, adscendentibus, angulatis, carnosis, extus atrofuscis, intus viridibus et squammis paleaceis fuscis et radicibus tenuibus; sapore e dulci subamaro, odore peculiari subnauseoso.

Fodiatur autumno et ne ultra annum servetur.

Ad pulverem parandum rhizoma a petiolorum residuis squamisque et radicibus liberatum una cum reliquiis petiolorum degluptis caute siccetur et pulvis viridis in vasis bene obturatis luci imperviis servetur; pulvis cinnamomei coloris rejiciatur.

200. Foeniculum.

Foeniculum officinale Allione, planta Europae meridionalis, apud nos culta. Umbelliferae Juss.

Fructus (diachenia) oblonga teretiusculi (Semen Foeniculi), coloris subfusci vel subviridis, circiter quatuor millimetra longi, mericarpiis duobus, plerumque discretis, quinque-costatis, costis pallidioribus, sulcis latis obsecurioribus, odoris peculiaris, saporis subdulcis, manducati linguam paullum urentes.

201. Folia Sennae sine resina.

Rp. **Foliorum sennae consciss.**

grammata centum 100

Áztasd huszonnégy óraig
90 százalékos borszeszben
kellő mennyiségben
azután sajtold ki és szárítsd meg.

202. Galbanum.

Galbanum mézgás gyánta.

**Galbanum officinale Don. és Ferula erubescens
Boissier, Perzsiában honos. Ernyősek.**

Mézgás gyánta. Zöldes és barnássárga tömegek, a kéz melegénél meglágyulnak, nyáron könnyen szétfolynak, hidegben törékenyek, kevéssé fénylők, gyakran fehéres vagy sárgás szemcsék vagy darabok vannak közbe keverve; keserű ízű, nehéz, félig undorító szagú. A galbanum részben borszeszben oldatik, s vízzel dörzsölve, fejetet képez.

Tisztább árú választassék, mely szemcsékből, vagy sok tiszta szemcsét tartalmazó darabokból áll. A száraz, sárgás, belül fehéres szemcsék kevesebb illó olajat tartalmaznak, minél fogva a többieknel kevésbé jók.

203. Gallae.

Gubacs.

Aleppoi gubacs. Török osergubacs.

Cinips Gallae tinctoriae Olivier rovar által a **Quercus infectoriae Olivier** és más rokon fajok levélrügyein tett csipések helyén származó kinövés, gömbölyded, göcsös-tüskés, gyakran likkal ellátva, súlyos, kemény,

Macera per 24 horas cum
Spiritus vini 90⁰/₀
 dein exprime et sicca.

s. q.

202. Galbanum.

Gummi-resina Galbanum.

Galbanum officinale Don. et ferula erubescens Boissier, Persidis incola. Umbelliferae.

Gummi-resina. Massae e subviridi vel subfusco luteolae, manus calore emolliendae, aestate facile diffluent, frigore fragiles, paulum splendentes, granis vel frustulis saepe intermixtis, coloris albidi vel luteoli, saporis amari, odoris gravis subnauseosi. Galbanum solvitur pro parte in spiritu vini, trita cum aqua emulsionem largitur.

Eligatur merces purior granis vel e massis constans, quibus plurima grana pura insunt. Grana sicca, subflava, intus albida, olei aetherei minorem copiam continent, quapropter praeferenda non sunt.

203. Gallae.

Gallae Halepenses. Gallae Quercus turcicae.

Excrescentiae ictu Cinipis Gallae tinctoriae Olivier in gemmis foliiferis **Quercus infectoriae Olivier** et aliarum affinium specierum ortae, subglobosae verrucosocchinatae, saepe foramine praeditae,

majd setétebb, majd halaványabb zöldes-szürke színű, rágva fanyar.

A könnyű, szivacsos, sima, ugynevezett német gubacs vetlessék vissza.

204. Gentiana.

Tarnics.

Sárga Tarnics és pannoniai Tarnics. Növények, melyek Középeurópa havasi és havas-alatti rétein tenyésznek. Tarnicsfélék.

1. A sárga vagy nagyobb Tarnics gyökere leg-többnyire különböző nagyságú darabokban kapható, leg-inkább hosszában metszett, ránczos, gyűrűszerű, egymás-hoz közelített ránczokkal, kívül sárgás vagy verhenyes-barna, belül verhenyes vagy narancsszerű barnás, szárítva törékeny, gyakran szivacsos, érdes törésű, a kéreg vékony, a vastag és húsos fától setétebb gyűrű által külön-választva.

2. A veres Tarnics gyökere, a pannoniai Tarnics-ból való, mely az osztrák havasokon és a Kárpátokon gyűjtetik, egész metszetekben kapható, haránt gyűrűvel, melyek felül elmosódvák vagy hiányzanak, hosszukban ránczosak, setétebb barna színűek.

Mind a két gyökér csekélyszagú, íze kezdetben édeses, később felettébb keserű, torokhoz sokáig tapadó.

205. Globuli martiales.

Vasas golyók.

Végý: Vasport	<i>negyven grammot</i>	40
Borkőport	<i>kétszáz grammot</i>	200

ponderosae, durae, coloris e subviridi cinerei vel obscurioris vel pallidioris, manducatae adstringentes.

Rejiciantur gallae leves, spongiosae, laeves sic dictae germanicae.

204. Gentiana.

Gentiana lutea Linn., et Gentiana pannonica Scop., plantae in pratis alpinis et subalpinis Europae mediae spontaneae. Gentianeae Juss.

1. **Radix Gentianae luteae** seu majoris sistit plerumque segmenta diversae magnitudinis, plerumque longitudinaliter secta, rugosa, rugis annularibus approximatis, extrorsum subflava vel e subrufo fusca, introrsum e rubro vel ex aurantiaco subfusca, exsiccata fragilia, saepe spongioso-porosa, fractura aspera, cortice tenui, per annulum saturatius tinctum a ligno crasso, carnoso separato.

2. **Radix Gentianae rubrae** e **Gentiana pannonica** Scop. in alpinis nostris et in Carpathis collecta, occurrit in segmentis integris, annulis transversis, superne obsoletis vel nullis, longitudinaliter rugosis, profundius fuscae coloratis

Odor utriusque radice debilis, sapor primum subdulcis, deinde amarissimus, faucibus diu haerens.

205. Globuli martiales.

Rp. Ferri pulverati	<i>grammata quadraginta</i>	40
Kalii hydro-tartarici pulverati		
	<i>grammata ducenta</i>	200

Keverd vasserpenyőben.

Közönséges vízzel pépnemű tömeggé pállítsd gyakori kavarás és az elpárolgó víznek lassankénti pótlása mellett, míg a vas, mennyire lehetséges, feloldódott, és a tömeg egynemű, összefüggő feketés zöld és forró vízben legnagyobb részt oldékony pépet képez.

Alakíts ebből golyókat súlyra nézve

negyven grammosokat 40

melyek igen gyöngé hönél kiszáritva és viaszos papirba göngyölve, jól zárt edényben tartassanak.

Feketék, fénylők, vasízűek legyenek; nyolcz rész forró vízzel csekély oldatlan maradvány hátrahagyásával feketés zöld színű elegyet nyujtsanak.

206. Glicerinum.

Zsiréd.

Olajéd.

Szintelen, szagnélküli szörpállományú átlátszó folyadék, édes ízű, kémhatása közönyös, vízben és 90⁰/₀-os borszeszben minden viszony szerint oldható. Fajsúlya 1.25. A vizoldat sem sóskasavval, sem chlorbariummal, sem légenysavas ezüsttel, sem kénkönenyvízzel meg ne zavarodjék. Natrium hydroxyd-oldattal elegyítve és felfözve színét ne változtassa. Magasabb hőmérséknél részben felbomolva, csaknem maradék nélkül elpárolog.

Misce in sartagine ferrea cum

Aquae communis

q. s.

ut fiat massa multiformis.

Digere saepius agitando et aquam evaporatam sensim restituendo, donec ferrum, quantum fieri potest, solutum fuerit, et massa pulvem praebet aequabilem, tenacem, e viridi nigrescentem et in aqua fervida maxima e parte solubilem.

Formentur dein globuli ponderis

grammatum quadragintorum 40

qui lenissimo calore exsiccati et chartae ceratae involuti, in vase bene clauso servantur.

Sint nigri nitentes, saporis ferrosi; cum aquae bullientis partibus octo miscellam praebent, viridi-nigrescentem, residuo paucis relicto.

206. Glycerinum.

Liquor consistentiae syrupi, limpidus, coloris et odoris expers, saporis dulcis, reactionis neutrius, in aquae et spiritus vini 90⁰/₀ quantacunque copia solubilis, pond. spec. 1.25.

Solutio aquosa nec acido oxalico, nec baryo-chlorato, nec argento nitrico, nec aqua hydro-sulfurata turbetur. Cum natrio hydro-oxdato soluto mixtum et ad ebullitionem calefactum colorem ne mutet. Sub calore fortiori partim decompositum evaporet, fere nihil residui relinquens.

207. Gramen.

Taraczk.

Taraczkgyökér.

**Taraczkbuza, útfélen, sövényeknél és szántó-
földeken igen gyakori. Fűvek.**

Gyöktörzs. Földalatti, mászó, igen hosszú, elágazó, két millimeter vastag, hengerded, göcsös, halavány szalmasárga, gyökerek csak a göcsök helyein, hüvelyes, belül üres, édes ízű.

Tavaszkor ásassék, mielőtt hajtana, s a gyökerek le-
metszetvén, megszáritva tétessék el.

208. Guajacum.

Guaják.

Guaják-gyánta.

**Orvosi Guajákfa, forróví Amerikában, kivált
az Antillákon tenyészik. Zygophylleafélék.**

Gyanta, idomtalan darabokban, zöldes vagy ver-
henyes-barna, törékeny, a törés érdes, fénylő, a szeglete-
ken zöld, átlátszó, melegítve benzoészagú, élenyítő anya-
gok által zöldes vagy kékes színű lesz, borszeszben és
maró hamanylúgban oldatik.

Vigyázz, nehogy hegedügyántával tisztátlanítva
legyen, mitől különválasztható, ha legtisztább borszesz-
ben oldott és vízzel lecsapott guajakgyántához maró
szíkenylúgot nagy bőségben adsz.

207. Gramen.

Triticum repens Linn., Agropyrum repens Beauvois, herba ad vias, sepes et in agris frequentissima. Gramineae Juss.

Rhizoma (Radix Graminis). Stolones subterranei, longissimi, ramosi, ad duo millimetra crassi, teretes, nodosi, coloris pallide straminei, ad nodos tantum radicibus obsiti, vaginati, intus fistulosi, saporis dulcis.

Fodiatur vere, antequam culmi prodierint et resectis radicibus siccatum servetur.

208. Guajacum.

Gummi Guajaci. Resina Guajaci. Guajacum nativum. Guajacum officinale Linn., arbor in America tropica, imprimis in insulis Antillanis crescens. Zygomycetaceae R. Brown.

Resina in frustis difformibus, e subviridi aut subrubro fusca, fragilis, fractura aspera splendente, ad angulos colore viridi diaphana, calefacta odoris benzoini, substantiis oxydantibus colore viridi vel caeruleo tincta, in spiritu vini et liquore kalii hydro-oxydati solvitur.

Cave, ne adulterata sit resina Colophonio, quae separetur, si ad resinam guajaci in spiritu vini rectificatissimo solutam et aqua praecipitatum natrium hydrooxydatum solutum copia abundante addideris.

209. Guarana.

Guarana-tészta.

Paullinia sorbilis Mart., Brasiliában honos fa. Sapindaceák.

Szilárd tömeg, leginkább pálcza-, ritkábban lepény- vagy gömbalakú, áll pedig napon szárított és porrá tört csupaszmagvából, melyek vízzel tésztává gyúrtak, s napon vagy füstön megszárittattak. Barnásfekete, kemény, törése majdnem egyenes, csekély fényű, belül nem ritkán egyes magvakkal, vízben részben oldható. Sajátságos szagú, fanyar és kesernyés, csokoládéhoz hasonló ízű.

210. Gummi arabicum.

Arab mézga.

Érzőke-mézga.

Acacia Seyal Delile, A. ehrenbergiana et a. tortilis Hayne, északi Afrika pusztaságain tenyészik. Érzőkefélék.

A kéregből magától kiszivárgó, a levegőn megszárított nedv. többé-kevésbé gömbölyded, színtelen vagy sárgás, kevéssé fénylő, átlátszó darabokban, törve kisebb, szegletes, üvegfényű, kagylós darabocskákra esik szét; íztelen és szagtalan. Az arab mézga borszeszben nem oldatik, hat vagy nyolcz rész hideg vízben s melegben még könnyebben oldatik, midőn nyúlós oldat képződik.

Gyógyszertári használatra csak a legfehérebb féleség választassék ki.

209. Guarana.

**Paullinia sorbilis Mart., arbor in Brasilia
indigena. Sapindaceae Juss.**

Massae solidae (Pasta Guarana Paullinia) potissimum sub forma baculorum, rarius placentarum vel globorum a seminibus nudis sub sole siccatis, pulveratis, cum aqua in pastam formatis et in sole vel fumo siccatis constantium. Sunt coloris fusconigri, durae, fractura ut plurimum plana, nitoris exigui, interne non raro singula semina includentes, in aqua pro parte solubiles, odoris proprii, saporis adstringentis, subamari chocolatae similis.

210. Gummi arabicum.

Gummi Mimosae.

**Acacia Seyal Delile, A. ehrenbergiana et
A. tortilis Hayne. Species in Africae bo-
realis desertis crescentes. Mimoseae R.
Brown.**

Succus sponte manans e cortice, aëre induratus, in frustis magis minusve globosis, incoloribus vel subflavescentibus, subnitidis, diaphanis, diffractis in frustula parva, angulata, vitreo splendore, nitentia, fractura conchulata, dissilentia, saporis et odoris nullius. Gummi arabicum in spiritu vini non solvitur, in partibus sex vel octo aquae frigidae et calidae autem facile solvitur et mucilaginem praebet.

Pro usu pharmaceutico nonnisi albissimum electum adhibetur.

211. Gutta percha.

Gutta percha.

**Isonandra Gutta Hook, a keletindiai szigete-
teken tenyésző fa. Sapotaceák.**

Megkeményedett tejnedv, mely súlyos, sok tisztatlansággal szennyezett, hőszerű, sárga vagy sárgás, ritkán fehéres, homályos darabokban kapható. C. sz. 50⁰-on felül ruganyos lesz, míg 65—70⁰-nál gyúrhatóvá válik.

Forró vízzel hosszabban kezelve, a tisztatlanságoktól megszabadíttatik.

† 212. Gutti.

Gutti mézga.

**Hebradendron cambogioides et Xanthochy-
mum ovalifolium Roxb., forróvi Ázsiában,
kivált Chinában tenyésző fa. Clusiaceák.**

Mézgás gyánta, tömött, törékeny darabokban kapható, melyek széleiken kevésé átlátszók; kagylós törésű, viaszfényű, narancsszínű, törve citromsárga, nedvesítve, halaványsárga, szagtalan, rágáskor kezdetben alig van íze, később édeses, a száját égeti.

Ovatosan őrizd.

213. Hirudo.

Nadály.

**Orvosi Nadály (Hirudo medicinalis Linn.) és mű-
termi Nadály (Hirudo officinalis Linn.), a Gyürü-**

211. Gutta percha.

Isonandra Gutta Hook., arbor in insulis Indiae occurrens. Sapotaceae Endl.

Succus lacteus induratus venundatur in massis ponderosis, quisquiliis variis inquinatis, coriaceis, fulvis vel flavescentibus, rarius albidis, opacis, duris. Temperatura 50° C. superante fit elastica, ad 65—70° C. aucta demum plastice emollitur.

Aqua fervida diutius contractata a quisquiliis adhaerentibus depurgetur.

† 212. Gutti.

Gummi Guttae.

**Hebradendron oambogioides et Xanthochy-
mum ovalifolium Roxb.; arbores in Asia tro-
pica imprimis in China crescentes. Clusia-
ceae Lindl.**

Gummi resina occurrit in frustis compactis, fragilibus, circa angulos paullum diaphanis, fractura conchata, cerae instar nitentibus, coloris aurantiaci, tritis citrini, madefactis laete flavi, inodoris; manducatis initio sapore vix ullo, demum subdulci, os urentibus.

Caute serva.

213. Hirudo.

Hirudo medicinalis et Hirudo officinalis
Linn. Vermes. (Classis Annulata ordo: Discophora.

nyők (Annulata) osztályába, **Szivókásak (Disco-phora)** rendjébe s **Nadályfélék (Hirudinacea)** családjába tartozó hímnős férgek, melyek egész Európában a tavak-, mocsárok- és patakokban előfordulnak. Testök hosszukás, kissé lapult és csupasz, számos gyűrűvel, változó alakú szívó szájjal, három félkörös, sugárszerűleg elhelyezett s számos igen apró foggal fegyverzett állkapocscsal, tíz egyszerű szemmel s a test végén egy szívó-kával.

Az **orvosi**, vagy ugynevezett **német Nadály**nak háta sötét olajzöld színű, hosszában lefutó hat világos rozsdaszínű, feketén pettyezett sávval, hasa zöldes sárga, szabálytalan fekete foltokkal és fekete széllel.

A déli Európában, s különösen Magyarországon gyakoribb **mütermi**, vagy ugynevezett **magyar Nadály**nak színe inkább feketés barna, vagy feketés zöld s a háta hosszában lefutó hat rozsdaszínű sáv nem pettyezett; hasa olajzöld, foltok nélkül mindkét szélén fekete csíkkal díszített.

A **Lónadály (Haemopsis sanguisorba Sav.)**, mely csekélyebb számú tompa fogai miatt a bőrt nem képes sérteni, s ez oknál fogva orvosi használatra nem alkalmas, az előbbiektől főképp nagyobb teste, szabálytalanul pettyezett, nem vonalzott háta és sötétebb színű hasa által különbözik.

214. Hydrargyrum.

Higany.

Kéneseő.

Hg = 200.

Ne legyen tapadó. Idegen fémetek ne tartalmazzon; utolsó esetben az elpárlásnál nem illan el maradék nélkül.

Familia : Hirudinaceae Grube) in lacubus, stagnis et rivulis totius Europae obvii, hermaphroditi, corpore oblongo subdepresso nudo, annulis numerosis, ore suctorio mutabili, maxillis tribus semicircularibus, radiatim dispositis, dentibus minutissimis numerosis armatis oculis simplicibus decem, acetabulo suctorio terminali.

Hirudo medicinalis, etiam **germanica** dicta, dorso obscure olivaceo, striis sex longitudinalibus laete ferrugineis nigro punctatis, abdomine subviridi-luteolo, maculis irregularibus nigris, margineque nigro.

Hirudo officinalis, sic dicta **hungarica**, in Europa meridionali, praesertim Hungaria frequentior, fusco-nigricans, vel nigricante viridis, dorso striis sex longitudinalibus ferrugineis haud punctatis, abdomine olivaceo immaculato, linea utrinque marginali nigra notato.

Haemopsis Sanguisorba. Savigny, ob dentes obtusos, haud numerosos, ad vulnerandam cutim, adeoque ad usum medicinalem inepta, a prioribus ut plurimum distinguitur corpore majore, dorso irregulariter punctato haud lineato, abdomine obscure colorato.

214. Hydrargyrum.

Hg = 200

Ne sit adhaerens, nec metallis alienis inquinatum, quod destillatione non ex integro evaporat.

† 215. Hydrargyrum bichloratum ammoniatum.

Higanyammonium - chlorid.

Végy : **Higyanchloridból**

ötven grammot 50

old fel:

Lepárolt vízben

ezer grammban 1000

A leszűrt folyadékot folytonos keverés közben elegyítsd :

Ammoniával

hetvenöt grammban 75

A szűrlén összegyűjtött, kevés hideg vízzel kimosott és kisajtolt csapadékot sötét helyen szárítsd meg.

Igen fehér legyen. Kémcsőben hevítve maradék nélkül elillanjon. Natriumhydroxyd-oldattal megnedvesítve és felmelegítve sárguljon meg és ammoniát fejleszt.

† 215. Hydrargyrum bichloratum ammoniatum.

Hydrargyrum amidato-bichloratum. Hydrargyrum ammoniatum. Mercurius praecipitatus albus.

Rp. Hydrargyri bichlorati corrosivi	
	<i>grammata quinquaginta</i> 50
Solve in	
Aquae destillatae	<i>grammatibus mille</i> 1000
Solutionem filtratam sub continua agitatione misce cum	
Ammoniae	<i>grammatibus septuaginta quinque</i> 75

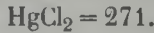
Praecipitatum filtro collectum, parva aquae destillatae frididae copia lotum et expressum in loco obscuro siccetur.

Sit albissimum, in tubo probatorio calefactum ex integro volatile, cum natrio hydro-oxdato soluto mixtum et calefactum colorem in flavum mutet, et ammoniam exhalet.

† 216. Hydrargyrum bichloratum
corrosivum.

Maró higanychlorid.

Maró higanyhalvag.

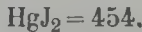

Jegeczes, nagyon fémizű tömeg, 16 súlyrész hideg, 2—3 súlyrész forró vízben, 2—3 súlyrész forró 90°/_o-os borszeszben, 4 súlyrész aetherben teljesen oldható legyen. Hevítés által maradék nélkül illanjon el.

† 217. Hydrargyrum bijodatum rubrum.

Vörös higany jodid.

Higanyiblag.

Végy: Higanychloridból *negyven grammot* 40
old fel:
Meleg lepárolt vízben
hatszáz grammban 600
azután öntsd a folyadékot oly oly oldatba
mely:
Jodkaliumból *ötven grammból* 50

† 216. **Hydrargyrum bichloratum corrosivum.**

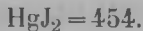
Hydrargyri Chloridum corrosivum. Deutochloridum Hydrargyri. Bichloretum Hydrargyri. Hydrargyrum muriaticum corrosivum. Mercurius sublimatus, corrosivus. Murias Hydrargyri corrosivus. Perchloridum Hydrargyri. Draco volans.

Sit massa crystallina, saporis admodum metallici, in partibus 16 aquae frigidae, duabus usque tribus, bullientis, in spiritus vini 90⁰/₀ partibus tribus, in aetheris partibus 4 sine residuo solubilis, ignita ex integro volatilis.

† 217. **Hydrargyrum bijodatum rubrum.**

Bijodetum Hydrargyri. Hydrargyrum perjodatum. Deutojoduretum Hydrargyri. Joduretum hydrargyricum. Hydrargyrum jodatum rubrum. Mercurius jodatus ruber.

Rp. **Hydrargyri bichlorati corrosivi**

grammata quadraginta 40

Solve in

Aquae destillatae calidae

grammatibus sexcentis 600

Huic adde solutionem ex

Kalii jodati *grammatibus quinquaginta* 50

Lepárolt vízből kétszáz grammból 200 készült.

Jól összerázva az elegy mindaddig álljon, míg a csapadék leülepedett. Utóbbi mosd ki jól lepárolt vízzel és szárítsd meg közönséges hőmérséknél. Jól zárt edényben tartassék el.

Skarlat vörös por legyen, mely borszeszben és higanychlorid vagy jodkalium tartalmú vízben tökéletesen feloldható. Hevítésnél előbb olvadjon meg, azután illanjon el, maradék nélkül. Gőze, ha lehűtöd, sárga, jegezes tömeggé sűrűdik meg, mely később vörös színt vesz fel. Lepárolt vízzel összerázva és a folyadékot leszűrve, ez szénsavas ammonium által legkevésbé se zavarodjék meg.

† 218. Hydrargyrum chloratum mite.

(Subl. paratum.)

Szelid higanychlorúr.

Fellengített higanyhalvacsa.

$\text{Hg}_2\text{Cl}_2 = 471.$

Az árúbeli készítményt legfinomabb porrá dörzsöld szét, mosd ki igen jól forró vízzel és megszáritva sötét helyen tartsd el.

Igen finom, sárgás fehér, vízben, borszeszben és aetherben teljesen oldhatlan por legyen, mely ammoniá-

in **Aquae destillatae**

grammatibus ducentis 200

paratam.

Intime mixta stent, donec praecipitatum subsederit, quod aqua destillata optime lotum sub temperatura ordinaria siccatum servetur in vase bene clauso.

Sit pulvis laete coccineus, in spiritu vini fervido nec non in aqua, quae Kalium iodatum vel Hydrargyrum bichloratum solutum tenet, ex integro solubilis. — Calore liquescat et ignitus plane avolet, emittens vapores sub refrigeratione in crystallos flavas coeuntes, quae postea colorem rubrum induunt. Cum aqua destillata conquassatus liquorem praebeat, qui filtratus Ammonio carbonico addito ne nimis turbetur.

† 218. **Hydrargyrum chloratum mite.**

(Sublimatione paratum.)

Hydrargyrum chloratum mite laevigatum. Hydrargyri Subchloridum. Hydrargyrum muriaticum mite. Protochloridum Hydrargyri. Chloretum Hydrargyri vel hydrargyrosum. Mercurius dulcis. Kalomel. Murias Hydrargyri mitis. Aquila alba. Manna metallorum. Panacea mercurialis. Draco mitigatus.

$\text{Hg}_2\text{Cl}_2 = 471.$

Praeparatum venale in mortario vitreo in pulverem subtilissimum redactum optime aqua destillata fervida elue, deinde in loco obscuro siccatum serva.

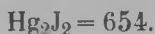
Sit pulvis subtilissimus, flavide albus, in aqua, spiritu vini et aethere penitus insolubilis, superfusa am-

val leöntve megfeketedik, izzítás által egészen elillan a nélkül, hogy megolvadna. Lepárolt vízzel összerázva, a leszűrt folyadék szénsavas ammoniával meg ne zavarodjék.

† 219. Hydrargyrum jodatum flavum.

Sárga higanyjodúr.

Higanyiblacs.

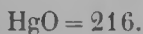
Végy: Higanyból	<i>tizenhat grammot</i>	16
Jódból	<i>tíz grammot</i>	10

Nedvesítsd meg mindkettőt 90⁰/₀-os borszeszszel és üvegmozsárban dörzsöld mindaddig, míg a fémgolyócskák egészen el nem tűntek; gondoskodjál azonban arról, hogy dörzsölés közben a tömeg nedves maradjon. Végül mosd ki forró borszeszszel, szárítsd meg sötét helyen és tartsd el oly edényben, melyen a fény keresztül nem hat.

Zöldes sárga, vízben és borszeszben oldhatlan por legyen. Hevítés által teljesen illanjon el. A fény behatása által nagyon megsűrűült vagy megfeketedett készítmény vettessék el.

† 220. Hydrargyrum oxydatum flavum.

Sárga higanyéleg.

Végy: **Higanychloridból**

sáđz grammot 100

monia reddatur niger, ignitus plane avolet, quin liquescat.

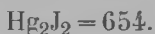
Quodsi aqua destillata conquassetur, filtratum ammonio carbonico ne turbetur.

† 219. Hydrargyrum jodatum flavum.

Hydrargyrum subjodatum. Protojoduretum

Hydrargyri. Hydrargyri Jodidum viride.

Mercurius jodatus flavus. Joduretum hydrargyrosum.

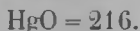
Rp. Hydrargyri *grammata sedecim* 16
 Jodi *grammata decem* 10

In mortarium vitreum inmissa et spiritu vini 90%
 humectata tere, donec globuli metallici penitus disparuerint, curans, ut massa sub trituratione maneat humida; demum cum spiritu vini bulliente lava, in loco umbroso sicca et in vase luci impervio serva.

Sit pulvis e virescenti flavus, in aqua et spiritu vini insolubilis, igne prorsus evaporet. Praeparatum actione lucis decompositum et valde griseum, vel nigrum redditum rejiciatur.

† 220. Hydrargyrum oxydatum flavum.

Hydrargyrum oxydatum. Oxydum Hydrargyri flavum. Mercurius praecipitatus flavus.

Rp. Hydrargyri bichlorati corrosivi
grammata centum 100

old fel:

Meleg lepárolt vízben

hatszáz grammban 600

a megsűrűlt folyadékhoz adj tiszta átlátszó oldatot, mely

Kalyumhydroxydból

negyvenöt grammból 45

és lepárolt vízből *százötven grammból* 150

készült.

A támadt csapadékot gyűjtsd össze szűrőn, mosd ki tökéletesen lepárolt vízben, szárítsd meg sötét helyen és tedd el.

Narancssárga por legyen, mely vízben oldhatlan, higitott sósavban könnyen oldható. Üvegcsőben hevítve barna-vörös gőzök fejlődése nélkül élenyt és higanyt keletkeztessen, maradékot ne hagyjon.

221. Hydromel infantum.

Gyermekek hashajtó méze.

Végy: Hashajtó forrázatot *harmincz grammot* 30

Manna-szörpöt *tiż grammot* 10

Keverd össze.

222. Hyoscyamus.

Csalmatok.

Beléndek.

Fekete Csalmatok, kétévi növény, szemétdombokon nálunk gyakori. Csucsorfélék.

Levelek. tojásdad-hosszasak, öblösen fogazottak, pelyhesek, undorító bódító szagúak. Virágzáskor szedes-

Solve in

Aquae destillatae tepidae

grammatibus sexcentis 600

Liquori filtrato adde solutionem limpida[m] ex

Kalii hydro-oxydati

grammatibus quadraginta quinque 45

in **Aquae destillatae**

grammatibus centum quinquaginta 150

paratam.

Praecipitatum inde ortum filtro collige, aqua destillata perfecte elue, demum in loco obscuro siccatum conserva.

Sit pulvis aurantiaco-flavus, in aqua insolubilis, in acido hydro-chlorico diluto facile solubilis; in tubo vitreo ignitus oxygenium et vapores hydrargyrosos, minime rutilos prodat, residuum nullum derelinquens.

221. Hydromel infantum.

Rp. **Infusi laxativi** *grammata triginta* 30

Syrupi mannati *grammata decem* 10

Misce.

† 222. Hyoscyamus.

Hyoscyamus niger Linn., planta biennis, in ruderatis obvia, apud nos frequens. Solanaceae Bartling.

Folia ovato-oblonga, sinuato-dentata, villosa, odoris nauseosi, narcotici. Colligantur, quum planta florescit. — Cautè neve ultra annum serventur.

senek. Gondosan télessenek el, s egy éven túl ne tartassanak.

Magvak, a fedeles tokokból gyűjtve, igen kicsinyek, kerekded-veséded alakúak, összenyomottak, reczés-ránczosak, szürke vagy barnássárga színűek, szagtalanok, keserű, kevésbé csipős ízűek. Csak érve szedessenek, midőn a fedél érintésre felnyílik.

223. Ichthyocolla.

Halenyv.

Viza Tok (*Accipenser Huso* Linn.) s a Tokoknak egyéb fajai (**csillagos Tok**-*Accipenser stellatus* Pall., **sima Tok**-*Accipenser glaber* Heck., **szürke Tok**-*Accipenser Schypa* Gülden. stb.) a **Zománcosok** (*Ganoidei*) rendjébe és **Tokfélék** (*Accipenserini*) családjába tartozó halak, melyek a fekete és kaspi tengert s az e tengerekbe szakadó folyamokat lakják.

Az úszhólyagnak belső hártyája áztatás által a külső rostos hártyától elválasztva, megtisztítva, kiszáritva s különféle alakban összehajtva lantalakú gyűrűkké, vagy vékony fehéres átlátszó, igen szívós, szag- és íz nélküli lemezekké idomítva fordul elő, melyek forró vízben és borszeszben csaknem egészen felolvadnak; az igen ragadós oldat töményítés és kihülés által sűrű kocsonyát képez.

224. Infusum laxativum.

Hashajtó forrázat.

Bécsi hashajtó ital.

Végy: Szenna levelet

huszonöt grammot 25

Semina e capsulis operculatis collecta, minima, orbiculari-sub-reniformia, compressa, reticulato-rugosa, cinereo vel ochroleuco-fusca; odoris nullius, saporis amari cum quadam acrimonia. — Nonnisi bene matura, operculo capsulae ad tactum secedente legantur.

223. Ichthyocola.

Accipenser Huso Linn. (Classis: Pisces, Ordo: **Ganoidei**, Familia: **Accipenserini**) aliaeque species **Accipenserum** (**Accipenser stellatus** Pall., **Accipenser glaber** Heck.) **Accipenser Schypa** (Gueld. etc.) mare nigrum, caspicum fluminaque in ea aquas effundentia inhabitantes.

Tunica interior vesicae natatoriae maceratione a tunica exteriori fibrosa separata, depurata et siccata, in varias formas redacta; sistit annulos lyriformes vel lamellas tenues albidas, pellucidas, tenacissimas, inodoras, et insipidas, in aqua fervida et spiritu vini ex toto fere solubiles, solutione glutinante concentrata et refrigerata in gelatinam spissam abeunte.

224. Infusum laxativum.

Aqua laxativa viennensis. Infusum Sennae compositum. Potio laxans viennensis.

Rp. Foliorum Sennae

grammata viginti quinque 25

Közönséges forró vizet

kétszáz grammot 200

Negyed órai pállítás után a szüredékben oldj fel

Válogatott calabriai mannát

harminczöt grammot 35

A derített és szürlézett folyadék

legyen *kétszáznegyven gramm* 240

225. Infusum Rhei cum Natrio carbonico.

Rheum-öntelék szénsavas szikenynyel.

Végy: Összevágott rabarbara-gyökeret

tíz grammot 10

Jegecedett szénsavas szikenyt

három grammot 3

Lepárolt hideg vizet

százhatvan grammot 160

Áztasd gyakori kavarással mellett tizenkét óráig, ezután szürd meg, és forrald fel.

A felforralt szürlézett folyadék a ki-

hülés után legyen *százhatvan gramm* 160

† 226. Ipecacuanha.

Hánytató gyökér.

Cephaëlis Ipecacuanha Willd., Brasilia fiatal erdeiben tenyésző növény. Buzérfélék.

Gyökér, hajladozó, két egészen négy milliméternyi vastag, mindkét felé megvékonyodva, sűrűn álló, nem

infunde per quadrantem horae cum

Aquae communis fervidae

grammatibus ducentis 200

In colatura solve

Mannae calabrinae electae

grammata triginta quinque 35

Clarificata et filtrata sit

grammatum ducentorum et quadraginta 240

225. Infusum Rhei cum Natrio carbonico.

Tinctura Rhei aquosa.

Rp. **Radiciis Rhei conscissae**

grammata decem 10

Natrii carbonici crystallisati

grammata tria 3

Aquae destillatae frigidae

grammata centum et sexaginta 160

Macera per horas 12 saepius miscendo.

Colatura ebulliat et refrigerate filtrata sit

grammatum centum et sexagintorum 160

† 226. Ipecacuanha.

Cephaëlis Ipecacuanha Willd., planta in silvis primaevae Brasiliae crescens. Rubiaoeae Juss.

Radix flexuosa, duo ad quatuor millimetra crassa, in utramque partem attenuata, annulis densis, incom-

teljes, vastag gyűrűinél fogva göcsös, kérge vastag, szaruszerű, kifelé setétebb vagy halaványabb barna, befelé barnás, a fehéres vékony fáról lefejthető penészes, kellemetlen szagú, undorító, keserű, csípőses ízű.

Porrátöréskor a belső fa, mely az egész súlynak körülbelül negyedrészt teszi, hagyassék vissza vagy vetessék el.

A gyökeret ovatosan kell eltenni.

227. Iris.

Nőzirom.

Firenzei nőzirom gyökere.

Firenzei nőzirom és halavány n., Europa déliebb tájain honos, s felső Olaszországban kiválólag tenyésztik. Nőziromfélék.

Gyöktörzs lehámozva, kevésbé nyomott, szilárd, kemény, különböző hosszúságú, majdnem négy centiméter széles, tagolt, alsó felületén a lemetszett gyökerek helyein hegyes, fehéres színű, gyakran buzogányalakú ágakkal keverve, ibolyaszagot áraszt.

† 228. Jalapa.

Jalapa gyökér.

Ipomoea purga Hayne, a mexikói hegyeken tenyészik. Folyondárfélék.

Gümök, vagy gömbölyűek, vagy körtealakúak, vagy hosszasak, különböző nagyságúak, egészek vagy szétmetszvék, tömöttek, súlyosak, kívül barnák, ránczosak,

pletis, torosis verrucosa, cortice crasso, corneo, extrorsum obscurius vel pallidius fusco, introrsum subfusco, facile a ligno tenui albido separando; odoris mucidi, ingrati, saporis nauseosi, amari, subacris.

In parando pulvere lignum internum, quod circiter quartam ponderis partem efficit, remaneat atque rejiciatur. Radix caute servetur.

227. Iris.

Iris florentina Linn., et Iris pallida Lamarck, in Europa australiore indigena et in Italia superiore imprimis culta. Irideae Juss.

Rhizoma (Radix Ireos florentinae) decorticatum, paullum depressum, solidum, durum, variae longitudinis, ad quatuor fere centimetra latum, articulatum, latere inferiore radicibus resectis cicatricatum, coloris albidi, saepe ramis clavatis mixtum, odorem violarum spargens.

† 228. Jalapa.

Ipomoea purga Hayne; planta in montibus mexicanis indigena. Convolvulaceae Juss.

Tubera (Radix Jalapae) vel globosa vel piriformia vel oblonga, variae magnitudinis, integra aut dissecta, compacta, ponderosa, extus fusca, rugosa, in rugis resina

a ránczok fekete gyántával bevonva, belül világosbarnák, számos, setétebb központi övvel, mely gyántás, fénylő sejteket tartalmaz; gyenge, undorító, kellemetlen édeses, végül csípős ízű.

Száz rész por legalább tíz rész gyántát tartalmaz.

229. Jodum.

Jód.

Iblany.

$J_2 = 254.$

A dülény rendszerhez tartozó, többnyire lemez alakú, fémfényű, feketés szürke, egészen száraz jegeczek. Vízben kevésbé jódkalium oldatban, borszeszben, aetherben barna színnel, chloroformban biborvörös színnel tökéletesen oldhatók. Hevítés által teljesen illanjon el.

Óvakodjál a vízzel megnedvesített jód beszerzésétől.

230 Juniperus.

Boróka.

Fenyőmagvak.

**Közönséges Boróka, oserje, hegyeinken.
Toboztermők.**

Gyümölcs, gömbölyű, borsónyi, húsos, héja kívül fekete ibolyaszínű, fénylő, szárítva feketebarnás; gyurmája lágy, végül szivacsos, zöldebbarna; csontkemény,

nigricante obducta, intus laete fusca, zonis concentricis, numerosis, obscurioribus, cellulas resiniferas nitidas continentibus notata, odoris debilis, nauseosi, saporis inamoene dulciusculi, deinde acris.

Contineant minimum resinae partes decem in centum pulveris partibus.

229. Jodum.

$J_2 = 254.$

Sistit crystallos rhomboideas, plerumque lamellares, metallice splendentis, nigro-griseas, plane siccas, in aqua parum, in solutione Kalii jodati, nec non in spiritu vini et aethere colore fusco, in chloroformio colore purpureo perfecte solubiles. Calefactae ex integro avolent.

Cave, ne jodum aqua humectatum emas.

230. Juniperus.

Baccae Juniperi.

Juniperus communis Linn., frutex vel arbusculus apud nos monticola. Coniferae Juss.

Fructus globosi (Baccae Juniperi), pisi magnitudinis, carnosus, integumento exteriori nigro-violaceo, nitido, insiccatis nigro fuscente; parenchymate pulposo,

mirigyes magvakkal; kellemes, balzsamos szagú, édeses ízű, kevésbé kesernyés, illatos.

Az éretlen, szürkés vagy verhenyes magvak vettesenek vissza.

231. Kalium aceticum solutum.

Eczetsavas kalium-oldat.

Végý: **Tisztított szénsavas kaliumból**

hetven grammot 70

old fel lassanként:

Higitott eczetsavban

háromszáz grammban 300

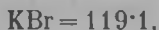
A folyadékot a szénsav tökéletes eltávolítása végett melegítsd meg; azután adj hozzá még annyi szénsavas kaliumot vagy eczetsavat, hogy a folyadék közönyös hatású legyen. Végül szürlézd meg a folyadékot és párold be vízfürdön addig, míg fajsúlya 1·20 lett.

Tiszta átlátszó, majdnem közönyös hatású folyadék legyen, mely kénhydrogenviz által meg ne zavarodjék.

232. Kalium bromatum.

Bromkalium

Hamanybüzeg.

A köbalakú, színtelen, szagnélküli jegeczek csípős sósízűek, vízben könnyen, borszeszben nehezebben oldhatók. A vizoldat chlorviz által vörösbarna színű lesz és

demum spongioso, e subviridi fusco; seminibus osseis, glanduliferis; odore grate balsameo; sapore subdulci et cum aliqua amaritudine aromatico.

Rejiciantur fructus immaturi, grisei vel rufi.

231. Kalium aceticum solutum.

Kali aceticum solutum. Liquor Kali acetici. Liquor Terrae foliatae Tartari. Acetas Lixivae. Acetas Potassae.

Rp. **Kalii carbonici depurati**

grammata septuaginta 70

Sensimingere in

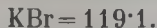
Acidi acetici diluti *grammatibus trecentis* 300

Liquor calefiat ad acidi carbonici perfectam expulsionem, dein tantum sive Kalii carbonici sive Acidi acetici addatur, quantum ad perfectam neutralisationem requiritur. Quo facto liquor filtratus in balneo aquae evaporetur ad pondus specificum 1.20.

Sit liquor limpidus, fere neuter, aqua hydro-sulfurata ne turbetur.

232. Kalium bromatum.

Bromuretum potassicum. Potassii Bromidum.

Crystalli cubicae, decolores, inodoraе, saporis salini pungentis, facile in aqua, difficilius in spiritu vini solubiles. Solutio aquosa per additam aquam chlori colorem

chlorformmal összerázva, színét ennek kölcsönzi, míg a vizoldat színtelemmé lesz.

A vizoldat chlorbarium által alig zavarodjék meg, higitott sósav bromot ne válasszon ki oldatából.

Ha 1·191 gramm bromkalium lepárolt vízben feloldva, tíz köb-centimeter légenysavas ezüst-oldattal elegyítettik, csapadék áll elő; az erről leszűrt folyadék többé sem légenysavas ezüsttel, sem sósavval ne adjon oly csapadékot, mely légenysavban nem oldható.

233. Kalium carbonicum crudum.

Nyers szénsavas kalium.

Hamuzsír.

Száz részben legalább 80 rész szénsavas kaliumot tartalmazzon; ennél fogva belőle egy gramm 11·5 köb-centimeter lúgmérő folyadékban feloldva, oly oldatot adjon, mely felfőzés után még égvényes hatású.

234. Kalium carbonicum depuratum.

Tisztított szénsavas kalium.

Borkősó.

Fehér, a levegőn megnedvesedő por legyen, mely saját súlyával egyenlő vízmennyiségben tiszta átlátszó oldatot ad. Erősen égvényes hatású legyen. Légenysavval túltelítve, légenysavas ezüsttel és légenysavas

induat fusco-rubrum, qui conquassando cum guttis aliquot chloroformii in hoc migret relicta solutione de-colore.

Solutio aquosa cum baryo chlorato tentata vix turbetur et cum acido hydro-chlorico diluto mixta Bromum ne secernat.

Quodsi grammata 1·191 Kalii bromati in aqua destillata soluta miscueris cum centimetris cubicis decem solutionis argenti nitrici normalis, praecipitatum oriatur et liquor supernatans, nec nova portione argenti nitrici, nec addito acido hydro-chlorico praecipitatum in acido nitrico insolubile deponat.

233. Kalium carbonicum crudum.

Contineat in 100 partibus minimum 80 partes Kalii carbonici, hinc gramma unum cum centimetris cubicis 11·5 solutionis alcalimetricae mixtum post ebullitionem liquorem praebeat reactionis, adhuc alcalinae.

234. Kalium carbonicum depuratum.

Kali carbonicum purum. Carbonas Lixivae purus. Carbonas Potassae vel Lixivae Alkali vegetabile mite depuratum. Sal Tartari.

Sit pulvis albus, in aëre humescens, in aequali pondere aquae perfecte et quidem limpide solubilis.

Sit reactionis fortiter alcalinae. Acido nitrico saturatus, addito argento nitrico et baryo nitrico nonnisi

bariummal csak gyenge zavarodást adjon. Sósavval te-
litve, kénhidrogénviz által csapadékot ne idézzen elő és
sötét színt se vegyen fel. A vizoldat kénsavas vas-oldattal
és egy csepp vaschlorid oldattal elegyítve azután sósavval
megsavanyítva, sem kék színt, sem kék csapadékot ne
keletkeztessen.

Egy gramm szénsavas kalium lepárolt vízben fel-
oldva és 14·4 köbcentimeter lúgmérő folyadékkal ele-
gyítve, felforralás után még égvényes hatású folyadékot
adjon.

235. Kalium carbonicum solutum.

Feloldott szénsavas kalium.

Véggy: Tisztított szénsavas kaliumból

száz grammot 100

Lepárolt vízből *kétszáz grammot* 200

A szűrlezett folyadékot tedd oly sűrűvé, hogy faj-
súlya 1·33 legyen és tartsd el.

236. Kalium chloricum.

Chlorsavas kalium.

Halvanysavas hamany.

Lemez vagy tábla alakú, az egy hajlású rendszerbe
tartozó jegeczek, melyek körülbelül 16 súlyrész hideg és
2 súlyrész forró vízben oldhatók.

turbetur. Acido hydrochlorico saturatus, addita aqua hydro-sulfurata nec praecipitatum demittat, nec colorem obscurum induat. Solutio ejus aquosa cum solutione ferri sulfurici et una gutta olei martis, addito acido hydrochlorico nec colorem caeruleum induat, nec tale praecipitatum deponat.

Gramma unum Kalii carbonici aqua destillata solutum et centimetris cubicis 14·4 solutionis alcalimetricae post ebullitionem mixtum liquorem praebeat reactionis adhuc alcalinae.

235. Kalium carbonicum solutum.

Kali carbonicum solutum. Liquor salis Tartari. Oleum Tartari per deliquium.

Rp. Kalii carbonici depurati
grammata centum 100
 Aquae destillatae *grammata ducenta* 200
 Liquorem filtratum ad pondus specificum 1·33
 redactum serva.

236. Kalium chloricum.

Kali chloricum. Kali oxymuriaticum. Kali muriaticum oxygenatum. Chloras Lixivae, seu Potassae seu kalicus.

Crystalli rhomboideae, lamellares vel tabulaeformes, in aquae frigidae partibus circiter 16, in bullientis 2 solubiles.

Éghető anyagokkal összedörzsölve, melegítés vagy ütés által eldurran.

237. Kalium hydro-oxydatum.

Kaliumhydrat.

Maró hamany vizegy.

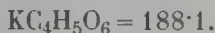

A nyers szénsavas kaliumból előállított rudakba öntött készítmény, kevéssé sárgás színű. Fél súlyrész vízben könnyen oldható. A vizoldat higitott sósavba öntve, ne nagyon pezsejen. 70 százalékos borszeszben csaknem teljesen feloldódik. Higitott kénsavban feloldva és töménykénsavval elegyítve, a fölibe öntött kénsavas vasoldatot ne barnítsa meg.

238. Kalium hydro-tartaricum.

Savanyú borkősavas kalium.

Tisztított borkő.

A dülény rendszerbe tartozó jegeczekből álló tömör kérgék, melyek a levegőn változatlanok, fehérek, áttetszőek és savanyú fanyar ízűek. 240 súlyrész 10 fokú,

Cum combustilibus tritum, calefactum vel percussum detonat.

237. Kalium hydro-oxydatum.

Kali causticum. Kali hydricum fusum, Lixiva fusa. Hydras kalicus fusus. Potassa caustica. Potassae Hydras. Lapis causticus Chirurgorum.

$\text{KOH} = 56 \cdot 1.$

Praeparatum ex Kalio carbonico crudo paratum atque in bacillos fusum sit parum flavescens, in aquae frigidae parte dimidia facile solubile, solutio aquosa in acidum hydro-chloricum infusa ne nimis effervescat. In spiritu vini 70⁰/₀ fere ex integro solvatur. In acido sulfurico diluto solutum et cum acido sulfurico concentrato mixtum, superfusa solutione concentrata ferri sulfurici, colorem fusco-rubrum ne induat.

238. Kalium hydro-tartaricum.

Kali tartaricum acidum depuratum. Kali bitartaricum. Tartarus depuratus. Cremor Tartari. Tartras Lixivae seu Potassae acidulus. Potassae Tartras acidus. Crystalli Tartari.

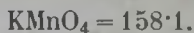
$\text{KC}_4\text{H}_5\text{O}_6 = 188 \cdot 1.$

Crustae compactae e crystallis rhombicis, aëri resistentibus, albis, diaphanis, saporis acido-acerbi. Solvuntur in aquae partibus 240 sub temperatura 10⁰ et in

15 súlyrész forró vízben oldhatók. A vizoldat kénammónium által ne zavarodjék meg.

239. Kalium hypermanganicum.

Felmangansavas kalium.

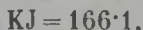
Hasábalakú sötét vörös, fémfényű jegeczek, gyengén összehuzó ízzel birnak, és 15 súlyrész vízben oldhatók. Az igen higitott oldat kezdetben biborszínű, néhány csepp kénsav által vörössé lesz, később elszíntelenedik, mialatt vörösbarna üledék válik ki.

A jegeczek natrium hydroxyddal megmelegítve zöld folyadékot adnak. Szerves anyagok és a világosság által bomlást szenvednek.

240. Kalium jodatum.

Jodkalium.

Hamanyiblag.

Köbalakú, szín és szag nélküli jegeczek. A levegőn változatlanok, $\frac{3}{4}$ súlyrész hideg vízben, 6 súlyrész 90 százalékos borszeszben oldhatók. A vizoldat közönyös hatású legyen, igen híg sósavval jódot ne válaszszon ki; chlorbariummal alig zavarodjék meg. A csapadék, melyet légenysavas ezüst előidéz, ammoniával összerázva és le-

partibus 15 bullientis. Solutio aquosa ammonio hydro-sulfurato ne turbetur.

239. Kalium hypermanganicum.

Permanganas Potassae vel potassicus.

Crystalli prismaticae coloris intense rubri, metallice splendentes, saporis parum adstringentis, in partibus 15 aquae solubiles.

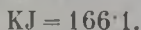
Solutio valde diluta coloris initio purpurei additis acidi sulfurici aliquot guttis rubefit, demum decolor evadit sedimentum fuscorubrum deponens. Crystalli cum solutione natrii hydro-oxydati calefactae liquorem viridem praebent; substantiis organicis et luce decomponuntur.

240. Kalium jodatum.

Kalium hydro-jodicum seu hydro-jodinicum.

Hydrojodas Lixivae. Joduretum Potassae.

Potassii Jodidum.

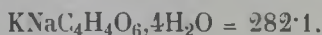
Crystalli cubicae, decolores, inodoraе, in aëre immutabiles, in $\frac{3}{4}$ partibus aquae frigidae, in partibus 6 spiritus vini 90⁰/₀ solubiles. Solutio aquosa sit neutra, cum acido hydro-chlorico valde diluto, jodum ne secernat, cum baryo chlorato tentata vix turbetur et praecipitatum, quod ex solutione ope argenti nitrici obtinueris,

szűrve oly folyadékot adjon, mely légenysavval telítve csak megzavarodik, a nélkül, hogy csapadék származnék.

241. Kalium natrio-tartaricum.

Borkősavas kalium-natrium.

Seignette só.

Az árúbeli só átjegeczítés által tisztítottassék meg. A hasábalakú jegeczek szintelenek, átlátszók legyenek; 2 súlyrész vízben tökéletesen oldhatók. A vizoldat sem kénhydrogenvíz, sem sóska savas ammonium által ne zavarodjék meg; chlorbariummal és légenysavas ezüsttel légenysavban oldhatlan csapadéknak legfőlebb csak nyoma mutatkozzék.

242. Kalium nitricum.

Légenysavas kalium.

Salétrom.

Hasáb alakú, légálló jegeczek, 3 súlyrész hideg és 0·4 súlyrész forró vízben oldhatók. Az oldat légenysavas ezüst hozzáadására csak kevéssé zavarodjék meg, de csapadékot ne adjon.

cum ammonia quassatum liquorem praebat, qui addita acidi nitrici copia excedente turbidus tantummodo evadit, non vero praecipitatum deponit.

241. Kalium natrio-tartaricum.

Tartarus natronatus. Kali natronato-tartaricum. Tartras Lixivae et Sodae. Sal Seignetti. Natro-Kali tartaricum.

Sal venale nova crystallisatione purgetur.

Sint crystalli prismaticae, decolores, pellucidae, in partibus 2 aquae frigidae perfecte solubiles. Solutio aquosa nec aqua hydro-sulfurata, nec ammonio oxalico turbetur, cum solutione baryi chlorati vel argenti nitrici explorata ad summum vestigia praecipitati, in acido nitrico, insolubilis, edat.

242. Kalium nitricum.

Kali nitricum depuratum. Nitrum depuratum. Nitras Potassae seu Lixivae. Nitras kalicus depuratus.

Crystalli prismaticae in aëre persistentes, in aquae frigidae partibus 3 in aquae bullientis 0.4 solubiles. Solutio argento nitrico addito parum nonnisi turbetur, praecipitatum ne demittat.

† 243. Kalium stibio-tartaricum.
Borkősavas antimon-kalium.

Hánytató borkő.

Az árúbeli só átjegecztés által tisztítottassék meg. Igen fehér, kezdetben édeses, később ingerlő, fém ízű por legyen, mely 15 súlyrész hideg és 2 rész forró lepárolt vízben maradék nélkül oldódik.

Sósav által megsavanyított oldatában kénhydrogen-viz által dús, narancsszínű csapadék származzék. A sósavval megsavanyított oldat, miután sok vízzel higítottatott fehér csapadékot ad, ez leszűretvén és a Marsch-féle készülékbe adatván, a fejlődő köneny légenysavas ezüst oldatba vezetetik. Ekként antimon ezüsből álló fekete csapadék keletkezik, melyről az oldat szűrléztessék le. Utóbbi bepároltatva ne hagyjon vissza sárga vagy vörös, vízben oldhatlan arsenessavas vagy arsensavas ezüstöt.

244. Kalium sulfuratum.
Kénkálium.

Hamanykénmáj.

Végy: Kénvirágból *ötven grammot* 50
 Tisztított szénsavas kaliumból

sĩđĩ grammot 100

Bensőleg összekeverve befedett porcellán tégelyben olvaszd gyenge tűznél mindaddig, míg a pezsgés által felduzzadt tömeg csendesen folyóvá vált és egy kis kivett kémle 2 súlyrész vízben maradék nélkül feloldhatóvá lett.

† 243. Kalium stibio-tartaricum.

Tartarus emeticus. Tartarus stibiatus. Tartras Lixivae et Antimonii.

Sal venale nova crystallisatione purgetur. Sit pulvis albissimus, saporis primo dulcis, dein irritantis, metallici, in aquae destillatae partibus 15 in fervidae partibus 2 absque sedimento solubilis.

Solutio, acido hydro-chlorico acida reddita, addita aqua sulfurata praecipitatum aurantiaco-rubrum abundans deponat. Quodsi solutionem cum acido hydro-chlorico miscueris et aqua abundanti dilueris, praecipitatum album nascitur; liquorem filtratum in apparatus Marshii pone, atque gas Hydrogenium inde evolutum in solutionem argenti nitrici deriva. Post filtrationem argenti stibiati nigri, evaporatione filtrati facta, nullum residuum flavum vel rubrum argenti arsenicosi vel arsenici in aqua insolubile remaneat.

244. Kalium sulfuratum.

Hepar Sulfuris kalinum. Sulfuretum Lixivae seu Potassae.

Rp. Sulfuris sublimati

grammata quinquaginta 50

Kalii carbonici depurati

grammata centum 100

Intime mixta in crucibulo porcellaneo tecto leni igne liquescant, donec effervescentia peracta massa tranquille fluat et portio exemta in duabus partibus aquae

Azulán öntsd ki az egészet mozsárba, és mihelyt kihűlt, tedd el jól zárt edényben.

Barna-sárga színű; vízben és borszeszben könnyen oldható legyen.

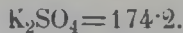
245. Kalium sulfuratum pro balneo.

Fürdőkhöz való kénkalium.

2 rész nyers szénsavas kalium és 1 súlyrész kénből, hasonló módon állíttassék elő és tartassék el.

246. Kalium sulfuricum.

Kénsavas kalium.

Tömör hasábos jegeczek vagy jegeczes kérgék, melyeknek hatszögű csúcsai letompitvák; a levegőn állandóak, lakmusz papírra hatás nélküliek. 9 súlyrész hideg és 4 súlyrész forró vízben oldhatók.

A vizoldat kénhydrogenviz által ne zavarodjék meg.

perfecte solvatur. Tum massam in mortarium effusam et refrigeratam in vase bene claudendo reconde.

Sit coloris e fusco citrini, in aqua et spiritu vini solubile.

245. Kalium sulfuratum pro balneo.

Hepar Sulfuris vulgare.

Simili modo e Kalii carbonici crudi partibus 2 et sulfuris parte una paretur et servetur.

246. Kalium sulfuricum.

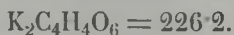
Kali sulfuricum. Sulfas Potassae seu Lixivae. Sulfas kalicus, Arcanum duplicatum. Tartarus vitriolatus. Sal polychrestum Glaseri.

Crystalli aut crustae crystallinae cohaerentes prismaticae, sexangulo truncatae, in aëre constantes, ad chartam exploratoriam indifferentes, in partibus 9 aquae frigidae, in partibus 4 fervidae solubiles.

Solutio aquosa aqua hydro-sulfurata ne turbetur.

247. *Kalium tartaricum.*
Közönyös borkősavas kalium.

Végy: **Tisztított szénsavas kaliumból**
ötvenöt grammot 55

Old fel:

Lepárolt vízben *kétszáz grammban* 200

A porcellán csészében felmelegített oldathoz adj
lassanként folytonos keverés mellett:

Savanyú borkősavas kaliumot
százötven grammot 150

Ha a szénsav elüzése után az oldat még nem volna
közönyös, szénsavas kalium-oldatból adj hozzá annyit,
mennyi a telítéshez szükséges.

A folyadék álljon 24 óráig, azután szűrlézd le és
vizfürdőben párold be szárazra.

Igen fehér, közönyös hatású, egyenlő súlyrész hi-
deg és fél súlyrész meleg vízben oldható por legyen. Az
oldat kénhidrogénvíz által meg ne zavarodjék és egyéb
kémhatásai hasonlóak legyenek a borkősavas kalium-na-
triuméihoz.

248. *Kamala*

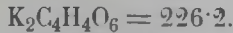
Kamala.

Rottlera tinctoria Roxb.; fa Keletindiában.
Kutyatejfélek.

A *Rottlera mirigyei* a gyümölcsburkon jönnek
elő, innét gyűjtve, félig gyántás, téglaszínű port képez-

247. Kalium tartaricum.

Kali tartaricum neutrum. Tartras potassiosus.
Potassae Tartras. Tartarus tartarisatus.
Tartras Kalicus. Tartarus solubilis.

Rp. **Kalii carbonici depurati**

grammata quinquaginta et quinque 55

Solve in

Aquae destillatae *grammatibus ducentis* 200

Solutioni in vase porcellaneo calefactae sensim sub
continua agitatione ingere

Kalii hydro-tartarici

grammata centum et quinquaginta 150

Quodsi post extricationem acidi carbonici soluta
non sint neutra, adde Kalii carbonici soluti quantum suf-
ficat ad saturationem.

Liquorem sepone per 24 horas, deinde filtra et in
balneo aquae evapora ad perfectam siccitatem.

Sit pulvis albissimus, neuter, in aequali pondere
aquae frigidae, in dimidio fervidae solubilis; aqua hydro-
sulfurata solutio ne turbetur, caeterum ut solutio Kalii
natrico-tartarici ad reagentia se praebeat.

248. Kamala.

**Rottlera tinctoria Roxb.; arbor Indiae orien-
talis. Euphorbiaceae R. Br.**

Glandulae Rottlerae indumentis fructuum insi-
dentes collectae sistunt pulverem subresinosum, colore

nek, kicsinyek, lenyomottak, gömbölydedek, s buzogányszerű, balzsammal telt hólyagocskákat tartalmaznak. A mindig középük kevert, sokkal könnyebb apró szőröcskéktől lehetőleg, nemkülönben a homoktól tisztán tartassanak.

249. Kreosotum.

Kreosot.

Olajszerű, kezdetben színtelen, később megsárguló folyadék, melynek sajátos kozmás szaga van. Vízben 100 súlyrészben, borszeszben és aetherben igen könnyen oldható. Formni 203⁰-nál kezd; fajsúlya 1·037 és 1·086 között ingadozik. A vaschlorid oldatot nem festi kékre, ha azonban borszesz adatik hozzá, sötét zöld színt ölt fel. 20⁰-nál a zerus alatt még nem fagy meg.

250. Kusso.

Brayera virágai.

Brayera anthelmintica Kunth, Abyssinia hegyein tenyésző fa. Rózsafélék.

Bugavirágzat. női, igen tömött, nagyon szétágazó, szőrös, sokvirágú, kerekded, kétmurvás, középen levő, többé-kevésbé elnyilt virágokkal, a rövid, pergeszerű szőrös alsó kehelyhez növe; a külső lengék négyen vagy öten vannak, hosszúdadok, körülbelül centimeter hosszúk, hártásak, reczések, verhenyések vagy zöldesek; undorító-kesernyés ízű. Vastagabb ágaktól tisztíttassék meg, s jól zárt, fénytől óvott edényekben tartassék.

laterum, constantem ex glandulis minutis depresso subglobosis, vesiculas clavatas, balsamo repletas continentibus. Sit a pilis minutis stellatis semper immixtis, multo levioribus, quantum fieri potest, et ab arena liber.

249. Kreosotum.

Sistit liquorem oleosum, initio decolorem, dein flavescens, odoris empyreumatici fortis, peculiaris; solvitur in 100 partibus aquae, facillime in spiritu vini et aethere; versus temperaturam 203° ebullire incipit; pondus spec. variat 1·037—1·086. Solutioni ferri sesquichlorati colorem caeruleum non tribuit, verum accedente spiritu vini color intense viridis enascitur; sub temperatura — 20° in massam solidam non abit.

250. Kusso.

Brayera anthelminthica Kunth, arbor in Abyssinia montibus indigena. Rosaceae Lindley.

Paniculae femineae (Flores Brayerae, Flores Kosso) densissimae, ramosissimae, villosae, multiflorae, floribus bibracteatis, peryginis, plus minusve defloratis, bracteis subrotundis sepalisque exterioribus (quatuor vel quinque oblongis, circiter centimetrum longis, membranaceis, reticulatis, rubentibus vel subviridibus, hyanthio brevi, turbinato, villoso insertis; saporis nauseoso-subamar i. A ramis crassioribus liberatae in vasis bene clausis, luci imperviis servantur.

† 251. Lactucarium.

Salátanedv.

Közönséges Saláta, a nálunk tenyésztett növények között igen ösmeretes. Összetett virágúak.

Tejnedv, levegőn megszáradva. rendetlen idomú darabokban, melyek borsónyi vagy mogyorónyi nagyságúak, vegyest sárgásbarna és szenyeszöld színűek, homályosak, törékenyek. Sajátságos szagú, kevéssé mákonyhoz hasonló; csípőses-keserű ízű. Vizzel zavaros oldatot képez, borégényben és borszeszben csak részben oldható.

Még el nem virágzott növényből gyümölcséréskor gyűjtetik, reggel a száruk és a levelek hámját harántul bemetszván, s a megsűrűsödő cseppeket délelőtti órákban összeszedvén, minek megtörténtével azok enyhe hőnél száríttassanak meg.

Azon nedv, mely az egész növény kisajtolásából állítatik elő és penészes, vettessék vissza.

Jól zárt edényekben tartassék.

252. Lapis Haematites.

Vérkő.

Veres termés vaséleg.

Vasélegben dús ásvány, szilárd, rostos-sugaras veres porrá törhető.

A kön-halvanysav ráöntésekor ne pezsejen, nem-

† 251. Lactucarium.

**Lactuca sativa Linn., planta inter cultas
notissima. Compositae Vaillant.**

Succus lacteus, aëre induratus, prostat in frustis irregularibus pisi vel nucis avellanae magnitudine, colore e flavo fusco et sordide virescenti mixto, opacis friabilibus. Odor peculiaris, aliquomodo opio similis, sapor subacri-amarus. Cum aqua solutionem turbidam praebet, in aethere et in spiritu vini e parte tantum solubile.

Colligitur e planta nondum deflorata fructum maturescente, mane caulis ac foliorum epidermide transversim incisa, atque lacrymis spissescens horis pomeridianis collectis, leni deinde calore penitus exsiccatis.

Ex integra planta pressione obtentum et mucidum rejiciatur.

Servetur in vasis bene clausis.

252. Lapis Haematites.

Ferrum oxydatum nativum rubrum.

Minera ferro-oxydato dives, occurrit massis solidis, fibris radiatis, pulverem rubrum largientibus.

különben ha a nevezett savval melegítetik, halvány ne fejlődjék ki.

253. Laurus.

Babér.

Babérbogyók.

**Nemes Babér, a földközi tenger vidékein
tenyésző örökzöld fa. Babérfélék.**

Gyümölcs, csontár, száraz, tojásdad, ráncos, barnásfekete, kicsiny cseresznye-nagyságú, a középburok vékony, a belső burok papírszerű, barna-vörös; a mag két félgömbölyded, olajos-húsos, barnás szikké könnyen szétválík; sajátos szagú, olajos, keserű ízű.

254. Lavandula.

Lavandula.

**Orvosi Lavandula, egész déli Európában
honos, nálunk a kertekben tenyésztetik.**

Ajkasok.

Virágok, teljes kinyílásuk előtt száraikról leszakítva, kékek, hengerded, bolyhos, ötször-fogazott kelyhűek, a legfelső fog nagyobb a többinél, a párta kétajkú, illatos, átható szagú.

Ne acido hydro-chlorico affuso effervescat, nec cum eodem acido calefactum chlorum exhalet.

253. Laurus.

Laurus nobilis Linn., arbor sempervirens regionis mediterraneae. Laurineae Vent.

Fructus (Baccae Lauri) sistunt drupas siccatas, ovales, rugosas, e fusco nigras, minoris cerasi magnitudine, mesocarpio tenui, putamine chartaceo, ex fusco rubro; semine in cotylas duas fere hemisphaericas, oleoso-carnosas, subfuscas facile secedente; odoris peculiaris, saporis oleosi, amari.

254. Lavandula.

Lavandula officinalis Chaix, planta in Europa australi spontanea, in hortis apud nos culta. Labiatae Juss.

Flores ante plenariam anthesim e pedicillis decerpti, caerulei, calyce cylindrico, villosa, quinque-dentato, dente summo majore, corolla bilabiata, odore aromatico fragrantis.

255. Lichen islandicus.

Islandi zúzmó.

Cetraria islandica Acharius, északi Európában, továbbá középső és déli Európa magasabb hegyein a földön mindenhol található.

Parmeliafélék.

Telep, felálló, levélszerű, különbfélekép hasított, czafrangos, csatornás, majd barna, majd halaványabb, alapján vérszerű, megszáradva merev, törékeny, megnedvesítve lágy, porczos, félig bőrszerű, keserű ízű; vízben főzve és kihülve kocsonyát képez.

Tisztátlanságoktól és közbekevert mohadaraboktól szabadittassék meg.

256. Linimentum ammoniatum.

Illó kenőcs.

Repülő zsir.

Végy: Faolajat	<i>százhatvan grammot</i>	160
Légeny könegoldatot	<i>negyven grammot</i>	40

Keverd összerázva.

257. Linimentum saponato-camphoratum.

Kámforos szappankenőcs.

Opodeldok.

Végy: Velencei szappan-reszeléket	<i>negyven grammot</i>	40
-----------------------------------	------------------------	----

255. Lichen islandicus.

Cetraria islandica Acharius, in Europa boreali, in montibus celsioribus Europae mediae et australis gregarie ad terram nascens. Parmeliaceae Link.

Thallus erectus, foliaceus, varie laciniatus, fimbriatus, canaliculatus, hinc fuscus, illinc pallidior, in basi sanguineus, quum siccus est rigidus, fragilis, quum humectatus est mollescens, cartilagineo-subcoriaceus, sapore amaro; cum aqua coctus refrigerando gelatinam efficiens.

Sit a quisquiliis aut muscorum fragmentis admixtis liberatus.

256. Linimentum ammoniatum.

Linimentum volatile.

Rp. Olei olivarum

grammata centum et sexaginta 160
Ammoniae *grammata quadraginta* 40
Misce conquassando.

257. Linimentum saponato-camphoratum.

Opodeldoc.

Rp. Saponis veneti rasi

grammata quadraginta 40

Szegedi fehér szappan-reszeléket

nyolczvan grammot 80

Borszeszt 70 0/0 *öttszáz grammot* 500

Pállítsd a feloldásig és adj hozzá

Kámfort *tíz grammot* 10

Levendula olajat

Rozmarin olajat

mindegyikből öt grammot 5

Légeny-kőneg oldatot *husz grammot* 20

Elegyítés és szűrlés után töltsd külön e célra szolgáló üvegekbe, melyek jól bedugaszolandók.

258. **Linum.**

Len.

**Közönséges Len. Hegyes vidékeinken tenyész-
tik. Lenfélék.**

Magvak, petéded-hosszasak, összenyomottak, körülbelül négy millimetryi hosszúk, simák, fénylők, barnák, vízben megduzzadnak és csuszamlósakká lesznek, fehér, olajos magcsával.

Minden évben ujittassék meg.

259. **Liquiritia.**

Édes gyökér.

Higviricz.

Sima Higviricz, délibben fekvő Európában honos, nálunk tenyésztetik. Pillangósak.

Gyökér, igen hosszú, majdnem egyszerű, két centimeter vastag, súlyos, kívül szürkésbarna, csíkos baráz-

Saponis Szegedinensis albi rasi

grammata octaginta 80

Spiritus vini 70%

grammata quingenta 500

Digere ad solutionem et adde :

Camphorae

grammata decem 10

Olei Lavandulae

„ Rosmarini *grammata quinque* 5

Ammoniae

grammata viginti 20

Mixtis et filtratis repleantur vitra propria, quae bene obturata servantur.

258. Linum.

Linum usitatissimum Linn. Lineae De Candolle.

Semina obovato longa, compressa, circiter quatuor millimetra longa, laevia, nitida, fusca, in aqua turgescentia et lubrica, nucleo albido oleoso.

Quotannis renovanda.

259. Liquiritia.

Glycyrrhiza glabra Linn., planta in Europa australiore spontanea, apud nos culta. Papilionaceae L.

Radix perlonga, subsimplex, ad duo centimetra crassa, ponderosa, extus griseo-fusca, striato-sulcata, in-

dás, belül setétsárga, meglehetősen vastag kérgű, fája kemény, vastag- és merev-rostos, haránt metszetben tömört, a vonalas bélsugaraktól sugaras; igen édes, kevésbé csípős.

Tüskés Higviricz, déli Oroszországban vadon nő és tenyésztetik.

Gyökér, hosszú, négy centimeter vastag, külső kérge lehámozva, egyszersmind többnyire a gyöktörzstől megszabadítva, sárga színű, a hánccs vékony, a fa vastag, sugaras, a törés igen rostos, igen édes ízű.

260. Liquor acidus Halleri.

Haller savanyú folyadék.

Haller-féle sav.

Végy: Tömény borszeszt

százötven grammot 150

Tiszta tömény kénsavat

ötven grammot 50

A savat cseppenként add a borszeszhez, hogy a keverék megmelegedjék, mely üveg dugóval jól zárt üvegben tartassék.

Átlátszó sárgás színű, szesz és égény szagú folyadék legyen.

tus obscure flava, cortice crassiusculo, ligno duro, grosse et rigide fibroso, transversim dissecto denso, radiis medullaribus linearibus radiato; saporis perquam dulcis cum aliqua acredine.

Glycyrrhiza echinata Linn., planta in Russia meridionali spontanea et culta.

Radix longa, ad quatuor centimetra crassa, cortice exteriore deglupta, plerumque et a corno magno liberata, coloris flavi, libro tenui, ligno crasso, radiato. fractura valde fibrosa, saporis valde dulcis.

260. Liquor acidus Halleri.

Elixirium acidum Halleri; Acidum Halleri.

Rp. Spiritus vini concentrati

grammata centum et quinquaginta 150

Acidi sulfurici concentrati puri

grammata quinquaginta 50

Guttatim ingere acidum in spiritum, ut mixtum calefiat, quod in vitro epistomeo vitreo clauso servetur.

Sit liquor limpidus flavescens, odoris spirituoso aetherei.

† 261. Lobelia.

Porhonrojt.

Hólyagos porhonrojt füve.

**Hólyagos Porhonrojt, északi Amerikában
honos. Porhonrojtfélék.**

A virágzó egész növény használtatik. A szár egyszerű, fent ágcsás, sima; a levelek váltogatók, gyérek, mindkét oldalon szőrösek, az alantiak rövidnyélczesek, a felsők ülnek, hosszúdad-gerely alakuak, hegyesek, egyenetlenül fűrészesek; fürtös kicsiny virágok, a kehely felfujt, a párta félajakos, kék; a gyümölcstok felfujt, többmagú. Az íz kezdetben gyenge, végül igen csipős.

Hozzánk a szétmetszett növényt igen összenyomott, négyszegletes lepényekben hozzák.

262. Lupulus.

Komló.

Komlódék.

**Közönséges Komló, félcserje, kúszó, kétlaki,
nálunk tenyésztik. Kenderfélék.**

Mirigyek, kicsinyek, igen rövid kocsányosak, vesédedalakúak, a hevenyében szárított komlótobozoktól szita által külön választva, arany-, végül narancssárga port képeznek, mely különös szagú és keserű ízű. Homokkal ne legyenek tisztátlanítva.

Évente ujittassanak meg.

† 261. Lobelia.

Lobelia inflata Linn., planta in America boreali spontanea. Lobeliaceae Bartling.

Planta florida integra (Herba Lobeliae inflatae) in usu est. Caulis simplex, superne ramulosus, glaber, folia alterna, sparsa, utrinque pilosa, inferiora breviter petiolata, superne sessilia, oblongo-lanceolata, acuta inaequaliter serrata; flores racemosi, parvi, calyx inflatus, corolla sublabiata, caerulea; fructus capsula inflata, polysperma. Sapor initio debilis, demum peracris.

Advehitur nobis planta integra discissa in placentis valde compressis, quadrangularibus.

262. Lupulus.

Humulus Lupulus Linn., suffrutex scandens dioicus, apud nos cultus. Cannabineae Endl.

Glandulae minutae, brevissime stipitatae, subreniformes a strobilis lupuli recens siccatis ope cribri setacei separatae sistunt pulverem aureum, deinde aurantiacum, odoris peculiaris, saporis amari (**Lupulinum**). Arena ne sint inquinatae.

Annue renovandae.

263. Lycopodium.

Korpafű.

Korpafű magva.

Buzogányidomú Korpafű, mászó cserjécske, magasabban fekvő hegyi erdőkben tenyész.

Korpafűfélék.

Csírsemcsék, igen aprók, reczés-bordásak, négy-szegletű-gömbölydedek, háromszegű-loboralakúak, alapjuk domború, igen finom és könnyen elfújható, vízzel nem keveredő port képeznek, lángon hirtelen fellobbannak, halaványsárgák, szagtalanok és íztelenek.

Tisztatlanságotól, homoktól és keményítőtől legyen szabad, alakjáról és iblanyos kémhatás által könnyen felismerhető, ne zavartassék össze fenyvek és más fák sárga hímporával, mely könnyen gömbökké tapad, s ujjak között dörzsölve, terpentinszagot áraszt szét.

264. Macis.

Szerecsendióhéj.

Myristica fragrans Houttuyn, Myristica moschata Linn., a molukkai szigeteken tenyésző fa. Szerecsendiófélék.

A magvak czafatos köpenye, törékeny, zsírfényű, narancsszinű, sajátos illatos szagú, rágva csípős.

A kereskedésben részint összenyomva, részint darabokban kapható.

263. *Lycopodium*.

***Lycopodium clavatum* Linn; fruticulus repens in silvis montanis elatioribus crescens.
Lycopodiaceae De Candolle.**

Sporae minutissimae, reticulato-costatae, tetragono-globosae, pyramidem trigonam, basi maxime convexam efficientes, sistunt pulverem subtilissimum, mobilissimum, aquam respuentem, flammae inspersum celeriter deflagrantem, pallide flavum, odoris et saporis expertem (*Semen Lycopodii*).

Sit liber quisquiliis, arena et amylo, forma et reactione jodi soluti facile discernendo, ne commutetur cum polline aureo pinorum aliarumque arborum, quod facilius in glomerulos coit et sub digitis trito terebinthinam redolet.

264. *Macis*.

***Myristica fragrans* Houtt. *Myristica moschata* Linn; arbor in insulis Moluocis crescens. *Myristiceae* R. Brown.**

Arillus seminis lacerus, fragilis, pinguius nitens, coloris aurantiaci, odoris peculiaris aromatici, manducatus urens.

Obvenit in mercatura aut compressa aut in fragmentis.

265. Magnesium carbonicum hydro-oxydatum.

Szénsavas magnesium-hydroxyd.

Szénsavas kesereny.

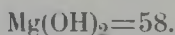

Porlékony, hófehér, igen könnyű, vízben oldhatlan tömeg, mely savakban pezsegve könnyen feloldható. A savanyú oldat chlorbariummal ne zavarodjék meg, és ammoniával telítve sóskasav által csak igen csekély csapadékot adjon.

266. Magnesium hydro-oxydatum.

Magnesium hydroxyd.

Keserenyvizvegy. Keserenyélegvizegy.

Végy: Frissen készült kesereny-éleghől

hetven grammot 70

Lepárolt vizből *ötszáz grammot 500*

Elegyítsd össze és tedd el négy jól zárt edényben.

A készítmény ezen mennyiségben mindig készen tartassék a gyógyszerházakban.

A hydrat könnyen oldódjék hígított savakban.

Oly készítmény, mely hígított kénsavval pezseg, vettessék el.

265. Magnesium carbonicum hydro- oxydatum.

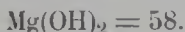
Magnesia carbonica. Magnesia hydrico-carbonica. Magnesia Carbonas. Magnesia alba. Magnesia Muriae.

Massa pulverulenta, nivea, levissima, in aqua insolubilis; in acidis cum effervescentia facile solvitur. Solutio acida baryo chlorato tentata ne turbetur et per ammoniam neutra redacta acido oxalico exiguum nonnisi praecipitatum deponat.

266. Magnesium hydro-oxydatum.

Magnesia usta in aqua. Magnesia hydrica. Hydras magneticus. (Antidotum Arsenici albi.)

Rp. **Magnesium oxydati recenter parati**

grammata septuaginta 70

Aquae destillatae

grammata quingenta 500

Mixta serva in lagenis quatuor optime clausis.

Haec praeparati quantitas in pharmacopoliis semper praesto sit.

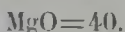
Hydras sit in acidis dilutis facile solubilis.

Rejiciatur miscella, quae addito acido sulfurico diluto effervescit.

267. Magnesium oxydatum.

Magnesiumoxyd.

Keserenyéleg.

Végy: Szénsavas magnesium-hydroxydból

tetszés szerinti mennyiségben.

Tönd máztalan agyag-edénybe, úgy, hogy az csaknem tele legyen, föld be agyag fedővel és hevítsd gyengén mindaddig, míg a tömeg közepéből vett kémle vízzel keverve hígított kénsavval nem pezseg.

Savakban pezsgés nélkül oldható, íze és hatása égvényes legyen.

268. Magnesium sulfuricum.

Kénsavas magnesium.

Kénsavas kesereny. Keserűsó.

Fehér, fénylő, a levegőn kissé elmálló, hasábos jeczkék, melyek közönyös hatásúak, 2 súlyrész hideg és 1 súlyrész forró vízben oldhatók. A vizoldat ammoniával dús fehér csapadékot adjon, kénkönenyviz és kénammonium által ne zavarodjék meg. Fölösleges oltott mészszel főzve oly folyadékot adjon, mely leszürve, szénsavas ammoniummal kiütve és újra leszürve, végre pedig

267. Magnesium oxydatum.

**Magnesia usta sive calcinata. Magnesia pura.
Oxydum magnesticum.**

$MgO = 40.$

Rp. **Magnesium carbonici hydro-oxydati** *q. v*

Inprime in vas figulinum non vitreatum, donec fere repletum fuerit; operculo figulino imposito leniter calefiat, donec pars e medio massae calcinatae exemta et cum aqua mixta acido sulfurico diluto affuso non amplius effervescat.

Sit in acidis sine effervescentia solubile, reactionis et saporis alcalini.

268. Magnesium sulfuricum.

**Sulfas Magnesiaae. Magnesia sulfurica. Sal
amarus. Sal anglicus, Sal Epsomensis. Sal
Sedlitzensis.**

$MgSO_4, 7H_2O = 246.$

Crystalluli prismaticae, albae, splendentes, in aëre parum fatiscentes, reactionis neutrius, et in aquae frigidae partibus duabus, in fervidae parte una solubiles. Solutio aquosa, addita ammonia, abundans praecipitatum album deponat, et nec aqua hydro-sulfurata, nec ammonio hydro-sulfurico turbetur, cum excedente calcio extincto oxydato cocta liquorem praebet, qui filtratus.

tökéletesen szárazra bepárologtatva, égvényes hatású maradékot ne hagyjon vissza.

269. Malva.

Papsajt.

Kereklevelű Málva, erdei M., nálunk vadon tenyésznek. Málvafélék.

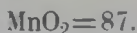
Levelek hosszúnyélczések, szivalakú-kerekdedek, szegletesek vagy féllebenyesek, tompa, félig kettősen csipkézett-fogazott lebenyekkel, szőresécek, fent setétzöldek, alant halaványabbak, szagtalanok, ízük fűves-nyálkás. A levelek virágzó növényekről szedessenek.

Erdei málva virágai. tökéletes nyiláskor szakítlassanak le, a kehely burokkal ellátva, a pártá ötszirmú, rózsaszínű, a hímzálak egyfalkásak.

270. Manganum hyperoxydatum nativum.

Természetes manganfeléleg.

Cselenyfeléleg. Barnakő.

Hamvas fekete darabok, a tüvel való karczolásnál szürke vonalat képezők, előnyösebb azoknál, melyek barna vonalat adnak.

ammonio carbonico praecipitatus et denuo filtratus, demum ad perfectam siccitatem evaporatus residuum reactionis alcalinae ne relinquat.

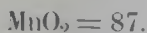
269. Malva.

Malva rotundifolia Linn. et Malva sylvestris Linn; plantae apud nos vulgares. Malvaceae Juss.

Folia longe petiolata, cordato-orbicularia, angulata vel sublobata, lobis obtusis, subduplicato-crenato dentatis, pilosiuscula, supra saturate viridia, subtus pallidiora, inodora, saporis herbaceo-mucilaginosi, Folia e plantis florentibus colligenda.

Flores Malvae sylvestris (Flores Malvae vulgaris) sub plenaria anthesi decerpti, calyce involucrato, corolla pentapetala rosea, staminibus monadelphis.

270. Manganum hyperoxydatum nativum.

Frusta cinereo-nigrescentia, lineam griseam. non fuscam, acus ope ductam exhibentia praeferuntur.

271. Manna.

Manna.

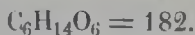
Mannatermő Körisfa, Calabriában és Siciliában honos és tenyésztetik. Olajfafélék.

Czukros. levegőn megszáradt nedv. mely a megsértett törzsekből és ágakból foly ki. A **calabriai kiválasztott manna** szétmorzsolható tömegekben jön elő, melyek különböző nagyságú, sárga vagy fehéres darabocskákból vannak összetapadva, édes és mézszerű ízű, némi féligundorító csipősséggel.

Csőves calabriai manna egyenesen vagy csőves darabokban kapható, melyek kopott háromszegletűek, itt-ott félig hengerdedek, szárazak, könnyűk, törékenyek, a törés körkörös jegezes rétegekből áll, színük fehéres vagy sárgás, tiszta mézízűek.

272. Mannitum.

Mannacukor.

Hasábalakú vagy lüszzerű, egészen fehér és fénylő jegeczekkel képez, melyek kellemes édes ízűek, vízben és forró borszeszben könnyen oldhatók, hideg borszesz által pedig alig oldatnak.

271. Manna.

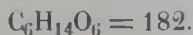
Fraxinus ornus Linn., arbor in Calabria et Sicilia indigena et culta. Oleineae Link.

Est **succus saccharinus** e truncis et ramis sauciatis effluens et aëre induratus. **Manna calabrina electa** occurrit in massis grumosis e frustulis variae magnitudinis, flavis vel albidis, conglobatis, saporis dulcis, submellei cum quadam acredine subnauseosa.

Manna calabrina canellata sistit frusta planiuscula vel canaliculata, obsolete trigona, hinc inde subcylindrica, sicca, levia, friabilia, fractura stratis concentricis, crystallinis, colore albido vel subflavo, saporis mellei purioris.

272. Mannitum.

Saccharum Mannae

Sistit crystallos prismaticas, vel aciculares, albissimas, nitentes, saporis grati dulcis, in aqua et spiritus vini fervido facile, in spiritu vini frigido parum solubiles.

273. Mastiche.

Mastix.

**Pistacia lentiscus Linn., a hellen Szigettenger szigetein, kivált Chios szigetén nő és tenyész-
tetik. Anacardiumfélék.**

A törzs és az ágak megsértése után kifolyó és a levegőn megszáradt nedv, mely gömbölyded, többnyire borsónagyságú, sárgás, felületén porrá változó szemcsékből áll, törésük üvegfényű, átlátszó, könnyen törhetők; gyenge, illatos szagú; illatos, izgató ízű; a szájban meglágyul, a fogakhoz tapad; enyhe hönél folyékony lesz, s meggyújtva balzsamos szagot áraszt: vízben nem oldatik, míg borszeszben legnagyobb részben és teljesen oldható.

274. Mel crudum.

Nyers méz.

Czukros állomány, mely a mézelő Méh (*Apis mellifica* Linn.) a Hártyaröpüek (*Hymenoptera*) rendjébe s Méhfélék (*Apidae*) családjába tartozó rovar által a virágok édelyeiből összegyűjtve, készül. A szét-tört lépekből átlátszó szörp alakjában nyerik; színe világos sárga, egészen a barna-sárgáig; íze édes, szaga sajátságos, illatos; idővel szemesés, átlátszatlan tömeggé változik át.

A savanyú, vagy hamisított méz elvetendő.

273. Mastliche.

Mastix.

Pistacia lentiscus Linn; arbor in insulis Archipelagi graeci, imprimis in insula Chios crescens, et culta. **Anacardiaceae** Lindley.

Succus resinosis e truncis et ramis sauciatis exsudatus, aëre **induratus** sistit grana subrotunda, pisi plerumque magnitudine, subflava, superficie pulverulenta, fractura vitri instar splendentia, pellucida, dura, friabilia, facile terenda; odoris debilis, aromatici, saporis aromatici, irritantis, ori inmissa mollescit et dentibus adhaeret; leni calore fluit et comburendo spargit odorem balsameum; in aqua non solvitur, in spiritu vini pro maxima parte, in oleis omnino solubilis.

274. Mel crudum.

Substantia saccharacea ab **Apibus mellificis** Linn., insectis **Hymenopteris** (Familia: Apidae) e florum nectariis collecta et parata. Favis diffractis lenissimo calore effluit syrupi spissi diaphani consistentia; coloris lucide flavi usque fusco-flavi, saporis dulcis, odoris proprii, aromatici; tractu temporis in massam granulosem opacam mutatur.

Mel acidum aut adulteratum rejiciendum.

275. Mel depuratum.

Tisztított méz.

Végy: Nyers mézet	ötezer grammot	5000
Közönséges vizet	kétezer grammot	2000
Hevitsd és forrás közben adj hozzá		
Karagen moszatból	tiíz grammból	10
Készített, átszűrt tömény-főzetet	kétszáz grammot	200

Főzd lassanként lehabozva sűrűbb szörp állományra s szűrd át gyapjuszöveten.

276. Mel rosatum.

Rózsa-méz.

Végy: Tisztított mézet	ezer grammot	1000
Száraz Rózsa-virágból	negyven grammot	40
Három órai pállítás útján készített és szűrlézett forrázatot		
	háromszázötven grammot	350

Elegyítés után gyenge tűznél párold be az elébbi sűrűségre.

277. Melilotus.

Dutkóró.

Sárga Lóherfü, réteken és legelőkön helyenkint tenyészik. Pillangósak.

Fü virágokkal. Váltakozó levelek, háromczimpásak, hosszúdad-gerelyalakú, tompa, éles fűrészes levél-

275. Mel depuratum.

Rp. Mellis crudi

grammatum quinque millia 5000

Aquae communis

grammatum duo millia 2000

Calefiant et sub ebullitione adde :

Decocti concentrati et colati e

Carragheen *grammatibus decem* 10

parati *grammata ducenta* 200

Coquantur sensim despumata, ad syrupi spissioris consistentiam, dein per pannum colentur.

276. Mel rosatum.

Rp. Mellis depurati *grammata mille* 1000

Infusi e florum Rosarum siccatorum

grammatibus quadraginta 40

per trihorium sepositi et dein filtrati

grammata trecenta et quinquaginta 350

Mixta evaporentur leni igne ad consistentiam priorem.

277. Melilotus.

Melilotus officinalis Desrousseaux; herba in pratis et pascuis passim crescens. Papilionaceae Linn.

Herba cum floribus. Folia alterna, pinnatim trifoliata, foliolis oblongo-lanceolatis, obtusis, argute ser-

késsel. A virágok kicsinyek, sárgák. elnyult kalászokban elhelyezettek. A szag hevenyen csekély, megszáritva nehéz, illatos, íze kesernyés, kevésbé sós.

278. Melissa.

Czitromfű.

Orvosi Czitromfű, déli Európában honos, helyenkint kertekben tenyésztik. Ajkasok.

Levelek, petédedek vagy fél-szivalakúak, csipkés-fürészesek, többé-kevésbé szőrösek, alant halaványabbak, mirigyesek, illatos szagúak, kesernyés ízűek. Virágzáskor szedessenek, s megszáritva, jól záró edényben egy éven túl ne tartassanak. Ne zavartassanak össze a *Nepeta cataria citriodora* alul fehér-pelyhes leveleivel.

279. Mentha.

Menta.

1. Fodros Menta, déli Európán honos, nálunk a kertekben tenyésztik. Ajkasok.

Levelek, félig ülők, szivalakúak, vagy petédedek, hólyagos-egyentelenek, hullámzatosak, rongyosan fogazottak, tompák vagy hegyesek, bolyhosak vagy simák, alant mirigyesek, sajátos szagúak.

2. Borsos Menta, Angolországban honos, nálunk tenyésztik. Ajkasok.

Levelek, hosszabb nyelczések, hosszúdadok, hegyesek, élesen fürészesek, simásak, mirigyesek, átható

ratis. Flores parvi, flavi, in spicas elongatas dispositi. — Odor recentis exiguus, siccatae gravis, aromaticus, sapor amariusculus, subsalsus.

278. Melissa.

Melissa officinalis Linn., citrata Bischoff;
planta in Europa australi indigena; passim
in hortis sata. Labiatae Juss.

Folia ovata vel subcordata, crenato serrata, magis minusve subtus pallidiora, glandulosa, odoris aromatici, saporis subamari. Planta florescente collecta et siccata in vase bene clauso ne ultra annum serventur. Ne confundantur cum foliis subtus cano-tomentosis Nepetae catariae Linn. var. citriodoraе.

279. Mentha.

1. Mentha crispa Linn.; planta in Europa
australi indigena, apud nos in hortis culta.
Labiatae Juss.

Folia subsessilia, cordata vel ovata, bullato-rugosa, undulata, lacero-dentata, obtusa vel acuta, villosa vel glabra, subtus glandulosa, odoris peculiaris; e stirpe florenti decerpta.

2. Mentha piperita Linn.; planta in Anglia
indigena, apud nos culta. Labiatae Juss.

Folia longius petiolata, oblonga, acuta, argute serrata, glabriuscula, glandulosa, fragrantia, saporis pecu-

szagúak, sajátos illatos ízűek, a szájban kezdetben égetés, majd hidegség érzését ébresztik, virágzáskor gyűjtessenek.

† 280. Morphinum.

Morphin.

Szunyal.

A hasábalakú jegeczek színtelenek, fénylők, keserű ízűek. 500 súlyrész forró vízben, 90 súlyrész 90 százalékos borszeszben oldhatók. Chloroformban csak igen kevésé, aetherben és glicerinben épen nem oldhatók. A vizoldat lakmusz-papírra égvényes hatást gyakorol, vaschlorid-oldat által kék színt vesz fel, mely savak által eltűnik. Maradék nélkül ég el.

† 281. Morphinum hydro-chloricum.

Sósavas Morphin.

Sósavas szunyal.

Vékony tű alakú, selyem fényű, igen keserű ízű jegeczek, melyek 20 súlyrész hideg, majdnem egyenlő súlyrész forró vízben, borszeszben pedig igen könnyen oldhatók. A vizoldat natriumhydroxyddal fehér csapadékot ad, mely a kémszer fölöslegében teljesen oldható. Levegőn izzítva teljesen égjen el. A jegeczek vaschlorid-oldattal megnedvesítve kéküljenek meg.

liaris aromatici, os primum urentia tum frigoris sensum excitentia, sub tempore florescentiae collecta.

280. Morphinum.

Morphium. Morphina. Morphla.

Crystalli prismaticae, decolores, nitentes, saporis amari. Solvuntur in aquae fervidae partibus 500, in spiritus vini 90⁰/₀ partibus 90. Chloroformium nonnisi per exiguam quantitatem harum solvit, in aethere et in glycerino fere insolubiles sunt.

Solutio aquosa in chartam exploratoriam alcalium modo reagit, ferro sesquichlorato soluto colorem caeruleum induit, qui acidis extinguitur.

Ignitum sine residuo comburat.

† 281. Morphinum hydro-chloricum.

Chlorhydras morphicus. Morphiae Murias. Morphinum muriaticum Morphinum hydro-chloratum.

Crystalli aciculares, tenues, sericeo-nitentes, saporis peramari, solvuntur in aquae frigidae partibus 20, in pari fere pondere fervidae, facillime in spiritu vini. Solutio aquosa cum natrio hydro-oxdato tentata praecipitatum album deponit, quod in kalio hydro-oxdato excedente perfecte solvitur.

Ha 1.878 gramm sósavas morphiin meleg lepárolt vízben feloldva öt köbcentimeter szabályos légenysavas ezüst oldattal elegyítettik, csapadék áll elő; az erről leszűrt folyadék többé sem légenysavas ezüstit, sem sósavval ne adjon nagyobb csapadékot, mely légenysavban nem oldható.

282. Moschus.

Pézsma.

Sajátságos, igen szagos állati állomány, mely a pézsmához Pézsmány (*Moschus moschiferus* Linn.), egy a kérődző Párosújuak (*Artiodactyla ruminantia*) rendjébe s a Pézsmányfélék (*Moschina*) családjába tartozó, Közép-Ázsia havasain (Himalaya, Altai) seregeseen lakó emlős állatnak egyedül csak himjjeinél egy a hastájon a köldök megett létező s a mammy előbőrével összefüggő mirigyes zacskóban található.

Legjobb minőségű a Tibetországból és Chinából hozott ugynevezett **tunkini** vagy **tibeti Pézsma** (*Moschus tunquinensis* seu *tibetanus*): ez kiszáradt, kerekded, galamb- vagy kisebb tyúktojás nagyságú zacskókat képez; a zacskók felső felülete, — melylyel az állat hasához tapadva voltak, — inkább sík és csupasz, alsó felszínök pedig domború s körülétén ritkább, odanyomott, többnyire szürke-fehéres, ritkábban barnás, meredt, — közepén pedig sűrűbb hosszabb és sötétebb színű szőrökkel fedett, mely utóbbiak a zacskó középvonalában létező s annak kivezető csövéhez tartozó két nyílás felé térnek össze.

Ignitum ex integro comburat. Crystalli cum solutione ferri sesquichlorati humectatae colorem caeruleum induant.

Quodsi grammata 1·878 morphini hydro-chlorici in aqua destillata calida soluta miscearis cum centimetris cubicis quinque solutionis argenti nitrici normalis, praecipitatum oriatur et liquor supernatans nec nova portione argenti nitrici nec addito acido hydro-chlorico praecipitatum maius in acido nitrico insolubile deponat.

282. Moschus.

Substantia animalis odoris sui generis, in sacco glanduloso contenta, qui in **Moschi moschiferi** Linn: animalis **Mammalis** (Ordo: **Artiodactyla ruminantia**, Familia: **Mosehina**) in Asiae centralis alpibus (Himalaya, Altai) gregatim degentis solummodo maribus, in regione ventrali pone umbilicum cum praeputio penis nexus est.

Optimae qualitatis **Moschus tunquinensis** seu **tibetanus** dictus, e regno Tibetano et ex imperio Chinensi adlatus, sistit saccos exsiccatos suborbiculares ovi columbini seu gallinacci minoris mole, in facie superiori, qua ventri animalis adhaeserat, planos, nudos, in facie inferiori convexos et pilis tectos rigidis, in peripheria rarioribus adpressis, ut plurimum griseo-albescentibus, rarius subfuscis, in centro densioribus, longioribus, obscurioribus, et versus duo foramina in linea mediana sacci sita, e ductu excretorio abscisso residua convergentibus.

Ezen külső takaró alatt egy vékony, kissé meredt s a kültakarótól könnyen elváló hártyán belől foglaltatik a pézsma, különböző nagyságú barna-fekete s többé-kevésbé lágy rögcsék alakjában, a belső hártyának finomabb részeivel s igen finom szőrökkel keverve, szaga sajátzerű, igen erős és átható, íze illatos kesernyés.

Elvetendő az ugynevezett **kabárdi** vagy **orosz Pézsma** (*Moschus cabardinus seu russicus*). Ennek zacskói nagyobbak, kivezető nyilatai nem a központ közelében, hanem többnyire a körület táján vannak elhelyezve; szőrei hosszúak, vastagok, inkább meredtek és fehéresek s a bennfoglalt anyag többnyire hasonnemű, sokkal gyengébb és inkább ammoniakos szagú és ízű.

Óvakodni kell oly zacskóktól, melyek kiszáradt vérből, epéből, gyanta- és más állományokból mesterségesen készült pézsmával vannak megtöltve.

283. Mucilago Gummi arabici.

Arab mézga-oldat.

Végy: Arab mézgaport	<i>husz grammot</i>	20
Önts hozzá lassanként		
Lepárolt vizet	<i>negyven grammot</i>	40
Dörzsöld el oldattá.		

Sub tunica exteriori intra membranam tenuem rigidiusculam et facile a tunica externa separabilem continetur substantia officinalis grumosa, e glebis variae magnitudinis compacta, fusco-nigra, plus minus mollis cum membranae interioris particulis subtilioribus ac pilis tenerissimis mixta, odoris penetrantissimi proprii, saporis aromatici amaricantis.

Rejiciatur **Moschus** sic dictus **cabardinus** seu **russicus**, in saccis majoribus, foraminibus excretoriis non prope centrum, sed plerumque in ambitu sitis, ac pilis longis, crassis, magis rigidis et albescentibus tectis, qui glebam plerumque homogineam, odoris et saporis multo debilioris, magis ammoniacalis includunt.

Cave a saccis moscho artefacto, e sanguine exsiccato, bile, resina et aliis substantiis parato factis.

283. Mucilago Gummi arabici.

Rp. **Pulveris gummi arabici**

grammata viginti 20

cum sensim affusis

Aquae destillatae

grammatibus quadraginta 40

subige in mucilaginem.

284. Myrrha.

Myrrha.

Balsamodendron Ehrenbergianum Berg. talán egyszersmind **balsamodendron myrrha Nees.** fák. **Arábiában honosak. Burseraceák.**

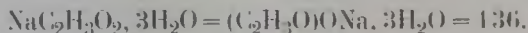
A kéregből kiizzadott és megszáradt nedv. törekeny darabokban vagy szemcsékben, melyek állátszók, zsírfényűek, keserű ízűek és sajátságos szagúak. A Myrrha nagyobb részben vízben oldható, sárga-barna, zavaros oldatot képezve, kisebb részben pedig leglisztább borszeszben oldatik, midőn sárga-barna oldata lesz, s tisztá légenysav hozzáadására ibolyaszínűvé válik. Melegítve, olvadás nélkül megduzzad, illatos szagot áraszt, s hozzá közeledve, azonnal fellobban.

Vetlessenek el a Belliumgyanta darabjai, melyek gyakran közbekevervék, s sötétebb színűek, különböző szagúak, nehezebbek, s leglisztább borszeszben feloldva, légenysav hozzáadására ibolyaszínűek nem lesznek.

285. Natrium acetium.

Eczetsavas natrium.

Eczetsavas szikeny.

Végy: Higitott eczetsavból

kétszáz grammot 200

Adj hozzá apródonkiut:

284. Myrrha.

Gummi-resina Myrrha.

Balsamodendron Ehrenbergianum Berg, fortasse et balsamodendron myrrha Nees, arbores in Arabia indigenae. Burseraceae Kunth.

Succus resinosus e cortice exsudatus et **induratus** in frustis vel granis friabilibus, diaphanis, e rubro-fuscis, pinguius nitidis, saporis amari, odoris peculiaris. Myrrha pro maiore parte in aqua solutione flavo-fusca turbida, pro minore parte in spiritu vini rectificatissimo solvitur, solutione flavo-fusca, limpida, adjecto acido nitrico violacea. Calefacta, quin liquetur, intumescit, odorem aromaticum edens, flammae admola statim deflagrat.

Rejiciantur gummi-resinae Bdellii frusta saepe admixta, coloris obscurioris, odoris diversi, gravioris, quae in spiritu vini rectificatissimo soluta acido nitrico addito colorem violaceum non induunt.

285. Natrium aceticum.

Natrum aceticum crystallisatum. Acetas Sodae. Terra foliata Tartari crystallisata. Acetas natricus cum aqua.

Rp. **Acidi acetici diluti**

grammata ducenta 200

seusemingere

Szénsavas hydro-natriumból

annyit (mintegy hatvan grammot 60)
mennyi a pontos telítéshez szükséges.

A folyadékot melegítsd fel a szénsav teljes elűzése végett, még melegen szűrlézd le és párologtasd el, annyira, hogy felületén jegeczhártya keletkezzék.

A kihülés által nyert és az anyalóg ismételt bepárlása által keletkezett jegeczek levegőn megszáritva tartassanak el.

A színtelen jegeczek 3 súlyrész hideg vízben és 2 súlyrész forró borszeszben oldhatók.

A vizoldat kénhydrogenvíz által ne zavarodjék meg, chlorbariummal, továbbá légenysav által megsavanyítva, légenysavas ezüsttel legfőlebb csapadék-nyomokat adjon.

286. Natrium boracicum.

Bórsavas natrium.

Bórax. Bóris.

A hasábalakú jegeczek színtelenek, a levegőn elmállanak, hevítés által megolvadnak és likacsos tömeggé — **égetett bórissá** — alakulnak át. 12 súlyrész hideg és 2 súlyrész forró vízben oldhatók.

Kénkönenyviz ne okozzon zavarodást a vizoldatban.

Natrii hydro-carbonici

q. s. (grammata fere sexaginta. 60)
ad perfectam saturationem.

Liquor calefiat ad perfectam acidi carbonici expulsionem, dein fervidus adhuc filtretur et evaporet, donec pellicula crystallina adpareat. Crystallos refrigeratione et iterata evaporatione obtentas et aëre siccitas serva.

Crystalli decolores in partibus tribus aquae frigidae, in spiritus vini bullientis duabus solvuntur.

Solutio aquosa aqua hydro-sulfurata ne turbetur, baryo chlorato, vel argento nitrico addito acido nitrico tentata nonnisi vestigia praecipitati prodal.

286. Natrium boracicum.

Natrum boracicum. Natrum boricum. Boras Sodae. Borax depurata. Borax Veneta.

Crystalli prismaticae, decolores, in aëre fatiscentes, calore liquescunt et in massam spongiosam **Boracem ustam** abeunt. Solvuntur in partibus 12 aquae frigidae, in duabus fervidae.

Aqua hydro-sulfurata solutionem aquosam ne turbet.

287. Natrium bromatum.

Bromnatrium.

Szikenybüzeg.

A dülényrendszerhez tartozó állatszó, ferde hasábo-
kal képez, melyek égvényes és sósízűek. A hevítésnél
könnyen megolvadnak. Közönséges hőmérséknél saját
súlyuknál kevesebb vízben oldhatók és borszeszben is
könnyen oldódnak. A vizoldatnak higitott sósavval pe-
zsegni vagy sárga színt felvenni, valamint chlorbarium-
mal csapadékot adni nem szabad; kevés chlorvizzel ele-
gyítve sárgás színt vesz fel az oldat, mely néhány csepp
chloroformmal összerázva, az utóbbit festi meg, míg a
vizoldat színtelenné lesz. Egy és harminczkilencz század
gramm 139 bromnatrium vízben feloldatván tíz köbcentli-
meter légenysavasezüstoldattal elegyítve, sárgásfehér csa-
padékot ad, az erről leszűrt folyadéknak sem új részlet lé-
genysavas ezüsttel, sem sósavval nem szabad nagyobb
csapadékot előidézni, mely légenysavban oldhatlan.

288. Natrium carbonicum crystallisatum.

Jegeczedett szénsavas natrium.

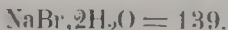
Szüksó.

Az egyhajlású rendszerbe tartozó, színtelen, a leve-
gőn elmálló jegeczek, melyek 2 súlyrész hideg vízben,
forróban pedig minden viszony szerint oldhatók.

287. Natrium bromatum.

Bromuretum natricum. Bromidum Natrii.

Sistit crystallos prismaticas obliquas ad systema rhomboidale pertinentes saporis alcalini et salini, calefactione facile liquescentes, in temperatura communi solubiles in aqua proprio pondere minoris quantitates, in spiritu quoque vini facile solubiles. Solutio aquosa acido hydro-chlorico diluto mixta ne effervescaat nec colorem flavum induat, nec addito baryo chlorato praecipitatum deponat: modica aqua chlori mixta induit colorem fusco-rubrum, qui cum aliquot guttis chloroformii conquisando in hoc nupiet, relicta solutione decolore.

Quodsi grammata 1.39 Natrii bromati in aqua destillata soluta cum centimetris cubicis decem argenti nitrici soluti normalis miscueris praecipitatum flavo-album oriatur, liquor supernatans nec nova portione argenti nitrici nec acido hydro-chlorico praecipitatum maius in acido nitrico insolubile deponat.

288. Natrium carbonicum crystallisatum.

Natrium carbonicum. Carbonas Sodae. Alkali minerale. Sal Sodae.

Crystalli rhomboidales, decolores, aëre cito faliscentes, in partibus duabus aquae frigidae, in omni quantitate aquae bullientis solubiles.

Ha a vizoldatot higitott kénsavval tútelited, sem kénhydrogen, sem kénessav-szagot ne mutasson, se ként ne válaszszon ki, valamint kénhydrogenviz által sem zavarodjék meg. Konyhasóval és kénsavas natriummal ne legyen fertőzötve, ennélfogva 10 gramm szénsavas natrium 69·8 köbcenimeter lügmérő folyadék által telítessék.

A durván széttört jegeczek langyos helyen a levegőre kiléve, súlyuknak több mint hat tizedét veszlik el. Az ily módon keletkező por :

Natrium carbonicum dilapsum. Elmállott szénsavas natrium neve alatt legyen készletben.

289. Natrium hydro-carbonicum.

Szénsavas hydro-natrium.

Szénsavas köneny-szikeny. Savanyú szénsavas natrium. Két-szénsavas szikeny.

Jegeczes, átlátszatlan, a levegőn el nem málló kérégek, 13 súlyrész vízben oldhatók. A vizoldat kénsavas magnesiummal csapadékot ne adjon. 8 gramm savanyú szénsavas natrium hevítés által mintegy 5 gramm maradékot hagyjon, mely telítésére legfeljebb 95 köbcenimeter lügmérő folyadékot vegyen igénybe.

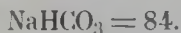
Solutio aquosa, si acido sulphurico diluto supersaturatur, nec odorem gasis hydro-sulfurati, nec sulfurosi spargat, nec sulfur deponat, nec addita aqua hydro-sulfurata turbetur. Natrio chlorato et sulfurico ne nimis sit inquinatum, hinc grammata 10 natrii carbonici neutra reddantur centimetris cubicis 69·8 solutionis alcalimetricae.

Crystalli ruditer tusae et in loco tepido aëri expositae ultra sex decimas ponderis partes perdunt. Pulvis inde enatus sub nomine :

Natrium carbonicum dilapsum (siccum).
praesto sit.

289. Natrium hydro-carbonicum.

Natrum bicarbonicum. Bicarbonas Sodae sive Natri. Carbonas Sodae acidulus. Bicarbonas natrius.

Crustae crystallinae, opacae, aëre non fatiscentes, in aquae partibus 13 solubiles.

Solutio aquosa cum magnesio sulfurico praecipitatum ne edat.

Grammata 8 natrii hydro-carbonici per ignitionem derelinquant grammata circiter 5, quae ad perfectam neutralisationem exposcant ad summum centimetra cubica 95 solutionis alcalimetricae.

290. Natrium hydro-oxdatum solutum.

Oldott szikeny-kőnéleg.

Maró szikenylűg.

Végy: Jégezedett szénsavas szikenyt

ötszáz grammot 500

Lepárolt vizet *kétezer grammot* 2000

A vas üstben forró oldathoz adj apránként

Mészenyéleget *százhuszonöt grammot* 125

melyet előbb

Lepárolt vízzel *ötszáz grammal* 500

megoltottál és elegyítettél.

Főzd folytonos kavarással mellett mindaddig, míg a folyadéknek szűrlézzett próba részlete sav hozzáadására föbbé nem pezseg; ekkor szűrd át vásznon és hagyd teletöltött, jól zárt üvegpalaczkban leülepedés által megtisztulni. A derült és óvatosan letöltött folyadékot azután forralás útján párold be, míg lehűtve fajsúlya 1.35 lesz.

Tökéletesen zárt üvegpalaczkban tartsd. Használat alkalmával a folyadék az üledékről letöltendő.

291. Natrium jodatum.

Jodnatrium.

Szikenyiblag.

$\text{NaJ}, 2\text{H}_2\text{O} = 186.$

A dülény, rendszerhez tartozó-átlátszó, csíkos lemezeket képez, melyek a hevítésnél megolvadnak. A levegőn huzamos idő után megnedvesednek és vöröses színt

290. Natrium hydro-oxydatum solutum.

Natrum causticum solutum.

Rp. Natri carbonici crystallisati

grammata quingenta 500

Aquae destillatae

grammata duo millia 2000

solutionis in lebele ferres ebulienti adde sensim

Calcii oxydati

q. s. circa grammata centum viginti et

quinque 125

cum

Aquae destillatae

grammata quingenta 500

extincta et mixta. Coquantur sub agitatione continua donec particula exempta et filtrata acido affuso non amplius effervescit, tum liquor subsidendo depuretur in lagena vitrea omnino repleta et bene clausa. Limpidum dein caute deffusum buliendo evaporetur, donec frige-factum sit grav. specif. 1.35.

Servetur in lagena vitrea bene clausa. In usum vocatus liquor a sedimento decantandus.

291. Natrium jodatum.

Joduretum Natricum. Jodidum Natrii.

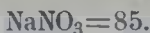
Crystalli striatae, laminares pellucidae ad systema rhomboidale pertinentes, calefactione liquescentes, in aëre post longius temporis spatium luminescentes,

vesznek fel. 0.6 rész vízben, valamint borszeszben is feloldódnak. A vizoldat hígított sósavval ne pezseljen és sárgás-barna színt ne vegyen fel. Chlorbariummal alig zavaródjék meg és felesleges légenysavas ezüsttel erős sárgásfehér csapadékot adjon. E csapadék ammoniával összerázatván, a megszárt folyadéknak légenysavval való túltelítése után legfeljebb gyengén megzavarodni, de csapadékot adni nem szabad.

292. Natrium nitricum.

Légenysavas natrium.

Légenysavas szikeny.

Végý: **Tiszta hígított légenysavból**
négyszáz grammot 400
 apródonkint adj hozzá:

Szénsavas hydro-natriumból

annyit (mintegy százhusz grammot 120)
 mennyi a pontos telítéshez szükséges.

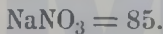
A folyadékot melegítsd fel a szénsav teljes elüzése végett, még melegen szűrlézd le és párologtasd el annyira, hogy felületén jegeczkéreg keletkezzék. A kihülés által nyert és az anyalüg ismételt bepárlása által keletkezett jegeczek megszáritva tartassanak el.

A ferdénylapú, csaknem köbalakú színtelen jegeczek a hevítésnél megolvadnak, két súlyrész hideg vízben könnyen, forró vízben saját súlyuknál kevesebb mennyiségben oldhatók. A vizoldat kénkönenyviz által ne zavaródjék meg, chlorbariummal és légenysavas ezüsttel legfőlebb csapadéknyomokat adjon.

atque colorem rubescentem induunt, in partibus 0·6 aquae, et in spiritu vini solvuntur. Solutio aquosa cum acido hydro-chlorico diluto ne effervescat, nec colorem rubro-fuscum induat; cum baryo-chlorato tentata vix turbetur et cum argento nitrico superabundante praecipitatum flavo-album abundans deponat, quod cum ammonia conquassatum liquorem praebet, qui addita acidi nitrici copia excedente tantummodo modice turbidus evadat, non vero praecipitatum deponat.

292. Natrium Nitricum.

Nitras Sodae. Nitrum cubicum.

Rp. **Acidi nitrici diluti puri**

grammata quadringenta 400

sensimingere

Natrii hydro-carbonici

q. s. fere (grammata centum et viginti)

ad perfectam saturationem.

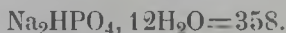
Liquor calefiat ad perfectam acidi carbonici expulsionem, dein fervidus adhuc filtretur et evaporetur donec pellicula crystallina adpareat. Crystallos refrigeratione et iterata evaporatione obtentas et siccitas serva.

Crystalli rhomboidales fere cubicae sint decolores, calefactae liquescentes; in aquae frigidae duabus partibus facile, et in fervidae aequali minore quantitate solubiles. Solutio aquosa aqua hydro-sulfurata ne turbetur, baryo chlorato vel argento nitrico tentata nonnisi vestigia praecipitati prodat.

293. Natrium phosphoricum.

Phosphorsavas natrium.

Vilanysavas szikeny.

Az árúbeli só átjegecztés által tisztítottassék meg.

Négyoldalú, átlátszó hasábok; igen könnyen elmállanak, égvényes hatásúak, 4 súlyrész hideg, 2 súlyrész meleg vízben oldhatók. A vizoldat chlorbariummal fehér csapadékot ad, mely higitott sósavban teljesen feloldható. A légenysavas ezüst által keletkező sárga csapadék szintén maradék nélkül oldódik higitott légenysavban. A vizoldat sósavval megsavanyítva, kén-hydrogen víz által ne zavarodjék meg.

294. Natrium silicicum liquidum.

Folyó kovasavas natrium.

Vizüveg.

Fajsúlya 1·4 legyen. Egy negyed súlyrész 90 százalékos borszeszszel elegyítve, csapadékot adjon; ha az nem áll elő, akkor a készítmény szabad natrium-hydroxydot tartalmaz. Ily készítmény javítottassék meg hevenyén kiejtett kovasavvali főzés által.

295. Natrium sulfuricum crystallisatum.

Jegecedett kénsavas natrium.

Kénsavas szikeny. Glaubersó.

Az árúbeli só jegecztés által tisztítottassék meg.

293. Natrium phosphoricum.

Natrum phosphoricum. Phosphas Sodae. Sal mirabilis perlatus.

Sal venale nova crystallisatione purgetur.

Sistit prismata tetragona, pellucida, verum cito fatiscentia, reactionis alcalinae, in aquae frigidae partibus 4, in fervidae partibus 2 solubilia.

Solutio aquosa baryo chlorato tentata praecipitatum edat, quod addito acido hydro-chlorico ex integro solvitur. Simili modo se habeat praecipitatum flavum cum argento nitrico productum reagente acido nitrico.

Solutio aquosa per acidum hydro-chloricum dilutum et aquam hydro-sulfuratam ne turbetur.

294. Natrium silicicum liquidum.

Sit ponderis specifici 1.4. Cum quarta ponderis sui parte spiritus vini 90°/_o mixtum praecipitatum deponat, cujus defectus praesentiam natrii hydro-oxydati liberi indicat. Corrigitur tale praeparatum coquendo liquorem cum acido hydro-silicico recenter praecipitato.

295. Natrium sulfuricum crystallisatum.

Natrum sulfuricum crystallisatum. Sulfas Sodae. Sal mirabilis Glauberi.

Sal venale nova crystallisatione purgetur.

Jegezes, könnyen elmálló darabok, melyek 330°-nál egy harmad súlyrész vízben oldhatók. A vizoldat sem kénhidrogénnel, sem kénammoniummal csapadékot ne adjon.

A jegezedett kénsavas natrium száraz levegőn súlyának közel felét veszti el és fehér porrá omlik szét; mely

Natrium sulfuricum dilapsum (s. siccum).
Elmállott kénsavas natrium — név alatt készen tartassék.

296. *Nux moschata.*

Szerecsendió.

***Myristica fragrans* Houttuyn, a Molukka-szigeteken tenyésző fa. Szerecsendiófélék.**

Petéded mag. két és fél centimeter hosszú, súlyos, kívül reczés, gyakran fehér porral behintve, belül halványbarnás, a belső burok setét narancsszínű nyúlványai miatt rágottan néz ki, kellemes illatos szagú, sajtószerű ízű. A *Myristica fatua* Houtt. penészes, könnyű, rovaroktól rágott, gyenge ízű és szagú, hosszúd, nagyobb hosszúságú magvai vetessenek el.

† 297. *Nux vomica.*

Ebvésmag.

***Strychnos nux vomica* Linn., keletindiai fa.**
Ebvésmagfélék.

Magvak. korongalakúak, kerekdedek, két és fél centimeter hosszúságúak, két millimeter vastagok, köze-

Sistit frusta crystallina fatiscencia, sub temperatura 33° in tertia parte aquae solubilia.

Solutio aquosa ammonio hydro-sulfurato tentata praecipitatum nullum producat; quod etiam de aqua hydro-sulfurata valet.

Natrium sulfuricum aëri sicco expositum dimidium fere ponderis sui perdit et in pulverem album dilabitur, qui sub nomine :

Natrium sulfuricum dilapsum (siccum). Sal mirabilis dilapsus
praesto sit.

296. *Nux moschata.*

Myristica fragrans Houttuyn; arbor in insulis Moluccis crescens. Myristiceae R. Brown.

Nucleus (*Nux moschata*, Semen *Myristicae*) ovalis ad duo et dimidium centimetra longus, ponderosus, extus reticulatus, saepe pulvere albo adpersus, intus pallide subfuscus, integumentum interioris processibus obscure aurantiacis ruminatus, odoris grate aromatici, peculiaris, saporis fervido-aromatici. Mucidus, levis, ab insectis corrosus, saporis et odoris debilioris, *Myristicae fatuae* Houtt. progenies, formae oblongae et majoris longitudinis rejiciatur.

† 297. *Nux vomica.*

Strychnos nux vomica Linn; arbor Indiae orientalis. Strychnaceae Blume.

Semina (*Nux vomica* Semen *Strychni*) discoidea, orbiculata, circiter duo et dimidia centimetra lata, duo

pükön köldökösek, felettébb apró, selyemszerű, szürke-sárga, odasimuló szőrökkel ellátva, vékony, szorosan odalapadó burokkal, továbbá szaruszerű, fehéres, szürkés-sárgás, szagtalan, legkeserűbb ízű, ketté választható fehéرنyével, melynek alapján az ébreny található.

298. Olea aetherea.

Illó olajok.

Folyadékok, itató papirosra cseppentve, borlangban oldható foltot nem hoznak létre, lassankint fokozott melegben elszállanak, épen semmi vagy felettébb csekély maradékot hagyva hátra; borsónyi nagyságú olvasztott mézsenyhalvag olajjal rázatván, az se nem folyik szét, se nem lágyul meg.

299. Oleum Anisi.

Ánizsmag-olaj.

Közönséges ánizs gyümölcséből átpárolgatás által készítve, legyen tiszta, színtelen vagy sárgás.

+ 10⁰-nál megszilárdul, s részben jegezes tömeggé lesz.

Közönbös kémhatású. 90⁰-ú borszesz kétszeres egészen háromszoros mennyiségében teljesen oldatik. Az iblany feloldása alatt megmelegsik.

Háromnegyed rész szilárd és egy negyed rész folyó illó-anyagból áll.

millimetra crassa, medio umbonata, pilis minutissimis, sericeis, cinereo-ochroleucis, adpressis vestita, constant ex integumento tenui, arte adhaerente et ex albumine corneo, albido vel griseoflavo, bipartibili, basi embryonem concealante, inodoro, saporis amarissimi.

298. Olea aetherea.

Sint liquida, quorum gutta in chartam bibulam delapsa maculam pinguem, in alcohole insolubilem ne derelinquat, sub calore sensim aucto avolent, residuo vel nullo, vel nonnisi perexiguo derelicto; frustillum calcii chlorati magnitudinis pisi cum oleo fusi quassatum nec diffluat, nec emollescat.

299. Oleum Anisi.

Sit limpidum, decolor, vel subflavum. — Temperatura $+ 10^{\circ}$ rigescat, et in massam crystallinam ex parte abeat.

Sit reactionis neutrius.

In spiritu vini 90° partibus duabus, usque tribus perfecte solvitur. Sub jodi solutione calefit.

Consistit e partibus tribus quartis stearopteni et una quarta elaeopteni.

300. Oleum Aurantii florum.

Narancsvirág-olaj.

Szintelen, híg, idővel megsárgul, s végtére barnás-sárga színű lesz.

90⁰/₀-os borszesz egyenlő mennyiségében könnyen, míg vízben alig oldalík.

Kémhatása közönbös.

Iblany hozzáadására szétdurran.

301. Oleum Aurantiorum corticum.

Narancshéj-olaj.

Tiszta, szintelen vagy kevéssé sárgás, igen híg, közönbös kémhatású. 90⁰/₀-kú borszesz ötszörös mennyiségében oldható.

Iblanyt adva hozzá, eldurran. Légenysavval melegítettén, élénken szétbontalík. Szantálfa veres festenyét feloldja.

Kellemes, kissé kesernyés ízü.

302. Oleum Bergamottae.

Bergamottahéj-olaj.

Kevéssé zavaros, sárgás, tisztítva szintelen, híg.

Felényi mennyiségű 90⁰/₀-os borszeszben tisztán oldalík; hosszabb időn át állva, jegeczes tömeg válik ki belőle, mely borszeszben kevésbé oldható.

Hamanylúgban oldalík (a narancs- és citromhéj-olaj nem).

300. *Oleum Aurantii florum.*

Oleum Neroli.

Sit decolor, tenue, tempore flavescit, et demum colorem fusco-flavum assumit.

In aequali parte spiritus vini 90⁰/₀ facile et in aqua vix solvitur.

Sit reactionis neutrius.

Sub additione jodi explodit.

301. *Oleum Aurantium corticum.*

Sit limpidum, coloris expers, vel subflavescens, consistentiae valde tenuis, reactionis neutrius.

Solvitur in spiritus vini 90⁰/₀ partibus quinque.

Sub additione jodi explodit. Cum acido nitrico calefactum vivide destruitur. Pigmentum ligni santali rubrum solvit.

Sit saporis grati cum aliqua amaritudine.

302. *Oleum Bergamottae.*

Sit sublimpidum, flavescens, rectificatum decolor, tenue.

In dimidia parte spiritus vini 90⁰/₀ limpide solvatur, et per longius tempus asservatum massam crystallinam in spiritu vini minus solubilem deponit.

In solutione Kalii hydrici solvitur (oleum corticis aurantium et citri non).

Az iblanyt gőz és meleg kifejlesztése mellett feloldja.
A szantálfa veres festenye nem oldatik.

Íze kesernyész-illatos, valamennyire csípős.

303. Oleum Carvi.

Köménymag-olaj.

Szintelen, híg; állás közben sárgás és sűrűbb lesz.
Kémhatása közömbös.

Vizben kevésbé és egyenlő mennyiségű 90%-os borszeszben oldható.

Iblanyt csekély gőzképzés és a meleg fokozása mellett feloldja. Légenysavval melegítettén, hevesen szétbomlik. A szantaldékot részben feloldja.

304. Oleum Caryophyllorum.

Szegfűszeg-olaj.

Tiszta, szintelen vagy sárgás, sűrűs, kémhatása kevésbé savi.

Borszeszben, nemkülönbén tömény ecetsavban könnyen oldatik.

Az iblanyt csendesen, a szantaldékot gyorsan és teljesen feloldja. Légenysavval vagy meleg kifejlődése és lángrobbanás mellett szétbomlik. Kénsav befolyása alatt kék színű lesz.

Áltható szagú és égető, illatos ízű.

Jodum sub vaporum et caloris fortiori evolutione solvit.
Pigmentum rubrum santaliligni non solvitur.

Sit saporis cum aliqua acredine amaro-aromatici.

303. Oleum Carvi.

Sit decolor, tenue; temporis tractu subflavum, spissius evadit.

Sit reactionis neutrius.

In aqua parum et in spiritus vini 90⁰/₀ aequali parte solubile.

Jodum sub parci vaporis evolutione et caloris auctione solvit. Cum acido nitrico calefactum vehementer destruitur. Santalinum ex parte solvit

304. Oleum Caryophyllorum.

Sit limpidum decolor, vel flavescens, spissiusculum, et reactionis parum aciduli.

In spiritu vini nec non in acido acetico concentrato facile solvitur.

Jodum lente et santalinum cito et perfecte solvit. Acido nitrico concentrato sub fortioris caloris evolutione et deflagratione destruitur. Sub acidi sulfurici influxu colorem coeruleum assummit.

Sit odoris fragrantissimi et saporis urentis, aromatici.

305. Oleum Cinnamomi.

Cassiakéreg-olaj.

Tiszta, sárgás, végtére barnaszínű, sűrűs, közönbös kémhatású. Borszeszben igen könnyen oldható. Az iblanyt némi mozgás és a meleg észrevehető fokozása mellett feloldja.

Íze és szaga kevésbé kellemes mint a fahéj-olajé.

306. Oleum Citri.

Czitromhéj-olaj.

Tiszta, színtelen vagy sárgás, igen híg, kémhatása közönbös, hétszer annyi 90⁰/₀-os borszeszben oldható, zsíros olajokkal könnyen elegyedik.

Iblany hozzáadásakor eldurran.

307. Oleum Foeniculi.

Édes kömény-olaj.

Tiszta, színtelen vagy sárgás, híg, némelykor már 0⁰ felett megmered. 90⁰/₀-os borszeszben oldható.

Iblanyt majdnem mozgás nélkül feloldja.

308. Oleum Juniperi.

Boróka-olaj.

Tiszta, színtelen vagy sárgás, híg, közönbös kémhatású, 10—12 rész 90⁰/₀-os borlangban oldatik.

Levegő behatása alatt gyántás anyaggá változik át.

305. Oleum Cinnamomi.

Oleum Cassiae cinnamomiae.

Sit limpidum subflavum, demum in colorem fuscum vergens, spissiusculum, reactionis neutrius.

In spiritu vini facillime solvendum.

Jodum paullula agitatione et manifesta caloris actione solvit.

Saporis et odoris minus amoeni quam oleum cinnamomi.

306. Oleum Citri.

Oleum de Cedro.

Sit limpidum, decolor, vel flavescens, admodum tenue, reactionis neutrius, in septem partibus spiritus vini 90°/_o solubile et cum oleis pinguibus facile miscendum.

Sub additione jodi explodit.

307. Oleum Foeniculi.

Oleum limpidum, decolor aut subflavum, tenue, nonnunquam jam supra 0° rigescit. In alcoholis 90°/_o solvitur.

Solvit jodum fere tranquille.

308. Oleum Juniperi.

Sit limpidum, decolor, aut flavescens, tenue, reactionis neutrius et in alcoholis 90°/_o 10—12 partibus solubile.

Iblanynyal meleg- és gőzképződés mellett szét-
durran.

309. Oleum Lavandulae.

Lavandula-olaj.

Tiszta, sárgás vagy zöldes-sárgás, híg, savi kémhatású, 90⁰/₀-os borszeszben minden arányban oldható.

Iblanynyal nagy meleg és sok gőz kifejlesztése mellett eldurran; légenysavval főzve, szétbontatik.

310. Oleum Macidis.

Szerecsendióhéj-olaj.

Friss állapotban színtelen, állás közben barnás lesz és szilárd illó anyag válik ki, híg, kémhatása közönbös; vízzel rázva, ennél könnyebb és ennél nehezebb olajjára szétválik, mely vaj-összetartású; borszeszben könnyen oldatik.

Iblanynyal hevesen eldurran; a szantálfa veres festényét feloldja; kénsav hozzáadásakor gyenge meleg kifejlesztése mellett szétbontatik.

311. Oleum Menthae crispae.

Fodros-Menta-olaj.

Sárgás, híg, 90⁰/₀-os borszeszben minden arányban oldható.

Az iblanyt majdnem minden mozgás nélkül feloldja.

Sub influxu aëris in massam resinosam abit.
Jodo sub evolutione caloris et vaporis explodit.

309. Oleum Lavandulae.

Sit limpidum, subflavum, aut e subviridi subflavum, tenue, reactionis acidae, in spiritu vini 90% sub omni proportione solubile.

Jodo, magnum calorem et multum vaporem evolvens, detonit. Acido nitrico durante calefactione destruitur.

310. Oleum Macidis.

Recens paratum coloris expers, tractu temporis evadit subfuscum et stearoptenum deponit; est tenue, reactionis neutrius, aqua quassatum in oleum aqua levius et oleum gravius butyri consistentiae separatur; in spiritu vini facile solvitur.

Jodo vehementer explodit; solvit pigmentum rubrum ligni santali; sub additione acidi sulfurici caloris nilis actione destruitur.

311. Oleum Menthae crispae.

Sit coloris subflavi, tenue, reactionis neutrius, in spiritu vini 90% sub omni proportione solubile.

Jodum fere tranquille solvit.

312. Oleum Menthae piperitae.

Borsos-Menta-olaj.

Tiszta, színtelen vagy sárgás, híg, egyenlő mennyiségű 90⁰/₀-os borszeszben oldható, íze égető hűsítő.

Az iblanyt egészen nyugodtan feloldja.

313. Oleum Rosarum.

Rózsa-olaj.

Színtelen vagy halaványsárgás, sűrűs, 26⁰-nyi hőmérséknél megmered, szerfelett átható szagú, savi hatású, vízben alig, 22⁰-nyi hőmérséknél harminczhárom rész 90⁰/₀-os borszeszben oldható.

Az iblanyt csendesen, a veres szantál-festényt pedig teljesen feloldja. Kénsavval főzve részben felbontatik.

Egyharmadában illó, szagos folyadék, míg kétharmadában szagtalan, szilárd anyag.

314. Oleum Rosmarini.

Rozmarin-olaj.

Tiszta, színtelen vagy zöldes-sárga, híg, 90⁰/₀-os borszeszben minden arányban oldható, állás közben kevés szilárd illó anyag válik ki belőle.

Az iblanyt sugárszerűen történő lökések és melegfejlődés mellett oldja. A szantálfa festenye részben oldatik.

312. **Oleum Menthae piperitae.**

Oleum limpidum decolor aut flavescens, tenue, in pari pondere spiritus vini 90⁰/₀ solvendum, saporis urentis refrigerantis.

Jodum perfecte tranquille solvit.

313. **Oleum Rosarum.**

Sit coloris expers aut pallide subflavum, subspissumque, temperatura 26⁰ solidescens, odoris fragrantissimi, reactionis acidae, in aqua haud, et sub temperatura 22⁰ in partibus triginta tribus spiritus vini 90⁰/₀ solubile.

Jodum tranquille et pigmentum santali rubri perfecte solvit. Cum acido sulfurico coctum e parte destruitur. Constat ex elaeopteni volatilil odori $\frac{1}{3}$ et stearopteni inodori $\frac{2}{3}$ partibus.

314. **Oleum Rosmarini.**

Oleum Anthos.

Oleum limpidum, coloris expers, aut e subviridi flavum. tenue, in spiritu vini 90⁰/₀ omni proportione solubile, temporis tractu stearopteni exiguum quantitatem deponit.

Jodum subdepulsionum radiiformium et caloris evolutione solvit. Pigmentum ligni santali e parte solvitur.

315. Oleum Sinapis aethereum.

Mustár-olaj.

Tiszta, színtelen vagy sárgás, felettebb átható csípős szagú, égető ízű, kémhatása közömbös.

145—148⁰-nyi hőmérséknél forr, ötven rész vízben, borlangban és borégényben könnyebben oldható; a vizes oldat gyorsan felbomol. Iblanyt csendesen oldja fel; légenysav hatása által hevesen szétbontatik.

A bőrt megveresíti.

Ha a világosságnak hosszabb ideig ki van téve, verhenyesbarna színű lesz, s szenyen narancs-színű válmány képződik.

316. Oleum Terebinthinae rectificatum.

Tisztított Terpentín-olaj.

Színtelen, hig, a levegőn állás közben gyántás tömeggé változik.

Kémhatása savi, hét rész 90⁰/₀-os borszeszben oldható.

Iblanyal megmelegedés és gőzkifejtés közben szét-durran.

Fenyő-olajjal, mely füstös szagú, ne legyen tisztátalanítva.

315. *Oleum Sinapis aethereum.*

Allylii Sulfo cyanidum. Allylii Rhodanidum.

Sit limpidum, coloris expers, aut subflavum, odoris penetrantissimi acris, saporis urentis, reactionis neutrius.

Sub temperatura $+ 145-148^{\circ}$ ebulliet. Solvitur in aquae partibus quinquaginta, facilius in alcohole, et in aethere. Solutio aquosa cito decomponitur. Jodum tranquille solvit; sub actione acidi nitrici vehementur destruitur.

In cute qua rubefaciens agit.

Per longius tempus luci expositum, assummit colorem rutilo-fuscum et sedimentum sordide aurantiacum exoritur.

316. *Oleum Terebinthinae rectificatum.*

Spiritus Terebenthinae.

Oleum coloris expers, tenue, aëre expositum in massam resinosa transit.

Sit reactionis neutrius, in partibus septem spiritus vini 90⁰/₀ solubile.

Jodo sub calefactione et vaporis evolutione explodit.

Cave, ne sit adulteratum oleo pini, quod odorem praebet empyreumaticum.

317. Oleum Valerianae.

Gyökönke-olaj.

Zöldes-sárga vagy barna, híg, idő teltével sűrűbb, szívós, kénhatása igen gyengén savi, vízben kevésbé és 90⁰/₀-os borszeszben oldható.

Iblanyt meleg kifejlése és szürkés-sárga gőzök képződése mellett feloldja. Légenysav hozzáadására ibolyaszínbe átjászó bíborveres színű lesz. A szántaldéket feloldja.

Az olaj még kisebb vagy nagyobb mennyiségben gyökönkesavat tartalmaz.

318. Oleum Amygdalarum dulcium.

Édes mandola-olaj.

Végy: Édes mandolát *hatszáz grammot* 600

Vas-mozsárban kellőleg szétzúzva, hideg sajtóban sajtold ki erősen. A nyert olajat szűrledj és tedd el.

Átlátszó, halványsárga színű, szagtalan, enyhe és ne avas ízű legyen.

319. Oleum Cacao.

Kakao-olaj.

Kakao-vaj.

Végy: Kakao-magvakat *hatszáz grammot* 600

Gyöngé pörkölés, lehámozás és tisztítás után vas-mozsárban zúzd szét egymemű péppé, mely a vízfürdön

317. Oleum Valerianae.

Oleum e subviridi flavum aut fuscum, primum tenue, temporis tractu spissius, tenax, reactionis vix acidae, in aqua parum, in spiritus vini 90⁰/₀ solubile.

Sub solutione jodi calescit, et vapores cinereo-flavi evolvuntur. Additu acidi nitrici induit colorem purpureo-rubrum in violaceam transeuntem. Santalinum parum solvit.

Oleum insuper continet acidum valerianicum in majori vel minori quantitate.

318. Oleum Amygdalarum dulcium.

Rp. Amygdalarum dulcium

grammata sexcenta 600

In mortario ferreo rite contusa in prelo frigido fortissime exprime. Oleum obtentum serva filtratum.

Sit limpidum, colore pallido flavo, inodorum, saporis mitis, non rancidi.

319. Oleum Cacao.

Butyrum Cacao.

Rp. **Seminum Cacao** *grammata sexcenta* 600

Leniter tosta, decorticata et mundata in mortario ferreo contundentur in pulvem aequabilem, quae in bal-

Cels. szerinti 40 fokra hevítetvén, a sajtóban is ugyan-ezen hőmérséknél sajtolandó ki a legnagyobb erővel.

A gyöngé hönél megolvasztott és álszűrt olajat papirtokba öntsd ki.

Sárgás-fehér, a magvak kellemes szagával bíró enyhe ízű, közönséges hőmérséknél törekeny, gyöngé melegnél üledék nélkül olvadó legyen.

320. Oleum cadinum.

Füstös fenyő-olaj.

Füstös olaj a Juniperus oxycedrus fájából száraz átpárolgatatás által készítve.

Setélbarna, sűrűs, kátrányhoz hasonló.

321. Oleum Camphoratum.

Kámforos olaj.

Végy: **Porrá dörzsölt kámfort**

harmincz grammot 30

Old fel

Faolajban

hatvan grammban 60

Jól elegyítve tartsd el.

† 322. Oleum Crotonis Tiglii.

Kroton-olaj.

A Krotonmagvából előállítva, legyen tiszta, méz-szinű vagy sárgabarna, sűrű, zsiros, száradó, harmincz-hat rész 90°/_o-os horszeszben, borégényben pedig köny-

neo aquae ad 40 Celsii gradus calefacta, in prelio ejusdem temperaturae fortissime exprimetur.

Oleum leni calore liquatum et colatum effunde in capsulas chartaceas.

Sit flavescenti album, odoris grati seminum, saporis mitis, temperatura consveta fragile, leni calore sine sedimento liquescens.

320. Oleum cadinum.

Oleum Juniperi empyreumaticum.

Oleum empyreumaticum e ligno Juniperi oxycedri ope destillatione sicca paratum.

Sit obscure fuscum, spissiusculum, picis liquide simile.

321. Oleum camphoratum.

Rp. **Camphorae in pulverem contritae**
grammata triginta 30
Solve in
Olei olivarum *grammatibus sexaginta* 60
Intime mixtum conserva.

† 322. Oleum Crotonis Tiglii.

Oleum e seminibus Crotonis Tiglii ope expressione obtentum sit limpidum, coloris mellei aut e flavo-fusci, spissum, pingue, siccescens, in triginta sex partibus

nyebben oldható; sajátos kellemetlen szagú, ize kezdetben enyhe-olajos, később azonban igen is tartósan égető.

323. Oleum Hyosциami foliorum coctum. Főzött beléndeklevél-olaj.

Végy: Szétzúzott friss beléndek-levelet

öt száz grammot 500

Faolajat

kétezer grammot 2000

Főzd mérsékelt hevítés és folytonos kavarással mellett a nedvesség eltűnéseig, azután sajtold ki és szűrlézd.

A szűrledék legyen

ezerhétszáz gramm 1700.

324. Oleum Jecoris Aselli flavum. Sárga Gadóczmáj-olaj.

Sárga halmáj-olaj.

Zsíros olaj, mely a tőke Gadócz (*Gadus Morrhu* Linn.), Kallári Gadócz (*Gadus Callarias* Linn.), s más a Csontosalak (*Teleostei*) rendjébe, Tüskenküliek (*Anacanthini*) alrendébe s Gadóczfélék (*Gadoidei*) családjába tartozó, az északi tengerekben előforduló Gadóczfajok friss májából magától foly ki.

Ez sűrűs, átlátszó, sárgás vagy aranyszínű olajt képez, melynek gyenge halíze és halszaga van.

Ne legyen avas, zavaros, vagy ólomtartalmu. Az olajat eczetsavval rázd össze; az így nyert szűrlézett folyadék kétszer chromsavas Kaliummal: sárga, kénsavval pedig fehér csapadékot ne adjon.

spritus vini 90%, facilius in aethere solubile; odoris specifici ingrati, saporis initio oleosi mitis, dein autem valde et continue urentis.

323. Oleum Hyosciami foliorum coctum.

Rp. Foliorum Hyosciami recentium con-
 tusorum *grammata quingenta* 500
 Olei olivarum *grammata duo millia* 2000
 Coque igne moderato, sub agitatione continua ad
 humidi consumptionem, dein exprime et filtra.
Colatura sit

grammatum mille et septingentorum 1700.

324. Oleum Jecoris Aselli flavum.

Oleum ex hepate recenti **Gadi Morrhuæ** Linn. **Gadi Callariae** Linn. et aliarum specierum **Gadi (Pisces, Teleostei, Anacanthini, Gadoidei)** maria septemtrionalia habitantium sponte effluens pingue, spissiusculum, pellucidum, fere decolor aut flavi aut aurantiaci, pond. spec. 0.923 et reactionis parum acidi; in alcohole e parte et in aethere perfecte solubile. Temperatura 17° pingue solidum subsidet.

Odoris et saporis debilis piscini.

Rejiciatur, quod rancidum, aut turbidum est aut plumbum continet. Oleum cum acido acetico conquassa et liquor filtrationis ope obtentus, sub additione Kalii bichromici colore flavo, cum acido sulfurico autem colore albo ne praecipitetur.

225. Oleum Jecoris Aselli fuscum.

Barna Gadóczmáj-olaj.

Barna halmáj-olaj.

A **tőke Gadócz** és **kallári Gadócz**. mesterséges melegnek kitett, vagy rothadásnak indult májából nyert olaj nagyobb fajsúlyú és savanyubb kémhatású mint a sárga gadóczmáj-olaj, borszeszben lassan, 7⁰ melegben könnyebben oldható, mint az előbb nevezett sárga olaj; szaga erősebb, íze kesernyés.

326. Oleum Lauri.

Babér-olaj.

Friss babérmagvakból vizzeli főzés és kisajtolás által készítve, zöld, lágy kenőcshöz hasonló, szemcsés, borlangban részben és másfél rész borégyényben oldható.

Babérszagú és keserű ízű.

327. Oleum Lini lotum.

Mosott len-olaj.

Végy: **Árúbeli lenolajat**, lehetőleg frisset

hatszáz grammot 600

Lepárolt vizet *háromszáz grammot* 300

Gyakori felrázás mellett álljon egy napig, ezután az olajat a víztől elkülönítvén, szűrlézd és tartsd el.

Átlátszó, nyáktól ment, száradó legyen.

325. **Oleum Jecoris Aselli fuscum.**

Oleum ex hepate **Gadi Morrhuæ** et **Gadi Cal-lariæ** calori artificiali vel fermentationi putridæ expo-sito obtentum pingue, coloris flavo-bruneri; gravitatis spec. majoris et reactionis magis acidi, in alcohole paul-lulo, magis (in calore 7⁰/₀) solubile, quam oleum jecoris aselli flavum; odoris fortioris et saporis amaricantis.

326. **Oleum Lauri.**

Oleum e fructibus recentibus lauri ope coctione cum aqua et expressione obtentum, sit viride, unguenti mollioris consistentia, granulosum, in alcohole e parte et in sesqui partibus ætheris solubile.

Sit odoris laurini, aromatici et saporis amari.

327. **Oleum Lini lotum.**

Rp. **Olei lini venalis quantopere recentis**

grammata sexcenta 600

Aquæ destillatæ *grammata trecenta* 300

Stent sæpius conquassando per diem. Oleum dein ab aqua separatum filtra et serva.

Sit limpidum, mucilagine expers, exsiccans.

328. Oleum Nucis moschatae.

Szerecsendió-olaj.

Szerecsendióból kisajtolás által Indiában készítve hozzánk levelekbe burkolt négyszögletű szilárd darabokban hozatik.

Narancs-színűen vagy sárgán és fehéren márványzott, szerecsendióhéjnak megfelelő szagú és ízű, borlangban nagy részben, négy rész forró borégényben pedig teljesen oldható, 68°-nál megolvad.

Zsiros és illó olajból álló keverék.

329. Oleum Olivarum.

Faolaj.

Ismert olaj, használatra a legfinomabb provence-i vagy csepegett olaj vétessék.

Tiszta, sárgás, szagtalan és íztelen, 0°-nál megmeleged, borlangban nehezen, borégényben könnyen oldható.

330. Oleum Ricini.

Himboj-olaj.

Végy: **Közönséges Himboj-magvakat**

hatszáz grammot 600

A lehámozás után sajtold ki a gyöngén melegített sajtóban. A szűrlézt olajat tartsd el.

Átlátszó, kissé sűrű, majdnem színtelen vagy sárgás színű, kellemes ízű, szagtalan, tömény-borszeszben oldékony legyen.

328. Oleum Nucis moschatae.

Balsamum Nucistae. Oleum Nucistae.

Oleum e seminibus Myristicae moschatae expressione in India orientali paratum adfertur in massis solidis quadrangulis in foliis involutis.

Sit coloris aut aurantiaci aut e flavo et albo variegati, odoris et saporis fragrantis Myristicae moschatae, in alcohole magna parte et in quatuor partibus aetheris ferventis plane solubile, in graduum $+ 68^{\circ}$ temperatura liquescens.

Est oleum pingue, cum oleo aethereo mixtum.

329. Oleum Olivarum.

Oleum venale notissimum, ad usum nonnisi purissimum „oleum olivarum provinciale vel virgineum“ adhibeatur.

Sit limpidum, coloris subflavi, saporis et odoris expers, rigescens, in alcohole difficulter et in aethere facile solubile.

330. Oleum Ricini.

Oleum Palmae Christi. Oleum Castoris.

Rp. **Seminum Ricini communis**

grammata sexcenta 600

Decorticata exprimentur in prelo leniter calefacto.
Oleum filtratum serva.

Sit limpidum, saporis blandi, odoris expers, in spiritu vini concentrato solubile.

331. Olibanum.
Tömjén.

**Boswellia serrata Oolebrooke et B. papyri-
fera Hochstetter, Keletindiában tenyésző fák.
Burseraceák.**

A törzsből kicsepegő és megkeményedett gyántás nedv, mely hosszúdad vagy gömbölyded, sima, fehéres-sárgás vagy halavány-verhenyes, később setétebbé váló szemcsékben jön elő, melyek kívül homályosok, mintegy porral behintvék, törékenyek, lapos-törésűek, viasz-szerűek, átlátszók, kesernyés ízűek, meggyujtva szagot árasztanak.

332. Ononis.
Iglicz.

**Tövises Iglicz, félcserje, szántóföldeken és
mezőkön található. Pillangósak.**

Gyökér, igen hosszú, majdnem ujjnyi vastag, sokszoros, hosszában gyakran mélyen barázdás, szívós és hajlítható, igen vékony, kívül setétbarna kérgű, fája fehéres, rostos, kemény és haránt átmetszetben nyilvánvalón, de egyentelenül és legyezőszerűen sugaras, kevésbé edeses-kesernyés ízű. Kereskedésben leginkább hosszában szélhasítva kapható.

331. Olibanum.

Thus.

Boswellia serrata Colebrooke et Boswellia papyrifera Hochstetter, arbores Indiae orientalis. Burseraceae Kunth.

Succus resinosis e trunco stillans et **induratus** sistit grana oblonga vel subglobosa, laevigata, coloris ex albido-luteoli, vel subfrufi, serius obscurioris, extus opaca, quasi pulvere inspersa, fragilia, fractura plana, cerea, diaphana, saporis subamari, quum accenduntur fragrantia.

332. Ononis.

Ononis spinosa Linn., suffrutex in arvis et campis obvius. Papilionaceae L.

Radix praelonga, digitum fere crassa, multiceps, in longitudinem saepe profunde sulcata, tenax flexibilisque, cortice tenuissimo, extrorsum obscure fusco, ligno albido, fibroso, transverse dissecto duro et manifeste quidem, sed inaequaliter et flabelli instrar radiato, saporis paullum e subdulci subamari, manducata urens. In mercatura plerumque longitudinaliter fissa occurrit.

† 333. Opium.

Mákony.

Álomhozó mák, Keleten, kiváltkép Kis-Ázsiában honos, s leginkább itt tenyésztetik. Mákfélék.

A megsértett tokokból kifolyó, **megszáradt tejnedv**, leginkább lepényekben kapható, melyek különböző nagyságúak, többé-kevésbé gömbölydedek, mák-levelekkel borítvák és lórom-magvakkal behintvék. — A lepények kívül keményebbek, barnák, egyentelenül lágyabbak, tömötten egybetapadt szemcsékből vagy szemcsécskékből állanak, verhenyes vagy halavány sárgák, a törlepon fénylők, veresbarnák, a kéz melegénél meglágyulnak, keserű ízűek, bodító szagúak, borszeszben és vízben részben oldhatók.

Ne használd az igen lágy, már penészes, nemkülönben a szerfelett kemény és törékeny mákonyt.

Minthogy a mákonyban a szunyal mennyisége 3 — 13 százalék között változhatik, csak olyan mákony használtassék, mely **megszáritva és törve legalább tiz százalék szunyalt tartalmaz.**

Ez következőleg puhatoltassék ki: A száritott és porrá tört mákony tiz grammját (10) áztasd 24 órán át kilenczven grammjával (90) oly elegynek, mely száznegyven (140) gramm lepárolt vízből és negyven (40) gramm higitott sósavból készült; azután a visszamaradt részt ugyanezen elegy másik kilenczven grammjával (90) részletenkint vond ki. A fel nem

† 333. Opium.

Laudanum. Meconium.

Papaver somniferum Linn., herba in Oriente praecipue in Asia minori indigena et ibidem maxime culta. Papaveraceae Juss.

Succus lacteus e capsulis vulneratis immaturis effluens, **induratus**, occurrit, plerumque in placentis variae magnitudinis, plus minusve conglobatis, papaveris folio involutis et rumicis cujusdam fructibus conspersis. Placentae sunt extus duriores, fuscae, intus inaequaliter molliores e granulis vel lacrymis dense compactae, fulvae vel subflavae, fractura nitentes e rubro fuscae, manu tractatae mollescentes, saporis amari, odoris sopientis, in spiritu vini et in aqua partim solubiles.

Cave ab opio nimis molli, jam mucido, nec minus a nimis duro et fragili.

Quum opium morphii partes 3 ad 13 in 100 partibus continere possit, ne adhibeatur opium nisi siccatum et pulveratum, quod morphii minimum decem partes in centum partibus contineat.

Cognoscitur hoc modo :

Opium siccatum et pulveratum grammata decem (10) macera per 24 horas cum grammatibus nonaginta (90) miscellae paratae ex grammatibus centum et quadraginta (140) aquae destillatae et grammatibus quadraginta (40) acidi hydro-chlorici diluti, dein cum ejusdem miscellae grammatibus nonaginta (90) partitis vicibus extrahe. Re-

oldódott maradék ismert súlyú szűrén gyűjtessék össze és száríttassék meg. Ha a kísérlethez vett mákony jó fajta volt, ugy e maradék súlya négy és fél grammot (4·5) nem halad meg. A savanyú oldathoz kevertessék harmincz gramm (30) porrá tört konyhasó, mely miután feloldódott, az elegy 24 órán át hideg helyen álljon.

Az ezalatt származott nyúlékony enyvszerű üledékel előbb a folyadék leöntése, később pedig szűrlezés által válaszd el és telített konyhasó-oldattal mosd ki.

Az összegyűjtött és elegyített folyadékhoz adj annyi ammoniát, hogy annak szaga tisztán érezhető legyen.

Nyílt edényben tedd a folyadékot 12 órán át hideg helyre, ezután a jegecsekben kivált és az edény falaihoz tapadt szunyalt óvatos leöntés által válaszd el a folyadéktól, kevés lepárolt vízzel öblítsd le, szűrén gyűjtsd össze és megszáritva porcellán esészében mintegy ugyanannyi súlymennyiségű eleggyel, melyet egyenlő rész hígított eczelsav és lepárolt vízből készítettél, dörzsöld össze, végre a mi oldható, csekély mennyiségű lepárolt vízben old föl. Az oldatot szűrlezd meg, a szűrletet mosd ki; ugy azonban, hogy az ekként nyert folyadékok összege 70—80 grammnál több ne legyen. A szűrletet annyi ammoniával elegyítve, hogy feleslegben legyen, nyílt edényben hagyd állni 12 óráig, azután az ekként származott csapadékot ismert súlyú szűrén gyűjtsd össze, csekély mennyiségű lepárolt vízzel mosd ki igen jól és szárítsd meg. A csapadék legalább is egy gramm súlyával bírjon.

siduum, quod non solutum restat, in filtro noti ponderis colligatur et siccat. Ejus pondus, quodsi opium bonae indolis experimento subjectum fuerit, grammata quatuor et dimidium (4·5) non excedat.

Solutioni acidae admisceantur natrii chlorati pulverati grammata triginta (30), quibus solutis miscellam loco frigido per 24 horas sepone.

Sedimentum tenax, glutinosum inde ortum primum decantatione, dein filtratione a liquore separa et cum solutione saturata natrii chlorati elue.

Liquoribus collectis et mixtis adde ammoniae quantitatem sufficientem, usque dum redoleat.

Sepone vase aperto in loco frigido per 12 horas, dein morphium in crystallos concretum et parietibus vasis adhaerens cauta decantatione a liquore separa, cum exigua quantitate aquae destillatae lava, demum in filtro collige et siccatum in patina porcellanea cum aequali circiter pondere miscellae ex acidi acetici diluti et aquae destillatae aa partibus aequalibus paratae contere, denique aquae destillatae parva quantitate addita, quod solvi poterit, solve. Solutionem filtra, filtrum elue; liquores tali modo obtenti pondus 70—80 grammatum ne excedant. Ammonia sufficiente quantitate, ut superabundet, admixta stet in vase aperto liquor per 12 horas, dein praecipitatum inde ortum filtro noti ponderis collige, parva quantitate aquae optime elue et sicca. Sit ad minimum ponderis grammatis unius.

334. *Origanum*.

Murvapik.

Gyopánfű.

Szurokszagú Murvapik, fű, utak és sövények mellett közönséges. Ajkasok.

Fű virágzó esúcsaival, a nyélezés levelek átelleniek, petealakúak, hegyesek vagy kevésbé tompák, majdnem egészek, mindkét oldalon pelyhes-érdesesek, a murvás virágok tömött kalászban, szatján esúcsi csomólóban elhelyezve. Erős szagú; íze illatos, kesernyés.

335. *Oxymel Scillae*.

Tengeri hagyma ecetméz.

Végy: Tisztított mézet
négyszáznyolcvan grammot 480
Tengeri hagyma-kivonatot
három grammot 3
 mely utóbbi old fel:
Tömény ecetsavban *öt grammban* 5
Higitott ecetsavban *öt grammban* 5
 Kellő elegyítés után tartsd el.

336. *Oxymel simplex*.

Egyszerű ecetméz.

Végy: Tisztított mézet *nyolcszáz grammot* 800
Tömény ecetsavat *tizenhat grammot* 16
 Kellőleg elegyítve tartsd el.

334. Origanum.

Origanum vulgare Linn., planta ad vias et sepes vulgaris. Labiatae. Juss.

Herba cum summitatibus florentibus, foliis oppositis, petiolatis, ovalis, acutis vel obtusiusculis, subintegerrimis, utrinque pubescenti scabriusculis, florum spicis densis, bracteatis, in corymbum terminalem dispositis. Odor fragrans, sapor aromaticus, subamaricans

335. Oxymel Scillae.

Rp. Mellis depurati
    grammata quadringenta et octaginta 480
Extracti Scillae   *grammata tria* 3
in
Acidi acetici concentrati
Acidi acetici diluti
    āā grammatibus quinque 5
soluti.
Intime mixta serva.

336. Oxymel simplex.

Rp. Mellis depurati   *grammata octingenta* 800
Acidi acetici concentrati
    grammata sedecim 16
Intime mixta serva.

337. *Papaver Rhoeas.*

Pipacs.

Pipacsvirágok.

**Pipacs Mák, fű, szántóföldeken közönséges.
Mákfélék.**

Szirmok, kerekdedek, pirosak, alapjukon néha piros-feketés folttal jelölvék, gyenge bódító szagúak, szárítva igen vékonyak, majdnem átlátszók, szennyes biborszínűek, majdnem szagtalanok.

338. *Papaver somniferum.*

Bódító mák.

Mákfejek.

Álomhozó Mák, keleten tenyésző fű, nálunk igen gyakran tenyésztik. Mákfélék.

Tok, teljes megérése előtt, míg bemetszéskor tejnedv foly ki, szedessék és enyhe hőnél száríttassék, diónyi nagyságú, gömbölyded vagy hosszas-tojásdad, sima, gyakran szilvás-kékes; ülő, korongalakú, ötsugaras bibével koronázva, a bibe alatt tiz nyitott likkal, undorító-keserű ízű.

339. *Pastilli e Natrio hydro-carbonico.*

Kétszénsavas szikenyes czukor korongok.

Bilini korongok.

Végy: Kétszénsavas szikenyt

három grammot 3

337. *Papaver Rhoeas*.

***Papaver rhoeas* Linn., herba inter segetes vulgaris. *Papaveraceae* Juss.**

Petala (Flores *Papaveris Rhoeados*) subrotunda, miniata, basi interdum macula purpureo-nigricante notata, odoris debilis narcotici, siccata tenuissima, fere diaphana, sordide purpurea, fere inodora.

338. *Papaver somniferum*.

***Papaver somniferum* Linn., herba orientalis, apud nos frequentissime culta. *Papaveraceae* Juss.**

Capsulae (Capita *Papaveris*) ante plenam maturitatem, quamdiu ex incisione succus lacteus manat, collectae et leni igne siccatae, nucis juglandis magnitudine, subglobosae vel ovato-oblongae, glabrae, saepe glaucopruinosae, stigmate sessili, disciformi, decenradiato coronatae, sub stigmate poris decem apertae, saporis nauseoso amari.

339. *Pastilli e Natrio hydro-carbonico*.

Pastilli Bilinenses. Pastilli de Vichy.

Rp. *Pulveris Natrii hydro-carbonici*

grammata tria

3

Czukorport *negyvenöt grammot 45*
Lepárolt vizet *mennyi elég*
Készítsd tésztávvá, melyből alakíts
harmincz korongot.

340. Petroleum rectificatum.

Tisztított kőolaj.

A nyers kőolaj átpárologtatása által nyeretik, tiszta, színtelen, híg, kémhatása savi, 85°-nál forr, kátrányos szagú, kesernyés-csípős ízű. Vizben nem oldható, borszeszben nehezen, illó és más szilárd és szállékony olajokban oldható.

Meggyújtva világos lánggal ég. Se az iblant, se a szantálfa festenyét nem oldja fel.

341. Phellandrium.

Bösövény.

Vízi növény, Európa mocsaras vidékein tenyészik. Ernyősek.

Gyümölcs, hosszúdad buracsenk, heugerded, fent kevésbé megvékonyodva, kehelylyel koronázva, tompabordás, keskenybarázdás, barna, négy millimeter hosszú, a gyümölcsfelek többnyire egybetapadva, kesernyés ízű, sajátos szagú.

Vigyázz, nehogy **gyilkos csomorika** vagy **széleslevelű bolonyik** gyümölcsei közbe legyenek keveredve, melyek amattól gömbölyded vagy tojásdad alakjuk, nemkülönben halaványzöld színük által különböznek.

Pulveris Sacchari

grammata quadraginta et quinque 45

Aquae destillatae

q. s.

ut fiat massa, ex qua formentur pastilli 30.

340. **Petroleum rectificatum.**

Sit liquor per destillationem petrolei nativi obtentus, limpidus, decolor, reactionis acidi, versus 85° temperaturam ebulliens, odoris bituminosi, saporis amaro-acris, bituminosi. In aqua non solvitur; difficulter in spiritu vini, facile in aethere et in oleis diversis, tum fixis, tum volatilibus solubilis.

Incensum cum flamma lucide comburitur. Nec jodum, nec santalinum solvit.

341. **Phellandrium.**

Oenanthe Phellandrium Lamarck, in paludosis Europae crescens. Umbelliferae Juss.

Fructus (Semen Phellandrii, Semen Foeniculi aquatici) sistit diachena oblonga, subteretia, sursum paullum attenuata, calyce coronata, obtuse costata, anguste sulcata, fusca, ad quatuor millimetra longa, mericarpiis plerumque cohaerentibus, saporis subamari, odoris peculiaris.

Cave ne fructus **Cicutae virosae** Linn. neve **siiatifolii** Linn. immixti sint, qui forma subglobosa, aut ovata et colore subviridi ab eo differunt.

342. Pilulae Ferri iodati.

Vasiblacsos labdacso.**Blankard labdacsoi.**

Végy: Tiszta iblanyt	<i>nyolcz grammot</i>	8
Vasport	<i>öt grammot</i>	5
Lepárolt vizet	<i>hét grammot</i>	7
A szabály szerint készített és azonnal szűr- lézett oldathoz keverj		
Nyers fehér mézet	<i>öt grammot</i>	5
és párold el vas-csészében		
	<i>tizenhárom gramm</i>	13
maradványra, melyhez adj		

Zilizgyökér-port**Édesgyökér-port***mindegyikből öt grammot* 5

Alakíts belőle lehető leggyorsabban **szazhusz darab**
labdacso, melyek vaspor által legyenek fedve, s melyek

Egy rész Tolu balzammak*három rész égényben*

való oldatával bevonva, a megszárlás után eltartandók.

343. Pilulae laxantes.

Hashajtó labdacso.

Végy: Aloë-port	<i>negyren grammot</i>	40
Jalapa gumó-port	<i>hatvan grammot</i>	60
Orvosi szappan-port	<i>husz grammot</i>	20
Ánizsmag-port	<i>tiz grammot</i>	10

342. Pilulae Ferri jodati.

Pilulae Ferri jodurati. Pilulae Blankardi.

Rp. Jodi puri	<i>grammata octo</i>	8
Pulveris Ferri	<i>grammata quinque</i>	5
Aquae destillatae	<i>grammata septem</i>	7
Solutionem lege artis paratam et illico filtratam commisce cum		
Mellis crudi albi	<i>grammatibus quinque</i>	5
et evapora in patina ferrea ad		
	<i>grammata tredecim</i>	13
Additis tum :		
Pulveris radiceis Althaeae		
“ “ Liquiritiae		
	<i>aa grammatibus quinque</i>	5
formentur citissime pilulae numero		
centum viginti semper pulvere ferri lectae, quae		
denique cum solutione e		
Balsami de Tolu	<i>parte una in</i>	
Aetheris sulfurici partibus tribus		
obductae exsiccantur et servantur.		

343. Pilulae laxantes.

Rp. Pulveris Aloës	<i>grammata quadraginta</i>	40
“ Jalapae tuberum		
	<i>grammata sexaginta</i>	60
“ Saponis medicinalis		
	<i>grammata viginti</i>	20
“ Anisi vulgaris		
	<i>grammata decem</i>	10

90% borszeszt mennyi elég.
Készíts belőle *husz centigrammos* labdacsokat.

344. Pix liquida.

Kátrány.

Az erdei bükkfából átpárolgatás útján előállított és a kereskedésben kapható **kátrány**, mely folyékony, nyúlós, víznél nehezebb, olajos, fekete-barna, félig átlátszó; füstös, kreosotszerű szagú, undorító, keserű, égető ízű.

† 345. Plumbum aceticum basicum solutum.

Oldott aljas eczetsavas ólom.

Ólom-eczet. Ólom-vonat.

Végy: Szétdörzsölt tisztított eczetsavas ólmot

	<i>szányolcivan</i>	<i>grammot</i>	180
Ólomélegport		<i>kilenczven</i>	<i>grammot</i>
Lepárolt vizet		<i>hétszázhusz</i>	<i>grammot</i>
			720

Gyakori felrázás mellett hagyd állni, míg az üledék színe fehérré változott át s legnagyobb része feloldódott.

A szürlézett folyadék szintelen és lúgaljas kémhatású legyen.

Misce, fiant cum

Spiritu vini rectificati 90⁰/₀

s. q.

pilulae ponderis

centi grammatum viginti 0·20.

344. Pix liquida.

Resina empyreumatica liquida.

Pix venalis e fago silvatica destillatione obtenta, sistit massam liquidam, spissam, aqua graviorem, oleosam, nigro-fuscam, subdiaphanam, odoris empyreumatici, kresotum redolentis, saporis nauseosi, amari, os urentis.

†345. Plumbum aceticum basicum solutum.

Acetum Lithargyri. Acetum Plumbi seu Saturni. Extractum plumbicum seu Saturni.

Liquor Plumbi subacetici.

Rp. **Plumbi acetici depurati contriti**

grammata centum et octaginta 180

Plumbi oxydati pulverati

grammata nonaginta 90

Aquae destillatae

grammata septingenta et viginti 720

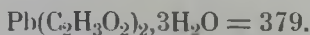
Stent in lagena rite clausa saepius conquassando, donec sedimentum in album commutatum et maxima e parte solutum fuerit.

Liquor filtratus sit fere decolor, reactionis alcalinae, superaddita Ammonia liquor filtratus decolor maneat.

† 346. Plumbum aceticum depuratum.

Tisztított eczetsavas ólom.

Ólom-cukor.

Végy: **Nyers eczetsavas ólmot** *négyszáz grammot* 400
old fel
Lepárolt vízben *hatszáz grammban* 600
hozzáadván
Tömény eczetsavat *három grammot* 3
A szűrlezzett oldatot párold be a jegecedésig.

a bepárlás

Tömény eczetsavnak *két grammnak* 2
további hozzáadásával mindaddig ismélendő, míg ez
uton színtelen jegecek nyeretnek.

Színtelen, a száraz levegőn elmálló vízben könnyen
és csak esekély maradvány hátrahagyásával oldható ha-
sábokat képezzen.

Jól zárt edényben tartandó.

† 347. Plumbum aceticum solutum.

Oldott eczetsavas ólom.

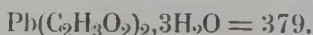
Ólomcukor-oldat.

Végy: **Tisztított eczetsavas ólmot** *egy részt* 1
Lepárolt vizet *hat részt* 6
A rendelés alkalmával old fel.

† 346. **Plumbum aceticum depuratum.**

Sacharum Saturni. Acetas Plumbi acidulus.

Rp. **Plumbi acetici crudi**

grammata quadringenta 400

Solve in

Aquae destillatae

grammatibus sexcentis 600

addendo :

Acidi acetici concentrati

grammata tria 3

Solutio filtrata evaporetur ad crystallisationem;
quae additis ulterioribus

Acidi acetici concentrati

grammatibus duobus 2

iteranda, quamdiu crystalli decolores obtinentur.

Sint prismaticae, coloris expertes, in aëre sicco fati-
scentes, in aqua facile et exiguo nonnisi residuo solubiles
Servetur in vitro bene clauso.

† 347. **Plumbum aceticum solutum.**

**Sacharum Saturni solutum. Acetas Plumbi
acidulus solutus.**

Rp. **Plumbi acetici depurati** *partem unam*

Solve in

Aquae destillatae

partibus sex

Paretur ex tempore.

348. *Plumbum carbonicum.*

Szénsavas ólom.

Ólomfehér.

Tiszta, fehér tömeg, mely eczetsavban pezsgés mellett majdnem teljesen oldható.

Higitott légeny-savban feloldatván, az oldat könnyen-könnyen lég által lecsapatik, s annak átszűrés után szénsavas szikeny hozzáadására megzavarosodni nem szabad.

Ne legyen benne se kréta, se kénsavas súlyany, se gipsz vagy más idegen anyag.

349. *Plumbum hyperoxydatum rubrum.*

Veres ólomfeléleg.

Súlyos por, élénk veres, szagtalan és íztelen, vízben oldhallan.

Sós-kasav és forró víz hozzáadása mellett higitott légeny-savban majdnem teljesen oldatik.

350. *Plumbum oxydatum.*

Óloméleg.

$PbO=223.$

Veres-sárga, pikkelyalakú darabkában, légeny-savban és eczetsavban pezsgés nélkül oldható.

Rezet vagy vasat ne tartalmazzon. Higitott kénsavval rázatván, a képződött és átszűrt folyadék légeny-könny feles mennyiségével meg ne kéküljön (réz), sem pedig veres-barna váladékot ne adjon (vas).

348. Plumbum carbonicum.

Cerussa.

Sit massa albissima, in acido acetico sub effervescentia fere solubilis.

Solutio ope acidi nitrici diluti obtenta et gase hydro-sulfurato praecipitata, dein filtrata natrio carbonico ne turbetur.

Cave, ne creta, baryta sulfurica, gypso aliisque heterogeneis inquinatum sit.

349. Plumbum hyperoxydatum rubrum.

Minium.

Sistit pulverem ponderosum, laete rubrum, inodorum et insipidum, in aqua insolubilem.

Solvatur fere ex integro in acido nitrico diluto accedente acido oxalico et aqua fervida.

350. Plumbum oxydatum.

Lithargyrum.

$PbO=223.$

Sit massa rubroflavescens, squamosa, in acido nitrico diluto et in acido acetico sine effervescentia solubile.

Cupro aut ferro ne sit inquinatum. Cum acido sulfurico diluto conquassatum praebeat liquorem, qui filtratus, per superadditam ammoniam nec colorem coeruleum (cuprum) induit, nec praecipitatum rubro-fuscum deponit (ferrum).

351. Potio Magnesiaie citricaie effervescens.
Pezsgő citromsavas kesereny-oldat.

Olvasztó citromviz.

Végy: Czitromsavat	<i>tizenkét grammot</i>	12
Szénsavas kesrenyt	<i>tizenegy grammot</i>	11
Old fel		
Lepárolt vizben	<i>négyszáz grammban</i>	400
A pezsgés megszűnte után adj hozzá		
Czitrom-olajt	<i>két cseppet</i>	2
mely elébb		
Kétszénsavas szikenynyel	<i>három grammal</i>	3
eldörzsöltetett.		
A tökéletes oldás és szűrlés után adj hozzá		
Egyszerű szörpöt	<i>hatvan grammot</i>	60
Töltsd külön e célra szolgáló üvegbe s adj hozzá		
Czitromsavat darabokban	<i>négy grammot</i>	4
Igen jól bedugaszolva és lekötözve tartsd el.		
Tartalmaz:		
Czitromsavas kesrenyt	<i>körülbelül husz grammot</i>	20

352. Potio Riveri.

Rivar itala.

Hányásellenes ital.

Végy: Tisztított szénsavas kaliumot	<i>nyolcz grammot</i>	8
-------------------------------------	-----------------------	---

351. Potio Magnesiae citricae effervescens.

**Potio citrica purgans. Limonada Magnesiae
Limonada solvens.**

Rp. Acidi citrici	<i>grammata duodecim</i>	12
Magnesii carbonici hydro-oxydati	<i>grammata undecim</i>	11
Aquae destillatae	<i>grammata quadringenta</i>	400
Solutis et effervitis adde :		
Olei citri	<i>guttas duas</i>	2
cum		
Pulvere Natrii hydro-carbonici	<i>grammatibus tribus</i>	3
contritas.		
Perfecte solutis et filtratis admisce		
Syrupi simplicis	<i>grammata sexaginta</i>	60
Immitte in lagenam propriam, addendo		
Açidi citrici in frustulis	<i>grammata quatuor</i>	4
optime obturatum et ligatum serva.		
Continet Magnesiae citricae circa	<i>grammata viginti</i>	20

352. Potio Riveri.

Potio antiemetioa

Rp. Kalii carbonici puri	<i>grammata octo</i>	8
---------------------------------	----------------------	---

Vásznon átszűrt friss citromlevet

mennyi elég, mintegy száz grammot 100

Lepárolt vizet *száz grammot* 100

Egyszerű szörpöt

harminczkét grammot 32

A folyadék legyen

kétszáznegyven gramm 240

353. Pulpa Prunorum.

Szilva-íz.

Végy: **Száritott szilvát** *kétezer grammot* 2000

Főzd vízzel *elégséges mennyiséggel*

folytonos kavarással mellett a meglágyulásig.

A nyert pépet szitán dörzsöld át és sűrítsd be gyöngye tűznél félsűrű vonat-állományra, azután a tömeg *három* súlyrészéhez adj:

Cukorport *egy súlyrész*

és párold be a kellő sűrűségre.

354. Pulpa Tamarindorum.

Tamarind-íz.

Végy: **Árúbeli Tamarind belet**

nyolczszáz grammot 800

Öntsd le

Közönséges forró vízzel

ezer grammal 1000

Pállítsd gyakori felkavarással mellett a meglágyulásig.

A szitán áttört pépet párold be a vízfürdön por-

Succi Citri recentis per linteum colati	
<i>q. s. circa grammata centum</i>	100
Aquae destillatae	<i>grammata centum</i> 100
Syrupi simplicis	
<i>grammata triginta et duo</i>	32
Sit fluidum	
<i>grammatum ducentorum et quadraginta</i>	240

353. Pulpa Prunorum.

Rp. Fructuum Pruni siccatorum	<i>grammata duo millia</i> 2000
coque cum	
Aquae communis	<i>q. s.</i>
continuo agitando ad emollitionem usque	
Pulpa per cribrum trajecta inspissetur leni igne ad extracti consistentiam, dein adde ternis ejus partibus	
Pulveris Sacchari albi	<i>partem unam</i>
et evapora ad justam consistentiam.	

354. Pulpa Tamarindorum.

Rp. Pulpae Tamarindorum venalis	<i>grammata octingenta</i> 800
Infunde cum	
Aquae communis fervidae	<i>grammatibus mille</i> 1000
digere saepius agitando ad emollitionem usque. Pulpam per setaceum transmissam evapora in patina porcel-	

cellán csészében félsűrű kivonat állományra, a tömeg
három súlyrészéhez adj

Cukorport *egy súlyrészt*
és párold be a kellő sűrűségre.

355. Pulvis aërophorus.

Pezsgő-por.

Végy: **Kétszénsavas szikenypor** *két grammot* 2

Add kék papirba.

Végy: **Borkósavpor** *egy és fél grammot* 1.5

Add fehér papirba.

356. Pulvis aërophorus Seidlitzensis.

Seidlitz pezsgő-por.

Angol pezsgő-por.

Végy: **Borkósavas kalium-natrium port** *tíz grammot* 10

Kétszénsavas szikenypor *három grammot* 3

Keverd össze és add kék papirba.

Végy: **Borkósav-port** *három grammot* 3
Add fehér papirba.

lanca in balneo aquae ad extracti spissitudinem, dein adde: **ternis** pulpae partibus

Pulveris Sacchari albi *partem unam*

et evapora ad justam consistentiam.

355. Pulvis aërophorus.

Rp. **Pulveris Natrii hydro-carbonici**

grammata duo 2

Detur in charta caerulea.

Rp. **Pulveris Acidi tartarici.**

gramma unum et dimidium 1.5

Detur in charta alba.

356. Pulvis aërophorus Seidlitzensis.

Seidlitz Powder Anglorum.

Pulvis aërophorus anglicanus.

Rp. **Pulveris Kalii natro-tartarici**

grammata decem 10

„ **Natrii hydro-carbonici**

grammata tria 3

Mixta dentur in charta caerulea.

Rp. **Pulveris Acidi tartarici**

grammata tria 3

Detur in charta alba.

† 357. Pulvis Doveri.
Dover pora.

Végy: Hánytató gyökérport
 Mákonyport *mindegyikből öt grammot* 5
 Czukorport *negyven grammot* 40
 Hosszabb időn át dörzsölve elegyítsd.

358. Pulvis gummosus.
Mézgás por.

Végy: Keményítőport
 Édes gyökérport
mindegyikből ötven grammot 50
 Arab mézgaport
 Czukorport *mindegyikből száz grammot* 100
 Elegyítsd.

359. Punica granatum.
Gránátfa.

Gránátfa gyökerének kérge.

Punica granatum Linn., Keleten nő, keleti Európában tenyésztetik. Mirtusfélék.

A gyökér kérge csöves vagy összegöngyölödött, különböző nagyságú darabokban kapható, melyek fél egészen egy milliméternyi vastagok, kívül göcsös-érdesek, többé-kevésbé repedezettek, halaványsárgák, belül halavány zöldes-sárgák, a legbelső felület halavány fahéjbarna, sima vagy sárgásfehér kicsiny forgácsok tapadnak ahhoz, a törés egyenletes, rágáskor összehúzó, kellemetlen és kesernyés ízű.

† 357. Pulvis Doveri.

Pulvis Ipecacuanhae cum Opio.

Rp. Pulveris Ipecacuanhae		
„ Opii	<i>aa grammata quinque</i>	5
„ Sacchari	<i>grammata quadraginta</i>	40
Misce diutius terendo.		

358. Pulvis gummosus.

Rp. Pulveris Amyli		
„ Liquiritiae radicis		
	<i>aa grammata quinquaginta</i>	50
„ Gummi arabici		
„ Sacchari		
	<i>aa grammata centum</i>	100
Misce.		

359. Punica granatum.

Punica granatum Linn., arbor in Oriente spontanea, in Europa orientali culta. **Myrtaceae** Juss.

Cortex radicis (Cortex Granati radicis) sistit frusta canaliculata vel convoluta variae magnitudinis, dimidium usque unum millimetrum crassa, extus verrucoso-exasperata, plus minusve rimosa, subflava, intus e subviridi flava, superficie intima pallide cinnamomea, laevia vel assulis tenuibus e flavescente albis adhaerentibus instructa, fractura aequabili, manducata adstringentia, saporis ingrati, subamari.

360. Pyrethrum.

Pyrethrum.

Anacyclus officinarum Hayne (Anacyclus Pyrethrum D. C.) középtengermelléki növény, kivált Algirban honos és tenyésztetik.

Összetett virágúak.

Gyökér, egyszerű, három millimeter vastag, kívül szürkésbarna, hosszában ráncos, belül halaványabb, könnyen törik, kevésse vastag kéreg, köröskörül balzsamtartó vezetékekkel ellátva, a fa sugaras. A gyökeret rágva, a száját égeti és a nyáleválasztást fokozza. Szagtalan.

A gyökér kiszolgáltatás előtt a levél- és szármaradványoktól, melyek rajta közönségesen találhatók, tisztíttassék meg.

361. Quassia.

Keserűfa.

Keserű Quassia, forróvi Amerikában tenyésző fa. Simarubafélék.

Fa. fehér, könnyű, hengeralakú botokban, melyek nyolcz centiméternyi vastagok, kívül csíkosak, haránt álmérőben bélsugarakkal és körbenfutó, még nagyító üveg alatt is igen szorosan egymás mellett álló rétegekkel keresztezve, a vékony kérget mindenhol könnyen lefejtetni vagy pedig már le van csupasztatva, íze nagyon keserű.

A kereskedésbeli vakarék ne használtassék, valamint a jamaikai quassia sem, mely *Picrasma*

360. Pyrethrum.

Anacyclus officinarum Hayne (Anacyclus Pyrethrum D. C.) planta mediterranea in Algeria imprimis spontanea et culta. Compositae Adanson.

Radix (Radix Pyrethri) simplex ad millimetra tria crassa, extrorsum e cinereo fusca, in longitudinemque rugosa, intus pallidior, facile fragilis, cortice crassiusculo orbe ductuum balsamiferorum praedito, ligno radiato. Manducata radix os urit, et salivam copiosorem movet. Est inodora.

Radix ante dispensationem a foliis cauleque residuis plerumque adhaerentibus est liberanda.

361. Quassia.

Quassia amara Linn., arbor Americae tropicae. Simarubaceae Richard.

Lignum (Lignum Quassiae surinamense) albidum, leve, in frustibus cylindricis, ad octo centimetra crassis, extus striatis, in segmento transverso radicis medullaribus circulisque concentricis, etiam sub lente angustissimis decussatum, cortice tenui facile ubique separabile vel obtectis vel jam denudatis, saporis peramari.

Rasuram venalem ne adhibeas; neve ligno **Quassiae jamaicensi** e **Picrasma excelsa Phanchon**

excelsa Planchon (*picraena excelsa Lindley*) fától való, melynek majdnem három decimeter vastag törzsei, vastag kéreggel ellátva, kaphatók a kereskedésben, s a haránt metszetben szélesebb velősugarak és körbenfutó rétegek már szabad szemmel is eléggé nyilvánvalón láthatók.

362. *Quercus*.

Tölgy.

***Quercus robur* Linn. et *Quercus sessiliflora* Martyn, nálunk honos fák. Kupaktermők.**

Fiatalabb törzs vagy nem igen vén ágak kérgé, kívül törekeny, belül szívós, nyalábosan rostos, felettébb vékony, könnyen leválasztható, szürkés-ezüstös színű pararéteggel, barna középréteggel, a háncs barnás vagy sárgás, csikos, végül vékony, keskeny, hajtható nyalábokká széthasadozik; rágva összehúzó, íze összehúzó-keserű.

Mag, két szikből áll, mely lapos-domború, vastag, porczos-húsos, kívül reczés, halaványbarna, belül fehér vagy okersárga, s fanyar, igen összehúzó ízű. Az éretlen, rovaroktól megrágott vagy régiség miatt megromlott mag vetessék vissza.

Pörkölt tölgyemakk. A tölgyemagvak külső héjukból kivéve, enyhe hőnél megszáritva s vasedényben folytonos kavarással addig pörköltve, míg barnák nem lesznek, s könnyen nem törhetők.

(*Pieraena excelsa* Lindley) oriundo utaris, cujus trunci, fere tria decimetra crassi, cortice crasso obtecti in mercatura sunt, et in segmento transverso radios medullares, circulosque concentricos latiores, oculo nudo satis manifestos praebent.

362. *Quercus*.

***Quercus Robur* Linn., et *Quercus sessiliflora* Martyn, arbores indigenae. Cupuliferae Richard.**

Cortex trunci junioris vel ramorum ne nimis veterum extrinsecus fragilis, intrinsecus tenax, fasciatim fibratus, strato tuberoso tenuissimo, separabili, coloris e cano argentei, cortice medio fusco, libro fuscescente, vel flavescente, striato, postea in fascias tenues, angustas, flexibiles distracto; manducatus adstringens, saporis adstringentis amari.

Semen (Glandes *Quercus*) e cotyledonibus duobus, plano convexis, crassis, cartilagineo-carnosis, extus reticulatis, pallide fuscis, intus albidis, vel ochroleucis constans; saporis austeri, adstringentis. Immaturum, insectis corrosum vel vetustate corruptum rejiciatur.

Semina quercus tosta (Glandes *Quercus* tostae). Semina quercuum e pericarpis exempta, leni igne siccata, in vase ferreo subcontinua agitatione tamdiu torrefacta, donec colorem fuscum induerint et facile frangantur.

363. Ratanha.

Ratanha.

Krameria triandra Ruiz et Pavon., félcserje,
Peruban honos. Krameriaceák.

Gyökér, fás, vastagabb, fent többfejű törzszsel, alant ágas, hosszú, másfél centimeter vastag ágakkal, vagy az ágak a törzsről lemeteszve; a kéreg törése kevésbé rostos, a tömött fánál csak hatszorta vékonyabb, az igen finoman sugaras és likacsos, fahéjbarna, némileg íztelen, igen összehúzó, kesernyés.

Használtassék a Peruból való gyökér. A kéregtől lecsupaszított, nemkülönbén más krameria-fajoktól, így a Kr. granatensis-, Kr. texensis- és Kr. brasiliensistől való gyökér ne használtassék.

† 364. Resina Jalapae.

Jalapa gyanta.

Végy: **Durván szétzúzott jalapa gumót**

ötszáz grammot 500

Önts rá

Közönséges forró vizet ezer grammot 1000

Áztasd három napig, azután sajtold ki.

A maradványt pállítsd huszonnégy óráig

Tömény borszeszszel ezer grammal 1000

A kisajtolt maradványt újból és harmad-
izben is pállítsd

Tömény borszesz ugyanazon mennyiségével

363. Ratanha.

Krameria triandra Ruiz et Pavon., planta suffruticosa in Peruvia crescens. Krameria-ceae Kunth.

Radix (Radix Ratanhiae) lignosa, trunci crassiore sursum multicipite, inferne ramoso, ramis longis, ad sesqui centimetram crassis, cylindricis, aut rami soli a trunco abscissi; cortice fractura subfibrosa, sexies saltem lenuiore quam lignum compactum subtilissime radiatum et porosum, coloris cinnamomei, subinsipidum, valde adstringens, subamarum.

Adhibeatur radix e Peruvia advecta. Radix cortice orbata, ac radix ab aliis Krameriae speciebus derivanda ut granatensis, texensis et brasiliensis vitanda.

† 364. Resina Jalapae.

Magisterium Jalapae.

Rp. **Tuberum Jalapae rud. tus.**

grammata quingenta 500

Infunde cum

Aquae communis fervidae

grammatibus mille 1000

Macera per triduum, dein exprime.

Residuum digere per 24 horas cum

Spiritus vini concentrati

grammatibus mille 1000

Expressum digere denno et tertia vice cum

Spiritus vini concentrati *eadem quantitate*

Az elegyített és szűrléztet léloldatokról párold le vízfürdön a borszeszt.

Az így nyert gyantát dörzsöld el sokszor ismételve lepárolt langyos vízzel, míg ez színtelen marad. Az ekként megtisztított gyantát szárítsd ki vízfürdön és alakítsd rudacsokká.

Sárgásbarna színű, fénylő törésű, könnyen szétmorzsolható, borszeszben könnyen és tökéletesen, égényben kevésbé oldékony és terpentín-olajban oldhatlan legyen.

365. Resina Pini burgundica.

Burgundi szurok.

Főzött terpentín.

Fenyőfélék különböző fajai. Toboztermők.

Gyanta, halaványsárga vagy halaványbarna, átlátszó, törése kagylós, fénylő, melegenél meglágyul, terpentín-szagú. Borszeszben teljesen oldalik.

366. Rheum.

Rhabarbara-gyökér.

Ismeretlen rheumfajok, északnyugati China havasain honos. Czikszárfélék.

Gyökér, különböző alakú darabokban, mindig lehamozva, gyakran majd egész vastagságban át-, majd félig befúrva, a törés érdes, kívül sárga, legtöbbször világossárga porral behintve, belül váltakozva veres és fehér, de különbözőféleképp elesavarodott, öblös kúszált suga-

A tincturis commixtis et filtratis abstrahetur destillando in balneo aquae spiritus vini.

Resina sic oblenta subigetur aqua destillata tepida saepissime iterata donec haec decolor manserit.

Resina hoc modo depurata exsiccetur in balneo aquae et formetur in bacillos.

Sit coloris luteo-fusci, fracturae splendentis, friabilis, in spiritu vini facile et omnino, in aethere parum solvatur, in oleo terebinthinae sit insolubilis.

365. Resina Pini burgundica.

Terebinthina cocta.

Abietinarum species variae. Coniferae Juss.

Resina subflava vel subfusca, diaphana, fractura concavata, nitens, calore mollescens, odoris terebinthini. In spiritu vini e toto solubilis.

366. Rheum.

Rhei species ignotae in alpebus Chinae boreali-occidentalis spontaneae. Polygoneae Juss.

Radicis (Radix Rhei. Radix Rhabarbarae) segmenta multiformia, dura, omnino deglupta, saepe aut per omnem substantiam aut ad dimidium foramine instructa, fractura aspera, extrorsum lutea, plerumque pulvere laete luteo conspersa, introrsum radiis alternatim rubris

raktól márványzott. A gyökeret rágva, a fogak között recseg, a nyálát sárgára festi; sajátságos ízű és szagú. Pora setétsárga, bőven ellátva górcsói kicsinységű, jól kifejtett sósavas mész jegeczeivel, s cseppecskékkel, melyek hamanylúg hozzáadására pirosas színűek lesznek. Ezen tulajdonságok által megkülönböztethető az Európában tenyésztett rheumfajok gyökereitől.

A régi, szuvas, könnyű és szivacsos, nemkülönbönben az igen kemény, súlyos és fás, penészes és feketés gyökér vettessék vissza.

367. Roob juniperi.

Fenyőbogyó-íz.

Végy: Friss érett fenyőbogyót

kétezer grammot 2000

Zúzd szét és főzd

Közönséges vízben elégséges mennyiségben a meglágyulásig s azután sajtold ki: a leülepités és szűrés által megtisztított folyadékot párold be folyékony kivonat-állományra, azután a tömeg *három* súlyrészéhez adj

Czukorport

egy részt

és sűrítsd be gyöngé hönél a kellő sűrűségre.

368. Roob Sambuci.

Bodzabogyó-íz.

Végy: Friss bodzabogyót

nyolczezer grammot 8000

et albis, sed multifarie contortis, sinuatis, et intricatis variegata. Radix masticata inter dentes stridet, salivam colore flavo tingit, saporis et odoris peculiaris. Pulvis sit intense luteus, scateat crystallis microscopicis bene evolutis calcii oxalici, et guttulis accessu Kalii hydro-oxydati soluti purpurascentem colorem induentibus. His characteribus facile distinguitur a pulvere radicum rhei specierum in Europa cultarum.

Rejiciatur radix vetusta, cariosa, levis et spongiosa, aequae ac nimis dura, ponderosa et lignosa, mucida, nigricans.

367. Roob Juniperi.

Rp. **Fructuum Juniperi maturorum recentium** *grammata duo millia* 2000

Contusos coque in

Aquae communis *s. q.*

donec mollescant, dein exprime.

Fluidum sedimentatione et colatura depuratum evaporetur ad extracti liquidi consistentiam, dein addatur *ternis* ejus partibus

Pulveris Sacchari albi *pars una*

et inspissetur leni calore in Roob.

368. Roob Sambuci.

Rp. **Fructuum Sambuci recentium** *grammata octo millia* 8000

Hévítsd kavarás mellett a forrásig, s a folyékony rész letöltése után sajtold ki a maradványt.

Az elegyített és szűrlézett lét főzd be felsűrű kivonallállományra s a tömeg *kilencz* súlyrészére adj

Czukorport *egy súlyrészt*

Párold be a kellő sűrűségre.

369. Rosa.

Rózsa.

Rózsaszirmok.

Százlevelű Rózsa, kivált pedig a damaskusi Rózsa nevű válfaj, keleten tenyésző cserje, nálunk igen gyakran tenyésztetik. Rózsafélék.

Szétváló-szirmú *párta*, virágzás alatt lemetszve és gyorsan szárítva, fanyar ízű, szárazon csekély kellemes szagú.

370. Rosmarinus.

Rosmarin.

Orvosi Rozmarin, déli Európában honos cserje, a kertekben nem ritkán tenyésztik. Ajkasok.

Levelek, merevek, vonalszerűek, ránczosak, mirigyesek, visszahajtott szélűek, alant fehér-taplósak, kiálló bordásak, illatos szagúak, hevenyen *terpentin-*, szárazan enyhébb ízűek.

Agitando calefiant ad ebullitionem, deffuso dein liquido exprimetur residuum.

Succi commixti et colati coquantur ad consistentiam subspissam; tum adde *novenis* ejus partibus

Pulveris Sacchari albi *partem unam*
et evapora in Roob.

369. Rosa.

**Rosa centifolia Linn., imprimis varietas:
Rosa damascena Mill., frutices orientales,
apud nos frequentissime culti. Rosaceae
Juss.**

Corolla (Flores Rosarum) polypetala sub anthesi resecta et celeriter siccata, saporis adstringentis, odoris in statu siccato exigui, grati.

370. Rosmarinus.

**Rosmarinus officinalis Linn., frutex in Europa australi indigenus, in hortis non raro cultus.
Labiatae Juss.**

Folia (Folia Anthos) rigida, linearia, rugosa, glandulosa, margine revoluta subtus, albo-tomentosa, nervo prominente, odore aromatico gravi, sapore in recentibus terebinthaceo, in siccato mitiore.

† 371. Sabadilla.

Sabadillamagvak.

Schoenocaulon officinale A. Gray, növény, a mexicói Andeseken honos és tenyésztetik.

Melanthaceák.

A gyümölcs három babonyból alakult tok, hosszúdad, hegyes, körülbelül tizenkét millimeter hosszú, papírszerű, szürkés-sárgás, a hasi varránynál kovad, a szétválás könnyű, a magvak többnyire kiesvők, hosszasak, hengerdedek, meggömbülvők, innét hegyesek, ránczosak, fénylők, barnafeketék, belül fehérek, négy egészen hat millimeter hosszúak, rágva a nyelvet felettébb csípi.

A gyümölcsöt, mely magvakat bőven tartalmaz, gondosan tartsd.

† 372. Sabina.

Szabina-galyak.

Nehézszagú Boróka, Középeurópa havasain honos, nem ritkán tenyésztett cserje.

Küpreszfélék.

Fiatalabb galyak (csúcsai), tömötten összeálló, felettébb apró, merev, dülvényalakú, hátukon mirigyes, négy sorjában odasimuló levelekkel, midőn pedig idősebbek, elálló, hegyesek; sajátságos nehézszagú, gyántáskeserű, balzsamos ízű. A **virginai borókának**, melylyel néha összetévesztetik, gyengébb szaga és szétállóbb galyai vannak.

A tenyésztett növényt használhatni, a galyak egy éven túl ne tartassanak.

Óvatosan tartassanak.

† 371. Sabadilla.

Schoenocaulon officinale A. Gray., planta in Andibus mexicanis spontanea et culta. Melanthaceae R. Br.

Fructus (Semen Sabadillae) sistit carpella tria capsularia, oblonga, acuta, circiter duodecim millimetra longa, chartacea, griseo-flavescentia, sutura ventrali hiantia, facile secedentia, seminibus plerumque elapsis, oblongis, subteretibus, curvatis, hinc acutis, rugosis, splendentibus, fusco-nigris, intus albidis, quatuor ad sex millimetra longis, quae manducata acerrimam eliciunt sensationem linguae.

Fructus seminibus scatentes caute serva.

† 372 Sabina.

Sabina officinalis Garcke, frutex in alpinis Europae mediae et australis, non raro cultus. Cupressineae L. C. Rich.

Ramuli (Summitates) juniores (Frondes Sabinae) dense coarctati, foliis minimis, rigidis, rhombeis, in dorso glandula instructis, quadrifariam imbricatis, adultioribus patulis, acutis, odoris gravis, peculiaris, saporis resinoso-amari, balsamici. Odore debiliore et ramulis magis patulis discernuntur sabinae virginianae Berg, quibuscum hinc inde confunduntur.

Plantam cultam adhibere licet, ramuli ne ultra annum praesto sint.

Caute serventur.

373. Saccharum.

Czukor.

Kereskedésbeli igen ismert gyártmány. Választassek ki a legfehérebb, száraz, tömött, kemény, a levegőn változatlan, fénylő, jegeczes törésű, igen kicsiny, tömötten összetapadt jegeczekkel, szagtalan, édes ízű. Vizben és borszeszben oldható.

374. Saccharum lactis.

Tejczukor.

Tehéntej savójából készítik, s tömött jegeczekből álló, fehéres, átlátszó, kemény, édeses tömegeket képez, melyek hét rész hideg vízben oldatnak, míg leglisztább borszeszben oldhatlanok.

Az avas szagú és sárga színű tejczukor vettessék el.

375. Sal Thermarum Carolinarum.

Karlsbadi só.

Árúbeli só, mely a karlsbadi hévforrás vizének elpárolása által nyeretik.

376. Salep.

Salepgyökér.

A kosbornemek különböző fajai, mint az Orchis, Ophrys, Plathanthera stb., Európában és Ázsiában tenyésznek.

Gümők, rendetlenül petédedek vagy hosszasak, ritkán tenyészterüek, a nagyobbik harmadfél centimeter

373. Saccharum.

Praeparatum venale notissimum. Eligatur albissimum, siccum, compactum, durum, in aëre immutabile. fractura crystallina nitente, crystallulis minimis dense connatis compositum, odoris nullius, saporis dulcis. In aqua et in spiritu vini solvitur.

374. Saccharum lactis.

E sero lactis vaccini paratum prostat in massis e crystallis compactis constantibus, albidis, diaphanis, duris, subdulcibus, in aquae frigidae partibus septem solubilibus, in spiritu vini rectificatissimo insolubilibus.

Saccharum lactis odoris rancidi et coloris flavi rejiciatur.

375. Sal Thermarum Carolinarum.

Sal venalis, evaporatione thermarum carolinarum paratus.

376. Salep.

Species variae generum orchidearum Juss. Orchis, Ophrys, Plathanthera etc. Plantae in Europa Asiaque crescentes.

Tubera (Radix Salep) irregulariter ovata vel oblonga, rarius palmata, unum ad duo et dimidium centi-

hosszú, felig átlátszó, szaruszilárdságú, szennyes-fehér vagy fehéres-barnás színű, szagtalan. porrá törve vízzel mézgas oldatot képez. A porból egy szemer negyven szemer vízzel forraltatván, kocsonya jön létre.

Vigyázz, nehogy kikiricszagymák legyenek közbekeveredve, melyek vízzel kezelve, kocsonyát nem képeznek.

377. Salvia.

Zsálya.

Orvosi Zsálya, déli Európában honos, nálunk mindenfelé tenyésztetik. Ajkások.

Levelek, nyelczések, hosszasak, ránczosak, csipkések, vékonyan taplósak, illatos szagúak, keserű ízűek, rágva fanyarok. Szedessenek a tenyésztett fű virágzása előtt.

378. Sambucus.

Bodza.

Gyepű Bodza, igen ismert fa. Lonczfélék.

Terebvirágzat. ötsugaras, sokvirágú. a párta fenti, kerekded, fehéres-sárgás, sajátságos szagú. A virágok száraz időben szedessenek.

A bogyók, frissében gömbölyded csontárok, hárommagvúak, kicsiny kehelylyel tetejükön, borsónyiak. kívül ibolyaszínű-feketék, biborszínű belüek: ízük kellemes savanyús, édeses: szaguk sajátságos.

metra longa, subdiaphana, soliditate cornea, colore sordide albo vel albido subfusco, inodora, pulverata cum aqua mucilaginem praebentia. Gramma unum pulveris cum grammalibus quadraginta aquae bullientis praebet gelatinam.

Cave ne bulbi colchici immixti sunt, qui cum aqua tractati gelatinam non largiuntur.

377. *Salvia*.

***Salvia officinalis* Linn., in Europa meridionali indigena, frequentissime apud nos culta.**

Labiatae Juss.

Folia petiolata, oblonga, rugosa, crenulata, tenuiter tomentosa, odoris aromatici, saporis amari. masticata adstringentia. Colligenda antequam planta culta florescit.

878. *Sambucus*.

***Sambucus nigra* Linn., arbor notissima. Caprifoliaceae Juss.**

Cymae (Flores Sambuci) quinquerradiatae, multiflorae, corollis epigynis, rotatis, ex albo luteolis, odore peculiari. Colligendi flores tempestate sicca.

Baccae recentes sistunt drupas subglobosas. tripyrenas, calyce minuto coronatas, pisi magnitudinis. extus coloris e violaceo nigri, succo purpureo repletas. saporis grate aciduli, subdulcis, odoris peculiaris.

379. Sanguis Draconis.

Sárkányvér.

Calamus Rotang Linn., kúszó cserje, a Molukka szigeteken tenyész. Pálmafélék.

Gyántás, a gyümölcsökből gyűjtött és a levegőn megszáradt nedv, hengerded pálcákban vagy petéded, illetőleg kúpidomú, szilvanagyságú darabokban kaphatni, pálmalevelekbe takarvák, feketeveresek, csikozott felületűek, kemények, nem áttetszők, felettebb törékenyek, szagtalanok és majdnem íztelenek. Rágva a nyál veres színű lesz, égéskor balzsamos szagot áraszt, s törve cinoberszerű port képez. Borszeszben könnyen oldható.

380. Santoninum.

Santonin.**Czinadék.**

A hasábos hatoldalú, vagy pikkelyes jegeczek szintelenek, a fény behatása alatt megsárgulnak, hevítésnél megolvadnak és részben elhomlanak, részben elillannak. A santonin hideg vízben csak kevésbé, de 250 súlyrész forró vízben, 43 súlyrész hideg és 3 súlyrész forró borszeszben, 72 súlyrész aetherben. 4 súlyrész chloroformban oldható.

A borszeszoldat natrium-hydroxyd-oldat által bibor szint ölt fel.

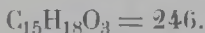
Az égvényekkel és calcium-hydroxyddal a santonin-vízben könnyen oldható vegyületeket képez.

379. Sanguis Draconis.

Calamus Rotang Linn., frutex scandens, in insulis Moluccis crescent. Palmae L.

Succus resinosus, aëre induratus, e fructibus collectus prostat in baculis cylindricis vel in massis ovalis seu conicis, pruni magnitudine, Palmae folio obvolutis, atro-rubris, superficie striatis, duris, opacis, fragilissimis, inodoris et fere insipidis. Masticando salivam rubro inficiat, combustione odorem spargat balsameum, et triturando pulverem praebat cinnabarinum. In alcohole facile solubilis.

380. Santoninum.

Crystalli prismaticae, hexagonales vel squamosae, decolores, lucis influxu flavescentes, calefactae liquescunt et tum partim decomponuntur, partim sublimant. Santoninum in aqua frigida nonnisi parum solvitur, verum in 250 partibus aquae bullientis, in spiritus vini frigidi partibus 43, in bullientis 3, in aetheris partibus 72, in chloroformii partibus 4 solvitur.

Solutio spirituosa addito natrio hydro-oxylato soluto colorem coccineum induit. Cum alcalibus et calcaria santoninum conjunctiones in aqua facile solubiles, decolores init.

381. Sapo kalinus.
Hamanyos Szappan.

Zöld vagy lágy szappan.

Lágy, szennyes-barna, sajátos kellemetlen szagú, vízben és borszeszben oldatik.

A levegőn állva nem keményedik meg.

Papiroson zsiros foltot nem hagy vissza.

382. Sapo medicinalis.

Orvosi szappan.

Mandola-szappan.

Végý: **Oldott szikený kőnéleget**

1.35 fajsúlyút *száz grammot* 100

Gyöngé hevítés után adj hozzá

Édes mandola-olajat *kétszáz grammot* 200

Hagyd kihűlni folytonos kavarás mellett, míg az egynemű lömeg sűrűsödni kezd, ekkor öntsd ki papírtokba és a mérsékelt meleg helyen való kiszáritás után tartsd el.

Fehér, kemény enyhén lúgos ízű, vízben és borszeszben teljesen oldékony legyen.

383. Sapo Picis.

Kátrány-szappan.

Végý: **Szegedi szappanport** *hatvan grammot* 60

Zsirédet

Tömény borszeszt

mindegyikből huszonöt grammot 25

381. Sapo kalinus.

Sapo viridis. Sapo mollis.

Sit massa mollis, sordide fusci, odoris peculiaris ingrati, in aqua et in spiritu vini solubilis.

Aëri expositum non durescit.

Chartae maculam pinguem non impartitur.

382. Sapo medicinalis.

Sapo amygdalinus.

Rp. Natrii hydro-oxydati soluti	
s. p. gr. 1.35	<i>grammata centum</i> 100
Leniter calefactis admisce	
Olei amygdalarum dulcium	
	<i>grammata ducenta</i> 200

Refrigerent sub agitatione continua donec massa homogenea spissiscere incipiat, dein in capsulas chartaceas effusam et loco temperato siccata serva.

Sit albus, durus, saporis alcalini mitis in aqua et spiritu vini omnino solubilis.

383. Sapo Picis.

Rp. Pulveris saponis Szegedinensis	
	<i>grammata sexaginta</i> 60
Glycerinae	
Spiritus vini concentrati	
	<i>aa grammata viginti quinque</i> 25

Old fel gyöngé hönél kavarás mellett és adj hozzá

Fakátrányt *tizenöt grammot* 15

Oldott szikeny kőnéleget

1.35 fajsúlyút *nyolcz grammot* 8

Kellő elegyítés és félkihülés után öntsd ki papírtokba.

384. Sapo Szegedinensis.

Szegedi szappan.

Kivülről agyagsárga, belül fehér, kemény és aránylag könnyű legyen.

Hatszoros mennyiségű hígított borszeszben melegen feloldva, a kihülés után kocsonyanemű tömeget képezzen.

385. Sapo sulfuratus.

Kén-szappan.

Végy: Szegedi szappanport

hatvan grammot 60

Zsirédet

Tömény borszeszt

mindegyikből huszonöt grammot 25

Gyöngé hönél kavarás mellett eszközölt feloldás és fél kihülés után adj hozzá

Leesapott ként *tizenöt grammot* 15

Bergamott-olajt *egy grammot* 1

Azután öntsd ki papírtokba.

Sub agitatione leni calore solutis adde :

Picis liquidae *grammata quindecim* 15

Natrii hydro-oxydati soluti

sp. p. 1·35. *grammata octo* 8

intime mixta, et semirefrigerata effunde
in capsulam chartaceam.

384. Sapo Szegedinensis.

Sapo albus.

Sit externe badius, interne albus, durus comparative laevis

In spiritus vini diluti sextupla quantitate calide solutus, exhibeat refrigeratus massam gelatiniformem.

385. Sapo sulfuratus.

Rp. Pulveris saponis Szegedinensis

grammata sexaginta 60

Glycerinae

Spiritus vini concentrati

na grammata viginti et quinque 25

Sub agitatione leni calore solutis et semirefrigeratis adde :

Sulfuris praecipitati

grammata quindecim 15

Olei Bergamotti

gramma unum 1

dein effunde in capsulam chartaceam.

386. Sapo venetus.
Velencei szappan.

Faolajból készült szappan.

Faolajjal készül, fehér, kemény, ne legyen avas, 70 0/0 borszeszben oldatik.

387. Sarsaparilla.
Szárcsagyökér.

Római gyökér.

Különböző tukmafajok, forróvi Amerikában tenyésznek. Tukmafélék.

Gyökerek, leghosszabbak, vékonyak, csikosak vagy barázdások, kívül szürkésbarnák vagy barnásveresek; a középkéreg kevésbé vastag, vagy lisztes és fehér vagy szaruszerű és barnás, zárt fagyűrűvel, bélsugarak nincsenek, a bél fehér lisztes. (**Hondurasi szárcsagyökér.**)

A gyöktörzs, melyből a másodlagos gyökerek kiindulnak, s a kereskedésben gyakran található, ne szolgáltatassék ki.

A mexikoi gyökér (**veracruzai szárcsagyökér**) mély barázdájú, a középkéreg vagy lehámlik vagy szaruszerű vékony, a fa kevésbé vastag, a bélnél vastagabb.

A gyökér, mely vékony vagy szalmához hasonló, vettessék vissza.

386. Sapo venetus.

Sapo oleaceus.

Ex oleo olivarum paratus, sit albus, durus, odoris minime rancidi, in spiritu vini 70⁰/o solubilis.

387. Sarsaparilla.

Smilacis diversae species in America tropica crescentes. Smilacineae R. Brown.

Radices longissimae (Radix Sarsaparillae), tenues, striatae vel sulcatae, extrorsum e griseo fuscae vel e fusco rubrae; mesophloeo crassiusculo, aut farinoso et albo aut corneo et subfusco, annulo ligni clauso, radiis medullaribus non instructo, medulla alba, farinosa. (**Sarsaparilla e Honduras.**)

Cormus, cui radices secundariae adnatae sunt, in mercatura saepe proveniens, est rejiciendus.

Radix e Mexico advecta (**Sarsaparilla e Veracruz**), profunde sulcata, mesophloeo aut labente aut corneo tenui et ligno crassiusculo, medullam superante, praedita.

Radix quaecunque macilenta aut stramento non dissimilis rejicienda.

† 388. Scammonium.

Aleppoi scammonium-gyánta.

Scammonia Folyondár, Sziriában és Kis-Ázsiában tenyész. Folyondárfélék.

Mézgás gyánta, a répaalakú gyökér megsértése által nyerik, tömött tömegeket képez, melyek könnyűk, törékenyek, kevéssé likacsosak, fénylők, szürkék vagy zöldesek, fehéres-szürke porrá dörzsölhetők; gyenge-undorító szagú; undorító-csipőses, kesernyés ízű.

Az úgynevezett smyrnai barna vagy fekete scammonium-gyántát, mely közbekevert liszttel vagy homokkal van tisztítatlanítva, vedd vissza.

† 389. Scilla.

Tengeri hagyma.

Scilla maritima Linn., Európa középtengeri partvidékein tenyészik. A veres hagymájú féleség. Asphodeleák.

Körülbelül nagy ökölnyi, tojásdad-hasas, pikkelyei közepetti szilárd lepény körül fedélszerűleg elhelyezve, veresek és fehéres színűek, alapjukon szaruszerűek.

Bemetszve könnyezésre indító szagot áraszt, íze csipős, később keserű, nedvét bőrre kenve, ez megveresedik.

A barna, szívós, nedves és penészes pikkelyek vetlessenek vissza.

† 388. Scammonium.

Convolvulus Scammonia Linn., in Syria et Asia minore crescens. Convolvulaceae Juss.

Gummiresina (Scammonium haleppense) e radice napiformi vulnerata, prostat in massis compactis, levibus, friabilibus, nonnihil porosis, nitentibus, cinereis vel viridescens, trituro in pulverem albido-griseum redigendis, odoris debilis, nauseosi, saporis nauseoso-sub-acris, amarescentis.

Scammonium fuscum vel nigrum, admixta farina vel arena inquinatum, smyrnaeum dictum, rejice.

† 389. Scilla.

Scilla maritima Linn., planta in litoribus Europae mediterraneae frequens. Varietas cum bulbo rubro. Asphodeleae Juss.

Est magnitudinis circa pugni majoris, ovato-ventricosus, e tunicis imbricatis rubris et albidis scabiosis, basi cornosis placentam centalem solidam ambientibus formatus. (Bulbus Scillae. Bulbus Squillae.)

Incisione auram spargit acrem lacrymas elicentem, saporem habet acrem insigniter amarum, succus cuti illinitus Erythema excitat.

Squamae fuscae, tenaces, humidae et mucidae rejiciantur.

† 390. *Scilla siccata*.

Száritott tengeri hagyma.

Végy: Friss tengeri hagyma lemezeket

kétezer grammot 2000

Hosszas vékony szeletekre metélve szárítsd ki porcellán-csészében Cels. szerinti 50° hőmérséknél, hogy szétdőrsölhetőek legyenek.

Az így nyert maradvány leszen körülbelől

kétszáz gramm 200

Jól zárt üvegedényben száraz helyen tartandók.

391. *Sebum ovile*.

Juhfaggyú.

A közönséges Juh (*Ovis Aris* Linn.), a kérődző Párosújjúak (*Artiodactyla ruminantia*) rendjébe s az Űrszarvúak (*Cavicornia*) családjába tartozó emlős állatnak csepleze- és belfodrából, valamint a vesék tájáról nyert friss zsiradék.

Ne legyen avas.

† 392. *Secale cornutum*.

Anyarozs.

Claviceps purpurea Tulasne, egyévi vagy kétéves gomba. mely fűfélék, különösen pedig a Rozs virágaiban a csír tönkrejutása mellett tenyész. Szemcsegombák.

Meddő telep, tompa háromszegletű, legtöbbszörre meghajlott, mindkét végén vagy felfelé megvékonyodva,

† 390. *Scilla siccata*.

Bulbus Scillae siccatus.

Rp. **Squammarum bulbi Scillae maritimae recentis** *grammata duo millia* 2000
Longitudinaliter et tenue scissae exsiccentur
in temperatura 50° Celsii.
Productum est circa *grammatum ducentorum* 200
Servedur in vase rite clauso, loco sicco.

391. **Sebum ovile.**

Pinguedo recens ex omento, mesenteris et regione renum **Ovis Arietis** Linn; animalis **Mammalis** (Ordo: **Artiodactyla ruminantia**, Familia: **Cavicornia** desumpta).

Ne sit rancidum.

† 392. **Secale cornutum.**

Claviceps purpurea Tulasne, fungus annuus vel biennis in floribus gramineis, praesertim **Secalis cerealis** Linn; germine abortiente **crescens**. **Pyrenomyces Fries.**

Stromata sterilia, obtuse trigona, plerumque subcurvata, utrinque vel sursum attenuata, trisulea, coloris

hárombarázdás, fekete ibolya-, gyakran szilvaszínű, belül halavány, csúcsán többnyire szennyes-fehér, rostos toldalékkal (sipka); harmadfél centimeter hosszú, három millimeter vastag, gombaszagú, undorító, kevésbé csípős ízű.

Az anyarozs csak a rozskalászokból derült időben szedessék; megszáritva jól zárt üvegekben tartassék, de nem egy éven túl. A születte, avas vetlessék vissza.

393. Senega.

Szenega.

**Polygala Senega Linn., évelő növény, Észak-Amerika mérsékelt vidékein honos.
Csészeszárnyfélék.**

Gyökér, hengerded, alapján göcsös, hat millimetryi vastag, végefelé lassankint megvékonyodva, kevésbé elágazó, kevésbé hajlott, a homorú oldalon a kéreg erős bordaként előáll, a domború oldalon igen göcsös, sárgás vagy szürkésbarna színű, kevésbé vastag kérgű, belül sárgás, fája halaványsárga, a domború oldalon lapos vagy kimetszett; majdnem szagtalan, eleinte kevésbé nyákos, végtére kellemetlen savanyús ízű, szerfelett csípős, rágva a torkot karczolja.

atro-violacei, saepe pruinosa, intus pallidiora, in apice plerumque appendice (calyptra) sordide albida, floccosa obtecta; duo et dimidium centimetra fere longa, ad tria millimetra crassa, odoris fungos redolentis, saporis nauseosi, modice acris.

Secale cornutum solum e spicis secalis cerealis Linn. serena tempestate colligatur; siccatum in vitris optime clausis nec ultra annum servetur. Corrosum, rancidum rejiciatur.

393. Senega.

**Polygala Senega Linn., planta perennis in
Americae borealis temperatis crescens.
Polygaleae Juss.**

Radix subcylindrica, basi tuberculosa, ad sex millimetra crassa, apicem versus sensim attenuata, paullum ramosa, subvoluta, in interiore curvaturae latere carina corticali arguta notata, in altero latere torosa, coloris e subflavo vel e cinereo fuscis, cortice crassiusculo, intus subflavo, ligno pallide flavo, in latere carinae opposito vel plano vel exciso. Odoris fere nullius, saporis primum submucosi, deinde ingrate aciduli, admodum acris, manducata fauces radit.

394. Senna.

Szenna-levelek.

Cassia lenitiva Bischoff, Cassia obovata Colad., Nubiában és Egyiptomban tenyésző cserjék, melyekből az alexandriai Szenna-levelek származnak. **Cassia medicinalis Bischoff (Cassia Royelana féleség),** Boldog Arábiában honos és Keletindiában tenyésztetik. **Caesalpinaceae De Candolle.**

Levélkék, félbörszerűek (*C. lenitiva* et *C. obovata*) vagy vékonyabbak, majdnem hártyszerűek (*C. medicinalis*), petédek (*C. obov.*), hosszúdadok (*C. len.*), gerelyalakúak (*C. med.* et *C. len.*) vagy vonalos-gerelyalakúak és igen hosszúk (*C. med.*), teljesen egészek, rövidnyélczések, ferdealapúak, közepükön szélesebbek, hegyesek (*C. len.* et *C. med.*), bököczösek (*C. len.*) vagy öblösésűcsúak, kicsiny bököczkével (*C. obov.*), eresek, többé-kevésbé szőrösek (*C. len.* et *obov.*), kékes (*C. len.* et *obov.*) vagy világos zöldek (*C. med.*); sajátságos szagúak, undorító kesernyés ízűek.

Leggyakrabban a *solenostemma Arghel Hayne (Asclepiadeae)* leveleivel keveredvék, melyek merevek, gerelyalakúak, egyenlő alapúak, egybordásak, kékesek, szőrösek.

A közbekevert levélnyélczék és hüvelyek vettessenek vissza.

395. Serum Lactis commune.

Közönséges tejsav.

Végý: Friss tehéntejet

nyolczszáz grammot 800

394. Senna.

**Cassia lenitiva Bischoff., Cassia obovata Col-
lad., frutices in Nubia et Aegypto spontanei
Sennam alexandrinam praebentes. Cassia
medicinalis Bisch. (var. cassia Roylana),
frutex in Arabia felici indigenus, in India
orientali cultus. Caesalpiniaceae De Can-
dolle.**

Foliola subcoriacea (Cassia lenitiva et obovata) vel tenuiora fere membranacea (Cassia med.), ovalia (C. obov.), oblonga (C. len.), lanceolata (Cassia med. et len.) vel lineari lanceolata et longitudine excellentia (C. med.), integerrima, breviter petiolata, basi obliqua inaequalia, medio latiora, acuta (C. len. et med.), mucronata (C. len.) vel retusa cum mucrone exiguo (C. obov.), venosa, magis minusve pubescentia (C. len. et obov.), e glaucescente (C. len. et obov.) vel lacte viridia (C. med.); odoris peculiaris, saporis nauseoso-subamari.

Saepissime mixta reperiuntur cum foliis rigidis, lanceolatis, basi aequalibus, uninerviis, glaucescentibus, pubescentibus **Solenostemmatis Arget Hayne (Asclepiadeae).**

Rejiciantur petioli foliorum et legumina intermixta.

395. Serum Lactis commune.

Rp. **Lactis vaccini recentis**

grammata octingenta 800

Forrald fel; a forrás kezdetén adj hozzá :

Ezetzet *nyolc grammot* 8

A véghezvitt megolvasztás után a félig kihűlt folyadékot szűrj meg és habbá vert tojás-fehérvnyével keverve újból főzd fel.

A megszürés után adj hozzá

Szénsavas keserenyt *mennyi szükséges*
a sav közönyösítésére, s azután a kihűtött savót ílatós papíron szűrj át.

Ha savanyú tejsavó rendeltetik, ez esetben a szén-savas kesereny elhagyandó.

396. Sinapis.

Mustár.

**Fekete Mustár, nálunk honos és tenyésztetik.
Keresztvirágúak.**

Magvak, gömbölydedek, majdnem vonalszerűek, gödrösek, millimetryni vastagságúak, verhenyes barnák, belül sárgák, kesernyés-olajos ízűek, rágva erősen égetők, halaványsárgás zöldes porrá dörzsölhetők, vízzel nedvesítve felettébb csípős illó szag fejlődik ki.

Vigyázz, nehogy Kerek Répa magvai legyenek közbekeveredve, melyek kétszer akkorák, barnább színűek, simább felületűek, rágva kevésbé égetők.

Pora (mustármagvak lisztje) hevenyében törve álljon készen.

Ebulliant ; sub initio ebullitionis adde :

Aceti *grammata octo* 8

Coagulatione peracta liquorem semirefrigeratum cola et cum ovi gallinacei albumine in spumam conquasato mixtum iterum coque.

Novitus colato adde :

Magnesii carbonici hydro-oxydati *q. s.*
ad neutralisationem acidi et deinde serum refrigeratum per chartam bibulam filtra.

Si serum lactis acidum requiritur, magnesium carbonicum omittatur.

396. Sinapis.

**Sinapis nigra Linn. (Brassica nigra Koch.)
et indigena et culta. Cruciferae Juss.**

Semina subglobosa, fere semilineararia, scrobiculata, millimetrum crassa, extus e rubro-fusca, intus flava, saporis subamari, oleosi, masticata vehementer urentia, trititando pulverem e subflavo viridescentem praebentia, qui aqua humectatus auram explicat volatilem, acerrimam.

Cave ne adulterata sint seminibus **Brassicae Rapa** Linn. sesquimajoribus, coloris obscurioris, superficie laeviore, manducatis minus urentibus.

Pulvis (Farina seminum Sinapis) recens paratus praesto sit.

† 397. Solutio arsenicalis Fowleri.

Fowler mirenyes oldata.

Végy: **Mirenyes savat**

Tiszta szénsavas hamanyt

mindegyikből egy grammot 1

Gondos eldörzsölés és elegyítés után adj

hozzá

Lepárolt vizet *hatvan grammot* 60

Főzd lombikban, míg a mirenyes sav teljesen feloldódott.

A kihűlt folyadékhoz adj

Lepárolt vizet *mennyi elég*

hogy az egész folyadék súlya legyen

kilenczven gramm 90

Azután szűrlézd.

398. Species Althaeae.

Ziliz thea-elegy.

Végy: **Ziliz-levelet** *ezer grammot* 1000

Ziliz-gyökeret *ötszáz grammot* 500

Édes gyökeret *kétszázötven grammot* 250

Papsajt-virágot *száz grammot* 100

Összemetelés és elegyítés után tartsd el.

399. Species amaricantes.

Keserű thea-elegy.

Végy: **Fehér üröm-füvet**

Virágos ezerjő-füvet

† 397. Solutio arsenicalis Fowleri.

Rp. **Acidi arsenicosi**

Kalii carbonici depurati

aa gramma unum 1

Sedulo tritis et commixtis adde:

Aquae destillatae *grammata sexaginta* 60

Coque in cucurbita, usque dum acidum arsenicosum perfecte solutum fuerit.

Solutioni refrigeratae adde:

Aquae destillatae *q. s.*

ut pondus totius liquoris sit

grammatum nonaginta 90

dein filtra.

398. Species Althaeae.

Rp. **Foliorum Althaeae** *grammata mille* 1000

Radicis Althaeae *grammata quingenta* 500

„ **Liquiritiae**

grammata ducenta et quinquaginta 250

Florum Malvae *grammata centum* 100

Conscissa et commixta serva.

399. Species amaricantes.

Rp. **Herbae Absinthii**

„ **Centaurii minoris floridae**

Narancshéj-sárgát

mindegyikből százhatvan grammot 160

Vidra eleczke-levelet

Áldott csükküllő-levelet

Kálmos gyöktörzset

Tárnizs-gyökeret

mindegyikből nyolczvan grammot 80

Kászia fahéjat *husz grammot* 20

Összemetelés és zúzás után elegyítsd.

400. Species aromaticae.

Illatos thea-elegy.

Végy: **Gyopár-füvet**

Zsálya-levelet

Fodormenta-levelet

Levendula-virágot

mindegyikből száz grammot 100

Összemetelés után elegyítsd.

401. Species aromaticae pro-cataplasmate.

Illatos thea-elegy pépborogatáshoz.

Végy: **Illatos thea-elegyet**

négy száz grammot 400

Megszáritva törd dercze-porrá.

402. Species emollientes.

Lágyító thea-elegy.

Végy: **Ziliz-levelet**

Papsajt-levelet

Flavedinis corticium Aurantiorum	
<i>aa grammata centum et sexaginta</i>	160
Foliorum Trifolii fibrini	
„ Cardui benidieti	
Rhizomatis Calami	
Radicis Gentianae	
<i>aa grammata octaginta</i>	80
Corticis Cassiae Cinnam	
<i>grammata viginti</i>	20
Conscissa et contusa misceantur.	

400. Species aromaticae.

Species resolventes.

Rp. Herbae Origani	
Foliorum Salviae	
„ Menthae crispae	
Florum Lavandulae	
<i>aa grammata centum</i>	100
Conscissa misce.	

401. Species aromaticae pro cataplasmate.

Rp. Specierum aromaticarum	
<i>grammata quadringenta</i>	400
Siccitas redige in pulverem grossum.	

402. Species emollientes.

Rp. Foliorum Althaeae	
„ Malvae	

Sárga lóhere-füvet

mindegyikből ötszáz grammot 500

Összemetelés után elegyíts hozzá

Szétzúzott lenmagvakat

ezer grammot 1000

403. Species emollientes pro cataplasmate.

Lágyító thea-elegy pépburogatáshoz.

Végy: Lágyító thea-elegyet *ezer grammot 1000*

Megszáritva törd derczeporrá.

404. Species laxantes St. Germain.

St. Germain hashajtó thea-elegy.

Végy: Gyanta nélküli szenna-levelet

negyven grammot 40

Bodza-virágot *husz grammot 20*

Édes köménymagvat *tiż grammot 10*

Tisztított borkövet *öt grammot 5*

Összemetelés és zúzás után elegyítsd.

405. Spilanthus.

Szenyefű.

Kerti Szenyefű, déli Amerikában és Kelet-Indiában honos növény, nálunk kertekben tenyésztik. Összetett virágúak.

Virágzó fű, elágazó szárral, szivalakú-tojásdad, csipkés-fürészes, érdeses, nyélczés, hárombordás levelek-

Herbae Meliloti

aa grammata quingenta 500

Conscissis admisce,

Seminum Lini contusorum

grammata mille 1000

403. Species emollientes pro cataplasmate.

Rp. Specierum emollientium

grammata mille 1000

Siccata redige in pulverem grossum.

404. Species laxantes St. Germain.

Rp. Foliorum Sennae sine resina

grammata quadraginta 40

Florum Sambuci *grammata viginti* 20

Fractuum Foeniculi *grammata decem* 10

Kalii hydro-tartarici

grammata quinque 5

conscissa et contusa misceantur.

405. Spilanthus.

Spilanthus oleraceus Linn; planta in America australi et India orientali sponte crescens, apud nos in hortis culta. Compositae Adanson.

Herba florida caule ramoso, foliis cordato-ovatis, crenato-serratis, scabriusculis, petiolatis, triplinervatis,

kel, a hónaljban egyes kosár virággzattal, mely hosszúnyélczés, gömbölyded, sokvirágú, eleinte sárga, végül pirosbarna. A fű rágva igen csípős, égető nyálhajtó.

406. Spiritus Aetheris.

Égényes borszesz.

Hoffmann fájdalomenyhitő cseppjei.

Végy: Tiszta égényt	<i>száz grammot</i>	100
Tömény borszeszt	<i>háromszáz grammot</i>	300
Elegyítsd.		

407. Spiritus aromaticus.

Illatos szesz.

Végy: Czitromfű-levelet	<i>ötszáz grammot</i>	500
Czitromhéjat	<i>kétszáz grammot</i>	200
Koriandrum-magvakat	<i>háromszáz grammot</i>	300
Szegfűszeget		
Szerecsendiót		
Kászia-fahéjat		
	<i>mindegyikből nyolczvan grammot</i>	80
Angyal-gyökeret	<i>negyven grammot</i>	40
Összemetelés és zúzás után ázlasd tizenkét óráig		
Tömény borszeszben	<i>kétezeröttszáz grammban</i>	2500

capitulis axillaribus solitariis, longe pedunculatis, subglobosis, multifloris, primum flavis, demum purpureo-fuscis. — Herba manducata acerrima urens, sialagoga.

406. Spiritus Aetheris.

Spiritus Aetheris sulfurici. Liquor anodynus mineralis Hoffmanni.

Rp. Aetheris depurati	<i>grammata centum</i>	100
Spiritus vini concentrati		
	<i>grammata trecenta</i>	300

Misce.

407. Spiritus aromaticus.

Spiritus Carmelitarum. Spiritus Melissaecompositus.

Rp. Foliorum Melissaecompositus	<i>grammata quingenta</i>	500
Corticis Citri fructuum		
	<i>grammata ducenta</i>	200
Fructuum Coriandri	<i>grammata trecenta</i>	300
Caryophyllorum		
Nucis Moschatae		
Corticis Cassiae Cinnam.		
	<i>aa grammata octaginta</i>	80
Radicis Angelicae	<i>grammata quadraginta</i>	40
Conscissa et contusa macera cum		
Spiritus vini concentrati		
	<i>grammatum duo millibus et quingentis</i>	2500

Közönséges vízben ötezer grammban 5000
azután huzz le róla lepárlás utján
háromezer grammot 3000
mely 0·892 fajsúlyal bírjon.

408. Spiritus camphoratus.

Kámforos szesz.

Végy: **Kámfort** *nyolczvan grammot 80*
Higitott borszeszt *ötszáz grammot 500*

Hagyd gyakori felrázás mellett közönséges hőmérséknél állani, míg a kámfor feloldódott, azután szűrlezd és tartsd el.

409. Spiritus Cochleariae.

Kalántorma-szesz.

Végy: **Friss kalántorma-levelet** *hatszáz grammot 600*
Tömény borszeszt *ezer grammot 1000*
Közönséges vizet *ezerhatszáz grammot 1600*
Huzz le lepárlás utján azonnal
ezerkétszáz grammot 1200

mely 0·892 fajsúlyú legyen.

Aquae communis

grammatum quinque millibus 5000
per horas duodecim, dein abstrahe
grammatum tria millia 3000
quae sint ponderis specifici 0.892.

408. Spiritus camphoratus.

Rp. **Camphorae** *grammata octaginta* 80
Spiritus vini diluti

grammata quingenta 500
Stent saepius agitando sub temperatura consveta,
donec Camphora soluta fuerit.
Liquor dein filtratus servetur.

409. Spiritus Cochleariae.

Rp. **Foliorum Cochleariae recentium**
grammata sexcenta 600

Spiritus vini concentrati
grammata mille 1000

Aquae communis
grammata mille et sexcenta 1600

Abstrahe sine mora
grammata mille et ducenta 1200

quae sint pond. spec. 0.892.

410. Spiritus Ferri sesquichlorati aethereus.

Égényes borszeszes vashalvag-oldat.

Vastartalnu égényes borszesz. Bestuschef idegzsongító festvénye.

Végy: Jegecedett vashalvagot *tiγ grammot* 10

Égényes borszeszt *százhusγ grammot* 120

Hagyd gyakori felrázás mellett tágasb és jól bedugaszolt üvegben az oldásig állani.

Az üledékről óvatosan letöltött átlátszó folyadékot üvegdugóval ellátott edényben tartsd.

411. Spiritus Lavandulae.

Levendula-szesz.

Végy: Levendula virágot

háromszáz grammot 300

Tömény horszeszt *ezer grammot* 1000

Közönséges vizet *kétezer grammot* 2000

Áztasd tizenkét óráig és huzz le lepárlás utján

ezerkétszáz grammot 1200

mely 0·892 fajsúlylyal birjon.

412. Spiritus Salis Ammoniaci anisatus.

Anizsos légenyköneges szesz.

Végy: Tömény horszeszt

hatvan grammot 60

410. Spiritus Ferri sesquichlorati aethereus.

**Spiritus Aetheris ferratus. Liquor anodynus
martiatus. Tinctura nervinotonica Bestu-
sohefi.**

Rp. Ferri sesquichlorati crystallisati
grammata decem 10
Spiritus Aetheris
grammata centum et viginti 120

Saepius agitando stent in lagena vitrea bene obtu-
rata ad solutionem usque. Liquor limpidus, dein a sedi-
mento caute deffusus, servetur in vitro epistomeo vitreo
proviso.

Sit coloris aurei vel flavescens, saporis styptico-
ferrosi.

411. Spiritus Lavandulae.

Rp. Florum Lavandulae *grammata trecenta* 300
Spiritus Vini concentrati
grammata mille 1000
Aquae communis *grammatum duo millia* 2000
Macerata per horas duodecim et abstrahe
grammata mille et ducenta 1200
quae sint pond. specif. 0.892.

412. Spiritus Salis Ammoniaci anisatus.

Liquor Ammonii caustici anisatus.

Rp. Spiritus vini concentrati
grammata sexaginta 60

Ánizs-olajat két és fél grammot 2·5

A teljes elegyítés után adj hozzá

Légenyköneg-oldatot tízenöt grammot 15

és tartsd el.

413. Spiritus saponatus.

Szappanos lél.

Végy: **Velencei szappan-reszeléket**

százhuszonöt grammot 125

Tömény borszeszt

hétsházötven grammot 750

Levendula olajat két grammot 2

Lepárolt vizet kétszázötven grammot 250

Pállítsd és a szürletet tartsd el.

414. Spiritus Sinapis.

Mustár-szesz.

Végy: **Illó mustár-olajat** egy grammot 1

Tömény borszeszt ötven grammot 50

Elegyítsd és tartsd el.

415. Spiritus Vini concentratus.

Tömény borszesz.

Viztisztla, színtelen, tisztán borlang ízű és szagú, minden erjedési fertőzéstől ment legyen.

Olei Anisi	<i>grammata duo et dimidium</i>	2·5
intime mixtis adde:		
Ammoniac	<i>grammata quindecim</i>	15
et conserva.		

413. Spiritus saponatus.

Rp. Saponis veneti rasi		
	<i>grammata centum et viginti quinque</i>	125
Spiritus Vini concentrati		
	<i>grammata septingenta et quinquaginta</i>	750
Olei Lavandulae	<i>grammata duo</i>	2
Aquae destillatae		
	<i>grammata ducenta et quinquaginta</i>	250
Digere et filtratum conserva.		

414. Spiritus Sinapis.

Rp. Olei Sinapis aetherei	<i>gramma unum</i>	1
Spiritus Vini concentrati		
	<i>grammata quinquaginta</i>	50
Misce et conserva.		

415. Spiritus Vini concentratus.

Spiritus Vini rectificatissimus.

Sit aquae instar limpidus, decolor, odoris et saporis mere spirituosus, ab omni iniquatione fermentolei liber.

Celsius 15 hőfokánál 100 térfogatban 90 térfogat borszeszt tartalmazzon.

Fajsúlya 0·8336 legyen.

416. Spiritus Vini dilutus.

Higitott borszesz.

Végy: Celsius szerinti 15 hőfokú tömény
borszeszt 100 *térfogatot*
Elegyítsd
Ugyanazon hőfokú lepárolt vízzel
31·05 *térfogattal*

vagy

Ugyanazon borszeszből 100 *súlyrészt*
Lepárolt vízzel 37·18 *súlyrészt*

100 terime részben 70 terime rész borlangot tartalmaz.

Fajsúlya 0·892 legyen.

417. Spongia pressa.

Sajtolt szivacs.

Folyadékokat felszívó likaesos állati állomány, mely a műtermi Szivacs (*Spongia officinalis* Linn.), — egy a közép- és vöröstengerben előforduló állatnak a kocsónyas-sejtes anyag — s befoglalt mézskövéletektől megfosztott és tisztított ismeretes rostos rugékony vázából vízzel való főzés, sajtolás és kiszáritás által készül.

Contineat in temperatura 15° Celsii in 100 voluminis partibus 90 voluminis partes alcoholis.

Pondus specificum. 0·8336.

416. Spiritus Vini dilutus.

Rp. **Spiritus Vini concentrati temperaturae**
15° Celsii *volumina* 100
miscere cum
Aquae destillatae ejusdem temperaturae
31·05 *voluminibus.*
vel ejusdem Spiritus pondera 100
cum
Aquae destillatae 37·18 *ponderibus*
Continet in 100 voluminis partibus 70 voluminis partes alcoholis.

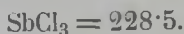
Pondus specificum specificum aequet 0·892.

417. Spongia pressa.

Substantia animalis porosa liquores sorbens, e sceleto fibroso-elastico nitissimo **Spongiae officinalis** Linn. animalis in mari mediterraneo et rubro obvii, ab inhaerente materia gelatinoso-cellulosa et concrementis calcareis, quae insunt liberata et mundata, coctione cum aqua, expressione preli ope ac siccatione obtenta.

† 418. Stibium chloratum.
Chlorantimon.

Hármas dárdanyhalvag.

Jegeczes, szintelen vagy kissé sárgás tömeg; a levegőn szétfoly, borszeszben maradék nélkül oldható. Sok vízzel elegyítve bő fehér csapadék keletkezik. A szűrleztet folyadék ammoniával telítve fölösleges kénammonium hozzáadása után oly csapadékot ne adjon, mely a kimosás után hígított sósavban oldhatlan volna. Ugyancsak a fennérintett szűrleztet folyadék arsenra úgy vizsgáltsék meg, mint az a borkósavas antimon-káliumnál le van írva.

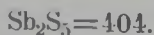
A vízzeli higitás által keletkezett csapadék borkósavban oldódjék fel maradék nélkül.

A hármas chlorantimon 72^0 -nál megolvad és mintegy 230^0 -nál forr.

A készítmény szélesnyakú üvegdugaszszal jól elzárt edényben tartassék.

419. Stibium sulfuraturn aurantiacum.
Narancsszínű kénantimon.

Ötös dárdanykéneg.

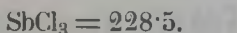

A Schlippe-féle sóból hígított kénsavval való lecsapás által előállított készítmény, jól zárt üvegedényben tartassék el, melybe a fény be nem hat.

† 418. Stibium chloratum.

Chloretum Stibii seu Antimonii, Stibium sesquichloratum. Murias Stibii. Antimonium chloratum. Butyrum Antimonii. Causticum antimoniale.

Massa crystallina, decolor vel parum flavescens, aëre humido diffluit, in spiritu vini ex integro solvitur.

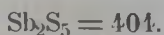
Cum copiosa aqua mixta praecipitatum album abundans producat. Liquor filtratus ammonia saturatus et cum excedente ammonio hydro-sulfurato mixtus praecipitatum, quod lotum in acido hydro-chlorico insolubile esset, ne demittat. Eadem liquor filtratus adversus arsenicum simili ratione tentatur prout de kalio stibiato-tartarico dictum est. Per dilutionem in aqua natum praecipitatum in acido tartarico penitus solvatur.

Sub temperatura 72° liquescit, versus 230° ebullit.

Praeparatum in lagena collo amplo instructa et epistomeo vitreo optime claudenda serva.

419. Stibium sulfuratum aurantiacum.

Sulfur auratum Antimonii. Oxydum Stibii hydro-sulfuratum aurantiacum. Sulfur stibiatum aurantiacum. Antimonium sulfuratum.

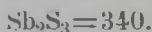
Praeparatum ex sale Schlieppeano per acidum sulfuricum dilutum facta praecipitatione obtentum in vitro bene clauso et luci impervio serva.

Legfinomabb narancsvörös színű, szag és iz nélküli por legyen, mely natrium-hydroxydban teljesen, sósavban pedig kén visszahagyása mellett oldódik.

420. Stibium sulfuratum nigrum.

Fekete kénantimon.

Antimon fényle. Hármás dárdanykéneg.

Súlyos, feketeszürke, túalakú, fém-fényű, törékeny jegecekből összeszótt darabok, melyek a levegőn nem változnak és gyengén hevítve megolvadnak.

Sósavval leöntve, kénkönenyléget fejleszt.

Csak arsenmentes antimon fényle használható.

421. Stibium sulfuratum rubrum.

Vörös kénantimon.

Ásványkermes.

Végy: **Jegecedett szénsavas natriumból**

ezerkétszáznyolczvan grammot 1280

vasserpenyőben old fel:

Forró lepárolt vízben

tízenkétezernyolczsáz grammban 12800

A tüzre tett oldathoz keverj:

Langolt fekete antimon kénegből

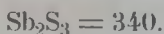
hatvan grammot 60

főzd óra hosszáig gyakori keverés mellett, azután a forró folyadék szűrleztessék fehér szűrle-papíron át oly

Sit pulvis subtilissimus, rubro-aurantiacus, valde depingens, odoris expers, insipidus, facile solvatur in solutione natrii hydro-oxydati et quidem ex toto, in acido hydro-chlorico sulfure derelicto.

420. Stibium sulfuratum nigrum.

Antimonium crudum.

Sistit frusta ponderosa, e nigro grisea, et crystallis acicularibus, metallice splendentibus, fragilibus composita, in aëre immutabilia, leni igne liquescentia.

Acido hydro-chlorico affuso gas hydro-sulfuratum emittunt.

Nonnisi ab arsenico liberum admittitur.

421. Stibium sulfuratum rubrum.

Kermes minerale. Oxydulum Stibii hydro-sulfuratum rubrum. Pulvis Carthusianorum.

Rp. Natrii carbonici crystallisati

grammata mille ducenta et octaginta 1280

Solve in lebele ferreo in

Aquae destillatae fervidae

grammatum duodecim millibus et octingentis 12800

Solutioni igni impositae admisce

Stibii sulfurati nigri alcoholisati

grammata sexaginta 60

coque per unam horam saepius agitando, dein fervidus liquor filtretur per chartam emporeticam albam in

edénybe, mely jól felmelegített lepárolt vizet tartalmaz, úgy hogy lehetőleg lassan hűljön ki. Az ekként származott csapadékot felfőzött és kihűlt lepárolt vízzel mosd ki, hogy égvényes hatását elveszítse, szűrőpapir közt sajtold ki, árnyékos és langyos meleg helyen szárítsd meg és jól zárt edényben a világosságtól megóva tartsd.

Finom, könnyű, tisztán vörösbarna színű, szag és íz nélküli por legyen, mely a görcső alatt bársonyszerűnek tűnik fel.

† 422. Stramonium.

Redőszírom.

Maszlagos Redőszírom, a szemetes helyeken levő növények között tenyészik, nálunk úgyszólván honos. Csucsfélék.

Levelek. hosszúnyélczések, petédedek, hegyesek, öblösfogazottak, a fiatalabbak szőrösek, az idősebbeknek csak bordáik szőrösek, fent setétzöldek, alant halaványabak, bóditó szagúak (kivált midőn frissek), keserű, undorító ízűek. Virágzaskor szedessenek, gondosan tétesenek el, s egy éven túl ne tartassanak.

Magvak. az érett, petéded, tüskés, a csúcson négyváltványosan kovadó tokból szedessenek, összenyomvák, vesealakúak, kicsinylencsényiek, barnafekete, homályos, kemény, reczés-eres és finom göcsös héjjal, fehér, olajos béllal; dörzsölve undorító szagúak. keserű ízűek, kevés csípősséggel egybekötve.

vas aquam destillatam bene calefactam continens ut tam sensim quam possibile refrigescat. Praecipitatum exinde ortum cum aqua destillata cocta et refrigerata elue, donec reactio alcalina cesset, inter chartam bibulam preme in loco umbroso ac tepido sicca et in vase bene clauso luci impervio serva.

Sit pulvis subtilis, laevis, eleganter rubro-fuscus sub **microscopio** aspectus velutini, inodorus, insipidus.

† 422. Stramonium.

Datura Stramonium Linn., planta annua inter herbas ruderales obvia, apud nos quasi indigena. Solanaceae Bartling.

Folia longe petiolata, ovata, acuta, sinuato-dentata, juniora buberula, adulta in nervis tantum pilosiuscula, superne saturate viridia, subtus pallidiora, odoris narcotici (praeprimis herbae recentis), saporis amari nauseosi, Colligenda quum planta florescit et caute nec ultra annum servanda.

Semina e capsula matura ovata, aculeata, apice quadrifariam hiante collecta, compressa, reniformia, lentis minoris magnitudine, integumento fusco-nigro, opaco duro, reticulatim venoso et minutim tuberculato, nucleo albo, oleoso; trita sunt odoris nauseosi, saporis amari, juncta quadam acrimonia.

† 423. Strychninum.

Strychnin.**Szoral.**

Négyoldalú hasábos, vagy épszögű nyolczlapú jegeczek, színtelenek; rendkívül keserű ízűek, égvényes hatásúak, savakban könnyen feloldhatók, 2500 súlyrész forró vízben, 120 súlyrész hideg és 10 súlyrész forró borszeszben oldhatók. Vizmentes borszeszben, valamint aetherben nem, chloroformban és némely illó olajban azonban könnyen oldható.

A szoralt tömény légenysav nem festi meg. Tömény kénsavval színtelen oldatot ad, mely, ha egy kis chromsav-jegeczezzel érintkezik, ibolya vagy sötétkék színű lesz.

† 424. Strychninum nitricum.

Légenysavas strychnin.**Légenysavas szoral.**

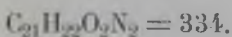
A finom, fehér, selyemfényű jegeczek rendkívül keserű ízűek, 50 súlyrész hideg, 2 súlyrész forró vízben, 60 súlyrész hideg, 2 súlyrész forró borszeszben, 26 súlyrész glicerinben oldhatók.

A vízoldat a kém-papír színét nem változtatja, natrium-hydroxyd oldat által csapadék származik, mely főlölesleges natrium-hydroxydiban fel nem oldható.

Izzításnál felduzzad és maradék nélkül ég el.

† 423. Strychninum.

Strychnium.

Crystalli prisinaticae quadrilaterales, vel octaëdricae rectangulares, decolores, saporis amarissimi, reactionis alcalinae, in acidis facile solubiles. Solvuntur in partibus 2500 aquae bullientis, in 120 spiritus vini frigidi, in bullientis 10; in alcohole absoluto et in aethere non solvuntur, facile vero in chloroformio et in oleis quibusdam aethereis.

Acido nitrico concentrato non tingitur, cum acido sulfurico concentrato puro exhibet solutionem decolorem, quae vero per contactum cum crystallulo acidi chromici colore violaceo sive intense caeruleo tingitur.

† 424. Strychninum nitricum.

Nitras Strychnicus. Strychnium nitricum.

Crystalli graciles, albae, sericeo-splendentes, saporis amarissimi solvuntur in partibus 50 aquae frigidae, in 2 bullientis, in 60 spiritus vini frigidi, in 2 fervidi, in 26 glycerini. Solutio aquosa colorem chartae exploratoriae non mutat, addita solutione natrii hydro-oxydati praecipitatum deponit, quod natrio hydro-oxydato abundante non solvitur.

Ignitum intumescit et deflagrat, nihil residui relinquens.

425. Succus Liquiritiae depuratus.
Édesgyökér-kivonat. Medveczukur.

Fekete czukor.

- Végy: Árúbeli fekete czukrot
ezer grammot 1000
 Áztasd három napig
Közönséges hideg vízben
négyszer grammban 4000
 Ismételd az áztatást kétszer vagy háromszor
Közönséges hideg vízben
háromezer grammban 3000

Az egyesített és kétharmadrészre bepárolt folyadékokat derítsd tojásfehérnyével.

A leülepités és gyapjuszöveten való átszűrés által megtisztított nedvet párold be híg vonat sűrűsége és hideg helyen tartsd.

426. Sulfur crudum.
Nyers kén.

Ne legyen mirenykéneggel tisztátalanítva.

427. Sulfur praecipitatum.
Lecsapott kén.

Kéntej.

- Végy: Frissen kiégetett mészenyélegből
kétszáz grammot 200
 Alakítsd péppé vasüstben:

425. Succus Liquiritiae depuratus.

Extractum Liquiritiae succi. Succus Liquiritiae liquidus.

Rp. **Succi Liquiritiae venalis**

grammata mille 1000

macera l. a. per triduum cum

Aquae communis frigidae

grammatum quatuor millibus 4000

Post bis, terve cum

Aquae communis frigidae

grammatum tribus millibus 3000

repetita maceratione, fluida commixta et ad duas tertias partes evaporata clarificentur cum albumine ovorum.

Succus sedimentatione et colatione per pannum depuratus evaporetur dein ad extracti liquidi consistentiam et loco frigido servetur.

426. Sulfur crudum.

Sulfur citrinum.

Ne sit arsenico-sulfurato inquinatum.

427. Sulfur praecipitatum.

Lac Sulfuris. Magisterium Sulfuris.

Rp. **Calcii oxydati recenter usti**

grammata ducenta 200

In lebele ferreo cum

Közönséges vízzel*ezerkétszáz grammal 1200*

Azután adj hozzá

Kénvirágot *ötszáz grammot 500*és **közönséges vizet** *ötezer grammot 5000*

Az elegy folytonos keverés mellett egy óráig főzessék, mialatt az elpárolgó viz pótolgassék. Ezután a folyadék öntessék egy üvegbe, mely ha lehűlt, jól dugaszoltassék be. A maradék ismét:

Közönséges vízzel*háromezer grammal 3000*

egy fél óráig főzessék.

Ezen folyadék is öntessék az üvegbe. Ha az üledék jól levált, a felette álló átlátszó folyadékot huzd le lopóval eléggé tágas edénybe és önts hozzá folytonos keverés közben

Tiszta tömény sósavból

melyet előbb háromannyi lepárolt vízzel higitottál:

*elegendő mennyiséget (körülbelül hétszáz**grammot 700)*

azon elővigyázattal, hogy a folyadék gyengén égvényes hatású maradjon.

A keletkezett csapadékot válaszd el mihamarább a folyadéktól, mosd ki lepárolt vízzel mindaddig, míg a mosóviz légenysavas ezüst és sóskasavas Ammonium által megzavarodik; végre langyos meleg helyen szárítsd meg és legfinomabb porra dörzsölve tedd el.

Alaktalan, fehér por, mely közönyös hatású és hevitve tökéletesen elég.

Vízzel főzve kocsonyaszerűleg ne duzzadjon fel, a szűrlézt folyadék pedig sem chlorbariummal, sem légenysavas ezüsttel csapadékot ne adjon. Ammoniával

Aquae communis

grammatibus mille et ducentis 1200

in pulvem redactis admisce

Sulfuris sublimati

grammata quingenta 500

Aquae communis

grammatum quinque millia 5000

Mixta sub continua agitatione coquantur per horam, aquam evaporatam subinde restituendo. Dein defunde liquorem in lagenam post refrigerationem optime claudendam et residuum denuo cum

Aquae communis

grammatum tribus millibus 3000

per semihoram coque.

Hunc quoque liquorem in lagenam defunde, e qua sedimento deposito siphonis ope limpidum abstrahe in vas satis capax, huicque admisce sub continua agitatione

Acidi hydro-chlorici concentrati puri

q. s. (circiter grammata septingenta 700)

cum **Aquae destillatae** *triplo pondere*

diluti, habita cura, ut liquor debilem reactionem alcalinam adhuc conservet.

Praecipitatum inde natum a liquore supernatante sine mora separa, aqua destillata elue, donec defluens nec argento-nitrico, nec ammonio oxalico turbetur, demum in loco tepido sicca, et in pulverem subtilissimum redactum serva.

Sit pulvis amorphus, albidus, reactionis neutrius, igne penitus deflagret. Cum aqua coctus glutinose ne tumescat, aqua vero filtrata nec cum baryo-chlorato, nec cum argento nitrico praecipitatum producat. Cum am-

pállitva, a szűrléztett folyadék elpárlásánál ne hagyjon maradékot.

428. Sulfur sublimatum lotum.

Kénvirág.

Fellengített megmosott kén.

$S_2=64$.

Végy: **Fellengített kénből** *ezer grammot* 1000
 Lepárolt vízzel megnedvesítve adj hozzá:
Ammoniából *husz grammot* 20
 Folytonos keverés közt önts hozzá lassanként

Lepárolt vízből *háromezer grammot* 3000
 24 óra múlva leöntvén a folyadékot, a ként lepárolt vízzel teljesen kimosva, azután megszáritva, szédörzölve és langolva tedd el.

Czitromsárga, finom, igen száraz por legyen; ammoniával összerázva, színtelen szürletet adjon, mely elpárlás után ne hagyjon maradékot.

429. Symphytum.

Nadálytő.

Fekete nadálytő. Nálunk nedves réteken és gyümölcsös kertekben található. Érdesslevelűek.

Gyökér, (radix consolidae majoris) irótollnyi vagy kisujjni vastagságú, kívül feketebarna pararéteggel, belül fehéres, szívós, közepén velőszerű, szagtalan, mézgás ízű, kevésbé édes.

Őszkor ásassék, s hosszában átmetszve száríttassék.

monia digestus et filtratus post evaporationem nullum residuum relinquat.

428. Sulfur sublimatum lotum.

Flores Sulfuris. Sulfur depuratum.

$S_2=64.$

Rp. Sulfuris sublimati *grammata mille* 1000

Aqua destillata humectatis adde:

Ammoniae *grammata viginti* 20

Sub agitatione continua misce cum sensim affusis

Aquae destillatae

grammatum tribus millibus 3000

Fluido post 24 horas defuso, sulfur aqua destillata omnino elotum, dein siccatum, contritum et alcoholisatum serva.

Pulvis citrinus, subtilis, siccissimus, qui cum ammonia quassatus et filtratus liquorem decolorem praebeat, post evaporationem nihil residui relinquentem.

429. Symphytum.

Symphytum officinale Linn. Planta in pratis humidis et pomariis apud nos obvia. Asperifoliae L.

Radix calami scriptorii vel digiti minimi crassitie, extus strato tomentoso nigro-fusco, intus albida, tenax, centro medullosa, inodora, saporis mucilaginosi, modice dulci.

Autumno effossa et longitudinaliter difissa siccetur.

430. Syrupus Acetositatis Citri.
Czitromlé-szörp.

Végy: Frissen sajtolt és vásznon átszűrt
 Czitromlevet *hatvan grammot* 60
 Czukrot *százhusz grammot* 120
 Egyszeri felforralás által főzd szörppé.

431. Syrupus Althaeae.
Ziliz-szörp.

Végy: Zilizgyökeret *husz grammot* 20
 Közöséges hideg vizet *m. e.*
 Áztasd két óráig gyakori felkavarás mellett.
 A szüredéket, mely legyen
kétszáznegyven gramm 240
 főzd
 Czukorral *négyszáz grammal* 400
 egyszeri felforralás által szörppé.

432. Syrupus Amygdalinus.
Mandola-szörp.

Fejet-szörp.

Végy: Hámozott édes mandolát
negyvennyolcz grammot 48
 Hámozott keserü mandolát
tízenkét grammot 12
 Ezek feléből készíts elégséges mennyiségű

430. Syrupus Acetositatis Citri.

Syrupus Citri.

Rp. Succi fructuum Citri recenter expressi
et per linteum colati

	<i>grammata sexaginta</i>	60
Sachari	<i>grammata centum et viginti</i>	120

Unica ebullitione coque in syrupum.

431. Syrupus Althaeae.

Rp. Radicis Althaeae *grammata viginti* 20
Aquae communis frigidae *q. s.*
macera per bihorium saepius agitando.
Colaturam
grammatum ducentorum et quadraginta 240
coque cum
Sachari *grammatibus quadringentis* 400
unica ebullitione in syrupum.

432. Syrupus amygdalinus.

Syrupus emulsivus.

Rp. Amygdalarum dulcium decorticatarum
grammata quadraginta et octo 48
Amygdalarum amararum decorticatarum
grammata duodecim 12
E media harum parte fiat cum

Közönséges vízzel

	<i>százhusz gramm fejetet</i>	120
ezzel pedig és a mandolák fenmaradt másik felével ismételve készíts tömény fejetet		
	<i>százhusz grammot</i>	120
melyben folytonos kavarás közt oldj fel		
Cukorport	<i>kétszáz grammot</i>	200
hogyan legyen belőle szörp.		

433. Syrupus Aurantiorum corticum.

Narancshéj-szörp.

Végy:	Narancshéj sárgáját	<i>hat grammot</i>	6
	Higitott borszeszt	<i>hatvan grammot</i>	60
	Pálítsd három napig és szűrd át a szüredéket, mely legyen	<i>hatvan gramm</i>	60
	ismételve pálítsd három napig		
	Narancshéj sárgájával	<i>hat grammal</i>	6
	Az ebből nyert szüredéket, mely legyen szintén	<i>hatvan gramm</i>	60
	ujból pálítsd három napig		
	Narancshéj sárgájával	<i>hat grammal</i>	6
	A szűrlézett szüredék legyen	<i>hatvan gramm</i>	60
Végy:	Cukort	<i>négyszáz grammot</i>	400
	Közönséges vizet	<i>kétszáznegyven grammot</i>	240
	Old fel egyszeri felforralás által és a kihűtött szüredékhez elegyítsd.		

Aquae communis *q. s.*
 emulsio ad grammata 120; et cum illa et altera
 amygdalarum parte iterata emulsio concentrata
grammatum centum et viginti 120
 in qua sub continua agitatione solve
Pulveris Sacchari *grammata ducenta* 200
 ut fiat syrupus.

433. Syrupus Aurantium corticum.

Rp. **Flavedinis corticum Aurantium**
grammata sex 6
Spiritus vini diluti
grammata sexaginta 60
 digere per triduum et cola.
Colaturam *grammatum sexaginta* 60
 iterum digere per triduum cum
Flavedinis corticum aurantium
grammatibus sex 6
 Hanc colaturam *grammatum sexaginta* 60
 digere denuo per triduum cum
Flavedinis corticum aurantium
grammatibus sex 6
 Colatura dein filtrata sit
grammatum sexaginta 60

Rp. **Sacchari albi** *grammata quadringenta* 400
Aquae communis
grammata ducenta et quadraginta 240
 solve unica ebullitione et colaturae refrigeratae ad-
 misce

A fennebb említett szűrlézt tömény na-
rancshéj festényt *hatvan grammot* 60

434. Syrupus capillorum veneris. Venushaj-szörp.

Fodorka szörp.

Végy: Fodorka füvet *négy grammot* 4

Öntsd le

Közönséges forró vízzel

elégséges mennyiséggel.

Egy órai állás után szűrd át és a szüre-
déket, mely legyen *negyven gramm* 40

föld

Czukorral *hatvanhét grammal* 67

derítés mellet szörppé, melyhez adj

Narancsvirág vizet *egy grammot* 1

435. Syrupus Cinnamomi.

Fahéj-szörp.

Végy: Durván tört Kásszia fahéjat
tizenkét és fél grammot 12·5

Borszeszes fahéj vizet

hatvankét és fél grammot 62·5

Pállítsd három napig zárt edényben.

A kisajtolt és szűrlézt folyadékot, mely
legyen *ötven gramm* 50

föld

Czukorral *hetvennyolc grammal* 78

egyszeri felforralás által szörppé.

Tincturae Aurantiorum supra memoratae
concentratae filtratae
grammata sexaginta 60

434. Syrupus Capillorum Veneris.

Rp. **Herbae capillorum Veneris**
grammata quatuor 4
infunde per horam cum
Aquae communis fervidae s. q.
Colaturam *grammatum quadraginta* 40
coque cum
Sachari
grammatibus sexaginta et septem 67
clarificando in syrupum, cui admisce
Aquae Aurantii florum *gramma unum* 1

435. Syrupus Cinnamomi.

Rp. **Corticis Cassiae Cinnam. rud. tusi**
grammata duodecim et dimidium 12·5
Aquae Cinnamomi spirituosae
grammata sexaginta duo et dimidium 62·5
digere in vase clauso per triduum
Colaturam expressam et filtratam
grammatum quinquagintorum 50
coque cum
Sachari *grammatibus septuaginta et octo* 78
unica ebullitione in Syrupum.

436. Syrupus Diacodii.

Mákfej-szörp.

Végy: Szétzúzott mákfejet

	<i>huszonhat grammot</i>	26
Édes gyökeret	<i>tizenhárom grammot</i>	13
Közönséges hideg vizet	<i>mennyi elég</i>	
Áztasd két óráig és a szüredéket, mely legyen	<i>kétszáznegyven gramm</i>	240
főzd		
Cukorral	<i>négyszáz grammal</i>	400

derítve szörppé.

437. Syrupus Ferri jodati.

Vasiblacsos szörp.

Végy: Iblányt	<i>kilencz grammot</i>	9
Vasport	<i>három grammot</i>	3
Lepárolt vizet	<i>huszonnégy grammot</i>	24

Helyezd kis üvegpalczkba és rázd, míg a folyadék majdnem megszintelenedett; ekkor szűr-
lézd és a szűrlet mosd ki

Lepárolt vízzel	<i>tizenkét grammal</i>	12
-----------------	-------------------------	----

Az elegyített halványzöldes oldatokat rázd zárt edényben

Cukorporral

	<i>negyvennyolcz grammal</i>	48
--	------------------------------	----

ennek oldásaig.

A szörp súlya legyen *kilenczven gramm* 90
100 részben 12 rész vasiblacst tartalmaz.

436. Syrupus Diacodii.

Syrupus Papaveris albi.

Rp. **Capitum Papaveris contusorum**
grammata viginti et sex 26

Radicis Liquiritiae *grammata tredecim* 13

Aquae communis frigidae q. s.

Macera per bihorium

Colaturam
grammatum ducentorum et quadraginta 240
 coque cum

Sachari *grammatibus quadringentis* 400
 clarificando in Syrupum.

437. Syrupus Ferri jodati.

Rp. **Jodi** *grammata novem* 9

Pulveris Ferri *grammata tria* 3

Aquae destillatae
grammata viginti et quatuor 24

Ingere in lagenulam et agita donec fluidum fere
 decolor evadat, tum filtra et elue filtrum cum

Aquae destillatae
grammatibus duodecim 12

Solutiones dilute virides commixtas, agita in vitro
 clauso cum

Pulveris Sachari
grammatibus quadraginta octo 48

ad solutionem usque.

Pondus Syrupi sit
grammatum nonaginta 90

Continet in partibus 100, ferri jodati partes 12.

438. Syrupus Mannatus.

Manna-szörp.

Végy: Szenna levelet *negyven grammot* 40
Összezúzott csillagos ánizsgyümölcsöt
három grammot 3

Öntsd le

Közönséges forró vízzel

elégséges mennyiséggel

Két órai állás után a kisajtott szüredékben,
mely legyen *négyszázhusz gramm* 420

Oldj fel

Czukrot *ötszáznegyven grammot* 540

Válogatott Calábriai mannát

százhusz grammot 120

Főzd derítve szörppé.

439. Syrupus Mororum.

Szeder-szörp.

Végy: **Friss szedergyümölcsöt**
háromezer grammot 3000

Hevítsd folytonos kavarás közben a forrásig,
a midőn sajtold ki.

Leülepités után a gyapjuszöveten átszűrt
nedvnek minden *száz grammjára* 100

végig

Czukrot *százhatvan grammot* 160

és főzd szörppé.

438. Syrupus Mannatus.

Syrupus Sennae cum Manna.

Rp. Foliorum Sennae

grammata quadraginta 40

Fructuum Anisi stellati contusorum

grammata tria 3

Infunde cum

Aquae communis fervidae *q. s.*

per bihorium

In colatura expressa

grammatum quadringentorum et viginti 420

Solve:

Sachari

grammata quingenta et quadraginta 540

Mannae calabrinae electae

grammata centum et viginti 120

Clarificando coque in syrupum.

439. Syrupus Mororum.

Rp. Fructuum Mori recentium

grammata tria millia 3000

calescant sub agitatione continua ad

ebullitionem usque, dein exprimentur.

Succi post sedimentationem per pannum colati

quaelibet *grammata centum* 100

coquantur cum

Sachari

grammatibus centum et sexaginta 160

in Syrupum.

440. Syrupus Rhei. Rheum-szörp. Rebarbara-szörp.

Végy: Rebarbara gyökeret	<i>huszonöt grammot</i>	25
Tiszta szénsavas hamanyt	<i>fél grammot</i>	0·5
Közönséges hideg vizet	<i>kétszázhatvan grammot</i>	260
Áztasd huszonnégy óráig.		
A jól kisajtolt szüredékhez, mely legyen	<i>kétszáznegyven gramma</i>	240
adj		
Czukrot	<i>négyszáz grammot</i>	400
Derítve főzd szörppé.		

441. Syrupus Ribium. Ribizke-szörp.

Végy: Ribizke gyümölcsöt	<i>kétezer grammot</i>	2000
Zúzd szét péppé és adj hozzá		
Czukorport	<i>százhusz grammot</i>	120
A tökéletes elegyítés után hagyd állani néhány napig, míg a borszeszes erjedés bevégeződött; ekkor szűrő át és a maradványt sajtold ki.		
Az elegyített folyadékokat hevítsd a forrásig, és a leülepités után szürlézd.		
Az ily módon megtisztított lé minden	<i>százhusz grammját</i>	120
főzd		
Czukorral	<i>kétszáz grammal</i>	200
egyszeri felforralás által szörppé.		

440. Syrupus Rhei.

Rp. Radicis Rhei	<i>grammata viginti quinque</i>	25
Kali carbonici dep.	<i>gramma dimidium</i>	0·5
Aquae communis frigidae		
	<i>grammata ducenta et sexaginta</i>	260
Stent per horas	24	
Colaturae fortiter expressae		
	<i>grammatum ducentorum et quadraginta</i>	240
adde :		
Sachari	<i>grammata quadringenta</i>	400
Clarificando coque in Syrupum.		

441. Syrupus Ribium.

Rp. Fructum Ribium	<i>grammata duo millia</i>	2000
In pulvem redactis adde :		
Pulveris Sachari		
	<i>grammata centum et viginti</i>	120
Intime mixta stent per aliquot dies, donec fermentatio vinosa peracta fuerit, dein cola et exprime residuum.		
Fluida commixta calefiant ad ebullitionem usque, et post sedimentationem filtrentur.		
Singula succi hac ratione depurati		
	<i>grammata centum et viginti</i>	120
coque cum		
Sachari	<i>grammatibus ducentis</i>	200
unica ebullitione in syrupum.		

442. Syrupus rubi Idaei.

Málna-szörp.

Ép úgy készíttessék málna gyümölcsből

tízezer grammól 10000

mint a ribizke-szörp.

443. Syrupus simplex.

Egyszerű szörp.

Végy: **Czukorport** *kétszáznegyven grammot* 240

Lepárolt vizet *négyszáz grammot* 400

Hagyd a vízfürdőn a czukor feloldásaig gyakori kavarással közben állani, azután szűrd át gyapjuszöveten.

444. Tamarindus.

Tamarinda.

Nyers tamarindabél.

Indiai tamarinda, Keletindiában, nemkülönben északi Afrikában forró és kevésbé forró éghajlat alatt, továbbá az Antilla-szigeteken tenyésző fa. Caesalpinaceák.

A keleti Tamarinda bele barnafekete, szívós, a törekeny külső gyümölcsbőr le van választva, közbekeveredett pergamentszerű belső gyümölcsbőrrel, edénnyalábkával és magvakkal, kellemes savanyú, kevésbé összehúzó ízű.

Vetessenek vissza az egyiptomi Tamarinda lencsealakú, kemény, egészen tizenhat centiméternyi széles

442. Syrupus rubi Idaei.

E fructuum rubi Idaei

grammatum decem millibus 10000

paretur ut Syrupus Ribium.

443. Syrupus simplex.

Rp. Pulveris Sacchari

grammata ducenta et quadraginta 240

Aquae destillatae

grammata quadringenta 400

Stent saepius agitata, in balneo aquae ad solutionem usque, dein colentur per pannum.

444. Tamarindus.

Tamarindus indica Linn; arbor in India orientali, nec non in Africae borealis tropicis subtropicisque sponte nascens, in insulis Antillanis culta. Caesalpinaceae De Candolle.

Pulpa (Pulpa Tamarindorum cruda. Fructus Tamarindorum) Tamarindi orientalis e fusco nigra, tenax ab exocarpio fragili liberata, pyrenis pergamenis, et vasorum fasciculis, seminibusque intermixta, saporis grate acidi, parum adstringens.

Rejiciantur placentae lenticulari forma, durae, ad sedecim usque centimetra latae Tamarindi aegypticae;

korongjai, nemkülönben a nyugoti Tamarinda barna, lágy, legtöbbször már erjedésbe átment bele.

Vigyázz, nehogy rézzel tisztátlanítva legyen.

445. Taraxacum.

Pitypáng.

Őszi Pitypáng, orvosi Pitypáng, mindenhol tenyész, általában ismeretes. Összetettvirágúak.

Levelek, gyökérik, fűszerűek, hosszúdadok vagy vonalas-gerelyesek, sokalakúak, gyaluszerű-czimpásan hasítottak, fogazottak vagy egészek, simák vagy a tőborda hosszában szőrös-érdesek vagy gyapjasak. A virághordó kocsán teljes kifejlődése előtt egyedül a kövér földben termők szedessenek.

Gyökér, sokszoros, három decimetryni, alapján harmadfél centimeter vastag, hengerded-orsóalakú, vége felé lassankint vékonyodó, hosszában barázdás, kívül feketebarna; kérge vastag, belül fehér, taplós, haránt metszetben a fafelé sárgás, likaesos, számos egyközponti körrel; keserű ízű. Késő őszszel ásatván, gondosan megszárítva télessék el.

446. Terebinthina.

Terpentin.

Erdei Fenyő, s más Pinus és Picea fajok, melyek északi Európában és Amerikában honosak. Toboztermők.

Halaványsárgás fehér balzsam, zavaros, nyulós, méz-sűrűségű, kevéssé szemcsés, midőn nem mozgatta-

nec non pulpa fusca, mollis, plerumque jam fermentata tamarindi occidentalis.

Cave ne sit cupro inquinata.

445. Taraxacum.

Leontodon Taraxacum Linn. Taraxum officinale Wigg., planta cosmopolita, in vulgus nota. Compositae Adanson.

Folia radicalia caespitosa oblonga vel lineari-lanceolata, polymorpha, runcinato-pinnatifida, dentata vel integerrima, glabra vel juxta nervum-medium pubescenti-scrabra vel lanuginosa. Colligenda vere ante scapi floriferi perfectam evolutionem in solo pingui nascentia.

Radix multiceps, tridecimetralis, basi ad duo et dimidium crassa, cylindrico-fusifformis, apicem versus sensim attenuata, longitudinaliter sulcata, extus pene atrofusca; cortice crasso, intus albo, fungoso, segmento transversali lignum versus citrinum porosum, circulis numerosis concentricis instructo; sapore amaro. Fodiat^r sero autumno et caute siccata servetur.

446. Terebinthina.

Pinus sylvestris Linn., et aliae Pini et Piceae species, arbores in Europa et America boreali indigenae. Coniferae Juss.

Balsamum (Terebinthina communis) e subflavo album, turbidum, tenax, mellis densitate, subgranulosum,

lik, fent tiszta, átlátszó réteg válik ki, mely sajátos szagú.

447. Thea.

Chinai thea.

Zöld Thea, Chinában és Keletindiában Assam királyságban honos, ezenkívül Japánban, Jávában, Brasiliában és más forróvi országokban gondosan tenyésztetik.

Ternstroemiaceák.

Szárított levelek, feketések vagy zöldesek. A feketeféleségek közül legjobbnak a pekko tartatik, ennek levelei két egészen hat centimetryi hosszúk, tojásdad hosszusak, fűrészszélűek, itt-ott a galylyal kettesével-négyesével egybefüggenek, børszerűek, sárgás-feketék, alant ezüstös taplósak, fent simák, összegöngyöltek, az idősebbek alant kivált a középső borda hosszában szőrösök, fent simák, legtöbbször visszahajtott széllel.

448. Thuja.

Életfa.

Nyugoti Életfa galyai.

Nyugoti Életfa, Örökzöldfa, Amerikában honos, nálunk a kertekben tenyésztetik.

Küpresszfélek.

Galyak, kétszegletesek, pikkelyalakú, négy sorjában fedélszerűleg elhelyezett levelekkel, melyek széles-petédedek, tompák, a galy két lapján levők világosak,

quum non movetur superne stratum limpidius, diaphanum separans, odoris peculiaris.

447. Thea.

Thea viridis Linn., frutex in China et Indiae orientalis regno Assam indigenus, ibidem, nec non in Japonia, Java, Brasilia, aliisque terris tropicis sedulo cultus. Ternstroemiaeae De Candolle.

Folia (Thea chinensis) siccata aut nigricantia aut viridescantia. Varietatum nigricantium optima celebratur pekko, referens folia duo usque sex centimetra longa, elliptico oblonga, margine serrulata interdum bina-quaterna ramulo adhuc adhaerentia, subcoriacea, olivaceo-pulla, juniora subtus argenteo-tomentosa, supra glabra, involuta, adultiora, subtus praecipue ad nervum medium pilosa, supra glabra, pleraque margine revoluta.

448. Thuja.

Thuja occidentalis Linn., arbor sempervirens, in America spontanea, apud nos in hortis culta. Cupressineae.

Ramuli ancipites, (Frondes Thujae occidentalis) foliis squammaeformibus quadrifariam imbricatis, late ovatis, obtusis, in utraque ramuli facie lucidis, margina-

annak szélein található csónakszerűek, a lapon levők laposak, bordásak, hátfelületükön petéded, gümőalakú mirigygyel. Csak hevenyében használtassanak.

Őrizkedj, nehogy a **biota orientalis** Endl. (keleti életfa) galyaival, melylyel együttesen a kertekben tenyésztetik, összezavartassanak, az utóbbinak lapon levő levelei vonalszerű mirigygyel lévén ellátva.

449. Tilia.

Hárs.

Hársvirágok.

Nagylevelű Hárs és kislevelű Hárs, nálunk honos fák. Hársfélék.

Virágzó tereb, három-hatvirágos nyélczével, alapján fűszerű-hártyás, fehéres, vonalas-hosszas, egész, reczés-bordás murvával részben összenőve, a virágkehely öllengéjű, lehulló, a pártá ötszirmú, fehéres-sárgás, a hímszálak nagy számmal, fehéresek, a pártán túl állanak. A szag hevenyében kellemes, szárítás után majdnem semmi, az íz édeskés.

450. Tincturae.

Festvények.

A festvények, mennyire lehetséges, mindig ugyanazon és egyenlő töménységgel birjanak; azok készítésénél az ismeretes általános szabályokon kívül a következőkre kell pontosan ügyelni:

1. A szűrléztett festvény meghatározott súlya mindig szorgosan megtartandó.

libus navicularibus, facialibus, planis, carinatis, dorso glandula tuberculiformi ovali. Nonnisi recentes adhibeantur.

Cave ne ut confundas cum frondibus **Biotae orientalis** Endl. (thujae orientalis Linn.) in hortis simul cultae, foliorum facialium glandula lineari distinguendis.

449. Tilia.

Tilia grandiflora Ehrhart, et Tilia parvifolia Ehrh.; arbores indigenae. Tillaceae Juss.

Cymae floridae (Flores Tiliae) pedunculo tri-sex-floro, basi partim cum bractea herbaceo-membranacea, albida, lineari oblonga, integerrima, reticulato-venosa, florum calyce pentaphyllo deciduo, corolla pentapetala albide lutescente, staminibus plurimis albidis, corollam superantibus. Odor recentium suavis, siccatarum fere nullus, sapor dulciusculus.

450. Tincturae.

Ut Tincturae in quantum possibile, ejusdem semper et aequalis sint concentrationis, in parandis iis, praeter solitos generales respectus, sequentia adhuc adamsim observanda :

1. Indicatum Tincturae filtratae pondus strenue semper tenendum.

Ez az alkalmazott folyadék előirt mennyiségéből nem lesz elérhető, azt azonban tetszés szerint nem lehet növelni; azért

2. A festvény maradványa egy vagy két izben ugyanannyi folyadék uj mennyiségével elegyítendő és kisajtolandó, a mennyi szükséges, hogy a szürlézett festvény sulya az előirt mennyiségnek teljesen megfeleljen.

451. Tinctura Absinthii composita. Összetett üröm-festvény.

Végy:	Fehér ürömfüvet	<i>ötven grammot</i>	50
	Narancshéj sárgáját	<i>husz grammot</i>	20
	Kálmos gyöktörzset		
	Tárnics gyökeret	<i>mindegyikből tíz grammot</i>	10
	Kasszia fahéjat	<i>öt grammot</i>	5
	Az összemételés és zúzás után önts rá		
	Higitott borszeszt	<i>ötszáz grammot</i>	500
	Pálítsd hat napig.		
	A kisajtott és szürlézett festvény legyen	<i>ötszáz gramm</i>	500

† 452. Tinctura Aconiti. Sisakvirág-festvény.

Végy:	Összezúzott sisakvirág-gumót	<i>nyolcz grammot</i>	8
	Higitott borszeszt	<i>negyven grammot</i>	40

Hoc e praescripta adhibiti fluidi quantitate assequi non poterit, illa vero ad libitum augeri nequit; ideo:

2. Residuum Tincturae una alterave vice cum ea novi fluidi quantitate miscendum et exprimendum, quae exigitur, ut praescriptum Tincturae filtratae pondus, penissime obtineatur.

451. Tinctura Absinthii composita.

Rp. Herbae Absinthii

grammata quinquaginta 50

Flavedinis corticum Aurantiorum

grammata viginti 20

Rhizomatis Calami

Radiceis Gentianae

aa grammata decem 10

Corticis Cassiae Cinnam.

grammata quinque 5

Conscissis et contusis affunde:

Spiritus Vini diluti

grammata quingenta 500

Digere per dies sex.

Tinctura expressa et filtrata sit

grammatum quingentorum 500

† 452. Tinctura Aconiti.

Rp. Tuberum Aconiti contusorum

grammata octo 8

Spiritus Vini diluti

grammata quadraginta 40

Pállítsd hat napig.

A kisajtolt és szűrléztett festvény legyen
negyven gramm 40.

453. Tinctura Amara. Keserű festvény.

Gyomorerősítő festvény.

Végy: Vidraeclezke-levelet
Ezerjófüvet
Tárnicsgyökeret
Narancshéj sárgáját
mindegyikből tíz grammot 10
Tisztított szénsavas szikenyt
öt grammot 5
Borszeszes fahéjvizet *ötszáz grammot* 500
Az összemételés és zúzás után pállítsd hat napig.

A kisajtolt és szűrléztett festvény legyen
ötszáz gramm 500.

454. Tinctura Arnicae. Kappanőr-festvény.

Végy: Kappanőr gyöktörzset
hatvan grammot 60
Kappanőr levelet *harmincz grammot* 30
Kappanőr virágot *tíz grammot* 10
Higitott borszeszt *ötszáz grammot* 500
Az összemételés és zúzás után pállítsd hat napig.

Digere per dies sex

Tinctura expressa et filtrata sit

grammatum quadraginta 40.

453. Tinctura Amara.

Tinctura stomachica.

Rp. Foliorum Trifolii fibrini	
Herbae Centaurii minoris	
Radiceis Gentianae	
Flavedinis corticum Aurantiorum	
	<i>aa grammata decem</i> 10
Natrii carbonici depurati	
	<i>grammata quinque</i> 5
Aquae Cinnamomi spirituosae	
	<i>grammata quingenta</i> 500
Conscissa et contusa digere per dies sex.	
Tinctura expressa et filtrata sit	
	<i>grammatum quingentorum</i> 500

454. Tinctura Arnicae.

Rp. Rhizomatis Arnicae	
	<i>grammata sexaginta</i> 60
Foliorum Arnicae	<i>grammata triginta</i> 30
Florum Arnicae	<i>grammata decem</i> 10
Spiritus Vini diluti	
	<i>grammata quingenta</i> 500
Conscissa et contusa digere per dies sex.	

A kisajtott és szűrlézt festvény legyen
ötszáz gramm 500.

455. Tinctura Aurantiorum corticum.

Narancshéj-festvény.

Végy: **Összemetélt narancshéjsárgáját**
száz grammot 100

Higitott borszeszt *ötszáz grammot* 500

Pállitsd hat napig.

A kisajtott és szűrlézt festvény legyen
ötszáz gramm 500.

† 456. Tinctura Belladonnae.

Maszlagos nadragulya-festvény.

Ép ugy készítették a maszlagos nadragulya-
gyökérből *nyolcz grammból* 8
mint a sisakvirág-festvény.

457. Tinctura Benzoës.

Benzoe-festvény.

Végy: **Összeüzott benzoet** *ötven grammot* 50

Tömény borszeszt
kétszázötven grammot 250

Pállitsd a feloldásig.

A szűrlézt festvény legyen
háromszáz gramm 300.

Tinctura expressa et filtrata sit
grammatum quingentorum 500.

455. Tinctura Aurantium corticum.

Rp. Flavedinis corticum Aurantium conscissae
grammata centum 100

Spiritus Vini diluti
grammata quingenta 500

Digere per dies sex.

Tinctura expressa et filtrata sit
grammatum quingentorum 500.

† 456. Tinctura Belladonnae.

Paretur e radicis Belladonnae contusae
grammatibus octo 8

ut Tinctura Aconiti.

457. Tinctura Benzoës.

Rp. Benzoës contusae
grammata quinquaginta 50

Spiritus Vini concentrati
grammata ducenta et quinquaginta 250

Digere ad solutionem

Tinctura filtrata sit
grammatum trecentorum 300.

† 458. Tinctura Cantharidum.
Kőrishogár-festvény.

Végy: Kőrishogárport	ötven grammot	50
Tömény borszeszt		
	kétszázötven grammot	250
Pállítsd három napig.		
A szűrleztett festvény legyen		
	kétszázötven gramm	250.

459. Tinctura Castorei.
Hódony-festvény.

Végy: Apróra metélt és szétzúzott hódonyt		
	nyolcz grammot	8
Higitott borszeszt	negyven grammot	40
Pállítsd nyolcz napig.		
A szűrleztett festvény legyen		
	negyven gramm	40.

460. Tinctura Chinae composita.
Összetett China-festvény.

Whyt erősítő festvénye.

Végy: Barna Chinalhéjat		
	harmincz grammot	30
Tárnicsgyökeret		
Narancshéj sárgáját		
	mindegyikből tíz grammot	10
Kasszia fahéjat	öt grammot	5

† 458. Tinctura Cantharidum.

Rp. Pulveris Cantharidum
grammata quinquaginta 50
Spiritus Vini concentrati
grammata ducenta et quinquaginta 250
Digere per triduum.
Tinctura filtrata sit
grammatum ducentorum et quinquaginta 250.

459. Tinctura Castorei.

Rp. Castorei minutim conscissi et contusi
grammata octo 8
Spiritus Vini diluti
grammata quadraginta 40
Digere per dies octo.
Tinctura filtrata sit
grammatum quadraginta 40

460. Tinctura Chinae composita.

Tinctura roborans Whytii.

Rp. Corticis Chinae fusci
grammata triginta 30
Radiceis Gentianae
Flavedinis corticum Aurantiorum
aa grammata decem 10
Corticum Cassiae Cinnamom
grammata quinque 5

Higitott borszeszt kétszáz grammot 200

Az összemételés és zúzás után pállítsd hat napig.

A kisajtott és szűrlézett festvény legyen

kétszáz gramm 200.

461. Tinctura Cinnamomi.

Fahéj-festvény.

Ép ugy készítették a szétzúzott Kasszia-fahéjból

száz grammból 100

mint a narancshéj-festvény.

† 462. Tinctura Colocynthidum.

Sártök-festvény.

Ép ugy készítették a magvaitól megfosztott sártök-gyümölcsből

nyolcz grammból 8

mint a sisakvirág-festvény.

† 463. Tinctura Digitalis.

Gyüsünke-festvény.

Ép ugy készítették az összemételét gyüsünke-levelekből

nyolcz grammból 8

mint a sisakvirág-festvény.

Spiritus Vini diluti grammata ducenta 200
Conscissa et contusa digere per dies sex.
Tinctura expressa et filtrata sit
grammatum ducentorum 200

461. Tinctura Cinnamomi.

Paretur e corticis Cassiae Cinnamomeae
grammatibus centum 100
contusae
ut Tinctura Aurantiorum.

† 462. Tinctura Colocynthidum.

Paretur e fructuum Colocynthidis a seminibus libe-
ratorum et conscissorum *grammatibus octo* 8
ut Tinctura Aconiti.

† 463. Tinctura Digitalis.

Paretur e foliorum Digitalis conscissorum
grammatibus octo 8
ut Tinctura Aconiti.

† 464. Tinctura Ipecacuanhae.

Hánytató gyökérfestvény.

Ép ugy készítettessék a szétzúzott hánytató gyökérből
nyolcz grammból 8
mint a sisakvirág-festvény.

465. Tinctura Jodi.

Iblany-festvény.

Végy: Iblanyt *két és fél grammot* 2½

Üvegmozsárban dörzsölve old fel

Tömény borszeszben

negyven grammban 40

A letöltött oldatot jól zárt üvegben tartsd.

† 466. Tinctura Lobeliae.

Porhonrojt-festvény.

Ép ugy készítettessék az összemelélt duzzadt porhony-
rojt-füből *nyolcz grammból* 8
mint a sisakvirág-festvény.

467. Tinctura Malatis Ferri.

Almasavas vasas-festvény.

Végy: Almasavas vasas kivonatot

husz grammot 20

Old fel

† 464. Tinctura Ipecacuanhae.

Paretur e radicis Ipecacuanhae contusae
grammatibus octo 8
ut Tinctura Aconiti.

465. Tinctura Jodi.

Rp. **Jodi** *grammata duo et dimidium* 2·5
Solve terendo in mortario vitreo in
Spiritus Vini concentrati
grammatibus quadraginta 40
Liquorem deffusum conserva in vitro bene clauso.

† 466. Tinctura Lobeliae.

Paretur e herbae Lobeliae inflatae conscissae
grammatibus octo 8
ut Tinctura Aconiti.

467. Tinctura Malatis Ferri.

Tinctura Ferri pomati.

Rp. **Extracti Malatis Ferri**
grammata viginti 20
Solve in

Borszeszes fahéjvizben

	<i>száz grammban</i>	100
A leüleptés után szürlézd.		
A festvény legyen	<i>száztíz gramm</i>	110

468. Tinctura Myrrhae.

Mirha-festvény.

Végy: Összezúzott mirhát	<i>ötven grammot</i>	50
Tömény borszeszt	<i>kétszázötven grammot</i>	250

Pállítsd hat napig.

A szürlézett festvény legyen	<i>kétszázötven gramm</i>	250
------------------------------	---------------------------	-----

† 469. Tinctura Nucis vomicae.

Vészmag-festvény.

Ép ugy készítették a vészmagvak porából	<i>nyolcz grammból</i>	8
mint a sisakvirág-festvény.		

† 470. Tinctura Opii erocata.

Sáfrányos mákony-festvény.

Összetett mákony-festvény. Sydenham folyékony mákonya.

Végy: Sáfránt	<i>tíz grammot</i>	10
Borszeszes fahéjvizet	<i>száz grammot</i>	100

Aquae Cinnamomi spirituosae	
<i>grammatibus centum</i>	100
Post sedimentationem filtra.	
Sit Tinctura	
<i>grammatum centum et decem</i>	110.

468. Tinctura Myrrhae.

Rp. Myrrhae contusae	
<i>grammata quinquaginta</i>	50
Spiritus Vini concentrati	
<i>grammata ducenta et quinquaginta</i>	250
Digere per dies sex.	
Tinctura filtrata sit	
<i>grammatum ducentorum et quinquaginta</i>	250.

† 469. Tinctura Nucis vomicae.

Paretur e pulveris seminum Nucis vomicae	
<i>grammatibus octo</i>	8.
ut Tinctura Aconiti.	

† 470. Tinctura Opii crocata.

Tinctura Opii composita. Laudanum liquidum Sydenhami.

Rp. Croci	<i>grammata decem</i>	10
Aquae Cinnamomi Spirituosae	<i>grammata centum</i>	100

Áztasd a sáfrán teljes kivonásaig, azután
kisajtolva szűrd meg, hogy a folyadék
legyen *száz gramm* 100

Adj ehhez :

Durván tört szárított mákonyt
tíz grammot 10

Pállítsd nyolcz napig gyakori felrázás mellett, míg
a mákony — a mennyire lehetséges — feloldódott ; ekkor
sajtold ki és szűrlézd.

A festvény legyen *száz gramm* 100.

† 471. Tinctura Opii simplex.

Egyszerű mákony-festvény.

Egyszerű fájdalomenyhítő festvény.

Végy: Durván tört szárított mákonyt
husz grammot 20

Higitott borszeszt
száznyolczvan grammot 180

Pállítsd nyolcz napig gyakori felrázás mellett, míg
a mákony — a mennyire lehetséges — feloldódott ;
ekkor sajtold ki.

A szűrlézett festvény legyen *kétszáz gramm* 200.

472. Tinctura Ratanhiae.

Ratán-festvény.

Végy: Összemetélt ratán-gyökeret
tizenhat grammot 16

Higitott borszeszt *nyolczvan grammot* 80

Macera ad perfectam Croci extractionem, dein
exprimendo cola ut fluidum sit

grammatum centum 100

quibus adde :

Opium siccatum grosse tusi

grammata decem 10

Digere per octiduum saepius agitando, donec Opium,
quantum fieri potest, solvatur, tunc exprime et filtra.

Tinctura sit *grammatum centum* 100.

† 471. Tinctura Opium simplex.

Tinctura anodyna simplex.

Rp. **Opium siccatum grosse tusi**

grammata viginti 20

Spiritus Vini diluti

grammata centum et octaginta 180

Stent in digestionem per octiduum, saepius agitando,
donec opium, quantum fieri potest, solvatur, tunc ex-
prime.

Tinctura filtrata sit

grammatum ducentorum 200.

472. Tinctura Ratanhae.

Rp. **Radicis Ratanhae conscissae**

grammata sedecim 16

Spiritus Vini diluti

grammata octaginta 80

Pállítsd hat napig, azután sajtold ki.

A szürlézett festvény legyen

nyolczvan gramm 80

473. Tinctura Rhei Darelli.

Darell Rabarbara-festvénye.

Végy:	Rabarbaragyökeret	<i>husz grammot</i>	20
	Narancshéj sárgát	<i>öt grammot</i>	5
	Kardamom magvakat	<i>két grammot</i>	2
	Malaga bort	<i>kétszáz grammot</i>	200
Az összemételés és zúzás után pállítsd három napig, azután sajtold ki és a szüredékben			
		<i>kétszáz grammban</i>	200
	Oldj fel		
	Czukorport	<i>harmincz grammot</i>	30
A szürlézett festvény legyen			
		<i>kétszázharmincz gramm</i>	230.

474. Tinctura Spilanti oleracei composita.

Kerti szennyefű-festvény.

Végy:	Szétzúzott friss virágzó kerti szennyefűvet	<i>negyven grammot</i>	40
	Szétzúzott Pyrethrum gyökeret	<i>husz grammot</i>	20
	Tömény borszeszt	<i>százhusz grammot</i>	120

Digere per dies sex, dein exprime.

Tinctura filtrata sit

grammatum octaginta 80.

473. Tinctura Rhei Darelli.

Tinctura Rhei vinosa.

Rp. Radicis Rhei	<i>grammata viginti</i>	20
Flavedinis corticum Aurantiorum		
	<i>grammata quinque</i>	5
Seminum Cardamomi	<i>grammata duo</i>	2
Vini Malagensis	<i>grammata ducenta</i>	200
conscissa et contusa digere per triduum, dein exprime et in colatura		
	<i>grammatum ducentorum</i>	200
Solve		
Pulveris Sacchari	<i>grammata triginta</i>	30
Tinctura filtrata sit		
	<i>grammatum ducentorum et triginta</i>	230.

474. Tinctura Spilanthi oleracei composita.

Tinctura Paraguay-Roux.

Rp. Herbae Spilanthi oleracei florentis et recentis conquassatae		
	<i>grammata quadraginta</i>	40
Radicis Pyrethri contusae		
	<i>grammata viginti</i>	20
Spiritus Vini concentrati		
	<i>grammata centum et viginti</i>	120

Pállítsd három napig, sajtold ki és szűrlézd.
A festvény legyen *százhusz gramm* 120.

† 475. Tinctura Stramonii.
Redősirom-festvény.

Ép ugy készítették a szétzúzott maszlagos redősirom magvaiból *nyolcz grammból* 8
mint a sisakvirág-festvény.

476. Tinctura Thujae.
Thuja-festvény.
Életfafestvény.

Végý: Szétzúzott friss nyugoti életfa ág-hegyeket *negyven grammot* 40
Tömény borszeszt *százhusz grammot* 120
Pállítsd három napig, sajtold ki és szűrlézd.
A festvény legyen *százhusz gramm* 120.

477. Tinctura Valerianae.
Gyökönke-festvény.

Ép ugy készítették a macska gyökönke gyökerporából *tizenhat grammból* 16
mint a ratán-festvény.

Digere per triduum, exprime et filtra.

Tinctura sit

grammatum centum et viginti 120.

† 475. Tinctura Stramonii.

Paretur e seminum Stramonii contusorum

grammatibus octo 8

ut Tinctura Aconiti.

476. Tinctura Thujae.

Rp. Frondium Thujae occidentalis recentium conquassatarum

grammata quadraginta 40

Spiritus Vini concentrati

grammata centum et viginti 120

Digere per triduum exprime et filtra.

Tinctura sit *grammatum centum et viginti* 120.

477. Tinctura Valerianae.

Paretur e Pulveris radice Valerianae

grammatibus sedecim 16

ut Tinctura Ratanhae.

† 478. Tinctura Veratri viridis.
Zöld zászpa-festvény.

Ép ugy készíttessék a szétzúzott zöld zászpa gyök-
törzséből *nyolcz grammból* 8
mint a sisakvirág-festvény.

479. Traumaticinum.
Traumaticin.

Végy: Összemetélt tisztított gntta-perchát
tiż grammot 10
Hangyhalvagot *sázhusz grammot* 120

Old fel rázás mellett üvegpalaczkban és jól be-
dugaszolva tartsd.

Vöröses barna, mézgaállományú legyen.

480. Trifolium fibrinum.
Vidra eleczke.

**Vidra eleczke, álló vizeinkben és mocsáros
réteken tenyészik. Tárniczfélék.**

Levelek, gyökérik, hármások, nyélczések, kevéssé
nedvesek, nyélczés-hüvelyesek, petéded, tompa, apró-
csipkés, világoszöld, sima, szagtalan, szerfelett keserű
levélkéekkel. Szárazan tartassanak.

481. Unguentum aromaticum.
Illatos ír.

Végy: **Fehérüröm füvet**
hatvankét és fél grammot 62·5

† 478. Tinctura Veratri viridis.

Paretur e rhizomalis Veratri viridis contusi
grammatibus octo 8
ut Tinctura Aconiti.

479. Traumaticinum.

Rp. Guttae-Perchae depuratae conscissae
grammata decem 10

Chloroformii

grammata centum et viginti 120

Solve agitando in vitro et rite obturatam conserva.
Sit rubello-bruneum, consistentiae mucilaginis.

480. Trifolium fibrinum.

Menyanthes trifoliata Linn; planta in nostris aquis stagnantibus et pratis paludosis indigena. Gentianeae. Juss.

Folia radicalia, ternata, petiolata, subsucculenta petiolis vaginantibus, foliolis obovatis, obtusis, subcrenatis, laete viridibus, glabris, inodoris, admodum amaris. Siccata serventur.

481. Unguentum aromaticum.

Unguentum nervinum.

Rp. Herbae Absinthii
grammata sexaginta duo et dimidium 62.5

Higitott borszeszt

százhuszonöt grammot 125

Péppé zúzva pállítsd három óráig, azután hevítsd

Disznózsirral *öt száz grammal* 500

a nedvesség elenyészteig; a szüredékhez adj

Sárga viaszt *százhuszonöt grammot* 125
és ezek megolvaszlása után

Babér-olajat

hatvankét és fél grammot 62·5

A félig kihült szüredékhez elegyíts kavarás közben

Fenyőbogyó-olajat

Fodorménta-olajat

Rozmaring-olajat

Levendula-olajat

mindegyikből öt grammot 5

Tartsd el.

† 482. Unguentum Autenriethi.

Hánytató borköves ír.

Autenrieth kenőcse.

Végy: **Hánytató borkőport** *tíz grammot* 10

Disznózsirt *negyven grammot* 40

Megrendelésre készítendő.

Spiritus Vini diluti

grammata centum viginti et quinque 125
in pulvem contusa digere per trihorium dein
calescant cum

Axungiae Porci

grammatibus quingentis 500
ad consumptionem humidi; colatis adde

Cerae flavae

grammata centum viginti et quinque 125
et liquatis illis

Olei Lauri

grammata sexaginta duo et dimidium 62·5
Colaturae semirefrigeratae admisce agitando:

Olei Juniperi

„ **Menthae crispae**

„ **Rosmarini**

„ **Lavandulae**

aa grammata quinque 5

et serva.

† **482. Unguentum Autenriethi.**

**Unguentum Tartari emetici seu Tartari
stibiati.**

Rp. **Pulveris Kalii Stibio-tartarici**

grammata decem 10

Axungiae Porci

grammata quadraginta 40

Misce ex tempore exactissime.

483. Unguentum Cerussae.

Ólomfehér kenőcs.

Fehér ír.

Végy: **Egyszerű ólomtapaszt** *negyven grammot* 40

Disznósirt *kétszáz grammot* 200

Gyöngé hönél megolvasztva és félig kihűtve folytonos kavarás mellett elegyits hozzá

Szénsavas ólomport *százhusz grammot* 120

és tartsd el.

484. Unguentum emolliens.

Lágyító ír.

Végy: **Fehér viaszt** *tíz grammot* 10

Czetagyat *husz grammot* 20

Édes mandola-olajat *nyolczvan grammot* 80

Olvaszd össze igen gyöngé hönél, s a félig kihült tömeget kavard, hozzáadván

Rózsavizet *husz grammot* 20

485. Unguentum Glycerini cum Amylo.

Zsiréd-ír Keményítővel.

Végy: **Keményítőport** *négy grammot* 4

Elegyítsd apránként hozzáadott

Zsiréddel *hatvan grammal* 60

483. Unguentum Cerussae.

Unguentum album.

Rp. **Emplastri diachylon simplicis**
grammata quadraginta 40
Axungiae porci *grammata ducenta* 200
Leni calore liquatis et semirefrigeratis, sub continua
agitatione admisce
Pulveris Plumbi carbonici
grammata centum et viginti 120
et serva.

484. Unguentum emolliens.

Crème céleste.

Rp. **Cerae albae** *grammata decem* 10
Cetacei *grammata viginti* 20
Olei amygdalarum dulcium
grammata octaginta 80
Lenissime liquefiant, tum agitentur
semirefrigerata cum
Aquae Rosarum *grammatibus viginti* 20

485. Unguentum Glycerini cum Amylo.

Rp. **Pulveris Amyli** *grammata quatuor* 4
Misce cum successive additis
Glycerini *grammatibus sexaginta* 60

Porcellán tálban, folytonos kavarás közben, gyöngé hevités segélyével készítsd átlátszó kocsonyás tömeggé.

486. Unguentum Glycerini cum Sapone.

Zsiréd-ír szappannal.

Szappanos zsiréd-kenőcs.

Végy: Szegedi szappanport *nyolcz grammot* 8
Zsirédet *hatvan grammot* 60

Porcellán tálban gyöngé hönél feloldva, kavard a kihülésig.

487. Unguentum Hydrargyri.

Higany-ír.

Szürke higany ír.

Végy: Higanyt *négyszáz grammot* 400
Juhfaggyút *kétszáz grammot* 200
Disznózsirt *hatszáz grammot* 600

Dörzsölve a higanyt kevés faggyú és disznózsirral a golyócskák teljes eltünéseig, ekkor elegyítsd hozzá szabatosan az előbb megolvasztott, megszürt és félig kihült juhfaggyút és disznózsirt.

488. Unguentum Juniperi.

Fenyőbogyó-ír.

Végy: Érett fenyőbogyót

kétszázötven grammot 250

In patina porcellanea sub agitatione continua, leniter calefacta, redige in massam gelatinosam diaphanam.

486. Unguentum Glycerini cum Sapone.

Rp. Pulveris saponis Szegedinensis

grammata octo 8

Glycerini *grammata sexaginta* 60

In patina porcellanea leni calore soluta agita ad refrigerationem usque.

487. Unguentum Hydrargyri.

Unguentum mercuriale. Unguent. neapolitanum. Unguentum Hydrargyri cinereum.

Rp. Hydrargyri *grammata quadringenta* 400

Sebi ovilis *grammata ducenta* 200

Axungiae Porci *grammata sexcenta* 600

Tere Hydrargyrum cum Axungiae et Sebi quantitate sufficienti, ad globulorum perfectam disparationem usque; tum admisce exactissime Sebum et Axungiam antea liquata, colata et semi refrigerata.

488. Unguentum Juniperi.

Rp. Fructuum Juniperi maturorum

grammata ducenta et quinquaginta 250

Zúzd szét és vízzel megnedvesítve főzd

Disznózsirral *ötszáz grammal* 500

a nedvesség elenyészteig, azután sajtold ki és adj hozzá

Sárga viaszt *nyolczvan grammot* 80

A megolvasztás után szüred meg és a félig kihűlt tömeghez adj

Fenyőbogyó olajat *husz grammot* 20

és tartsd el.

489. Unguentum Plumbi acetici.

Eczetsavas ólom-ír.

Végy: **Disznózsirt** *háromszáz grammot* 300

Fehér viaszt *száz grammot* 100

A megolvasztott, átszűrt és félig kihűtött tömeghez elegyíts folytonos kavarás közben

Tisztított eczetsavas ólmot

hat grammot 6

melyet előbb feloldottál

Lepárolt vízben *husz grammban* 20

és tartsd el.

490. Unguentum Rosatum.

Rózsa-ír

Végy: **Disznózsirt** *negyven grammot* 40

Fehér viaszt *tíz grammot* 10

Olvaszd meg gyöngye hönél és félig kihűtve elegyíts hozzá kavarás közben

Contusa et aqua humectata coque cum

Axungiae Porci

grammatibus quingentis 500

ad consumptionem humidi, dein exprime et adde:

Cerae flavae *grammata octaginta* 80

Liquefacta cola; semirefrigeratis admisce

Olei Juniperi *grammata viginti* 20

et conserva.

489. Unguentum Plumbi acetici.

Unguentum saturninum. Unguentum Lithargyri.

Rp. **Axungiae Porci** *grammata trecenta* 300

Cerae albae *grammata centum* 100

Colliquefactis, colatis et semirefrigeratis admisce
sub agitatione continua

Plumbi acetici depurati

grammata sex 6

soluta in

Aquae destillatae

grammatibus viginti 20

et conserva.

490. Unguentum Rosatum.

Rp. **Axungiae Porci** *grammata quadraginta* 40

Cerae albae *grammata decem* 10

Lenissime liquatis, et semirefrigeratis admisce agitando:

Rózsavizet *tiż grammot* 10
és tartsd el.

491. Unguentum Sabadillae.

Sabadilla-ír.

Végy: **Egyszerű irt** *kétszáz grammot* 200
Gyöngé hönél megolvasztva adj hozzá
Sabadilla magport *ötven grammot* 50
A kavarás vége felé elegyits hozzá
Levendula olajat *két grammot* 2

492. Unguentum simplex.

Egyszerű ír.

Végy: **Disznózsirt** *száz grammot* 100
Fehér viaszt *huszonöt grammot* 25
Igen gyöngé hönél megolvasztva szürd át és folyto-
nos kavarás közben hagyd kihűlni.

493. Unguentum sulfuratum.

Kénes ír.

Végy: **Mosott kénvirágot** *hatvan grammot* 60
Fehér krétaport *negyven grammot* 40
Bensőleg elegyítve adj hozzá kavarás
mellett
Fa-kátrányt *hatvan grammot* 60

Aquae Rosarum   *grammata decem*   10
et serva.

491. Unguentum Sabadillae.

**Unguentum contra pediculos. Unguentum ad
Phthiriasim.**

Rp. Unguenti simplicis   *grammata ducenta*   200
Leni igne liquatis adde:
Pulveris Fructuum Sabadillae
   grammata quinquaginta   50
sub fine agitationis admisce
Olei Lavandulae   *grammata duo*   2

492. Unguentum simplex.

Rp. Axungiae Porci   *grammata centum*   100
Cerae albae
   grammata viginti quinque   25
Lenissime liquata et colata refrigerescant sub agi-
tatione continua.

493. Unguentum sulfuratum.

Unguentum ad Scabiem.

Rp. Sulfuris sublimati loti
   grammata sexaginta   60
Pulveris Cretae albae
   grammata quadraginta   40
intime mixtis adde agitando
Picis liquidae   *grammata sexaginta*   60

**Hamany-szappant
Disznósirt**

mindegyikből százhusz grammot 120
és tartsd el.

494. *Uva ursi*.

Medveszőlő.

***Arctostaphylos officinalis* Wimmer et Grabowski, *Arbutus Uva Ursi* Linn., örökzöld cserjécske, Európa meszes hegyein tenyészik. Hangafélék.**

Levelek, petéded-ékalakúak, børszerűek, teljesen egészek, simák, fénylők, reczés-bordásak, kesernyés ízűek, rágva összehúzóak. Nyáron gyűjtessenek.

A *Vaccinium Vitis Idaeae* visszahajtott szélű, barnásan pontozott leveleivel ne tévesztessenek össze.

495. *Valeriana*.

Gyökönke.

Gyökönke gyökér.

Macska gyökönke, Európa erdeiben és sövények mellett tenyészik. Gyökönkefélék.

Gyöktörzs, négy centimeter hosszú, harmadfél centimeter vastag, mindenhol hosszú, két millimeter vastag, hengerded, fehér gyökerek sűrűn nyúlnak ki, melyek szárítva szürkésbarnák, csíkosak; befelé barnás héjjal; vékony, halaványabb fával; a gyökér rágva

Saponis Kalini
Axungiae Porci

aa grammata centum et viginti 120
et conserva.

494. Uva ursi.

Arctostaphylus officinalis Wimmer et Grabowski
Arbutus Uva Ursi Linn., Fruticulus sempervirens, in montibus calcareis Europae crescens. Ericineae R. Brown.

Folia obovata cuneiformia, coriacea, integerrima, glabra, nitida, reticulato-venosa, saporis subamari, manducata, adstringentia. Colligenda aestate.

Ne commutentur cum foliis margine reflexis, subtus opacis, venosis, fusco-punctatis **Vaccinii Vitis Idaeae.**

495. Valeriana.

Valeriana officinalis Linn., planta in silvis et ad sepes Europae crescens. Valerianeae De Candolle.

Rhizoma (Radix Valerianae) ad quatuor centimetra longum, duo et dimidium centimetrum crassum, radices undique emittens creberrimas longas, ad duo millimetra crassas, teretes, albas, quum siccatae e cinereo fuscas, striatas; cortice intus subfusco; ligno tenui, pallidiore; masticata radix urens, saporis amari, odoris

égető, keserű ízű, nehéz szagú. A gyökerek őszkor gyűjtessenek, s megszáritva, jól elzárt edényben tétessenek el.

† 496. Veratrinum.

Veratrin.

Zsáspaal.

Fehér, igen csípős ízű por, mely szagnélküli ugyan, de heves tüsszögést idéz elő; égvényes hatású; melegben gyantaszerű tömeggé olvad meg; izzítva maradék nélkül ég el. Borszeszben, chloroformban könnyen, aetherben nehezebben, vízben alig oldható.

Tömény kénsavval megnedvesítve előbb sárga, azután vérvörös, végre ibolyaszínű lesz.

† 497. Veratrum album.

Fehér Zsáspa.

Fehér Zsáspa gyökere.

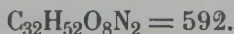
Fehér Zsáspa, Európa havasain és félhavasain tenyészik. Melanthaceák.

Lobordad gyöktörzs, nyolcz centimeter hosszú, fent két egészen öt centimer széles, gyakran többes, lemetszett levelektől rövidtűstökös, kívül feketés- vagy barnásszürke, elmosódott gyűrűkkel, lemetszett gyökerektől fehéresen hegyes, belül szennyesfehér, kemény, rágva igen égető, törve igen heves tüsszenést okoz.

Gondosan őriztessék.

gravis. Colligendae radices autumnno; siccatae in vase bene clauso serventur.

† 496. Veratrinum.

Pulvis albus, saporis admodum acris, inodorus quidem, sed sternutationem vehementem excitans, reactionis alcalinae, calore ad massam resinae similem liquefcens, ignitus sine residuo combustibilis, solvitur facile in spiritu vini et in chloroformio, difficilius in aethere, vix in aqua.

Acido sulfurico concentrato humectatum colorem induit initio flavum, postea sanguineum, demum violaceum.

† 497. Veratrum album.

Veratrum album Linn., planta in Europa monticola subalpina et alpina. Melanthaceae Robert Brown.

Rhizoma (Radix Veratri albi. Radix Hellebori albi) conicum ad octo centimetra longum, superne duo ad quinque centimetra latum, saepe multiceps, foliis desecatis breviter comatum, extuse subnigro vel e subfusco cinereum, obsolete annulatum, radicibus frequentibus resectis albide cicatricatum, intus sordide album, durum, manducatum valde urens, contritum sternutamentum vehementissimum movens.

Caute servetur.

† 498. *Veratrum viride*.

Zöld Zsáspa.

**Zöld Zsáspa, az észak-amerikai Egyesült-
Államok keleti részében és Canadában
honos. Melanthaceák.**

Gyöktörzs, hagymaszerű, tömött, alapján néha gyűrűs, barnás színű, körületétől, kevésbé alapjától, alsó részétől a csúcsa felé pedig épen nem: másodlagos, sárgás-fehér, igen hosszú, rostszerű gyökérekkel ellátott gyökerek mennek tova.

Hevenyében haránt metszete durván szemcsés, sajátságos fehérynys szagú; megszárítva porlatag törleapú, keserű-csipős ízű, tüsszenést okoz.

Gondosan őrizlessék.

499. *Verbascum*.

Farkkóró.

Farkkóró virágai.

***Verbascum phlomoides* Linn. és a Farkkóró
más rokonfajai, kiváltképp pedig az Ökör-
farkkóró, nálunk honosak. Alakosak.**

Párták, nagyobbacska, kerekdedek, némileg szabályosak, aranyszínűek, a három felső hímszál rövidebb, fehér-gyapjús, a két alsó hosszabb, sima; mézgásak, sajátságos ízűek; száraz időjárásakor kelyhek nélkül gyűjtessenek, megszárítva, előbb megmelegített és jól bezárt edényekben téessenek el.

† 498. *Veratrum viride*.

***Veratrum viride* Willd., in parte orientali statuum unitorum Americae et in Canada indigena. Melanthaceae Robert Brown.**

Rhizoma (*Radix Veratri viridis*) bulbiforme compactum, basi nonnunquam annulatum, coloris fuscī, magis e circumferentia, quam e basi et non e parte inferiori apicem versus radices secundarias flavo-albescentes, longissimas, radiusculis filiformibus praeditas emittens.

Recens est in segmento transverso grosse granulose, odoris peculiaris albuminosi; siccatum est fracturae friabilis, saporis amaro-acris, sternutamentum movens.

Caute servetur.

499. *Verbascum*.

***Verbascum phlomoides* Linn., et aliae proxime affines species, imprimis *Verbascum thapsiforme* Schrad; indigenae. Scrofularineae R. Brown.**

Corollae (*Flores Verbasci*) majusculae, rotatae, subregulares, aureae, staminibus tribus superioribus brevioribus, albo-lanatis, inferioribus duobus longioribus, glabris, muciliginosae, odoris peculiaris. Siccatae sine calycibus, siccatae in vasis antea calefactis et bene obturandis serveandae.

† 500. Vinum Colchici.

Kikiricsbor.

Végy: Jól szétzúzott kikiricsmagvakat

tíz grammot 10

Malaga bort

ötven grammot 50

Pállítsd hat napig gyakori felrázás mellett, azután sajtold ki és szűrlézd.

501. Vinum Malagense.

Maiagai bor.

Kellemes zamatú, valódi bor, mely se cserenyt, se ártalmas fémekeket ne tartalmazzon.

† 502. Vinum stibiato-tartaricum.

Hánytató borköves bor.

Dárdanyos bor. Huzham bora.

Végy: Hánytató borkövet

egy negyed grammot 0·25

Malaga bort

hatvan grammot 60

Old fel és tartsd el.

† 500. Vinum Colchici.

Rp. **Seminum Colchici optime contusorum**
grammata decem 10

Vini Malagensis
grammata quinquaginta 50

Digere per sex dies saepius agitando, exprime et
filtra.

Filtratum sit *grammatum quinquaginta* 50

501. Vinum Malagense.

Sit generosum, genuinum, minime tannino, aut
metallis nocivis inquinatum.

† 502. Vinum stibiato-tartaricum.

Vinum Antimonii. Vinum Huxhami.
Vinum emeticum.

Rp. **Kali stibiato-tartarici**
centigrammata viginti et quinque 0.25

Vini Malagensis *grammata sexaginta* 60
solve et conserva.

503. Zedoaria.

Zedoaria.**Zedoaria gyökér.**

**Curcuma Zedoaria Roscoe, forróvi Azzsiában
tenyész. Scitamineák.**

Gyöktörzs, petéded, gyűrűs, lehámozva, lemet-
szett gyökerekkel, legtöbbször harántúl, némelykor hosszá-
ban négy részre metszve jön elő a kereskedésben, tömött,
szívós, halavány szürke-barnás, apró gyántalartókkal
sűrűn ellátva, nehéz kámforos szagú, rágva égető, keser-
nyés ízű.

504. Zincum aceticum.

Eczetsavas zink.**Eczetsavas horgany.**

Végy: **Szénsavas zinket,**
 úgy előállítva, mint a zinkéleg készítésénél
 le van írva *ötven grammot* 50
 Gyenge melegben old fel:
Hígított eczetsavban

elegendő mennyiségben.

Az oldatot még melegen szűrlézd meg, jegezdtsd
 és gondoskodjál arról, hogy az eczetsav túlnyomó ma-
 radjon.

A jegeczek szűrő-papir között közönséges hőmér-
 éknél száríttassanak meg. A visszamaradt folyadék pedig
 lassú elpárlás által további jegeczítésre használtassék.

503. Zedoaria.

Curcuma Zedoaria Roscoe; planta in Asia tropica indigena. Scitamineae Juss.

Rhizoma (Radix Zedoariae) ovatum annulatum, cortice et radicibus resectum, ipsum plerumque per transversum, interdum per longitudinem in quadrantes sectum in mercaturam venit, compactum tenax, coloris pallide e griseo-subfusci, receptaculis resiniferis creberrimis, parvis obsitum, masticatum urens, saporis subamari, odoris gravis camphoracei.

† 504. Zincum aceticum.

Acetas Zinci seu zincicus.

Rp. **Zinci carbonici,**

quale sub praeparatione Zinci oxydati obtinetur
grammata quinquaginta 50

Solve in

Acidi acetici diluti *q. s.*

leni calore. Solutionem adhuc calidam filtra et ad crystallisationem sepone habita cura, ut acidum aceticum praevaleat.

Crystalli enatae inter chartam bibulam sub temperatura ordinaria siccentur. Liquor residuus lenta evaporatione denuo in crystallos redigatur.

A finom hasáb- vagy lemezalakú jegeczek szintele- nek, 3 súlyrész hideg, fél súlyrész forró vízben oldhatók, a hevítésnél megolvadnak. A vizoldat kénammoniummal tiszta fehér csapadékot adjon és ha a zink kénhydrogen- nel való túltelítés által végkép leválasztatott, a leszűrle- zett folyadék elpárlása után tűzálló anyagok ne marad- janak vissza.

505. Zincum chloratum.

Chlorzink.

Horganyhalvag.

Végy: Szemcsézett zinket *ötven grammot* 50

Old fel:

Higitott sósavban

*elegendő mennyiségben (mintegy
négyezerötven grammban 450)*

azon elővigyázattal, hogy egy kevés zink oldatlan ma- radjon. A leöntött folyadékot telítsd chlorléggel, azután forrald fel és részletenkint adj bele:

Zinkéleghől *egy grammot* 1

azután hagyj állni, míg a kivált vaséleg leülepedett.

A leöntött folyadékot, ha szükséges, asbestten szűrj meg, önts hozzá:

Higitott sósavat *három grammot* 3

és gyengén melegítve párold be annyira, hogy kis kivett kémle a meghülésnél jegeczes tömeggé mered- jen meg.

A nyert jegeczes tömeg kiszáritott, igen jól zárt üvegedényben tartassék el,

Crystalli tenerae, prismaticae vel tabulaeformes, decolores, in aquae frigidae partibus tribus, in bullientis parte dimidia solvantur, calefactae liquescant.

Solutio aquosa ammonio hydro-sulfurato tentata praecipitatum mere album demittat, et quodsi acido hydro-sulfurato supersaturatur ad perfectam zinci praecipitationem, liquor residuus evaporet, quin substantias igni resistentes relinquat.

† 505. Zincum chloratum.

**Zincum hydro-chloricum. Chloretum Zinci.
Zincum muriaticum. Murias Zinci.**

Rp. **Zinci granulati grammata quinquaginta** 50

Solve in

Acidi hydrochlorici diluti

*q. s. (grammatibus circiter quadringentis
et quinquaginta 450)*

habita cura, ut zinci aliquid non soluti remaneat. Per liquorem defusum trajiice torrentem gasis chlori, donec sit saturatus, dein calefiat ad ebullitionem addendo partitis vicibus

Zinci oxydati *gramma unum* 1

Stet, donec oxydum ferri praecipitatum subsideat.

Liquor defusus et, si opus sit, per amianthum filtratus evaporet leni calore additis.

Acidi hydro-chlorici diluti

grammatibus tribus 3

usque dum pars exemta et refrigerata in crystallos concreseat.

Fehér, lágú legyen. Vizben és borszeszben igen könnyen oldódjék.

Nedves levegőn szétfolyik.

A vizoldat főlöszleges ammoniával ne válaszszon ki csapadékol.

506. Zincum granulum depuratum.

Tisztított szemcsézett horgany.

Vétessék : Árúbeli zinkből tetszés szerinti mennyiség, olvasztassék meg tégelyben fél óra tartamáig, miközben farúddal való folytonos keverés mellett elegyítették néhány darab kénnel és faggyúval. Ezután öntsd a fémet vékony sugárban és lassan egy vízzel telt edénybe.

A kihűlt zinkszemcséket szárítsd meg és tedd el.

A Marsch-féle készülékben megvizsgálva, arsennek nyomait ne mutassa.

507. Zincum oxydatum.

Zinkoxyd.

Horganyéleg.

Végý : Jegecedett szénsavas nátriumból

háromszázhusz grammot 320

old fel :

Lepárolt vízben

ezernyolczszáz grammban 1800

Massam crystallinam obtentam in vitris siccatis et optime clausis serva.

Sit album, molle, in aqua et spiritu vini facillime solubile, aëre humido diffuat.

Solutio aquosa ammonia abundante addita nullum sedimentum deponat.

506. Zincum granulatum, depuratum.

$Zn=55.$

Rp. **Zinci venalis** *q. v.*

Fluat in crucibulo ignito per dimidiam horam addendo sub assidua agitatione ope bacilli lignei frusta quaedam sulfuris et sebi ovilis. Metallum liquatum fac guttare in dolium aqua repletum, refrigeratum collige et siccatum serva.

Zincum granulatum in adparatu Marshii tentatum vestigia arsenici ne ostendat.

507. Zincum oxydatum.

Oxydum Zinci. Flores Zinci. Nihilum album.
Pompholix.

$ZnO = 81.$

Rp. **Natrii carbonici crystallisati**
grammata trecenta et viginti 320

Solve in

Aquae destillatae
grammatibus mille octingentis 1800

A szűrléztet folyadékot forrald fel és öntsd hozzá lassanként azon oldatot, mely:

Kénsavas zinkből

háromszáz grammból 300

Lepárolt vízből *kilencszáz grammból 900*

készült.

Azután a folyadékot forrald mindaddig, míg a kocsonyaszerű csapadék poralakuvá vált és könnyen leülepszik. A felüluszó folyadékot öntsd le és a csapadékot mosd ki vízzel mindaddig, míg a mosóvíz chlorbariummal többé meg nem zavarodik, azután szárítsd meg jól.

A száraz tömeget befödött heszszia tégelyben addig hevítsd, míg a közepéből kivett kémle vízzel megnedvesítve savakkal nem pezseg.

Az izzított tömeget dörzsöld porrá és tedd el jól zárt edénybe.

Fehér, izzítás közben sárgás, savakban pezsgés nélkül oldható por legyen. Vízzel összerázva, a folyadékot leszűrve és elpárologtatva, ne maradjon maradék vissza. Eczetsavban teljesen oldható legyen. Ezen oldat főlősleges ammoniával átlátszó maradjon és ne vegyen fel kékes színt.

† 508. Zincum sulfuricum.

Kénsavas horgany.

Fehér vitriol.

$ZnSO_4, 7H_2O = 287.$

Végy: Szemesézett zinkből

kétszázötven grammot 250

Liquori filtrato et ad ebullitionem calefacto instilla solutionem ex

Zinci sulfurici *grammatibus trecentis* 300

Aquae destillatae

grammatibus nongentis 900

paratum.

Instillatione peracta liquor adhuc ebulliat, donec praecipitatum initio gelinosum in pulverulentum, facile residens mutatum fuerit. Liquore supernatante defuso praecipitatum iteratis vicibus aqua destillata fervida edulcuretur, usque dum liquor filtratus baryo chlorato non amplius turbetur, dein perfecte siccetur.

Massam siccitam immitte in crucibulum hassianum bene tectum, quod ad incandescentiam calefiat, quamdiu pars e media massa exempta affuso acido effervescat.

Oxydum ignitum in pulverem redactum conserva in vase bene clauso.

Sit pulvis albus, durante ignitione flavescens, in acidis sine effervescencia solubilis. Cum aqua quassatus liquorem praebet, qui filtratus post evaporationem nullum residuum relinquit. Acido acetico perfecte solvatur, solutio superaddita ammonia limpida maneat, ne caerulescat.

† 508. Zincum sulfuricum.

Sulfas Zinci. Vitriolum Zinci. Vitriolum album purum.

Rp. **Zinci granulati**

grammata ducenta et quinquaginta 250

Old fel:

Higitott kénsavban

*a szükséges mennyiségben (mintegy
kétezerkétszázötven grammban 2250)*

szokott módon, úgy hogy egy kevés zink oldatlanul maradjon vissza.

A nyert oldaton vezess chlorlégfolyamot keresztül, azután hagyd befödve több óráig meleg helyen állni. A forrásig hevített folyadékot elegyítsd oly péppel, mely:

Hevenyében készült szénsavas zinkből,

mint az a zinkéleg előállításánál használtatik

tíz grammból 10

és Lepárolt vizből

elegendő mennyiségből

készült.

Az elegyet többször felrázva pállítsd mindaddig, míg egy kis leszűrleztet kémle ammonia és kénammóniummal tiszta fehér csapadékot ad.

Ezután szűrlezd meg, önts a szűrlethez:

Higitott kénsavból harmincz grammot 30
és elpárlás által jegeczítsd.

A hasábalakú jegeczek színtelenek legyenek; száraz levegőn elmállók, 20°-nál 2·5 súlyrész vízben oldhatók.

A vizoldat higitott kénsavval elegyítve sem kénhydrogenvíz, sem fölösleges ammonia által ne zavarodjék meg.

Kénammónium tiszta fehér csapadékot idézzen vele elő.

Solve in

Acidi sulfurici diluti

*q. s. (circiter grammatum duo millibus
ducentis et quinquaginta 2250)*

habita ratione, ut pars exigua zinci non soluti maneat.

Per solutionem obtentam trajice torrentem

Gasis Chlori

donec sit saturata, dein vase tecto sepone in loco tepido
per plures horas.

Liquori ad ebullitionem calefacto admisce pulvem ex

Zinci carbonici,

quale sub praeparatione Zinci oxydati obtinetur

grammatibus decem 10

et **Aquae destillatae** *q. s.*

paratam.

Digere saepius agitando, donec exigua pars solutio-
nis filtratae Ammonia et Ammonio hydro-sulfurato ten-
tata praecipitatum mere album producat, dein filtra et
additis

Acidi sulfurici diluti

grammatibus triginta 30

ad crystallisationem evapora.

Sint crystalli prismalicae, coloris expertes, aëri
siccò expositae fatiscentes, in aquae partibus 2·5 sub
temperatura 20° solubiles.

Solutio aquosa nec acido sulfurico diluto mixtum
per aquam hydro-sulfuratam turbetur, nec abundante
Ammonia praecipitatum deponat; cum Ammonio hydro-
sulfurato vero praecipitatum mere album producat.

† 509. Zincum valerianicum.

Valériansavas zink.

Gyökönkesavas horgany.

Zsírfenyű, lemezes jegecezekből álló fehér tömeg, mely gyökönkesav-szagot terjeszt, vízben mintegy 90 súlyrészben nehézkesen oldható.

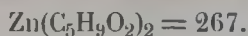
510. Zingiber.

Gyömbér.

Orvosi Gyömbér, forróvi Ázsiában honos, nemkülönbén más forró tájakon leggyakrabban tenyésztetik. Scitamineák.

Gyöktörzs. kettősen elágazó, kevésbé nyomott, tömött, súlyos, vagy mindenhol vagy részben lehámozva, a törés kevésbé rostos, halavány sárgás vagy fehéres, apró gyántatartókkal sűrűn ellátva, sajátos fűszeres szagú, rágva égető.

† 509. *Zincum valerianicum.*

Sistit massam crystallinam lamellarem, margarinateonitentem, albam, acidum valerianicum redolentem, in aqua difficulter in partibus 90 solubilem.

510. *Zingiber.*

***Zingiber officinale* Roscoe, planta in Asia tropica, indigena, ibidem atque in aliis terris tropicis frequenter culta. Scitamineae Juss.**

Rhizoma (*Radix Zingiberis*) distiche ramosum, paullum depressum, compactum, ponderosum, aut undique aut in faciebus modo decorticatum, fractura paulum fibrosum, pallide subflavum aut albidum, receptaculis resiniferis parvis, creberrimis obsitum, odoris peculiaris aromatici, masticatum urens.

Kémszer-készlet.

A) Kémszerek.

I. Ötszörösen szabályos kémszerek.

Ezen kémszereknek minden köbcentimetre öt egyenérték kémanyagot tartalmaz milligrammokban kifejezve. Egyenlő térfogatok egymás közt tehát egyenértékű vegyhatással bírnak.

1. Acidum aceticum.

Eczetsav.

(Egy köbcentimeter = 0,300 gramm.)

Végy: Tömény eczetsavból (96⁰/₀)

harmincegy és huszonöt századrészt

grammot 31.25

elegyítsd

Lepárolt vízzel

annyival

hogy az elegy 100 köbcentimétert tegyen ki. Egy köbcentimeter telítéséhez közelítőleg 5 köbcentimeter savmérő folyadék kivántatik.

Apparatus reagentium.

A) Reagentia.

I. Quingentis normalia reagentia.

Quodvis centimetrum cubicum horum reagentium continet quinque aequivalentia materiae reagentis in milligrammatibus expressa. Aequalia volumina producunt ergo inter se actionem chemicam eiusdem valoris.

I. Acidum aceticum.

(Centimetrum cubicum = 0.3000 gramm.)

Rp. **Acidi acetici concentrati** (96 %))

grammata triginta unum et viginti

quinque centesimas 31.25

miscere cum

Aquae destillatae

s. q.

Ut miscella 100 centimetrorum cubicorum evadat. Ad saturationem unius centimetri cubici quinque circiter centimetra cubica solutionis acidimetricae requiruntur.

2. Acidum hydrochloricum.

Sósav.

(Egy köbcentim. = 0.1825 gramm.)

Végy: **Tiszta tömény sósavból** (24.24%)
hetvenöt és huszonnycz századrész
grammot 75.28

elegyítsd.

Lepárolt vízzel *annyival*

hogy az elegy 100 köbcentimétert tegyen ki. Egy köbcentiméter telítéséhez 5 köbcentiméter savmérő folyadék kívántatik.

3. Acidum nitricum.

Légenysav.

(Egy köbcentm. = 0.315 gramm.)

Végy: **Tiszta tömény légenysavból** (f. s. 1.3)
hatvanöt és hatvanhárom század
grammot 65.63

elegyítsd

Lepárolt vízzel *annyival*

hogy az elegy térfogata 100 köbcentimétert tegyen ki. Egy köbcentiméter telítéséhez 5 köbcentiméter savmérő folyadék kívántatik.

2. Acidum hydro-chloricum.

(Centimetrum cubicum = 0.1825 gramm.)

Rp. **Acidi hydrochlorici concentrati puri**
(24.24%) grammata septuaginta quinque
et viginti octo centesimas 75.28
miscere cum

Aquae destillatae q. s.

Ut miscellae 100 centimetrorum cubicorum evadat.

Ad saturationem unius centimetri cubici 5 centimetra cubica solutionis acidimetriae requiruntur.

3. Acidum nitricum.

(Centimetrum cubicum = 0.315 gramm.)

Rp. **Acidi nitrici concentrati puri** (p. s. 1.3)
grammata sexaginta quinque et sexaginta
tres centesimas 65.63
miscere cum

Aquae destillatae q. s.

Ut miscellae volumen 100 centimetrorum cubicorum sit. Ad saturationem unius centimetri cubici 5 centimetra cubica solutionis acidimetriae requiruntur.

4. Acidum sulfuricum.

Kénsav.

(Egy köbcentimeter = 0.245 gramm.)

Végy: **Tiszta tömény kénsavból**
huszonnégy és fél grammot 24.5
elegyítsd

Lepárolt vízzel *annyival*
hogy az elegy 100 köbcentimetert tegyen ki. Egy köbcentimeter telítéséhez 5 köbcentimeter savmérő folyadék kivántatik.

5. Ammonia.

Légenyköneg.

(Egy köbcentimeter = 0.085 gramm.)

Végy: **Tiszta ammoniából (10%)**
nyolczvanöt grammot 85
elegyítsd

Lepárolt vízzel *annyival*
hogy az elegy 100 köbcentimetert tegyen ki. Egy köbcentimeter telítésére 5 köbcentimeter lugmérő folyadék kivántatik.

4. Acidum sulfuricum.

(Centimetrum cubicum = 0.245 gramm.)

Rp. **Acidi sulfurici concentrati puri**

grammata viginti quatuor et dimidium 24.5

misce cum

Aquae destillatae *q. s.*

Ut miscella 100 centimetra cubica efficiat. Ad saturationem unius centimetri cubici 5 centimetra cubica solutionis acidimetriae requiruntur.

5. Ammonia.

(Centimetrum cubicum = 0.085 gramm.)

Rp. **Ammoniae purae (10%)**

grammata octoginta quinque 85

misce cum

Aquae destillatae *q. s.*

Ut miscella 100 centimetra cubica efficiat. Ad saturationem unius centimetri cubici 5 centimetra cubica solutionis alcalimetriae requiruntur.

6. Ammonium carbonicum solutum. Szénsavas ammonium-oldat.

(Egy köbcent. = 0.24 gramm.)

Vegy: **Tiszta ammoniából** (10 0/0)
negyvenkét és fél grammot 42.5

Telítsd megmosott szénsavléggel.

A telített oldathoz adj ismét

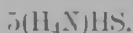
Tiszta ammoniából (10 0/0)
negyvenkét és fél grammot 42.5

Az elegyet hígítsd annyi

Lepárolt vízzel

hogy térfogata 100 köbcentimétert tegyen ki; öt annyi vízzel hígított kénsavas magnesium-oldat által csapadékot ne adjon. Egy köbcentiméter telítéséhez 5 köbcentiméter lugmérő folyadék kívántatik.

7. Ammonium hydro-sulfuratum. Ammoniumkénhydrat.

(Egy köbcent. = 0.255 gramm.)

Vegy: **Tiszta ammoniából** (10 0/0)
nyolczvanöt grammot 85

Telítsd kénköny léggel és hígítsd azután annyira, hogy térfogata 100 köbcentimétert tegyen ki. Kénsavas magnesiummal csapadékot ne adjon. Egy köbcentiméter telítéséhez 5 köbcentiméter lugmérő folyadék kívántatik.

6. Ammonium carbonicum solutum.

(Centimetrum cubicum = 0.24 gramm.)

Rp. **Ammoniae purae** (10⁰/₀)

grammata quadraginta duo et dimidium 42.5

Satura gase acidi carbonici loto.

Solutioni saturatae adde iterum

Ammoniae purae (10⁰/₀)

grammata quadraginta duo et dimidium 42.5

Miscellam dilue tanta

Aquae destillatae *quantitate,*

ut eius volumen 100 centimetra cubica efficiat. Cum solutione magnesi sulfurici quintupla aquae quantitate diluta praecipitatum ne deponat. Ad saturationem unius centimetri cubici 5 centimetra cubica solutionis alcalimetricae requiruntur.

7. Ammonium hydro-sulfuratum.

(Centimetrum cubicum = 0.255 gramm.)

Rp. **Ammoniae purae** (10⁰/₀)

grammata octoginta quinque 85

Satura gase hydro-sulfurato et dilue donec volumen eius 100 centimetrorum cubicorum evadit. Cum magnesio sulfurico praecipitatum ne deponat. Ad saturationem unius centimetri cubici 5 centimetra cubica solutionis alcalimetricae requiruntur.

8. Kalium carbonicum solutum.
Szénsavas kalium-oldat.

(Egy köbcentim. = 0.3455 gramm.)

Végy: **Tiszta szénsavas káliumból**

harmincznégy és ötvenöt század

grammot 34.55

Old fel annyi lepárolt vízben, hogy az oldat térfogata 100 köbcentimetert tegyen ki. Egy köbcentimeter telítéséhez közelítőleg 5 centimeter lugmérő folyadék kívántatik.

9. Natrium hydro-oxdatum solutum.
Natrium hydroxyd-oldat.

(Egy köbcent. = 0.200 gr.)

Végy: **Jeggezedett szénsavas natriumból**

tetszés szerint

old fel nyolczszor annyi

Lepárolt vízben

Az oldatot forrald fel vasserpenyőben és adj hozzá lassanként oltott meszet és főzd mindaddig, míg egy kivevél és leszűrt kémle mézsvízzel meg nem zavarodik.

A még meleg folyadékot öntsd előre megmelegített üvegbe, és ha megtisztult, válaszd el az üledéktől lopóval.

A folyadékot párold be annyira, hogy fajsúlya 15⁰ C-nál 1.1991 legyen.

Egy köbcentimeter telítésére közelítőleg 5 köbcentimeter lugmérő folyadék kívántatik.

8. Kalium carbonicum solutum.

(Centimetrum cubicum = 0.3455 gramm.)

Rp. **Kalii carbonici puri**

*grammata triginta quatuor et quinquaginta
quinque centesimas 34.55*

Solve in tanta aquae quantitate, ul volumen solutionis 100 centimetra cubica efficiat. Ad saturationem unius centimetri cubici approximalive 5 centimetra cubica solutionis alcalimetricae requiruntur.

9. Natrium hydro-oxdatum solutum.

(Centimetrum cubicum = 0.200 gramm.)

Rp. **Natrii carbonici crystallisati** *q. v.*

solve in octupla quantitate

Aquae destillatae.

Coque in lebete ferreo et sensim adde

Calcii oxydati aqua destillata extincti *q. s.*

donec pars liquoris exemta et filtrata aquam calcis amplius non turbet.

Liquorum adhuc calidum repone in lagena antea calefacta ad sedimentationem, dein liquorem limpidum abstrahere a sedimento ope siphonis. Demum evapora ut pondus specificum in 15° Celsii 1.1991 sit.

Ad saturationem unius centimetri cubici requiruntur circiter 5 centimetra cubica solutionis alcalimetricae.

II. Egyszeresen szabályos kémszerek.

Ezen kémszerek minden köbcentimetre egy egyenérték kémanyagot tartalmaz milligrammokban kifejezve. Egyenlő térfogatok egymás közt egyenértékű vegyhatással bírnak. E kémszerek öt köbcentimetre egyenértékű az előbbieknek egy köbcentiméterével

10. Acidum oxalicum solutum.

Sóskasav-oldat.

E kémszer gyanánt használd a szabályos lugméről folyadékot.

11. Argentum nitricum solutum.

Légenysavas ezüst-oldat.

(Egy köbcentim. = 0,170 gramm.)

Végy: **Megolvasztott légenysavas ezüsből**
tizenhét grammot 17
 old fel kevés vízben, hígítsd azután az oldatot annyira,
 hogy az egész 100 köbcentimétert tegyen ki.

II. Reagentia semel normalia.

Reagentium horum quodlibet centimetrum cubicum unum aequivalens materiae reagentis continet in milligrammatibus expressum. Aequalia volumina produciunt inter se actionem chemicam eiusdem valoris. Quinque centimetra cubica horum reagentium habent aequalem valorem cum uno centimetro cubico anteriorum.

10. Acidum oxalicum solutum.

Instar huius reagentis adhibe normalem solutionem alcalimetricam.

II. Argentum nitricum solutum.

(Centimetrum cubicum = 0.170 gramm.)

Rp. Argenti nitrici fusi

grammata septemdecim 17

solve in modica aqua, solutionemque dilue ut integrum 100 centimetra cubica efficiat.

12. Barium chloratum solutum.

Chlorbarium-oldat.

(Egy köbcentimeter = 0.122 gramm.)

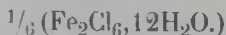
Végý: **Jegezedett porrá tört és ujjaiddal szűrőpapir között kisajtolt chlorbariumból**

tizenkét és két tízed grammot 12·2

old fel kevés lepárolt vízben, és ha mind feloldódott, higítsd az oldatot lepárolt vízzel annyira, hogy az egész 100 köbcentimetert tegyen ki. Ezen oldat egyenlő térfogat légenysavas ezüstoldattal (11 sz.) elegyítve csapadékot ad, az erről leszűrt folyadék részleteinek sem légenysavas ezüsttel, sem chlorbaryummal nem szabad jelentékenyebb csapadékot előidézni.

13. Ferrum sesquichloratum solutum.

Vaschlorid-oldat.

(Egy köbcentimeter = 0.09 gramm.)

Végý: **Jegezedett vaschloridból**

kilencz grammot 9

old fel annyi

Lepárolt vízben

hogý az oldat térfogata 100 köbcentimeter legyen.

12. Baryum chloratum solutum.

(Centimetrum cubicum = 0.122 gramm.)

Rp. Baryi chlorati crystallisati, in pulverem redacti atque ope digitorum inter chartam bibulam expressi

grammata duodecim et duas decimas 12.2

solve in modica aqua destillata, solutionemque dilue aqua destillata, donec integrum 100 centimetra cubica efficiat. — Solutio haec aequali volumini argenti nitrici soluti (N. 11.) mixta deponit praecipitatum, de quo filtrati liquoris partes nec cum argento nitrico nec cum baryo chlorato praecipitatum maius deponant.

13. Ferrum sesquichloratum solutum.

(Centimetrum cubicum = 0.09 gramm.)

Rp. Ferri sesquichlorati crystallisati

grammata novem 9

solve in

Aquae destillatae

tanta quantitate, ut volumen solutionis 100 centimetra cubica efficiat.

14. Magnesium sulfuricum solutum.

Kénsavas magnesium-oldat.

(Egy köbcent. = 0.123 gramm.)

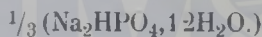
Végy: **Jegecedett kénsavas magnesiumból**
tizenkét és három tized grammot 12.3
old fel annyi

Lepárolt vízben

hogy az oldat térfogata 100 köbcentiméter legyen.

15. Natrium phosphoricum solutum.

Phosphorsavas natrium-oldat.

(Egy köbcentim. = 0.119 gr.)

Végy: **Jegecedett phosphorsavas natriumból**
tizenegy és kilencztized grammot 11.9
old fel annyi

Lepárolt vízben

hogy az oldat 100 köbcentiméter legyen.

16. Plumbum aceticum solutum.

Eczetsavas ólom-oldat.

(Egy köbcentim. = 0.190 gr.)

Végy: **Eczetsavas ólomból**

tizenkilencz grammot 19

14. Magnesium sulfuricum solutum.

$\frac{1}{2}$ ($\text{MgSO}_4, 7\text{H}_2\text{O}$).

(*Centimetrum cubicum = 0.123 gramm.*)

Rp. **Magnesii sulfurici crystallisati**

grammata duodecim et tres decimas 12.3

solve in

Aquae destillatae

tanta quantitate, ut volumen solutionis 100 centimetrum cubicorum sit.

15. Natrium phosphoricum solutum.

$\frac{1}{3}$ ($\text{Na}_2\text{HPO}_4, 12\text{H}_2\text{O}$).

(*Centimetrum cubicum = 0.119 gramm.*)

Rp. **Natrii phosphorici crystallisati**

grammata undecim et novem decimas 11.9

solve in

Aquae destillatae

tanta quantitate, ut solutio 100 centimetra cubica efficiat.

16. Plumbum aceticum solutum.

$\frac{1}{2}$ [$\text{Pb}(\text{C}_2\text{H}_3\text{O}_2)_2, 3\text{H}_2\text{O}$].

(*Centimetrum cubicum = 0.190 gramm.*)

Rp. **Plumbi acetici**

grammata novemdecim 19

old fel annyi

Lepárolt vízben

hogy az oldat 100 köbcentimeter legyen.

17. Solutio acidimetrica normalis.

Szabályos savmérő folyadék.

NaOH.

(Egy köbcent. = 0.040 gr.)

Végy: Szénsavtól mentes natrium hydrat-
oldatból öt grammot 5
Elegyítsd lepárolt vízzel és néhány csepp lak-
musz-festvénynyel és a
szabályos lugmérő folyadékból
adj hozzá cseppenként annyit,
hogy a kék szín éppen vörösre változzék.

A lugmérő folyadék egy köbcentimetre éppen 0.040 gramm natrium-hydratot telít, emélfogva a lugmérő folyadékból elhasznált mennyiség az öt gramm oldatban foglalt natrium-hydroxyd mennyiségét adja. Ha ez kipuhatoltatott, számítsd ki, az égvényes oldat hány grammjában foglaltatik 40 gramm natriumhydrat?

E mennyiséget pontosan mérd le, add egy literlombikba és higítsd előre kifőzött és kihült lepárolt vízzel úgy, hogy térfogata ezer (1000) köbcentimeter legyen.

Az ily módon készült folyadék egy köbcentimetreben, milligrammokban kifejezve, egy vegységű, azaz 40 milligramm natriumhydrat foglaltatik, mely éppen eleghendő bármely sav egyenértékű mennyiségének telítésére.

solve in

Aqua destillata

ut solutio 100 centimetrorum cubicorum sit.

17. Solutio acidimetrica normalis.

NaOH.

(Centimetrum cubicum = 0.040 gramm.)

Rp. **Natrii hydro-oxydati soluti, acido carbonico immunis** (N. 9.) *grammata quinque* 5

Misce cum aqua destillata et cum nonnullis guttis solutionis **Laccae Musci**; tum adde guttatim

Solutionis normalis alcalimetricae q. s.

ut color caeruleus in paerpureum abeat.

Quodvis centimetrum cubicum solutionis alcalimetricae perfecte neutra reddere valet 0.040 grammata natrii hydro-oxydati; hinc quantitas consumpta solutionis alcalimetricae docet quantitatem natrii hydro-oxydati in grammatibus quinque solutionis tentatae contenti; qua explorata calcula, in quot grammatibus solutionis alcalimetricae contineantur 40 grammata natrii hydro-oxydati?

Hanc quantitatem accurate ponderatam repone in cucurbita litrae, atque dilue aqua destillata jam antea cocta et refrigerata, donec volumen mille (1000) centimetrorum cubicorum evadat.

In uno centimetro cubico solutionis sic paratae pondus aequivalens in milligrammatibus expressum sive 40 milligrammata natrii hydro-oxydati continentur, quae quantitas recte sufficit ad perfectam quantitatis aequivalentis cuiusvis acidi saturationem.

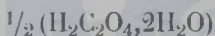
Jegyzet. Ha öt gramm lúg telítéséhez 20 k.-cent. savmérő folyadék kívántatik meg, úgy az öt gramm lúgban $20 \times 0.040 = 0.8$ gramm natriumhydrát foglaltatik. Hogy hány gramm lúgban van 40 gramm natriumhydrát, a következő arány oldja meg:

$$0.8 : 5 = 40 : x. \text{ Innét } x. = 250 \text{ gr.}$$

E szerint a kérdéses lúgból mérj le 250 gr.-ot és a literlombikban higítsd 1000 k.-centimeterre.

18. Solutio alcalimetrica normalis.

Szabályos, lúgmérő folyadék.

(Egy köbcentim. = 0.063 gr.)

Végy: **Jegecedett, porrá tört és ujjaiddal szűrő-papir között kisajtolt sóska-savból hatvanhárom grammot** 63
tedd a literlombikba és adj hozzá mintegy 600 gramm lepárolt vizet. Miután az egész feloldódott, higítsd még annyi lepárolt vízzel, hogy az egész oldat ezer (1000) köbcentimeter legyen.

Az így készült oldat egy köbcentimeterében 0.063 gramm jegecedett sóska-savhydrát foglaltatik. E szám a sóska-sav vegysúlyát fejezi ki, ennél fogva minden köbcentimeter e folyadékból bármely égvényes hatású testnek milligrammokban kifejezett egy vegysúlyát telíti.

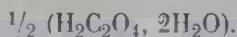

Nota. Quodsi ad saturationem quinque grammatum lixiviae 20 centimetra cubica solutionis acidimetricae requirantur, in quinque grammatibus lixiviae tunc $20 \times 0.040 = 0.8$ grammata natrii hydro-oxydati continentur. In quos grammatibus lixiviae contineantur 40 grammata natrii hydro-oxydati, docet proportio subsequens:

$$0.8 : 5 = 40 : x. \text{ Hinc. } x. = 250 \text{ gramm.}$$

E lixivia igitur de qua quaestio est, recipe 250 grammata, eaque dilue in cucurbita litrae usque ad 1000 centimetra cubica.

18. Solutio alcalimetrica normalis.

(Centimetrum cubicum = 0.063 gramm.)

Rp. **Acidi oxalici crystallisati, in pulverem redacti, atque ope digitorum intra char- tam bibulam expressi**

grammata sexaginta tria 63

repone in cucurbita litrae, et solve in circa 600 grammatibus aquae destillatae. Dein solutionem dilue aqua destillata, donec ex mille centimetrorum cubicorum evaserit.

In uno centimetro cubico sic paratae solutionis continentur 0.063 grammata hydratis acidi oxalici crystallisati. Numerus hic designat pondus aequivalens dicti acidi, hinc unum centimetrum cubicum huius solutionis pondus aequivalens cuiusvis corporis basici per milligrammata expressum perfecte neutrum reddit.

III. Nem szabályos kémszerek.

19. Acidum hydrochloricum concentratum.
Tömény sósav.

20. Acidum nitricum concentratum.
Tömény légenysav.

21. Acidum sulfuricum concentratum purum.
Tiszta tömény kénsav.

22. Acidum tartaricum
Borkősav.

Az oldat használatkor készítendő.

23. Aether depuratus.
Tisztított aether.

24. Aqua calcis.
Mészviz.

25. Aqua hydro-sulfurata.
Kénköenny viz.

Végy: Hideg lepárolt vízbe, melyből előbb főzés által a levegőt elűzted, vezess addig kénköennyléget, hogy az edényben foglalt folyadék vaschloridoldattal teljes zavarodást adjon.

III. Reagentia non normalia.

19. Acidum hydro-chloricum concentratum.

20. Acidum nitricum concentratum.

21. Acidum sulfuricum concentratum
purum.

22. Acidum tartaricum.

Solutio ex tempore paranda.

23. Aether depuratus.

24. Aqua calcis.

25. Aqua hydro-sulfurata.

Rp. In aquam destillatam frigidam prius coquendo ab aëre liberatam immitte gas hydro-sulfuratum, donec cum ferro sesqui-chlorato soluto mixta lactea evadat,

26. Baryum nitricum solutum.
Légenysavas baryum-oldat.

Végy: **Jegezedett légenysavas baryumból**
hat és öt tized grammot 6.5
 old fel annyi lepárolt vízben, hogy az oldat 100 köbcentimétert tegyen ki.

E kémszer félszer szabályos.

27. Calcium sulfuricum solutum.
Kénsavas calcium-oldat.

Végy: **Porrá tört kénsavas meszet (gipszet)**
tetszés szerint
 elegyítsd össze felesleges mennyiségű
Lepárolt vízzel.

Hagyd több napig állani és gyakran rázd össze. A leülepedés után a felüluszó tiszta folyadékot használd.

28. Charta exploratoria caerulea.
Kék lakmuszpaper.

Végy: **Porrá tört lakmuszból** *egy részt* 1
 rázd össze

Forró lepárolt vízzel *husz részszel* 20
 24 óra múlva szűrj át az oldatot és oszd k t egyenlő
 részre. Az egyik részhez adj cseppenként annyi hígított
 kénsavat, hogy kék színe vörösre változzék; azután a
 a másik részből önts hozzá annyit, hogy színe ismét kékre
 változzék.

26. Baryum nitricum solutum.

Rp. Baryi nitrici crystallisati

grammata sex et quinque decimas 6·5

solve in tanta quantitate aquae destillatae, ut solutio
100 centimetra cubica efficiat.

Reagens hoc est ad dimidium normale.

27. Calcium sulfuricum solutum.

Rp. Calcii sulfurici in pulverem redacti *q. v.*

miscue cum superabundante quantitate

Aquae destillatae.

Sepone per aliquot-dies, saepius conquassando.

Sedimento supernatante limpido liquore utendum est.

28. Charta exploratoria caerulea.

Rp. Laccæ Musci pulverate *partem unam* 1

cum

Aquae destillatae fervidae

partibus viginti 20

Conquassando miscue. Solutionem post 24 horas
obtentam et filtratam divide in duas partes aequales,
quarum uni adde guttatim

Acidi sulfurici diluti

q. s.

ut color caeruleus in rubrum vertatur; dein admisce
alterius partis quantitatem sufficientem, ut color ruber
iterum in caeruleum transeat.

E folyadékban áztass fehér szűrlepapírból vágott szeleteket, melyeket sötét helyen kell megszáritani és eltenni.

29. *Charta exploratoria rubra.*

Vörös lakmuszpapír.

Adj: Kék lakmuszoldathoz annyi phosphorsavat, hogy kék színe éppen vörösre változzék.

E folyadékban hasonlóan áztass fehér szűrlepapírból vágott szeleteket, melyeket sötét helyen kell megszáritani és eltartani.

30. *Chlorum solutum.*

Chlor-oldat.

31. *Chloroformium.*

Chloroform.

32. *Cupri lamina.*

Réz-lemezek.

33. *Ferri lamina.*

Vas-lemezek.

34. *Ferrum sulfuratum.*

Vaskéneg.

35. *Ferrum sulfuricum crystallisatum.*

Jegeczedett kénsavas vasélecs.

Hoc liquore tingantur segmenta chartas bibulae albae, quae in loco obscuro siccentur et serventur.

29. Charta exploratoria rubra.

Rp. Solutioni caeruleae **Laccae Musci** instilla **Acidi phosphorici** quantitatem sufficientem, ut color solutionis caeruleus in rubrum vergae.

Hoc liquore tingantur pariter frusta chartae bibulae albae, quae in loco obscuro siccentur et serventur.

30. Chiorum solutum.

31. Chloroformium.

32. Cupri lamina.

33. Ferri lamina.

34. Ferrum sulfuratum.

35. Ferrum sulfuricum crystallisatum.

36. Kalium aceticum solutum.

Eczetsavas kalium-oldat.

37. Kalium bichromicum.

Savanyú chromsavas kalium.

38. Kalium chloricum.

Chlorsavas kalium.

39. Kalium ferricyanatum.

Vörös vérlugsó.

Ferrid cyankalium.

Alkalmaztassék a kereskedésbeli készítmény. Használatkor oldassék fel néhány jegecz mintegy 10 súlyrész lepárolt vízben.

40. Kalium jodatum.

Jod-kalium.

41. Natrium bicarbonicum.

Két szénsavas natrium.

42. Solutio Indigo.

Indigo-oldat.

Végy: Megszáritott és finom porrá tört
Indigóból *egy részt* 1
Tömény tiszta kénsavból
négy részt 4

36. Kalium aceticum solutum.

37. Kalium bichromicum.

38. Kalium chloricum.

39. Kalium ferricyanatum.

Ferrid cyankalium.

Adhibeatur praeparatum in commercio usitatum.
Dum eo utendum est, solvantur aliquod crystalli in cir-
citer 10 partibus aquae destillatae.

40. Kalium jodatum.

41. Natrium bicarbonicum.

42. Solutio Indigo.

Rp. Indigo siccati et subtiliter pulverati
partem unam 1
Acidi sulfurici concentrati puri
partes quatuor 4

Elegyítsd és 5—6 napig hadd meleg helyen állni, miközben gyakran rázd fel. A tiszta folyadékot öntsd le az üledékről és higítsd 9 rész lepárolt vízzel és tedd el jól zárt edényben.

43. Solutio Jodi.

Jod-oldat.

Végy: Jod-festvényből *tetszés szerint.*

Higítsd annyi

Lepárolt vízzel

hogy világos barnás sárga oldat álljon elő. Használathoz készítendő.

44. Solutio Laccæ Musci.

Lakmusz-oldat.

Végy: Lakmuszból *egy részt* 1

öntsd le

forró lepárolt vízzel *husz részszel* 20

és hadd állni néhány napig, azután szürod le. A leszűrt folyadékhoz esepenként adj annyi higitott kénsavat, hogy kék színét kékes vörösre változtassa. A folyadékkal félig töltsd meg az edényt és zárd el átfűrt dugaszszal, melynek nyílása gyapottal van megtöltve.

45. Spiritus vini 90⁰/₀.

90⁰/₀-os borszesz.

Misce et saepius agitando stent per quinque usque sex dies in loco tepido. Dein liquorem limpidum a sedimento decanta et novem partibus aquae destillatae dilutum conserva vase bene clauso.

43. Solutio Jodi.

Rp. **Tincturae Jodi** *q. v.*

Dilue aquae destillatae quantitate sufficiente ut color solutionis fusco-flavus clarus evadat. Ex tempore paranda est.

44. Solutio Laccae Musci.

Rp. **Laccae Musci** *partem unam* 1
infunde cum

Aquae destillatae fervidae *partibus viginti* 20
et digere per aliquot dies. Liquorum filtra, dein admisce guttatim acidum sulfuricum dilutum, donec color caeruleus in caeruleo-rubrum mutetur. Solutionem conserva in lagena vix ultra dimidium repleta et epistomeo suberino perforato tecta. Foramen epistomei gossypio leviter obturetur.

45. Spiritus vini 90°/_o.

46. Zincum granulatatum purum. Tiszta szemcsézett horgany.

Végy: Árúbeli horganyból *négy súlyrészt* 4

Olvaszd meg hassiai-tégelyben. Miután a fém teljesen megolvadt, adj hozzá apró részletekben

Porrá tört légenysavas káliumból

egy súlyrészt 1

Minden egyes részlet hozzáadása után egy vaspálczával a megolvadt zink jól összekeverendő a salétrommal és csak az élenyülés befejezte után adandó hozzá új részlet salétrom.

A műtét befejezte után a megolvasztott zinket öntsd hideg vízbe és ekként szemcsézd.

A Marsh-féle készülékben ne mutasson arsenit. Az általa fejlesztett köneny légenysavas ezüstoldatba vezetve csapadékot ne adjon. Ha a készítmény e kellékeknek nem felel meg, úgy a főnebbi műtétel ismétlendő.

A mely kémszereknél külön leírás közölve nincsen, azoknál a gyógyszerkönyvben leírt készítmény értendő.

A kémszerek legyenek tiszták és jól zárt üvegdugós üvegekben tartassanak el.

B) Eszközök.

1. Kémcső, legalább 24 darab.
2. Kisebb üveglombikokból, 100—200 köbcentiméter köbtartalommal, legalább 3 db.

46. Zincum granulatum purum.

Rp. **Zinci in commercio usitati partes quatuor** 4
Liquescat in crucibulo hassiano; metallo penitus
liquefacto adde in exiguis portionibus

Kalii nitrici pulverati *partem unam* 1.

Post additam unam quamque portionem zincum
liquefactum bacillo ferreo bene misceatur cum sale nitri
et solum post perfectam oxydationem addetur nova
portio salis nitri.

Peracta operatione liquefactum zincum infunde in
aquam frigidam et sic granula.

In apparatu Marshii ne praebeat arsenicum. Hydro-
genium ope eius evolutum in solutionem argenti nitrici
derivatum praecipitatum ne deponat. Si praeparatum his
qualitatibus careat, operatio supradicta repetenda est.

De reagentibus, quorum hic descriptio peculiaris
non continetur, in Pharmacopoea descripta praeparata
sunt subintellecta.

Reagentia sint pura et in lagenis epistomeo vitreo
bene clausis serventur.

B) Utensilia.

1. Tubuli probatorii, ad minimum 24.
2. Cucurbitae vitreae minores, 100—200 centi-
metra cubica capientes, ad minimum tres.

3. Különféle nagyságú üveg-görebek, melyek között néhány csüskös.
4. Több, különféle nagyságú hengerüveg.
5. Szürlőzésre alkalmas tölcser üvegből.
6. Tölcsercsövek.
7. Üvegcsövek összeköttetésekhez, egyenesek, valamint épszögüleg meghajtottak.
8. Chlorfejlesztő készülék.
9. Könenyfejlesztő készülék.
10. Kénkönenyfejlesztő készülék.
11. Kisebb porcellán-csészék.
12. Kis porcellán-tégelyek.
13. Számos üvegbot.
14. Tégely-csipesz.
15. Üveg-lámpa (borszesz-lámpa).
16. Berzelius-féle lámpa (vagy Bunsen-féle gáz-lámpa).
17. Fehér szűrőpapír.
18. Egy 1000 köbcéntimeterre jelzett lombik (liter-lombik).
19. Egy 100 köbcéntimeterre jelzett lombik.
20. Egy $\frac{1}{5}$ köbcenlimeretekre osztott Gay-Lussac-féle mérő (Burette).
21. Egy $\frac{1}{10}$ köbcenlimeretekre osztott mérőszívóka (mérő pipetta).
22. Aether-kémcső.

3. Retortae vitreae, quarum una alterave sit tubulata, diversae magnitudinis.
4. Ollae vitreae complures et diversae magnitudinis.
5. Infundibula vitrea ad filtrationem apta.
6. Infundibula collo aequali longiore et angustiore instructa.
7. Tubi vitrei tum recti quum angulo semel vel biseurvati.
8. Adparatus ad extricationem gasis chlori.
9. Adparatus ad extricationem gasis hydrogenii.
10. Adparatus ad extricationem gasis hydro-sulfurati.
11. Patinae porcellaneae minores.
12. Crucibula porcellanea parva.
13. Bacilli vitrei complures.
14. Forceps in extremitatae curvatus.
15. Lampas vitrea. (Lampas spiritus vini.)
16. Lampas sic dicta Berzelii. (vel Lampas gasis Bunsenii).
17. Charta bibula alba.
18. Cucurbita ad 1000 centimetra cubica notata. (Cucurbita litrae.)
19. Cucurbita ad 100 centimetra cubica notata.
20. Tubus Gay-Lussac ad mensurandum in $\frac{1}{5}$ centimetra cubica divisus. (Baretta.)
21. Fistula (Pipetta) ad mensurandum in $\frac{1}{10}$ centimetra cubica divisa.
22. Tubus probatorius pro aethere.

TÁBLÁK.

TABULAE.

I. Tábla,

mely a magyar-osztrák orvosi- és a metrikus ugynevezett grammsúly viszonyát és mindkettőnek beosztását mutatja.

A) Metrikus súly.

A kilogramm ezer grammot tartalmaz és megfelel 1·7856 magyar-osztrák fontnak, azaz 57·14 félobonnak.

A Hektogramm száz grammot tartalmaz és megfelel 0·1785 magyar-osztrák fontnak, azaz 5·71 félobonnak.

A Dekagramm tíz grammot tartalmaz és megfelel 0·0178 magyar-osztrák fontnak, azaz 0·57 félobonnak.

A Gramm egy köbcéntiméter ⁴⁰ hőfokú víznek súlya és megfelel 13·71388 magyar-osztrák szemernek.

A Decigramm 0·1 grammot tartalmaz és megfelel 1·37 magyar-osztrák szemernek.

A Centigramm 0·01 grammot tartalmaz és megfelel 0·13 osztrák-magyar szemernek.

A Milligramm 0·001 grammot tartalmaz és megfelel 0·01 osztrák-magyar szemernek.

B) Magyar-osztrák orvosi súly.

A Font tartalm. 12 obont és megfelel. 420·014 grammnak.

Az Obon „ 2 félobont „ „ 35·001 „

A Félobon „ 4 nehezéket „ „ 17·500 „

A Nehezék „ 3 terecsét „ „ 4·375 „

A Terecs „ 20 szemert „ „ 1·458 „

A Szemer „ megfelel „ 0·0729188 „

Tabula I,

exhibens relationem inter pondus austriaco-hungaricum medicinale et pondus metricum, vulgo *Grammatum* dictum, et utriusque divisionem.

A) Pondus metricum.

Kilogramma continet grammata mille et respondet 1·7856 librae austriaco-hungaricae sive 57·14 semiunciis.

Hectogramma continet grammata centum et respondet 0·1785 librae austriaco-hungaricae sive 5·71 semiunciis.

Dekagramma continet grammata decem et respondet 0·0178 librae austriaco-hungaricae sive 0·57 semiunciis.

Gramma est pondus centimetri cubici aquae destillatae sub temperatura 4° et respondet 13·71388 granis austriaco-hungaricis.

Decigramma contin. 0·1 gramma et resp. 1·37 granis austr.

Centigramma " 0·01 " " " 0·13 " "

Milligramma " 0·001 " " " 0·01 " "

B) Pondus austriaco-hungaricum medicinale.

Libra continet uncias 12 et resp. 420·014 gramm.

Uncia " semiuncias 2 " " 35·001 " "

Semiuncia " drachmas 4 " " 17·500 " "

Drachma " scrupulos 3 " " 4·375 " "

Scrupulus " grana 20 " " 1·458 " "

Granum " respondet 0·0729188,

II. Tábla,

mely az egyes súlyoknak kölcsönös értékét mutatja.

A) Az orvosi súly értéke metrikus súlyokban.

Tabula II,

exhibens mutuam valorem singulorum ponderum.

A) Valor ponderis medicinalis in pondere metrico.

Szám Numerus	Megfelel grammokban Respondet Grammatibus	Szám Numerus	Megfelel grammokban Respondet Grammatibus
Obon Unciarum		Szemer Granorum	
1	35·001	$\frac{1}{16}$	0·004
2	70·002	$\frac{1}{14}$	0·005
3	105·003	$\frac{1}{12}$	0·006
4	140·004	$\frac{1}{10}$	0·007
5	175·005	$\frac{1}{9}$	0·008
6	210·006	$\frac{1}{8}$	0·009
7	245·007	$\frac{1}{7}$	0·010
8	280·008	$\frac{1}{6}$	0·012
9	315·009	$\frac{1}{5}$	0·014
10	350·010	$\frac{1}{4}$	0·018
11	385·011	$\frac{1}{3}$	0·024
12	420·012	$\frac{1}{2}$	0·036
Nehezék Drachmarum		1	0·072
		2	0·145
1	4·375	3	0·218
2	8·750	4	0·291
3	13·125	5	0·364
4	17·500	6	0·437
5	21·875	7	0·510
6	26·250	8	0·583
7	30·625	9	0·656
8	35·001	10	0·729

Szám Numerus	Megfelel grammokban Respondet Grammatibus	Szám Numerus	Megfelel grammokban Respondet Grammatibus
Terecs Scrupulorum		Szemer Granorum	
		11	0·802
		12	0·875
1	1·458	13	0·948
2	2·916	14	1·020
3	4·375	15	1·093
4	5·833	16	1·166
5	7·291	17	1·239
6	8·750	18	1·312
7	10·208	19	1·385
8	11·667	20	1·458
9	13·125	30	2·187
10	14·583	40	2·916
11	16·042	50	3·646
12	17·500	60	4·375

B) A metrikus súly értéke orvosi súlyokban.

B) Valor ponderis metrici in pondere medicinali.

A grammok száma Numerus Grammatum	Megfelel szemerekben Respondet Granis	A grammok száma Numerus Grammatum	Megfelel szemerekben Respondet Granis	A grammok száma Numerus Grammatum	Megfelel szemerekben Respondet Granis
1	13·71	25	342·85	49	671·98
2	27·42	26	356·56	50	685·69
3	41·14	27	370·27	51	699·41
4	54·85	28	383·98	52	713·12
5	68·56	29	397·70	53	726·83
6	82·28	30	411·41	54	740·55
7	95·99	31	425·13	55	754·26
8	109·71	32	438·84	56	767·98
9	123·42	33	452·55	57	781·69
10	137·13	34	466·27	58	795·40
11	150·85	35	479·98	59	809·12
12	164·45	36	493·69	60	822·83
13	178·28	37	507·41	61	836·55
14	191·99	38	521·12	62	850·26
15	205·70	39	534·84	63	863·97
16	219·42	40	548·55	64	877·69
17	233·13	41	562·26	65	891·40
18	246·84	42	575·98	66	905·12
19	260·56	43	589·69	67	918·83
20	274·27	44	603·41	68	932·54
21	287·99	45	617·12	69	946·26
22	301·70	46	630·84	70	959·97
23	315·41	47	644·55	71	973·68
24	329·13	48	658·27	72	987·40

A grammok száma Numerus Grammatum	Megfelel szemekben Respondet Granis	A grammok száma Numerus Grammatum	Megfelel szemekben Respondet Granis	A grammok száma Numerus Grammatum	Megfelel szemekben Respondet Granis
73	1001·11	83	1138·25	92	1261·68
74	1014·83	84	1151·96	93	1275·39
75	1028·54	85	1165·68	94	1289·10
76	1042·25	86	1179·39	95	1302·82
77	1055·97	87	1193·11	96	1316·53
78	1069·68	88	1206·82	97	1330·25
79	1083·39	89	1220·53	98	1343·96
80	1097·11	90	1234·25	99	1357·67
81	1110·82	91	1247·96	100	1371·39
82	1124·54				

III. Tábla,

mely a magyar-osztrák birodalomban szokásos hossz- és folyadék-mértékek viszonyát a metrikus mértékekhez hasonlítva mutatja.

A) Metrikus folyadék-mértékek.		Osztrák pintnek.
A Liter ezer köbcentimetert tartalmaz és megfelel 1·1822 magyar itczének vagy . . .		0·7068
A Deciliter száz köbcentimetert tartamaz és megfelel		0·0706
A Centiliter tíz köbcentimetert tartalmaz és megfelel		0·0070
A Milliliter, azaz egy köbcentimeter megfelel		0·0007
A Dekaliter 10 litert tartalmaz és megfelel		7·068
A Hektoliter 100 " " " "		70·682
A Kiloliter 1000 " " " "		706·822

B) Magyar-osztrák folyadék-mértékek.

Az osztrák pint (Maass) megfelel	1·41478	Liternek.
Az osztrák meszely (Seitel) "	0·35369	"
A magyar itcze "	0·84586	"

C) Magyar-osztrák hossz-mértékek.

A láb tartalmaz 12 hüvelyket és megfelel	0·316	méternek.
A hüvelyk " 12 vonalat " "	0·026	"
A vonal " " " "	0·00219	"

D) Metrikus hossz-mértékek.

A Meter tartalm . 1000 millim. és megf.	3·1637	lábna
A Decimeter " 100 " " " "	0·3163	"
A Centimeter " 10 " " " "	0·3796	hüvelyknek
A Millimeter megfelel	0·4555	vonálnak.

Tabula III,

exhibens relationem mensurae tum longitudinalis quum fluidorum in Austria usitatae ad mensuram metricam.

A) Mensura fluidorum metrica

	Mensurae austriacae.
Litra continet mille centimetra cubica et respondet 1·1822 iteze hungarici vel . . .	0·7068
Decilitra continet centum centimetra cubica et respondet	0·0706
Centilitra continet decem centimetra cubica et respondet	0·0070
Millilitra sive unum centi metrum cubicum respondet	0·0007
Decalitra continet 10 Litras et respondet . . .	7· 068
Hectolitra " 100 " " " . . .	70· 682
Kilolitra " 1000 " " " . . .	706· 822

B) Mensura fluidorum austriaca.

Mensura (Maass) respondet 1·41478 Litris.
Quadrans (Seitel) " 0·35369 Litrae.
Itze hungaricum " 0·84586 Litrae.

C) Mensura longitudinalis austriaca.

Pes complectitur 12 pollices et aequat 0·316 metrum.
Pollex " 12 lineas " " 0·027 "
Linea " " " 0·00219 "

D) Mensura longitudinalis metrica.

Metron complect. 1000 millim. et resp. 3·1637 pedibus.
Decimetron " 100 " " " 0·3163 "
Centimetron " 10 " " " 0·3796 pollicibus.
Millimetron " 1 partem " " 0·4555 lineis austr.

IV. Tábla,

azon folyó gyógyszereknek 15⁰ C-nál meghatározandó fajsúlyát mutatja, melyek az 1855-iki osztrák és az 1871-iki magyar gyógyszerkönyvbe felvették.

Tabula IV,

exhibens gravitatem specificam in temperatura 15⁰ C. explorandam medicaminum liquidorum, quae in pharmacopoea austriaca anni 1855 et in pharmacopoea Hungarica anni 1871. recepta sunt.

	Gyógyszerkönyv Pharmacopoeae	
	1871.	1855.
Acidum aceticum concentratissimum	—	1·063—1·070
„ „ concentratum crudum	—	1·040
„ „ concentratum purum	—	1·040
„ „ dilutum	1·028	—
„ carbolicum	1·065	—
„ hydro-chloricum concentratum crudum	1·16	1·16
„ hydro-chloricum concentratum purum	1·12	1·12
„ hydro-chloricum dilutum purum	1·06	1·06
„ nitricum concentratum crudum	1·35	1·35
„ nitricum concentratum purum	1·30	1·30
„ nitricum dilutum purum	1·13	1·14
„ phosphoricum	1·117	1·13

	1871.	1855
Acidum sulfuricum anglicanum	1·83	1·84
" " concentratum		
purum	1·845	1·845
" sulfuricum dilutum purum	1·117	1·09
Aether aceticus	0·900	0·890
" crudus	0·730	0·730
" depuratus	0·725	0·730
Ammonia	0·960	0·960
Ammonium aceticum solutum	1·05	1·05
" " " dilu-		
tum	—	1·01
" carbonicum pyro-oleo-		
sum solutum	—	1·06
" succinicum pyro-oleosum	—	1·08
Chloroformium	1·49—1·5	1·49
Ferrum sesquichloratum solutum	1·26	—
Glycerinum	1·25	—
Kalium aceticum solutum	1·20	1·20
" carbonicum solutum	1·33	1·33
Kreosolum	1·037—1·086	—
Natrium silicicum	1·40	—
Oleum sinapis aethereum	1·01	—
Petroleum rectificatum	0·75—0·77	—
Plumbum aceticum basicum	1·23—1·24	—
Spiritus aetheris	0·820	0·815
" vini rectificatissimus	0·8336	0·8336
" " dilutus	0·892	0·863

V. Tábla.

a vízben oldható testek azon mennyiségét mutatja, melyet 100 súlyrész víz közönséges hőfoknál feloldva tartalmazhat.

Tabula V.

sistens corporum in aqua solubiliū copiam, quam centum partes aquae destillatae sub temperatura ordinaria solutam tenere possunt.

A testek neve Nomen corporum	Az oldható részek Partes solubiles
Acidum arsenicosum	2
„ carbolicum	5
„ citricum	100
„ tartaricum	66
Aconitinum	0·5
Alumen	5
Ammonium carbonicum	30
„ chloratum	37
Argentum nitricum	100
Atropinum	0·33
Chinidinum sulfuricum	0·33—1·0
Chininum	0·25
„ bisulfuricum	9
„ hydro-chloricum	4
„ sulfuricum	0·13
Coffeinum	1
Colchicinum	50
Cuprum sulfuricum	33
Ferrum lacticum	2

A testek neve Nomen corporum	Az oldható részek Partes solubiles
Ferrum sulfuricum	50
Hydrargyrum bichloratum	6
Kalium bromatum	100
„ carbonicum	120
Kalium chloricum	6
„ hydro-tartaricum	0·4
„ jodatum	140
„ natrio-tartaricum	42
„ nitricum	21
„ sulfuricum	11
„ tartaricum	100
„ stibio-tartaricum	7
Magnesium lacticum	3·5
„ sulfuricum	50
Morphinum	0·1
„ hydro-chloricum	5
Natrium aceticum	33
„ boracicum	8·5
„ bromatum	152·5
„ carbonicum	50
„ jodatum	68·6
„ hydro-carbonicum	7·5
„ nitricum	87·7
„ phosphoricum	25
„ sulfuricum	48
Plumbum aceticum	66
Strychninum nitricum	2
Zincum aceticum	33
Zincum sulfuricum	40
Zincum valerianicum	1·1

VI. Tábla,

a tiszta szesz, valamint a víz mennyiségét mutatja, mely 100 rész borszeszben 15° C. hőfoknál foglaltatik. (Stampfer szerint).

Tabula VI,

docens quantilatem tum alcoholici quum aquae, quae in centum partibus spiritus vini variae densitatis sub temperatura 15° C. continetur. (Secundum Stampfer).

Fajsúly <i>Pendus specificum</i>	100 térfogat tartalmaz 100 partes voluminis continent partes		100 súlyrész tartal- maz szeszrészeket 100 partes ponderis continent partes alcoholicis
	szeszből alcoholicis	vizből aquae	
1·0000	0	100	0
0·9985	1	99·05	0·80
0·9970	2	98·11	1·60
0·9956	3	97·17	2·40
0·9942	4	96·24	3·20
0·9928	5	95·30	4·00
0·9915	6	94·38	4·81
0·9902	7	93·45	5·62
0·9890	8	92·54	6·43
0·9878	9	91·62	7·24
0·9867	10	90·72	8·06
0·9855	11	89·80	8·87
0·9844	12	88·90	9·69
0·9833	13	88·00	10·51
0·9822	14	87·09	11·33
0·9812	15	86·19	12·15
0·9801	16	85·29	12·98
0·9791	17	84·39	13·80
0·9781	18	83·50	14·63
0·9771	19	82·60	15·46
0·9761	20	81·71	16·29
0·9751	21	80·81	17·12
0·9741	22	79·92	17·96

Fajsúly Densitas specificum	100 térfogat tartalmaz 100 partes voluminis continent partes		100 súlyrész tartal- maz szeszrészeket 100 partes ponderis continent partes alcoholicis
	szeszből alcoholicis	vizből aquae	
0.9731	23	79.09	18.79
0.9721	24	78.13	19.63
0.9711	25	77.23	20.47
0.9700	26	76.33	21.31
0.9690	27	75.43	22.16
0.9679	28	74.53	23.00
0.9668	29	73.62	23.85
0.9657	30	72.72	24.70
0.9645	31	71.80	25.56
0.9633	32	70.89	26.41
0.9620	33	69.96	28.27
0.9607	34	69.04	28.14
0.9595	35	68.12	29.01
0.9582	36	67.20	29.88
0.9568	37	66.26	30.75
0.9553	38	65.32	31.63
0.9538	39	64.37	32.52
0.9522	40	63.42	33.40
0.9506	41	62.46	34.30
0.9490	42	61.50	35.18
0.9473	43	60.58	36.09
0.9456	44	59.54	37.00
0.9439	45	58.61	37.90
0.9421	46	57.64	38.82
0.9403	47	56.66	39.74
0.9385	48	55.68	40.66
0.9366	49	54.70	41.59
0.9348	50	53.72	42.53
0.9328	51	52.73	43.47
0.9308	52	51.74	44.41
0.9288	53	50.74	45.37
0.9267	54	49.74	46.33
0.9247	55	48.74	47.29
0.9226	56	47.73	48.26
0.9205	57	46.73	49.24
0.9183	58	45.72	50.21
0.9161	59	44.70	56.20
0.9139	60	43.68	52.20
0.9117	61	42.67	53.19

Fajsúly Pondus specificum	100 térfogat tartalmaz 100 partes voluminis continent partes		100 súlyrész tartal- maz szeszrészeket 100 partes ponderis continent partes alcoholic
	szeszből alcoholic	vizből aquae	
0·9095	62	41·65	54·20
0·9072	63	40·63	55·21
0·9049	64	39·60	56·23
0·9026	65	38·58	56·25
0·9002	66	37·54	58·29
0·8978	67	36·51	59·33
0·8954	68	35·47	60·38
0·8930	69	34·44	61·43
0·8905	70	33·39	62·50
0·8880	71	32·35	63·58
0·8855	72	31·30	64·64
0·8830	73	30·26	65·72
0·8804	74	29·20	66·82
0·8778	75	28·15	67·93
0·8752	76	27·09	69·04
0·8725	77	26·03	70·16
0·8698	78	24·96	71·30
0·8671	79	23·90	72·43
0·8644	80	22·83	73·59
0·8616	81	21·76	74·75
0·8688	82	20·68	75·91
0·8559	83	19·61	77·09
0·8530	84	18·52	78·29
0·8500	85	17·42	79·51
0·8470	86	16·32	80·72
0·8440	87	15·23	84·96
0·8409	88	14·12	83·22
0·8377	89	13·01	84·47
0·8344	90	11·88	85·74
0·8311	91	10·76	87·04
0·8277	92	9·62	88·37
0·8242	93	8·48	89·72
0·8206	94	7·32	91·08
0·8169	95	6·16	92·45
0·8130	96	4·97	93·89
0·8089	97	3·77	95·35
0·8046	98	2·54	96·83
0·8000	99	1·28	98·38
0·8951	100	0·00	100·00

VII. Tábla,

mely szerint a Beaumé-, Cartier-, és Beck-féle sűrűmérők fokai a $11\cdot5^0$ C. hőmérsék melletti fajsúlyra változtathatók át.

Tabula VII,

exhibens reductionem graduum areometricorum secundum Beaumé, Cartier, Beck ad pondus specificum sub temperatura $12\cdot5^0$ C.

A) A víznél könnyebb folyadékoknál.

A) Pro fluidis aqua levioribus.

Fok (Gradus)	Beaumé	Cartier	Beck
0	.	.	1 0000
1	.	.	0 9941
2	.	.	0 9883
3	.	.	0 9826
4	.	.	0 9770
5	.	.	0 9714
6	.	.	0 9659
7	.	.	0 9604
8	.	.	0 9550
9	.	.	0 9497
10	1 000	.	0 9444
11	0 993	1 000	0 9392
12	0 986	0 992	0 9340
13	0 979	0 985	0 9289
14	0 972	0 977	0 9239
15	0 966	0 970	0 9189
16	0 959	0 962	0 9139
17	0 952	0 955	0 9090
18	0 946	0 948	0 9042
19	0 940	0 941	0 8994
20	0 933	0 934	0 8947
21	0 927	0 928	0 8900
22	0 921	0 921	0 8854

Job (Orders)	Amount	Center	Inst.
23	0.915	0.914	0.4808
24	0.909	0.908	0.8762
25	0.903	0.901	0.8717
26	0.898	0.895	0.8673
27	0.892	0.889	0.8629
28	0.886	0.883	0.8585
29	0.881	0.877	0.8542
30	0.875	0.871	0.8500
31	0.870	0.865	0.8457
32	0.864	0.859	0.8415
33	0.859	0.853	0.8374
34	0.854	0.848	0.8333
35	0.849	0.842	0.8292
36	0.844	0.837	0.8252
37	0.838	0.831	0.8212
38	0.833	0.826	0.8173
39	0.829	0.821	0.8133
40	0.824	0.815	0.8095
41	0.819	0.810	0.8061
42	0.814	0.805	0.8018
43	0.809	0.800	0.7981
44	0.802	0.800	0.7944
45	0.800	.	0.7907
46	0.796	.	0.7871
47	0.791	.	0.7834
48	0.787	.	0.7799
49	0.782	.	0.7763
50	0.778	.	0.7727
51	0.773	.	0.7692
52	0.769	.	0.7658
53	0.765	.	0.7623
54	0.760	.	0.7589
55	0.756	.	0.7556
56	0.752	.	0.7522
57	0.748	.	0.7489
58	0.744	.	0.7456
59	0.739	.	0.7423
60	0.735	.	0.7391

B) A viznél nehezebb folyadékoknál.

B) Pro fluidis aqua gravioribus.

Fok (Gradus)	Beaumé	Beck	Fok Gradus	Beaumé	Beck
0	1·000	1·0000	39	1·386	1·2977
1	1·007	1·0059	40	1·400	1·3077
2	1·014	1·0119	41	1·414	1·3178
3	1·022	1·0118	42	1·429	1·3281
4	1·029	1·0241	43	1·443	1·3386
5	1·037	1·0303	44	1·458	1·3492
6	1·045	1·0366	45	1·474	1·3600
7	1·053	1·0429	46	1·489	1·3710
8	1·061	1·0494	47	1·505	1·3821
9	1·069	1·0559	48	1·522	1·3934
10	1·077	1·0625	49	1·538	1·4050
11	1·085	1·0692	50	1·556	1·4167
12	1·094	1·0759	51	1·573	1·4286
13	1·023	1·0828	52	1·591	1·4407
14	1·111	1·0897	53	1·609	1·4530
15	1·120	1·0968	54	1·628	1·4655
16	1·129	1·1039	55	1·647	1·4783
17	1·138	1·1111	56	1·667	1·4912
18	1·148	1·1184	57	1·687	1·5044
19	1·157	1·1258	58	1·707	1·5179
20	1·167	1·1333	59	1·729	1·5315
21	1·176	1·1409	60	1·750	1·5454
22	1·186	1·1486	61	1·772	1·5596
23	1·197	1·1565	62	1·795	1·5741
24	1·207	1·1644	63	1·818	1·5888
25	1·217	1·1724	64	1·842	1·6038
26	1·228	1·1806	65	1·867	1·6190
27	1·239	1·1888	66	1·892	1·6346
28	1·250	1·1972	67	1·918	1·6505
39	1·261	1·2057	68	1·945	1·6667
30	1·273	1·2143	69	1·972	1·6832
31	1·284	1·2230	70	2·000	1·7000
32	1·296	1·2319	71	.	1·7172
33	1·308	1·2409	72	.	1·7347
34	1·320	1·2500	73	.	1·7526
35	1·333	1·2593	74	.	1·7708
36	1·346	1·2687	75	.	1·7895
37	1·359	1·2782	76	.	1·8085
38	1·373	1·2879			

VIII. Tábla,

az eczet savhydrat azon mennyiségét mutatja, mely 100 súlyrész savban foglaltatik 15° C. hőfoknál.

(Oudemans A. C. szerint.)

Tabula VIII,

docens quantitatem acidi acetici hydrati, quae in 100 partibus acidi sub temperatura 15° C. continetur.

(Secundum A. C. Oudemans.)

Fajsúly Pondus specificum	Savszázalék Partes centesimae Acidi	Fajsúly Pondus specificum	Savszázalék Partes centesimae Acidi	Fajsúly Pondus specificum	Savszázalék Partes centesimae Acidi
0·9992	0	1·0256	18	1·0481	36
1·0007	1	1·0270	19	1·0492	37
1·0022	2	1·0284	20	1·0502	38
1·0037	3	1·0298	21	1·0513	39
1·0052	4	1·0311	22	1·0523	40
1·0067	5	1·0324	23	1·0533	41
1·0083	6	1·0337	24	1·0543	42
1·0098	7	1·0350	25	1·0552	43
1·0113	8	1·0363	26	1·0562	44
1·0127	9	1·0375	27	1·0571	45
1·0142	10	1·0388	28	1·0580	46
1·0157	11	1·0400	29	1·0589	47
1·0171	12	1·0412	30	1·0598	48
1·0185	13	1·0424	31	1·0607	49
1·0200	14	1·0436	32	1·0615	50
1·0214	15	1·0447	33	1·0623	51
1·0228	16	1·0459	34	1·0631	52
1·0242	17	1·0470	35	1·0638	53

Fajsúly Pondus specificum	Savszázalék Partes centesimae Acidi	Fajsúly Pondus specificum	Savszázalék Partes centesimae Acidi	Fajsúly Pondus specificum	Savszázalék Partes centesimae Acidi
1·0646	54	1·0733	70	1·0736	86
1·0653	55	1·0737	71	1·0731	87
1·0660	56	1·0740	72	1·0726	88
1·0666	57	1·0742	73	1·0720	89
1·0673	58	1·0744	74	1·0713	90
1·0679	59	1·0746	75	1·0705	91
1·0685	60	1·9747	76	1·0696	92
1·0691	61	1·0748	77	1·0686	93
1·0697	62	1·0748	78	1·0674	94
1·0702	63	1·0748	79	1·0660	95
1·0707	64	1·0748	80	1·0644	96
1·0712	65	1·0747	81	1·0625	97
1·0717	66	1·0746	82	1·0604	98
1·0721	67	1·0744	83	1·0580	99
1·0725	68	1·0742	84	1·0553	100
1·0729	69	1·0739	85		

IX. Tábla,

a sósavlégt azon mennyiségét mutatja, mely 100 súlyrész sósavban foglaltatik. A fajsúly 10⁰ C. hőmérsékre vonatkozik.

(Ure szerint.)

Tabula IX,

docens quantitatem gasis hydro-chlorici, quae in 100 partibus acidi hydro-chlorici, cujus pondus specificum sub temperatura 10⁰ C. explorandum est, continetur.

(Secundum Ure.)

Fajsúly Pondus specificum	Sósavlégt Gas hydrochlori- cum	Fajsúly Pondus specificum	Sósavlégt Gas hydrochlori- cum	Fajsúly Pondus specificum	Sósavlégt Gas hydrochlori- cum
1·2000	40·777	1·1620	32·621	1·1206	24·466
1·1982	40·369	1·1599	32·213	1·1185	24·058
1·1964	39·961	1·1578	31·805	1·1164	23·650
1·1946	39·554	1·1557	31·398	1·1143	23·242
1·1928	39·146	1·1537	30·990	1·1123	22·834
1·1910	38·738	1·1515	30·582	1·1102	22·426
1·1893	38·330	1·1494	30·174	1·1082	22·019
1·1875	37·923	1·1473	29·767	1·1061	21·611
1·1857	37·516	1·1452	29·359	1·1041	21·203
1·1846	37·108	1·1431	28·951	1·1020	20·796
1·1822	36·700	1·1410	28·544	1·1000	20·388
1·1802	36·292	1·1389	28·136	1·0980	19·980
1·1782	35·884	1·1369	27·728	1·0960	19·572
1·1762	35·476	1·1349	27·321	1·0939	19·165
1·1741	35·068	1·1328	26·913	1·0919	18·757
1·1721	34·660	1·1308	26·505	1·0899	18·349
1·1701	34·252	1·1287	26·098	1·0879	17·941
1·1681	33·845	1·1267	25·690	1·0859	17·534
1·1661	33·437	1·1247	25·282	1·0838	17·126
1·1641	33·029	1·1226	24·874	1·0818	16·718

Fajdly Pondus specificum	Sósavleg Gas hydrochlori- cum	Fajdly Pondus specificum	Sosavleg Gas hydrochlori- cum	Fajdly Pondus specificum	Sósavleg Gas hydrochlori- cum
1·0798	16·310	1·0537	11·010	1·0259	5·301
1·0778	15·901	1·0517	10·602	1·0239	4·893
1·0758	15·493	1·0497	10·194	1·0220	4·486
1·0738	15·087	1·0477	9·786	1·0200	4·078
1·0718	14·679	1·0457	9·379	1·0180	3·670
1·0697	14·271	1·0437	8·971	1·0160	3·262
1·0677	13·863	1·0417	8·563	1·0140	2·854
1·0657	13·456	1·0397	8·155	1·0120	2·447
1·0637	13·049	1·0377	7·747	1·0100	2·039
1·0617	12·641	1·0357	7·340	1·0080	1·631
1·0597	12·233	1·0337	6·932	1·0060	1·124
1·0577	11·825	1·0318	6·524	1·0040	0·816
1·0557	11·418	1·0298	6·116	1·0020	0·408
		1·0279	5·709		0·000

X. Tábla,

a légenysavhydrat és vízmentes sav azon mennyiségeit mutatja, melyek száz súlyrész légenysavban foglaltatnak.

(Kolb J. szerint).

Tabula X,

docens quantitatem acidi nitrici et anhydri et hydrati, quae in centum partibus continetur.

(Secundum J. Kolb.)

100 rész sav tartalmaz 100 partes continent acidi		Fajsúly és hőfok Pondus specificum sub temperatura	
hydratot hydrati	vízmentes savat anhydri	0°	15°
100·00	85·71	1·559	1·530
99·84	85·57	1·559	1·530
99·72	85·47	1·558	1·530
99·52	85·30	1·557	1·529
97·89	83·90	1·551	1·523
97·00	83·14	1·548	1·520
96·00	82·28	1·544	1·516
95·27	81·66	1·542	1·514
94·00	80·57	1·537	1·509
93·01	79·72	1·533	1·506
92·00	78·85	1·529	1·503
91·00	78·00	1·526	1·499
90·00	77·15	1·522	1·495
89·56	76·77	1·521	1·494
88·00	75·43	1·514	1·488
87·45	74·95	1·513	1·486
86·17	73·86	1·507	1·482
85·00	72·86	1·503	1·478
84·00	72·00	1·499	1·474
83·00	71·14	1·495	1·470
82·00	70·28	1·492	1·467
80·96	69·39	1·488	1·463

100 rész sav tartalmaz 100 partes continent acidi		Fajsúly és hőfok Pondus specificum sub temperatura	
hydrátot hydrati	vizmentes savat anhydri	0°	15°
80.00	68.57	1.484	1.460
79.00	67.71	1.481	1.456
77.66	66.56	1.476	1.451
76.00	65.14	1.469	1.445
75.00	64.28	1.465	1.442
74.01	63.44	1.462	1.438
73.00	62.57	1.457	1.435
72.39	61.05	1.455	1.432
71.24	61.06	1.450	1.429
69.96	60.00	1.444	1.423
69.20	59.31	1.441	1.419
68.00	58.29	1.435	1.414
67.00	57.43	1.430	1.410
66.00	56.57	1.425	1.405
65.07	55.77	1.420	1.400
64.00	54.85	1.415	1.395
63.59	54.50	1.413	1.393
62.00	53.14	1.404	1.386
61.21	52.46	1.400	1.381
60.00	51.43	1.393	1.374
59.59	51.08	1.391	1.372
58.88	50.47	1.387	1.368
58.00	49.71	1.382	1.363
57.00	48.86	1.376	1.358
56.10	48.08	1.371	1.353
55.00	47.14	1.365	1.346
54.00	46.20	1.359	1.341
53.81	46.12	1.358	1.339
53.00	45.40	1.353	1.335
52.33	44.85	1.349	1.331
50.09	43.70	1.341	1.323
49.97	42.83	1.334	1.317
49.00	42.00	1.328	1.312
48.00	41.14	1.321	1.304
47.18	40.44	1.315	1.298
46.64	39.97	1.312	1.295
45.00	38.57	1.300	1.289
43.53	37.31	1.291	1.274

100 rész sav tartalmaz 100 partes continent acidi		Fajtsúly és hőfok Pondus specificum sub temperatura	
hydratot hydrati	vizmentes savat anhydri	0°	15°
42·00	36·00	1·280	1·264
41·00	35·14	1·274	1·257
40·00	34·28	1·267	1·251
39·00	33·43	1·260	1·244
37·95	32·53	1·253	1·237
36·00	30·86	1·240	1·225
35·00	29·29	1·234	1·218
33·86	29·02	1·226	1·211
32·00	27·43	1·214	1·198
31·00	26·57	1·207	1·192
30·00	25·71	1·200	1·185
29·00	24·85	1·194	1·179
28·00	24·00	1·187	1·172
27·00	23·14	1·180	1·166
25·71	22·04	1·171	1·157
23·00	19·71	1·153	1·138
20·00	17·14	1·132	1·120
17·47	14·97	1·115	1·105
15·00	12·85	1·099	1·089
13·00	11·14	1·085	1·077
11·41	9·77	1·075	1·067
7·22	6·62	1·050	1·045
4·00	3·42	1·026	1·022
2·00	1·71	1·013	1·010
0·00	0·00	1·000	0·999

XI. Tábla,

a vízmentes phosphorsav azon mennyiségét mutatja,
mely 100 súlyrész phosphorsavban foglaltatik.

(Watts J. szerint.)

Tabula XI,

docens quantitatem acidi anhydri, quae in 100 partibus
acidi phosphorici continetur.

(Secundum J. Watts.)

Fajsúly 15°-nál Pondus specificum sub 15°	A vízmentes sav százalékai Partes centesimae acidi anhydri	Fajsúly 15°-nál Pondus specificum sub 15°	A vízmentes sav százalékai Partes centesimae acidi anhydri
1·508	49·60	1·247	28·24
1·492	48·41	1·236	27·30
1·476	47·10	1·226	26·36
1·464	45·63	1·211	24·79
1·453	45·38	1·197	23·23
1·442	44·13	1·185	22·07
1·434	43·95	1·173	20·91
1·426	43·28	1·162	19·73
1·418	42·61	1·153	18·81
1·401	41·60	1·144	17·89
1·392	40·86	1·136	16·95
1·384	40·12	1·124	15·64
1·376	39·66	1·113	14·33
1·369	39·21	1·109	13·25
1·356	38·00	1·095	12·18
1·347	37·37	1·081	10·44
1·339	36·74	1·073	9·53
1·328	36·15	1·066	8·62
1·315	34·82	1·056	7·39
1·302	33·49	1·047	6·17
1·293	32·71	1·031	4·15
1·285	31·94	1·022	3·03
1·276	31·03	1·014	1·91
1·268	30·13	1·006	0·79
1·257	29·16		

XII. Tábla.

a vizmentes sav és hydrat azon mennyiségeit mutatja, melyek 100 súlyrész kénsavban foglaltatnak.

(Bineau szerint.)

Tabula XII.

docens quantitatem acidi anhydri et hydrati, quae in 100 partibus acidi sulfurici continetur.

(Secundum Bineau.)

Fajsúly Pondus specificum	Fok (Beaumé) Gradus (Beaumé)	Százalékok 0°-nál Partes centesimae sub temperatura 0°		Százalékok 15°-nál Partes centesimae sub temperatura 15°	
		hydrat acidi hydrati	vizmentes sav acidi anhydri	hydrat acidi hydrati	vizmentes sav acidi anhydri
1·857	66·6	100	81·6		
1·852	66·4	95	77·5		
1·846	66·2	92·5	75·5		
1·842	66	91·3	74·5	100	81·6
1·837	65·8	90·4	73·8	9·45	77·1
1·830	65·5	89·1	72·7	9·18	74·9
1·819	65	87·4	71·3	8·95	73·0
1·796	64	84·6	69·0	8·63	70·4
1·774	63	82·4	67·2	8·39	68·5
1·753	62	80·4	65·7	8·17	66·7
1·732	61	78·6	64·2	7·98	65·1
1·711	60	76·9	62·8	7·80	63·6
1·691	59	75·2	61·4	7·63	62·3
1·671	58	73·6	60·1	7·47	61·0
1·652	57	72·1	58·8	7·32	59·7
1·634	56	70·5	57·5	7·16	58·4
1·615	55	68·9	56·2	7·00	57·1
1·597	54	67·4	55·0	6·84	55·8
1·580	53	65·9	53·8	6·69	54·6
1·563	52	64·4	52·6	6·54	53·4
1·546	51	62·9	51·3	6·39	52·2
1·530	50	61·4	50·1	6·26	51·1
1·514	49	60	49·0	6·11	50·0
1·498	48	58·5	47·8	5·96	48·7
1·483	47	57·1	46·6	4·62	47·5

Fajsúly Pondus specificum	Fok (Beaumé)	Százalékok 0°-nál Partes centesimae sub temperatura 0°		Százalékok 15°-nál Partes centesimae sub temperatura 15°	
		hydrat	vizmentes sav.	hydrat	vizmentes sav.
	Gradus (Beaumé)	acidi hydrati	acidi anhydri	acidi hydrati	acidi anhydri
1.468	46	55.7	45.5	56.9	46.4
1.453	45	54.3	44.3	55.4	45.2
1.438	44	52.8	43.1	54.0	44.1
1.424	43	51.4	41.9	52.5	42.9
1.410	42	50.0	40.8	51.2	41.8
1.397	41	48.7	39.7	49.9	40.7
1.383	40	47.3	38.6	48.4	39.5
1.370	39	45.9	37.5	46.9	38.3
1.357	38	44.5	36.3	45.5	37.2
1.345	37	43.1	35.2	44.3	36.2
1.332	36	41.7	34.1	43.0	35.1
1.320	35	40.4	33.0	41.6	34.0
1.296	33	37.6	30.7	38.9	31.8
1.262	30	33.6	27.4	34.8	28.4
1.209	25	27.2	22.2	28.3	23.1
1.161	20	21.2	17.3	22.4	18.3
1.116	15	15.5	12.7	16.3	13.3
1.075	10	10.3	8.4	10.9	8.9
1.036	5	5.1	4.2	5.4	4.5

XIII. Tábla.

az ammonia azon mennyiségét mutatja, mely 100 súlyrész vízben oldott ammoniában 16° C. hőmérséknél foglaltatik.

(Otto szerint.)

Tabula XIII,

docens quantitatem ammoniae, quae in 100 partibus ammoniae aqua dissolutae sub temperatura 16° C. continetur.

(Secundum Otto.)

Fajsúly	Az ammonia százalékai	Fajsúly	Az ammonia százalékai
Pondus specificum	Partes centesimae ammoniae	Pondus specificum	Partes centesimae ammoniae
0·9517	12·000	0·9654	8·375
0·9521	11·875	0·9659	8·250
0·9526	11·750	0·9664	8·125
0·9531	11·625	0·9669	8·000
0·9536	11·500	0·9673	7·875
0·9540	11·375	0·9678	7·750
0·9545	11·250	0·9683	7·625
0·9550	11·125	0·9688	7·500
0·9555	11·000	0·9692	7·375
0·9556	10·950	0·9697	7·250
0·9559	10·855	0·9702	7·125
0·9564	10·750	0·9707	7·000
0·9569	10·625	0·9711	6·875
0·9574	10·500	0·9716	6·750
0·9578	10·375	0·9721	6·625
0·9583	10·250	0·9726	6·500
0·9588	10·125	0·9730	6·375
0·9593	10·000	0·9735	6·250
0·9597	9·875	0·9740	6·125
0·9602	9·750	0·9745	6·000
0·9607	9·625	0·9749	5·875
0·9612	9·500	0·9754	5·750

Fajsúly Pondus specificum	Az ammonia százalékai Partes centesimae ammoniac	Fajsúly Pondus specificum	Az ammonia százalékai Partes centesimae ammoniac
0·9616	9·375	0·9759	5·625
0·9621	9·250	0·9764	5·500
0·9626	9·125	0·9768	5·375
0·9631	9·000	0·9773	5·250
0·9636	8·875	0·9778	5·125
0·9641	8·750	0·9783	5·000
0·9645	8·625		
0·9650	8·500		

XIV. Tábla,

a káliuméleg azon százalékait mutatja, melyek annak különféle sűrűségű vizoldatában 15^oC. hőmérsék mellett foglaltatnak.

Tabula XIV,

docens partes centesimas kalii oxydati, quae in ejus solutione aquosa variae densitatis sub temperatura 15^oC. continentur.

Fajsúly Pondus specificum	Százalékok Partes centesimae	Fajsúly Pondus specificum	Százalékok Partes centesimae
(Tünnermann szerint.) (Secundum Tünnermann.)			
1·3300	28·290	1·1437	14·145
1·3131	27·158	1·1308	13·013
1·2966	26·027	1·1182	11·882
1·2805	24·895	1·1059	10·750
1·2648	23·764	1·0938	9·619
1·2493	22·632	1·0819	8·487
1·2342	21·500	1·0703	7·355
1·2268	20·735	1·0589	6·224
1·2122	19·803	1·0478	5·002
1·1979	18·671	1·0369	3·961
1·1839	17·540	1·0260	2·829
1·1702	16·408	1·0153	1·697
1·1568	15·277	1·0050	0·5658
Dalton szerint.) (Secundum Dalton.)			
1·68	51·2	1·32	21·3
1·60	46·7	1·28	23·4
1·52	42·9	1·23	19·5
1·47	39·9	1·19	16·2
1·44	36·8	1·15	13·0
1·42	34·4	1·11	9·5
1·39	32·4	1·06	4·7
1·36	29·4		

XV. Tábla,

a nátriuméleg azon százalékait mutatja, melyek annak különféle sűrűségű vizoldataiban 15° C. hőmérsék mellett foglaltatnak.

(Tünnermann szerint.)

Tabula XV,

docens partes centesimas natrii oxydati, quae in ejus solutione aquosa variae densitatis sub temperatura 15° C. continentur.

(Secundum Tünnermann.)

Fajsúly Pondus specificum	Százalékok Partes centesimae	Fajsúly Pondus specificum	Százalékok Partes centesimae
1·4285	30·220	1·2392	15·110
1·4193	29·616	1·2280	14·506
1·4101	29·011	1·2178	13·901
1·4011	28·407	1·2058	13·297
1·3923	27·802	1·1948	12·692
1·3836	27·200	1·1841	12·088
1·3751	26·594	1·1734	11·484
1·3668	25·989	1·1630	10·879
1·3586	25·385	1·1538	10·275
1·3505	24·780	1·1428	9·670
1·3426	24·176	1·1330	9·066
1·3349	23·572	1·1233	8·462
1·3273	22·967	1·1137	7·857
1·3198	22·363	1·1042	7·253
1·3143	21·894	1·0948	6·648
1·3125	21·758	1·0855	6·044
1·3053	21·154	1·0764	5·440
1·2982	20·550	1·0675	4·835
1·2912	19·945	1·0587	4·231
1·2843	19·341	1·0500	3·626
1·2775	18·730	1·0414	3·022
1·2708	18·132	1·0330	2·418
1·2642	17·528	1·0246	1·813
1·2578	16·923	1·0163	1·209
1·2515	16·319	1·0081	0·604
1·2453	15·714		

(Dalton szerint.)
(Secundum Dalton.)

Fajsúly Pondus specificum	Százalékok Partes centesimae	Fajsúly Pondus specificum	Százalékok Partes centesimae
2·00	77·8	1·40	29·0
1·85	63·6	1·36	26·0
1·72	53·8	1·32	28·0
1·63	46·6	1·29	19·0
1·56	41·2	1·23	16·0
1·50	36·8	1·18	13·0
1·47	34·0	1·12	9·0
1·44	31·0	1·06	4·7

XVI. Tábla,

a fontosabb egyszerű testek vegyjegyeit, régibb vegysúlyait és paránysúlyait mutatja.

Tabula XVI,

exhibens symbola, pondera proportionalia antiquiora et pondera atomae corporum simplicium praecipuorum.

Testek Corpora	Vegyjegyek Symbola	Vegysúlyok Pondus proportionale	Paránysúlyok Pondus atomae
Aluminium (Timany) .	Al	13·7	27·4
Argentum (Ezüst)	Ag	108·0	108·0
Arsenicum (Mireny) ..	As	75·0	75·0
Aurum (Arany)	Au	197·0	197·0
Baryum (Sulany)	Ba	68·5	137·0
Bismuthum (Keneny) .	Bi	210·0	210·0
Borum (Bór)	Bo	11·0	11·0
Bromum (Búzeny) . . .	Br	80·0	80·0
Cadmium (Kadany) . . .	Cd	56·0	112·0
Calcium (Mészeny) . . .	Ca	20·0	40·0
Carbonium (Szézeny) .	C	6·0	12·0
Chlorum (Halvány) . . .	Cl	35·5	35·5
Chromium (Festeny) . .	Cr	26·2	52·2
Cuprum (Réz)	Cu	31·7	63·4
Ferrum (Vas)	Fe	28·0	56·0
Hydrargyrum (Higany)	Hg	100·0	200·0
Hydrogenium (Kőzeny)	H	1·0	1·0
Jodum (Iblány)	I	127·0	127·0
Kalium (Hamany)	K	39·1	39·1
Lithium (Lavány)	Li	7·0	7·0
Magnesium (Keszeny) .	Mg	12·0	24·0
Manganum (Cseleny) .	Mn	27·5	55·0

Testek Corpora	Vegyjegyek Symbola	Vegysúlyok Pondus proportionale	Paránysúlyok Pondus atomae
Natrium (Szikeny) ...	Na	23·0	23·0
Nitrogenium (Légeny)	N	14·0	14·0
Oxygenium (Éleny) . .	O	8·0	16·0
Phosphorus (Vilany)..	P	31·0	31·0
Platinum (Éreny)	Pt	98·7	197·4
Plumbum (Ólom) . . .	Pb	103·5	207·0
Silicium (Kovany)	Si	14·0	28·0
Stannum (Ón)	Sn	59·0	118·0
Stibium (Dárdany) ..	Sb	122·0	122·0
Strontium (Pirany) . .	Sr	43·8	87·6
Sulfur (Kén).....	S	16·0	32·0
Uranium (Sárgany)...	Ur	60·0	120·0
Zincum (Horgany) ...	Zn	32·5	65·0

XVII. Tábla,

a gyógyszerkönyvben felvett összetett testek régiebb vegysúlyait és tömeccsúlyait mutatja.

Tabula XVII,

docens pondera proportionalia antiquiora et pondera moleculae corporum compositorum in pharmacopoea receptorum.

Testek — Corpora	Vegysúly Pondus proportionale	Tömeccsúly Pondus moleculae
Acidum aceticum	60	60
„ arsenicosum	99	198
„ carbolicum	94	94
„ chromicum	50·1	100·2
„ citricum	192	192
„ hydro-chloricum	36·5	36·5
„ nitricum	63	63
„ phosphoricum	98	98
„ sulfuricum	49	98
„ tannicum	618	618
„ tartaricum	150	150
Aconitinum	533	533
Aether	37	74
Aether aceticus	88	88
Alumen	474·5	949
Alumina hydrica	78·4	156·8
Ammonia	17	17
Ammonium aceticum	77	77
„ carbonicum	127	254
„ chloratum	53·5	53·5
Argentum nitricum	170	170
Atropinum sulfuricum	338	676
Bismuthum subnitricum	306	306
Calcium chloratum	55·5	111
„ oxydatum	28	56
„ phosphoricum	172	344

Testek — Corpora	Vegysuly Pondus proportionale	Tömeccsüly Pondus moleculae
Camphora	152	152
Chinidinum sulfuricum	391	782
Chininum	378	378
„ bisulfuricum	548	548
„ hydro-chloricum	378·5	378·5
„ sulfuricum	436	872
Chloralum hydricum	165·5	165·5
Chloroformium	119·5	119·5
Coffeinum	212	212
Colechicinum	317	317
Cuprum sulfuricum	124·7	249·4
Ferrum lacticum	144	288
„ sesquichloratum crystallisatum	270·5	541
„ sulfuricum	139	278
Glycerinum	92	92
Hydrargyrum bichloratum ammoniatum	251·5	251·5
„ „ corrosivum	135·5	271
„ bijodatium rubrum	227	454
„ chloratum mite	235·5	471
„ jodatium flavum	327	654
„ oxydatum flavum	108	216
Kalium aceticum siccum	98·1	98·1
„ bromatum	119·1	119·1
„ carbonicum siccum	69·1	138·2
„ chloricum	122·6	122·6
„ hydro-oxydatum	56·1	56·1
„ hydro-tartaricum	188·1	188·1
„ hypermanganicum	158·1	158·1
„ jodatium	166·1	166·1
„ natrio-tartaricum	282·1	282·1
„ nitricum	101·1	101·1
„ stibio-tartaricum	343·1	343·1
„ sulfuricum	87·1	174·2
„ tartaricum	226·2	226·2
Magnesium carbonicum hydro-oxydatum	182	364
„ hydro-oxydatum	29	58
„ oxydatum	20	40

Testek — Corpora	Vegsuly Pondus proportionale	Tömeccsüly Pondus moleculae
Magnesium sulfuricum	123	246
Mannitum	182	182
Manganum hyperoxydatum	43·5	87
Morphinum	303	303
„ hydro-chloricum	375·5	375 5
Natrium aceticum	136	136
„ boracicum	191	382
„ bromatum	139	139
„ carbonicum crystallisatum	143	286
„ hydro-carbonicum	84	84
„ jodatum	186	186
„ nitricum	85	85
„ phosphoricum	358	358
„ sulfuricum crystallisatum	161	322
Plumbum aceticum	189·5	379
„ oxydatum	111·5	223
Santoninum	246	246
Stibium chloratum	228·5	228 5
„ sulfuratum aurantiacum	202	404
„ sulfuratum nigrum	170	340
Strychninum	334	334
„ nitricum	397	397
Veratrinum	592	592
Zincum aceticum	118·5	237
„ chloratum	77	154
„ oxydatum	40·5	81
„ sulfuricum	143·5	287
„ valerianicum	133·5	267

XVIII. Tábla.

Mérgekkint ható gyógyszerek legnagyobb adagaiknak kimutatása, melyeken túl felnőttek számára az orvos felkiáltó jel! használata nélkül ne rendeljen.

Tabula XVIII,

exhibens doses medicamentorum toxicæ indolis maximas pro adulto, ultra quas medicas ne praescribat pro usu interno nisi addito signo: !

	Egy adagra Pro dosi		Egy napra Pro die	
	Grammata	Grana	Grammata	Grana
Acidum arsenicosum	0·006	0·08	0·12	0·16
Acidum hydro-cyanicum (Pharmac. austr. 1855)	0·05	0·68	0·20	2·7
	sive	gutt. 2		
Aconitinum (germanicum) (Geiger et Hesse, Merck)	0·007	0·09	0·04	0·55
Amygdalinum in emul- sione	—	—	0·18	2·5
Aqua amygdalarum ama- rarum	1·5	20·5	5·00	68·5
	sive	gutt. 40		
Aqua laurocerasi	1·5	20·5	5·00	68·5
	sive	gutt. 40		
Argentum nitricum	0·03	0·4	0·20	2·7
Atropinum	0·002	0·02	0·006	0·08
Atropinum sulfuricum . . .	0·002	0·02	0·006	0·08
Aurum natrio-chloratum.	0·03	0·4	0·10	1·04
Cantharides	0·07	1·0	0·2	2·8
Codeinum	0·03	0·5	0·2	3
Colchicinum	0·003	0·05	0·009	0·15
Coniinum	0·001	0·01	0·003	0·04
Cuprum sulfuricum	0·14	2	0·42	6
Curara	0·15	2	0·40	6
Digitalinum (Pharmacop. gallicæ et nostræ) . . .	0·002	0·02	0·01	0·14

	Egy adagra Pro dosi		Egy napra Pro die	
	Grammata	Grana	Grammata	Grana
Extractum aconiti tuberculatum	0·03	0·4	0·12	1·6
Extractum belladonnae foliorum	0·1	1·4	0·4	5·5
Extractum belladonnae radicis	0·05	0·7	0·2	2·8
Extractum cannabis indicae	0·10	1·3	0·30	4
Extractum colocynthidis	0·10	1·4	0·4	5·5
Extractum conii	0·18	2·5	0·6	8·3
Extractum digitalis	0·10	1·3	0·40	5·2
Extractum hellebori	0·10	1·3	0·40	5·2
Extractum hyoscyami	0·15	2·0	0·8	11·0
Extractum hyoscyami seminum	0·15	2	0·60	8
Extractum lactucae virosae	0·30	4	0·90	12
Extractum scillae	0·20	2·6	0·80	10
Extractum nucis vomicae (alcoholicum)	0·04	0·55	0·2	2·7
Extractum opii	0·1	1·4	0·4	5·5
Faba St. Ignatii	0·01	0·15	0·06	0·9
Ferrum jodatum	0·06	0·8	0·24	3·3
Folia belladonnae	0·15	2·0	0·6	8·3
Folia digitalis	0·2	2·8	0·6	8·3
Frondes sabinae	0·10	1·3	0·4	5·2
Fructus colocynthidis	0·3	4·0	1·0	13·7
Gutli	0·20	2·6	0·80	10·4
Herba lobeliae	0·50	6·50	4·00	60·00
Hydrargyrum bichloratum corrosivum	0·01	0·13	0·04	0·5
Hydrargyrum bijodatum rubrum	0·01	0·13	0·04	0·5
Hydrargyrum chloratum mite	0·50	6·50	1·00	14·00
Hydrargyrum chloratum mite via humida par..	0·25	3·25	0·50	6·50
Hydrargyrum jodatum flavum	0·06	0·8	0·4	5·5

	Egy adagra Pro dosi		Egy napra Pro die	
	Grammata	Grana	Grammata	Grana
Hydrargyrum oxydatum flavum.....	0·03	0·4	0·1	1·4
Hydrargyrum sulfuricum basicum	0·20	2·60	0·20	2·60
Jodum	0·03	0·4	0·12	1·6
Kalium ferrocyanatum flavum.....	0·10	1·3	0·60	7·8
Kalium stibio-tartaricum.	0·3	4·0	1·0	13·7
Kreosotum	0·04	0·55	0·16	2·2
Morphinum.....	0·02	0·28	0·1	1·4
Morphinum aceticum....	0·03	0·4	0·12	1·6
Morphinum hydro-chloricum.....	0·03	0·4	0·12	1·6
Narceinum	0·05	0·65	0·10	1·30
Natrium arsenicum	0·002	0·03	0·004	0·06
Oleum crotonis.....	0·06	0·8	0·3	4·0
Opium pulveratum.....	0·7	1·0	0·5	6·8
Phosphorus.....	0·001	0·01	0·005	0·06
Plumbum aceticum	0·07	1·0	0·5	6·8
Pulvis Doveri	1·00	13		
Radix belladonnae.....	0·07	1·0	0·3	4·0
Radix hellebori	0·30	4·00	1·20	16·10
Santoninum	0·20	2·6	0·60	8·00
Scammonium	0·15	2	0·60	8·00
Scilla	0·20	2·6	1·00	14·00
Secale cornutum	1·00	14	3·00	40·00
Semen hyoseyami	0·20	2·6	1·00	14·00
Semen stramonii.....	0·20	2·6	1·00	14·00
Semen strychni nucis vomicae.....	0·12	1·6	0·5	6·8
Solutio arsenicalis Fowleri	0·5	6·8	1·2	16·4
Stibium sulfuratum aurantiacum	0·20	2·6	0·60	8·00
Stibium sulfuratum rubrum	0·10	1·3	0·30	4·00
Strychninum.....	0·007	0·09	0·02	0·27
Strychninum nitricum ...	0·007	0·09	0·02	0·27
Tinctura aconiti.....	0·5	8·9	1·5	20·5
Tinctura belladonnae ...	1·0	3·17	4·0	55·0
Tinctura cantharidum ...	0·5	6·8	1·0	13·7

	Egy adagra Pro dosi		Egy napra Pro die	
	Grammata	Grana	Grammata	Grana
Tinctura colchici	1·0	13·7	3·0	41·0
Tinctura colocynthidum .	0·5	6·5	1·50	2·0
Tinctura digitalis	1·0	13·7	4·0	55
Tinctura jodi	0·3	4·0	1·0	13·7
Tinctura lobeliae	1·01	15·00	3·03	45
Tinctura nucis vomicae..	0·5	6·8	1·5	20·5
Tinctura opii crocata ...	0·5	6·8	2·0	27·4
Tinctura opii simplex ...	0·5	6·8	2·0	27·4
Tinctura pulsatillae	0·55	7·5	2·20	30
Tinctura stramonii	0·55	7·5	2·20	30
Tinctura veratri viridis ..	0·35	5·00	1·40	20
Tubera aconiti	0·12	1·6	0·6	8·3
Veratrinum	0·01	0·13	0·03	0·4
Vinum colchici	1·0	13·7	3·0	41
Zincum aceticum	0·05	0·68	0·3	4·0
Zincum cyanatum	0·005	0·06	0·012	0·16
Zincum oxydatum	0·40	6·00	1·60	24
Zincum sulfuricum	0·05	0·68	0·3	4·0
Zincum sulfuricum qua emeticum	0·8	11·0		

XIX. Tábla.

Külön helyen tartandó gyógyszerek.

Tabula XIX.

Pharmaca locis seclusis asservanda.

Acidum arsenicosum.

Aconitinum.

Atropinum sulfuricum.

Colchicinum.

Digitalinum depuratum.

Hydrargyrum bichloratum ammoniatum.

„ „ corrosivum.

„ bijodatum rubrum.

„ jodatum flavum.

„ oxydatum flavum.

Morphinum.

„ hydrochloricum.

Solutio arsenicalis Fowleri.

Strichninum.

„ nitricum.

Veratrinum.

XX. Tábla.

A többiektől elkülönítendő gyógyszerek.

Tabula XX.

Pharmaca a reliquis separanda.

Acidum chromicum.

„ hydrochloricum concentratum purum.

„ „ „ crudum.

„ nitricum „ purum.

„ „ „ crudum.

„ sulfuricum anglicanum.

„ „ concentratum purum.

Aether crudus.

„ depuratus.

Aloë.

Aqua amygdalarum amarum concent.

„ Lauro-cerasi.

Argentum nitricum crystallisatum.

„ „ cum Kalio nitrico.

„ „ fusum.

Belladonna.

Cantharis.

Chloralhydratum.

Chloroformium.

Colchicum.

Colocynthis.

Conium.

Cuprum sulfuricum.

Digitalis.

Electuarium cum opio.

Euphorbium.

Extractum aconiti

- " Aloës.
- " Belladonnae.
- " Cannabis indici.
- " Colocyntnidum.
- " Conii.
- " Gutti.
- " Hyosciami foliorum.
- " " seminum.
- " Lactueae virosae.
- " nucis vomicae.
- " Opii.
- " Scillae.
- " Secalis cornuti.

Hydrargyrum chloratum mite.

" " " via humida.

Hyosciamus.

Ipecacuanha.

Jalappa.

Kalium Stibio-tartaricum.

Lobelia.

Nux vomica.

Oleum crotonis.

Opium.

Plumbum aceticum.

" " solutum.

" " basicum solutum.

Resine Jalappae.

Sabadila.

Sabina.

Scammonium.

Scilla.

Secale cornutum.

Stibium chloratum.

Stramonium.

Tinctura Aconiti.

” Belladonnae.

” Cantharidum.

” Colocynthidum.

” Digitalis.

” Ipecacuanhae.

” Lobeliae.

” nucis vomicae.

” Stramonii.

” Veratri viridis.

” Opii crocata.

” ” simplex.

Tubera Aconiti.

Veratrum album et viride.

Vinum Colchici.

” Stibiato-tartaricum.

Zincum aceticum.

” chloratum.

” sulfuricum.

UMSF

REVISED